Po katerem grškem tekstu je preveden
staroslavenski Novi Zakon?

Oskar Alojzij

Vsebina.

Kazalo Str. 1
Bibliografija 4

A.) Tekst.

I. Uvod 7
II. Metoda 13
III. Markov evangelij: 1.) razmerje med varijanta, mi Lukianove in Hesihijeve recenzije in njihov značaj. 19
2.) varijante Pamfilove recenzije 28
3) Hesihijeve varijante v primerjavi z znejšil staroslovenskih predlakijah. 32
4.) Hesihijeve varijante v slovanskem cerkvenoslovanskem tekstu in v turških prevodih. 35
5.) Zaključek. 36
IV. Lukov evangelij: 1.) razmerje med varijantami Lukianove in Hesihijeve recenzije in njihov značaj. 38
2.) varijante Pamfilove recenzije. 53
V. Janezov evangelij: 1.) razmerje med varijanta, mi Lukianove in Hesihijeve recenzije in njihov značaj. 58
2.) varijante Pamfilove

recenzije. Str. 64.
VI. Splošne opazke. 69
VII. Assemanijev evangelistarij 72
VIII. Zografski tetraevangelij. 76
IX. Ostromirov evangelistarij 84
X. Apostol: 1. matica-apostol 86
2. Prvo pismo do Korinčanov 92
3. Mikanovičeo odlomek glagolske„ 95
ga apostolarja
4. Grškovičeo odlomek glagolskega 96
apostolarjeu.
XI. Konec. 98

B. Varijantni aparat.

Okrajšave. 101
I. Markov evangelij: 1.) Razmerje med Hesihijevi„ 102
mi in Lukianovimi varijantami v staroslovenskih
rokopisih.
2.) Varijante Pamfilove re„ 135
cenzije v staroslovenskih rokopisih
3.) Varijante Hesihijeve re„ 140
cenzije v predlogah staroslov. rokopisov.
4.) Varijante Hesihijeve re„ 147
cenzije v sedanjem cerkvenoslovanskem tekstu
in v ruskih prevodih.
II. Lukov evangelij: 1.) Razmerje med Hesihi„ 154
jevimi in Lukianovimi varijantami v sta„
roslovenskih rokopisih in njihov pomen.
2.) Varijante Pamfilove

recenzije. Str. 195

III. Janezov evangelij: 1.) Razmerje med Hesihi-
jevimi in Lukianovimi varijantami v stari
slovenskih rokopisih in njihov značaj. 202

2.) Varijante Pamfilove
recenzije. 231

IV. Dve Pavlovo pismo do Korinčanov: Raz-
merje med Lukianovimi in Hesihijevimi vari-
jantami v predlogah staroslovenskih rokopisov. 237

Bibliografija.

Biblijski tekst: Soden v. H., Die Schriften des Neuen Testaments in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt II. Göttingen 1913.[1]

Soden v. H., Griechisches Neues Testament. Text mit kurzem Apparat. Göttingen 1913.

Vogels Henr. Jos., Novum Testamentum graece. Düsseldorf 1920.

Daničić Gj., Hvalov rukopis. Starine knjiga III. Zagreb 1870) 1-147.

Jagić V., Codex marianus glagoliticus. Berolini 1883.

Jagić V., Codex glagoliticus olim Zographensis nunc Petropolitanus. Berolini 1879.

Jagić V., Ein Beitrag zur Erforschung der altkirchenslavischen Evangelientexte. Evangelium Buchovinense. Wien 1916.

Jagić V., Gradnja za glagolsku paleografiju. (Rad jug. akad. znan. i umjet. Knjiga II. Zagreb 1868) 1-35.

Jagić V., Grškovićev odlomak glagolskog apostola (Starine, knjiga XVII. Zagreb 1893) 33-162.

Hanka, Svatoe evangelie po Ostromirově spisku. Prag 1853.

1) Prvi zvezek, ki je izšel v dveh snopičih (1902 in 1906), tam rabil kot literaturo.

Polivka D., Srednjebugarsko jevanđelje Sreićkovićevo in njegov odnošaj prema ostalim crkveno-slovenskim verzijama jevanđelja (Starine Knj. XXIX. Zagreb 1898) 95-254.

Воскресенскій, Послание равнаго апостола Павла къ Коринѳянамъ 1-е. (Изданіе отдѣленія русскаго языка и словесности императорской академіи наукъ. Свято-Троицкая Сергіева лавра 1906).

Воскресенскій, Характеристическія черты которыя редакціи славянскаго перевода евангелія отъ Марка (Чтенія въ императорскомъ обществѣ исторіи и древностей россійскихъ, книга первая. Москва 1896.)

Господа нашего Іисуса Христа равноe евангеліе отъ Матѳея, Марка, Луки и Іоанна на славянскомъ и русскомъ наречіяхъ. Санктпетербургъ 1870.

Господа нашего Іисуса Христа новый завѣтъ. Лейпцигъ 1850.

Господа нашего Іисуса Христа равноe евангеліе отъ Матѳея, Марка, Луки и Іоанна. Санктпетербургъ 1870.

Literatura:

Jagić V.; Entstehungsgeschichte der kirchenslavischen Sprache. Berlin 1913.

Jagić V.; Uvod u Assemanov ili Vatikanski evangelistar (u izdaji dr. Franjo Rački) Zagreb 1865.) III – CIX.

Jagić V., Zum altkirchenslavischen Apostolus I, II. Wien 1919.

Murko dr. M. Geschichte der älteren südslavischen Litteraturen. Leipzig 1908.

Snoj, dr. A., Staroslovenski Matejev evangelij (Bogoslovna akademija Rog. Ljubljana 1923.)

Snoj, dr. A. Staroslovenski prevod evangelijev (Bogosl. vestnik II Ljubljana 1922) 105-115.

Snoj dr. A. Veteroslavicae versionis evangeliorum pro critica et exegesi sacri textus momentum (Biblica 3. Roma 1922) 180-187.

Vajs dr. Jos. Vajs, Jarý význam na staroslovenský překlad evangelií pro biblickou kritiku a exegezi (Časopis katolického duchovenstva 1922) 243-247.

Vogels Heinr. Jos., Handbuch der neutestamentlichen Textkritik. Münster in Westf. 1923.

Za primerjanje sinopt. evangelijev sem rabil tudi: Heinr. A., Synopse der drei ersten Evangelien 3. Aufl. Tübingen 1916.

A. Teksti.

I. Uvod.

Splošno in razmeroma že dolgo je med slovanskimi filologi razširjeno mnenje, da je staroslovenski prevod sv. pisma prirejen po grškem izvirniku. Že v začetku 19. stoletja je Dobrovsky postavil tezo, potem ko je zašel kritično motriti njemu dostopne ciril-ske evangeljske rokopise, da sta sv. Ciril in Metod prevedla evangelije iz grškega originala.[1] In Šafařik je v prvi polovici preteklega stoletja v delu „Památky hlaholského písemnictví" navedel dosti dokazov za sorodnost med staroslovenskim in grškim tekstom.[2] „Nikdo ne more tajiti, da ni to pesnica," postavlja Jagić.[3] „O staroslovenskih evangeljskih rokopisih pravi Sedlaček, da „v njih ne najdemo pika-kega vpliva vulgate."[4]

Ker pa sta bila prva prevajalca, solunska sv. brata, po po-du in vzgoji iz carigrajskega patrijarhata, bi bilo najbolj naravno sklepati, da sta rabila pri slovanskem prevodu grški tekst, kakor je bil v Bizancu tedaj v rabi. Carigrajska cerkev pa je bila prejela

1) Cfr. Jagić v uvodu k „Assemanov ali Vatikanski evangelistar", izdal dr. F. Rački (Zagreb 1865) LXXXII.

2) Jagić V., Entstehungsgeschichte der kirchenslavischen Sprache (Berlin 1913) 184. 186.

3) Jagić v uvodu k Assemanov LXXXII.

4) „on n'y trouve aucune influence de la Vulgate" (Dictionnaire de la Bible 1801). Glasnik protestov!

antijohijsko ali Luki anovo recenzijo grškega teksta, kot meni
to predakcijo Hermann v. Soden, ali sirsko "kot jo nazivata Ubt.
cod in Hort, to je tekst, ki ga Gregory imenuje „oficielni" in odgo-
varja v glavnem tako zvanemu „textus receptus", in taje bila v
času, koje nastajal staroslovenski metodijsemski prevod v cari
grajskem patrijarhatu občno in izključno razširjena.[5] Zatopi
čudno, da so slovanski filologi na splošnem to podstavljali kot dejstvo,
in je veljalo za nje le dilema: ali po vulgati ali po bizantinsko-gr-
škem tekstu. Jagić n.p. piše, „da je že dolgo znano, že izza Dobrovsky-
jevih časov, da je slovanski prevod Novega Zakona prirejen po bizan-
tinski predakciji grškega teksta."[6] In Murko dostavlja, ko podaja
rezultate slavistov, ki so preiskovali staroslovenski tekst v tem po-
gledu: „Nesumljivo je dejstvo, da predstavlja ono, kar sta prevedla Ci-
ril in Metod, Luki anovo predakcijo[7], vendar dodaja na podlagi
Vostokovskijevih raziskovanj, da bi bilo „preveč sklepati, da tega
vse, kar je Luki anovega v staroslovenski literaturi nazaj do slove-
nskih apostolov."[8]

5) Jagić, Staroslovenski Matejev evangelij (JA Razprava II, Ljub-
ljana 1923) 2.

6) „Es ist schon längst seit Dobrovskys Zeiten bekannt, dass die
slavische Übersetzung des Neuen Testamentes auf der byzantini-
schen Redaktion des griechischen Textes beruht." (Jagić), (Zum alt-
kirchenslavischen Apostolus I [Wien 1919] 43.)

7) „Es ist in der Tat richtig, dass alles von Cyrill und Method
Übersetzte die Lukianische Redaktion repräsentiert." Murko,
Geschichte der älteren südslavischen Litteraturen (Leipzig 1908) 51.

8) „aber der umgekehrte Schluss, dass alles Lukianische in der alt-
kirchenslavischen Litteratur auf die Slawenapostel zurück-
gehe, geht offenbar zu weit." (Murko, (o.c. str. 211.)

Lukianovsa recenzija ne podaja, kakor je znano, najboljšega grškega teksta. Poleg tega je staroslovenski prevod v primeri z drugimi prevodi razmeroma zelo pozen in zato ni čudno, da mu niso pripisovali nikakega pomena za kritično svetopisemskega teksta.[9] Prevladovalo pa je tudi mnenje, da je njegov tekst mnogokrat dosloven prevod carigrajske recenzije.[10]

Natančno preiskovanje staroslovenskega biblijskega teksta pa vodi do drugačnih rezultatov. Biblijskega slavista Jagića je njegov študij jitrolil v prepričanju, da je staroslovenski prevajalec izborno poznal ne le grški temveč tudi slovanski jezik, ki se ga ni le za silo naučil, temveč je moral zrasti v njem,[11] ter da je čez celo prevajalčevo delo razlit duh prostega, nevezanega mnogokrat natančnega prevajanja. Var nas mora navdati s priznanjem, ki mnogi često na občudovanje.[12] Tudi Rus Vostokovskij poudarja, da najstarejši staroslovenski prevajalec pri svojem delu pazi zlasti na pravila slovanske sintakse[13].

Pa tudi splošno razširjena teza, da je staroslovenski prevod prirejen na podlagi čiste Lukijanove recenzije, kot je obstajala v rokopisih 9. stoletja, in da je velike vrednosti za slovansko filologijo

9.) Smoj, Staroslovenski prevod evangelijev (Bogoslovni Vestnik II [1922] 107.

10.) Smoj, Star. prev. ev. 109.

11.) Jagić, Zum altkirch. Apostolus II 5.

12.) Jagić, Entstehungsgeschichte 422-23.

13.) Воскресенский, Характеристические черты перевода евангелия от Марка (Труды Киевской духовной академии 1896) 186. 205.

„zelo male vrednosti pa za kritiko bibličnega teksta“,[14] ni dovolj trdno dokazana.

Voskresenskij, ki je pri študiju staroslovenskega prevoda evangelija sv. Marka skušal dokazati sorodnost med Lukijano vo recenzijo in staroslovenskimi rokopisi, je priznal, da se najbolj starejši staroslovenski rokopisi v svojih leksijah neredko kažejo aleksandrijskim in zahodnim rokopisom.[15] To dejstvo, da je našel nekarigrajske variante v staroslovenskem prevodu, ki naj bi bil prvjen po carigrajski recenziji grškega teksta, ki je bila takrat koj nastajal staroslovenski prevod, v Bizancu splošno in izključno v oficielni rabi, je gotovo upoštevanja vredno. Voskresenskij si je razlagal to tako, da je imel staroslovenski prevajalec pred seboj tekst Lukijanove recenzije, ki pa je bil že močno pod vplivom poznih inorodnih varijant. Med onimi rokopisi Nove zaveze - jeklenet jih je bilo - ki jih je dal prinesti v Carigrad cesar Konstantin, so morda bili tudi rokopisi aleksandrijske recenzije in tako so polagoma mogle zaiti aleksandrijske variante v tekst carigrajske recenzije.[16] Prvotni staroslovenski prevod je prevod tegaprej poznanih inorodnih varijantami pomešanega teksta Lukijanove recenzije v 9. stoletju.

V nasprotju z Voskresenskijem poudarja Grünental, da se staroslovenski tekst, kakor je ohranjen, ne ujema s katerim gotovim grškim rokopisom, niti

14) Jacquier E n. pr. piše: „elle (sc. importante) pour la critique textuelle“ (Le Nouveau Testament dans l'Eglise chrétienne II [Paris 1913]) 284. Podrobno se izražajo druga večja introduktorična dela, ki govore o tem prevodu.

15) Voskresenskij, o.c. 135. 205. 298.

16) Voskresenskij, o.c. 134.

varijante.

Primerjal je tudi prof. Snoj Matejev evangelij s teksti carigrajske in aleksandrijske recenzije in našel v njem precej manj varijant prve kot druge[20] in je tudi zasledil zanimive slučaje, da so pozneji prepisovalci izpuščali iz staroslovenskega teksta aleksandrijske varijante.[21]

Sicer pa je že Šafařík[22] v staroslovenskih evangeljskih rokopisih našel mesta, kateri tekst se ujema z zapadno-grškimi rokopisi in Jagić[23] je že pred šestdesetimi leti skušal ta ka mesta, ki jih dobil v enem izmed glagolskih staroslovenskih rokopisov, v tako zvanem Assemanijevem evangelistariju, razložiti tako, da ni iskal izvoton tem necarigrajskim varijantam direktno v grških rokopisih, temveč v notranjih zgodovini staroslovenskih rokopisov samih, ki so kot evangelistariji bili podvrženi večjim in številnejšim spremembam.

To mnenje je zlasti, zlasti sedaj, ko je prof. Snoj natančneje preiskal Matejev evangelij in našel v njem zelo močan odstotek varijant iz aleksandrijske recenzije in sicer več v starejših kot v mlajših rokopisih in, kar se zdi, da tudi prepričan Jagić, čeprav razlaga ne more več razložiti povoljno tak številnih necarigrajskih varijant in med njimi zlasti aleksandrijskih, ki so v staroslovenskih rokopisih; iz tega sledi po mojem mnenju, da nikakor ni težnja tega, ali ona prvotnega prevajalca pribila tekst čiste carigrajske recenzije, posebno ker je jasno pred vsem dejstvo, ki ga je, kot sem že omenil, dobro povzdaril

20) Snoj, Staroslovenska Matejev evangelij 23

21) Snoj, St. Matej. evang. 12–14.

22) cfr. Jagić, Mund n Assem. evang. XCIX.

23) Jagić, Mund n Ass. evang. XCI.

Murko,[24] da ni dovoljeno sklepati, da vse, kar je v staroslovenskem prevodu Lukijanovega, da privatnik prevajalec.

Važno je zato, da se preišče vsaka knjiga Nove Zaveze posebej v tem pogledu, ne le apostol, kar je smatral za potrebno Jagić,[25] temveč tudi še evangeliji in potala, bo morda razumljiva Jagićeva opomba,[26] da v slučajih, ko staroslovenski rokopisi podajajo aleksandrijsko varijanto, vedno ne soglašajo med seboj.

Prof. Snoj je preiskal, kot sem že omenil, staroslovenski Matejev evangelij; jaz pa sem skušal pripraviti razmerje med varijantami aleksandrijske in carigrajske recenzije, in najti še druge morebitne vplive v staroslovenskem prevodu ostalih evangelijev in deloma tudi apostola.

II. Metoda.

Dvoje dejstev dalja to na prvi pogled težavno in nesigurno delo. Prvo je to – že zgoraj omenjeno – da je staroslovenski prevod kolikor mogoče zvest grškemu in mu sledi tudi v malenkostih in to tako daleč, kolikor mu le dopuščata slovanska sintaksa in frazeologija. Zaj so ga smatrali za sužnjski prevod. Seveda je treba tudi temu pripomniti, da so tako zvesti le najstarejši rokopisi. Poznejši, so deloma sužnjsko mehanični prevodi grškega teksta, brez ozira na slovansko sintakso, ali pa, posebno prepisi nastali ob zapadnih slovanskih mejah, polni zapadnih vplivov, zlasti hrvaški rokopisi so taki, tretji so pa taki, kakor n. pr. srednje bolgarski

24) (Murko), ac. 51.

25) Jagić, Zum altk. Apostolus I 43.

26) Jagić. Zum altk. Apostolus I 63.

Sreškovičev evangelij, ki spada po Jagićevem mnenju v prvo polovico 13. stoletja[1] in ne stremi za tem, „da bi bil kolikor mogoče veren prevod, temveč je sad kompromisa med arhaistično tijo in stremljenjem za kar najbolj vernim prevajanjem."[2] Našel sem v njem mesta, ki pričajo, da se njegov tekst ujema s tekstom Marianskega rokopisa (n.pr. Mrk 1,17; Mrk 14,72), s tekstom Zografskega glagolskega rokopisa (n.pr. Mrk 1,2; 2,18; 3,12; 6,15; 8,21; 10,34; 12,17; 14,19; 14,43; 15,8), soglaša tudi s tekstom Assemanijevega rokopisa proti Marianskemu in Zografskemu, kadar sledijo ova navajata zapadne variante (Pamfilove oziroma latinske) (n.pr. Mr 1,44; 6,18; 12,29; 12,37), nasprotno se pa ujema tudi z Nikolskim in novejšimi rokopisi nasproti starim (n.pr. Mr 4,30; 6,14; 6,38; 11,32; 14,65; 15,40). Pri takem rokopisu, kjer je nedvomno sodelovalo mnogo različnih vplivov, je težko, če ne nemogoče, izsledit' original, ni tekst. Pri starejših rokopisih pa ima človek vtis, da je grškemu do podrobnosti zvest, s nikakor ne zgolj sužnjinsko. Oziral sem se zato na kolikor mogoče vse diference med raznimi recenzijami grškega teksta na eni strani, in med lekcijami v staroslovenskem bibličnem tekstu na drugi strani. Opuščal sem le one variante v grškem tekstu, ki so povsem jezikovne in za staroslovenskega prevajalca irrelevantne. Tudi na razlike v stavi besedi v stavku sem se oziral; Jagić teh, kot je primerjal staroslovenski apostol z grškim tekstom v Tischendorfovem varijantnem aparatu ni upošteval.[3] Sicer pa Jagić v tem svojem delu ponovno zatrjuje, da

1) Duro Polivka, Srednjebulgarsko jevanđelje Sreškovičevo in njegov odnošaj prama ostalima crkveno-slovenskim verzijama (Starine [XXX 1948]) 96.

2) Duro Polivka, o.c. 240.

3) Jagić, Zum altkirchenslav. Apost. I 43.

je izbral le nekatere bolj markantne slučaje in pri katerih ne vseh.[4] Želelo se bodo morda zato nekatere varijante, ki sem jih zaznamoval v varijantnem aparatu, manj dokazljive, tako kakor je v grškem tekstu število varijant, ki jih moramo smatrati kot samovoljne korekture mnogo večje, kot število onih, ki so le slučajne napake,[5] tako mislim, da jima tudi pri staroslovenskem prevodu večina varijant drugo podlago kot zmoto; ali pa drugačna podlaga v grškem izvirniku, posebno, ker na številnih mestih prevod[6] priča, da je silno vestno delo, ob katerem so se prevajalci globoko zavedali, da imajo pred s svetim pismom,[7] saj so prevajali celo grške enklitike pre, še je in podobne malenkosti, zgledov zato nudi vrsta, stican v prevodu več kot dvakrat; ali pa je harmonističen vpliv paralelnih mest pri ostalih evangelijih. Argumentirati je torej možno na podlagi takega vestnega dela ij poimenujih markantnejših slučajev in pa tudi ij celega teksta z manjšimi varijantami.

Drugo, na kar se je možno pri tem delu opreti, je dejstvo, da je po doseđaj veljavnih zakonih o razvoju grške in staroslovenske rokopisne tradicije izključeno, da bi se uvajale v tekst aleksandrijske varijante in iztrebljale carigrajske.[8] Lukianova recenzija je namreč vedno močneje prevladovala na vzhodu, zlasti se je širi„

4.) Jagić, Zum altk. Ap. I. 43.51.

5.) Vogels, Handbuch der neutestamentlichen Text-Kritik. Münster in W. 1923. 182

6.) Vajs, Jaký význam má staroslověnský překlad evangelií pro biblickou kritiku a exegesi (Časopis katolického duchovenstva 1922) 246.

7.) Cmoj, Starosl. Mat. ev. 15.

la v carigrajskem patrijarhatu in zato je naravno, da so tudi pozneji staroslovenski rokopisi, privijeni sužnjinko po grškem tekstu, polni Lukianovih lekcij. Aleksandrijska recenzija se pa nikdar ni mogla razširiti veliko preko afriških mej; od 11. stoletja pa iz grške rokopisne tradicije čisto izginne. V najstarejših staroslovenskih rokopisih so pa nearigrajske variante, ki te so pozneji redaktorji staroslovenskega prevoda zamenjavali s carigrajskimi.[8] Celo besedni red, ki se je v starejših rokopisih ujemal z redom v aleksandrijski recenziji, sem našel v poznejših redakcijah zamenjan z onim iz carigrajske recenzije.

V grškem tekstu nastopa Lukianova recenzija zelo enotno, posebno v rokopisih iz 9. stoletja in v nadaljnih stoletjih. Tako tudi v staroslovenskem prevodu ni težko zaznati Lukianove variante. Težje je dognati lekcijo Hesihijeve recenzije, kajti 11 rokopisov,[9] v katerih se nam je ohranila, ne nastopa tako enotno. Posamezni rokopisi gre včasih z omenjeno Pamfilovo recenzijo proti drugim, ki so zanj zase ali pa se ujemajo s carigrajsko recenzijo. Res je, da imenovani rokopisi aleksandrijske recenzije niso med seboj prejšni in je zato zelo možno, da tudi le pri enem rokopisu ohranjeno pravotno varianto Hesihijeve recenzije. Ali je v resnici, ali ne, to je včasih mogoče, včasih pa tudi nemogoče ugotoviti.[10] Veliko težje je, v tem pogledu, iz prevoda sklepati na original. Če se na primer pri enem rokopisu Hesihijeve recenzije ujema z večjim številom rokopisov Pamfilove recenzije proti Lukianovi in staroslovenski prevod ozirama vanj, kar star njegov rokopis sledi prvi skupini, iz tega je

8) Glej glede Chuj, Starosl. Mat. ev. 13–15.

9) Soden, Die Schriften des Neuen Testaments I. 2. 1001.

10) Soden, o.c. I. 2.

možno sklepati, da staroslovenski prevajalec ni imel pred seboj čistega Lukianovega teksta, ne moremo pa določiti, ali je rabil rokopis Hamiltove ali Hesihijeve recenzije. V carigrajskem tekstu 9. stoletja so bile tudi varijante iz Hamiltove recenzije; tak tekst rabi n. pr. Teodor Studit.[11]

Pustni staroslovenski rokopisi so bili gotovo evangelistariji z liturgično rabnimi evangeljskimi perikopami. Taki rokopisi so bili mnogo v rabi, zato je naravno, da so jih veliko prepisovali; dostavljali pomožne dostavke v pojasnilo, tudi bolj jasna mesta so paralelnih perikopal v ostalih evangelijih so nedvomno po svojem vplivu spreminjala tekst. Tako so nastale razne varijante, ki jim nebo treba iskati podlage v originalnem tekstu. Če apriori zaje jamo, da je za vsako pomembno lekcijo težko pridati njen razlog; vplivi, ki so delovali na prevodu, so bili namreč silno različni.

Za podlago pri primerjanju nisem preiskovanje vplivov, ki so povzročali razne varijante v staroslovenskih rokopisih sem vzel grški tekst, kot ga podajata H. v. Soden, Die Schriften des Neuen Testamentes in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt II. (Göttingen 1913) in isti v poceni izdaji Griechisches Neues Testament, Text mit Kurzem Apparat. (Göttingen 1913.) in pa Novum Testamentum graece, edidit Henr. Jos. Vogels. Za staroslovenski tekst sem pa rabil berolinsko Marianovskega rokopisa, kot ga je izdal Jagić, Codex Marianus. Berolini 1883. Pri tem navaja ta izdaja tudi morebitne varijante iz Assemanijevega rokopisa kakor tudi iz Zografskega, Ostromirovega in Nikolskega rokopisa ter Savine knjige.[12]

11.) Gl. Staroslov. Mat. evang. 8.

12) To so najznamenitejši staroslov. rokopisi, prvi trije glagolski ostali cirilski:

Poleg aparatih, kijih omenjene izdaje dajo na razpolago, sem najprej sestavil v staroslovenskih rokopisih liste variante, ki se ujemajo s Hezihijevo in Lukianovo recenzijo v grškem tekstu. Varijanto štejem v aparatu za Hezihijevo, če tudi jo izkazuje le en rokopis Hezihijeve recenzije, toda to ne tako, kot bi želel prav vsako posamezno navajati. Kot dokaz proti Lukianovi podlagi v staroslovenskem tekstu, kakor tudi vsaka izmed onih, kijih zaznamujem kot Lukianove, nujno ne dokaže Lukianove predloge, temveč zato, da se kolikor mogoče natančno sestave variante v staroslovenskem tekstu in kaži jasno, da poznejše aleksandrijske variant niso v tekst prinesli.[13]

Enako sem nato zaznamoval variante, ki se ujemajo s Pamfilovo recenzijo grškega teksta.

Ker se mi zdi zelo verjetno, da je veliko vplival Tatianov diatesaron, sem važnejšim variantam, ki se ujemajo s Hezihijevo in Pamfilovo recenzijo, na podlagi Hurkove evangelijske sinopse,[14] pregledal paralelna mesta, obenem pa tudi prevod v Klementinski vulgati, ker morda tudi latinski vplivni pomen izključen!

Da se pokaže, kako se pozneje izgubali aleksandrijske variante iz teksta, sem dostavljal še besedilo sedanje liturgične izdaje cerkvenoslovanskega teksta evangelijev.

---

13) Prof. Sinaj je tudi v svoji že večkrat omenjeni razpravi o staroslovenskem Matejevem evangeliju štel varijanto za aleksandrijsko, če tudi jo izkazuje le po en rokopis Hezihijeve recenzije in ta navadno v spremstvu rokopisov Pamfilove redakcije. Naštel sem v aparatu, kjer gre za podaja do 50 takih slučajev.

14) Hurk A. Synopse der ersten Evangelien 5. Auflage, Tübingen 1916.

III. Markov evangelij.

b) Tudi stil grščine v Markovem evangeliju je nedvomno tudi eden izmed vzrokov bogate zbirke varijant v raznih recenzijah. Niso sevedа često te varijante same po sebi znamenite, večkrat gre samo za kako majhno spremembo v stavi besedi, vendar morejo v prevodu nabrano naznačiti svoj original.

V celem Markovem evangeliju sem naštel 343 slučajev, kjer staroslovenski rokopisi sledе varijantam Lukianove recenzije, ter 237 mest, ki so v vseh staroslovenskih rokopisih ali vsaj v enem izmed njih prevedena po Hesihijevi recenziji.[1] Procentualno izraženo se glasi to razmerje: 59% in 41%. Sevedа ne more iti pri takem in podobnem primerjanju za tem, da bi povsem matematično natančno ugotovili razmerje varijant posameznih recenzij v staroslovenskem tekstu, tu, kot nam je sedaj dostopen, saj vseh vplivov, ki so delovali na prevajalce pri njihovem delu in morda tudi na poznejše prepisovalce, nikdar ni mogoče ugotoviti; gre le za to, da se pokaže, če je morda večje število trdno izpričanih varijant Hesihijeve recenzije v najstarejših rokopisih staroslovenskega teksta. Upošteval sem vse varijante, ki bi se dale izraziti v staroslovenskem tekstu in ne samo važnejših, kaj ti meja med važnim in nevažnim je pri tekstnokritičnem delu težko, če ne nemogoče potegniti, in tudi na videz manj važne morejo pokazati sled originala.

Med zgoraj imenovanim številom Hesihijevih varijant je 36 mest, kjer sledе staroslovenski rokopisi varijanti, ki jo v grškem tekstu zastopa lepo en rokopis Hesihijeve

1) Glej var. aparat str. 102–135.

recenzije. Taki slučaji so[2]: 1,7; 1,15; 1,19; 1,28; 1,42; 2,16; 3,11; 3,12; 3,30; 5,10; 6,14; 6,28; 6,52; 7,15; 7,31; 7,33; 8,10; 9,21; 9,38; 9,50; 10,36; 11,15; 11,32; 12,23; 13,2; 13,8; 13,27; 13,32; 14,2; 14,14; 14,22; 14,32; 15,16; 15,44; 16,9; 16,11. Navadno je tu, v zvezi s posebnim rokopisom aleksandrijske recenzije, tudi več rokopisov iz Pamfilove. Tako n.pr.: v 1,42 $\mathfrak{M}^{\mathfrak{pt}6}$[3] in vel. rokopisov Pamfilove recenzije; v 3,11 $\mathfrak{M}^{\mathfrak{s}3}$[4] in vel. Pamf. recenz.; v 3,30 $\mathfrak{M}^{\mathfrak{pt}6}$ in Pamfil. recenzija; v 5,10 $\mathfrak{M}^{1016}$[5] in nekaj rokopisov Pamf. recenz.; v 6,28 $\mathfrak{M}^{\mathfrak{s}48}$[6] in veliko rokopisov iz Pamf. recenz.; v 6,52 $\mathfrak{M}^{\mathfrak{s}56}$[7] in vel. rokopisov iz Pamf. recenzije, i.t.d. Iz tega sledi, da takih mest naglobno nemogoče štetje za Hezihijeva v staroslovenskem prevodu, temveč je skoro gotovo, da deloval kak drug vplivi.

Glavna znaka Lukianove recenzije sta daljši in krajši dostavki vsaki le v posameznih besedah ter stilistični popravki v tekstu.[8] Da stilistično

2) Glej var. aparat str. 2.2

3.) $\mathfrak{M}^{\mathfrak{pt}6}$ tako zaznamuje v. Soden rokopis Δ Sangallensis, ki je iz 9. ali 10. stoletja. cf. Vogels, Handbuch der neutest. Textkritik 65,

4.) $\mathfrak{M}^{\mathfrak{s}3}$ tako zaznamuje v. Soden rokopis C ali Ephraemi rescriptus.

5.) $\mathfrak{M}^{1016}$ lekcionar iz 13. stol. Soden, Die Schriften des N.T. 113.

6.) $\mathfrak{M}^{\mathfrak{s}48}$ to je Kvaron minuskulni rokopis iz 9. stoletja, cf. Vogels o.c. 75;

7.) $\mathfrak{M}^{\mathfrak{s}56}$ ali $\mathfrak{L}^{\text{cav}}$ Regius, to je uncialni rokopis iz 8. stoletja, Vogels o.c. 59.

8.) cf. v. Soden, Griechisches Neues Testament XIV. (Prirodna izdaja)

zbolj̆ša tekst Luki̇anova recenzije, često dodajaja posamezne besede, kot ἀποκρίνεσθαι za verba dicendi in podobno; zaimke nadomeščа s samostalniki; zlasti rada postavljajo ime ὁ θεός namesto zaimka. Takih zgledov je v variantnem aparatu vse polno. Samostalnikom v pojasnilo dodajа svojilne in kazalne zaimke v genetivu kot n.pr. αὐτοῦ, αὐτῶν, μου, τούτων (n.pr. 1,16; 1,18; 1,31; 3,35; 4,19; 6,41; 7,15; 8,1; 9,18; 10,10; 12,19; 13,27; 14,18). Navadno na takih mestih sledе staroslovenski rokopisi variјanti carigrajske recenzije. Vendar po mojem mnenju v teh variјantah ni nujno, da bi iskali grški vpliv.

Vsega skupaj dodaja Luki̇anova recenzija v Markovem evangeliju nad 170 mestih, ki pridejo kolikor toliko v poštev pri staroslovenskem prevodu. Od teh 170 slučajev trinajst krat noben staroslovenski rokopis ne izkazuje carigrajske variјante, na 16 mestih pa so staroslovenski rokopisi deljeni: nekaj jih ima carigrajske dostavke, nekaj pa ne. Veliki večini pa sledе staroslovenski rokopisi Luki̇anovi recenziji, ko ta dodaja.

Hesihijeva recenzija navprotno dostavlja mnogo manj krat. Štel sem njene dostavke, podobno kot carigrajske in dobil 51 mest. Od teh 51 slučajev, 10 krat noben staroslovenski rokopis ne sledi aleksandrijski recenziji in na 9 mestih so rokopisi deljeni.

Iz navedenih dejstev sledi, kot sem že omenil, da v takih slučajih, kjer Luki̇anova recenzija dodaja, sledе staroslovenski rokopisi skoro vedno njej, če pa Hesihijeva recenzija dodaja, ji sledi okrog polovico krat kak izmed staroslovenskih rokopisov.

Nekvomno potrjuje varijantni aparat, da je v staroslovenskih rokopisih evangelija sv. Marka, kot so nam ohranjeni, močnejši ostanek varijant Lukianove recenzije kot Hesihijeve. Tudi to moramo priznati, da jih je veliko izmed carigrajskih varijant, ki imajo večjo dokazilno moč kot marsikatera izmed aleksandrijskih, vendar so tudi številne aleksandrijske, ki jih sicer ni mogoče drugače razložiti, kot tako, da sežejo po grškem originalu. Marsikako varijantopar, ki na prvi pogled zgleda, da v aleksandrijsko recenzijo, je po mojem mnenju mogoče razložiti tudi kot vpliv paralelnih mest v ostalih staroslovenskih evangelijih brez ozira na grške rokopise. Lahko je namreč razumeti, da je prišlo kdaj pa kdaj do nekoharmoniziranja. V nasledjem sem pri tem pogledu najvažnejše varijante, ki sem jih bil o aparatu zagrizanoval kot Hesihijeve. Tožko je v vsakem posameznem slučaju reči, ali je tu vpliv paralelnega mesta, ali je morda prevedeno po tekstu aleksandrijske recenzije, ali je zašlo iz vulgate, toda zdi se, da so najbrže vplivi iz vseh treh virov. Mesta pa so sledeča:

V 1,2 imata Assemanijev in Nikolski rokopis: πλήν mbou, enako Hesihijeva recenz.: ὁ δόξ θου. Lukian dostavlja ἐπὶ πρόσωπόν σου, to prevajata Ostromirov in Zografski rokopis tako: пред моемь. Glagolski Marianski rokopis ima ta dostavek pripisan s cirilskimi črkami. Na paralelnih mestih v drugih evangelijih ni podobnega izraza. Vulgata gre z Lukianovim tekstom.

V 1,7 ima večina grških rokopisov: ἐρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου. Večina staroslovenskih rokopisov preva-

ja: γρηγορεῖτε κρονιεν μενε βδαπδε μενε. Nekaj Hesi-
hijevih rokopisov opuščа: ὑπέπνουν, enako Asemanijev ro-
kopis. Paralelno mesto Lk 3,16 gre s temi Hesih. rokopisi; Mt 3,11
pa ima podobno količina grških rokopisov v Marlovem even-
geliju. Vulgata gre z večino grških rokopisov.

V 1,11 ima Hesihijeva recenzija: ἐστὶ δέ, Staroslovenski rokopi-
si prevajajo to: a mesto. Lukian ima ἔσῃ namesto δὲ ἐστὶ pa-
ralelno mesto Lk 3,22 gre z Hesihijevo recenzijo; Mt 3,17 pa gre
z Lukianom. Vulgata se ujema z Hesihijevo recenzijo.

V 1,31 ima večina grških rokopisov: συγκύψαι αὐτοῖς. Ma-
rianski, Nikolski in Savin rokopis prevajajo: προγκααμε
μπε. Nekaj Hesihijevih rokopisov ima: αὐτῷ namesto αὐτοῖς.
Tako je tudi v Zografskem rokopisu. Paralelno mesto Mt
8,15 gre z Zogr. rokopisom, Lk 4,39 pa ima nasprotno vari-
janto.

V 1,39 ima Hesihijeva recenzija: ἦλθεν κερύσσων. Ostromirov
in Zografski rokopis prevajata: ιζιдαχ προποβнαιαι. Asse-
manijev pa: πμιдε προπ. Lukian ima: ἦν namesto ἦλθεν,
ta varijanto prevajajo Marianski, Nikolski in Savin rok-
pis: бѣ πγ. Paralelno mesto Lk 4,14 gre z Lukianom;
Mt pa ima drugače izraženo. Vulgata gre z Lukianovo
varijanto.

V 1,44 ima večina grških rokopisov: σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ. Asse-
manijev in Savin rokopis prevajata: покажи сѧ иереови.
Nekaj Hesihijevih rokopisov pa čita: ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἱε-
ρέα. Tako imajo tudi Mar., Nikolski, Ostromirov in Zograf.
rokopisi: идиже иереови. Vsi trije paralelni mesti (Mt 8,4;
Lk 5,14) jé izključen. Vulgata se ujema s Hesihijevimi
rokopisi.

V 2,26 ima večina grških rokopisov: ἐφορῶσιν. Vsi staroslovenski rokopisi razen Assemanijevega prevajajo: цѣлують. Nekateri Hesihijevi rokopisi dostavljajo: μόνος; tako tudi Arsen. rokopis: единъ. Morda sta vplivala nanj paralelni mesti Mt 12,5 in Lk 6,4. Vulgata gre z večino grških rokopisov.

V 3,12 ima večina grških rokopisov: αὐτὸν γαγεῖν πορεύσω, Sin. Mar., Nikol. in Savin rokopis prevajajo: абы пришьлъ ко. Hesihijevi rokopisi še dodajajo: ὅτι ἤδεισαν τὸν Χν αὐτὸν εἶναι ὃν πορεύσεται. Zagrebški rokopis ima za dostavek: яко видѣвше ја самого сьшьла. Paral. mesto Lk 4,41 ima enako kot Hesihijevi rokopisi. Vulgata gre z večino grš. rokopisov.

V 5,5 ima Hes. recenzija takole: ἐπιστάτα [illegible]. ὄρθρου, Mar., Nikol., Sav. in Zagr. rokopis prevajajo: въ ранѣ въ зорю. Lukian ima narobe: ὄρθρου ... μεσημβρίας. Vpliv paralelnih mest je izključen. Vulgata gre s Hes. recenzijo.

Vers 6,14 ima več Hesihijevih varijant. Toda čisto tako je na paralelnem mestu Mt 14,1.2, Vulgata gre z Lukianom.

V 7,30 ima Hes. recenzija: εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός - обрѣте отроча лежащаго на одрѣ и отъшьдъшее. Tako: prevajajo to Mar., Nikol. Sav., in Zagr. rokopis. Lukianova recenzija ima zaobrnen vrstni red in drugi vpraš: εὗρεν τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην. Na paral. mestih ni primera. Vulgata ima mešano: invenit puellam iacentem supra lectum, et daemonium exisse.

V 10,51 ima večina grških rokopisov: ῥαββουνί, Mar. in Savin rokopis: равввуни. Hesihijeva recenzija ima ῥαββεί

Nikolski in Evgr. rokopis imata: pabbu. Vulgata gre z Lukianovo recenzijo. Vpis paralelnih mest izključen.

V 11,30 ima večina grških rokopisov: βαπτίσμα/ω ἐξ οὐρανοῦ ἦν. Hesihij dovaja: πόθε ἦν pred ἐξ οὐρανοῦ. Mar., Nikol, Savin in Zo. grafski rokopis prevajajo: крьщение иоаново отъ кждѣ бѣ отъ небесе ли. Číslo enako je na paral. mestu, kjer dobesede enako prevajajo staroslov. rokopisi. Vulgata gre z večino grš. rokopisov.

V 12,37 ima večina grških rokopisov: πόθεν. Athanasijev in Nikolski rokopis prevajata: отъ кждоу. Hes. rokopisi berejo: πῶς namesto πόθ„ Jer, Orak. staroslov. rokopisi prevajajo to: како. Paralelni mesti Mt 22,45 in Lk 20,44 greeta s Hesihijevimi rokopisi. Vulgata gre z več„ no grških rokopisov.

V 13,2 ima Hesihij: ᾧ δε. Staroslovenski rokopisi prevajajo: идѣ. Lukian ima ἐν τῷ ἱερῷ namesto ᾧ δε. Paralelno mesto Mt 24,29 ima kot Hesihij. Vulgata spušča ta izraz.

V 13,27 ima večina grš. rokopisov: ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτούς Mar., Sav., Evgr. rokopis prevajajo: сьберетъ избранъıи. Hesihij ima: ἐπισυνάξουσιν namesto ἐπισυνάξει, to obliko prevaja Nikolski rokopis: сьберутъ. Tako kot Hesihij ima paralelno mesto Mt 24,31 in tam vsi staroslovenski rokopisi razen Marianskega. Vulgata gre z večino grških rokopisov.

V 14,22a ima Hesihij: λάβετε. Vsi staroslov. rokopisi prevedo: прiимите. Lukian dovaja: φάγετε. Paralelno mesto Mt 26,27 gre z Lukianom, enako vulgata.

V 14,22 ima večina grš. rokopisov: λαβὼν.... ἄρτον εὐλογήσας. Mar. in Sav. Knjiga: прiемъ хлѣбъ [и хвалъ] сътворивъıи. Hesihij ima εὐχαριστήσας namesto εὐλογήσας. Nikolski in Evgr. rokopis imata tako: прiемъ хлѣбъ и хвалу бъгодавъ Paral. mesto pri Mt 26,26 greš večino gr. rokopisov v Marku, pri

Lk 22,19 pa Hesihijem. Vulgata grejo večino grš. rokopisov
V 14,31 ima večina grš. rokopisov: ὅ σε. Mar., in Sav. rokopis: oneu
ne. Hesihij doda: Πέτρος za ὅ σε. Nikol. in Zogr. minata: nompa
Paral. mesto Mt 26,35 greta Hesihijem. Vulgata grejo z Luciianom.
V 14,32 ima večina grš. rokopisov: προσεύξομαι. Hesihij do-
da: ἀπέλθων pred προσεύξομαι. Staroslov. rokopisi preva-
jajo: мелѣ нанорѣ сѧ. Paral. mesto Mt 26,36 greta Hesi-
hijem. Vulgata grejo z večino grš. rok.
V 14,36 ima Hesihij: ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ. Staroslov.
rokopisi prevajajo: чаша сиа отъ мене. Lucian zadene
pred: ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο τὸ ποτήριον. Paralelno mesto Mt 26,39 gre
z Lucianom; Lk 14,42 pa s Hesihijem. Vulgata greta Hesi-
hijem.
V 14,61 ima večina grš. rokopisov: θεοῦ. Hesihij ima εὐλογη-
τοῦ namesto θεοῦ. Staroslov. rokopisi prevajajo: благаѧаго.
Paral. mesto Mt 26,53 grejo z večino grš. rokopisov. Vulgata
združuje obe varianti: Dei benedicti, enako Ostromirov
rokopis.

V 14,65 ima večina grš. rokopisov: προφήτευσον. Hesi-
hij dodaja: ἡμῖν Χε τίς ἐστιν ὁ παῖσας σε za προφήτευσον.
Staroslov. rokopisi imajo vsi to dostavek: пророкоуи намъ хе
кто есть оударивъ тѧ. Paralelni mesti Mt 26,68 in
Lk 22,65 greta Hesihijem. Vulgata nima dostavka.
V 14,66 ima Hesihij: κάτω ἐν τῇ αὐλῇ. Staroslov. preva-
jajo: низу на дворѣ. Lucian obrne: ἐν τῇ αὐλῇ κάτω. Vpli para-
lelnih mest izključen. Vulgata grejo z Lucianom.
V 15,3 ima večina grš. rokopisov: πολλά. Hesihij dodaja:
αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Staroslov. rokopisi prevajajo: иѣмоу
оубо не оуметоущоу не отъвѣщающоу. Paralelno mesto

Mt 27,12 spominja na Herihija v Marku. Vulgata gre z večino gr. rokopisov.

V 15,8 ima večina grš. rokopisov: ἀναβοήσας. Mar. Nik. in Sav. Knjiga prevajajo: возопивъше. Herihij ima ἀναβάς na mesto ἀναβοήσας. To prevede Zogr. rokopis: въ горѣ. Paralelnih mest ni. Vulgata gre s Herihijem: cum ascendisset.

Kakor je razvidno iz naštetih zgledov, sploh težko odločiti ob vsakem konkretnem slučaju za vse variante. Paralelna mesta so nedvomno vplivala, poselno če so bila bolj jasna in znana. Zdi se mi pa, da skoro ni mogoče najti v tem razloga vsem varijantam. Tako n. pr. varijantam v 1,2; 1,39; 1,44; 1,55; 7,30; 10,51; 14,22a; 14,61 gotovo ni razloga v paralelnih mestih. Nekatere berije so morda nastale pod latinskim vplivom (1,44; 1,55). Morda bo preiskovanje ostalih evangelijev zlasti evangelija sv. Janeza vrglo večjo luč v to temo.

Omenjal sem že prvotno, da se dobe v starih poslovenskih rokopisih še sledovi, ki nam kažejo, kako so pozneje ši korektorji potvarjali prvotni tekst s tem, da so uvajali cari grajske variante. Tudi v rokopisih evangelija sv. Marka se nahajata dva taka značilna zgleda:

V 1,2 ima Herihijeva recenzija: τῇ ὁδῷ σου, to prevajajo rokopisi Assemanijev, Nikolski ter Savina Knjiga: вамъ mnogi. Lukianova recenzija pa še dodaja: ἔμπροσθέν σου za ὁδῷ σου. V Marianskem glagolskem rokopisu je pisano s cirilskimi črkami: предъ мосто; v Ostromirovem in Zografskem rokopisu kakor tudi v Hvalovem in Trnovskem evangeliju in v prvotni prevodni in sedanji sinodalni izdaji cerkvenoslovenskega teksta se nahaja ta dostavek v tekstu. V nekaterih mlajših cirilskih rokopisih se morda kaže

tu latinski vpliv. Foti pabi tekst z Lukianovo varijanto. (Contra Manilaeos PG 102, 196).

Drugi slučaj: V6,15 nima Lukianova recenzijo in nekaj rokopisov Hesihijeve recenzije: ἄλλο σε ἤ σε γε. Ostali rokopisi ale, kvandrijska redakcije in nekaj rokopisov Pamfilove pa opuščajo: ἤ σε γε; tako je tudi med staroslovenskimi prevodi, v Asemanijevem, Ostromirovem, Zografskem, Nikolskem in Savini Knjigi. Nad: eduno pa vina glagolski Marianski rokopis pripisano s cirilskimi črkami: inu ne vrapoy. V poznejših rokopisih tako n. pr. v Hvalovem je prišel ta dostavek v tekst; tako je tudi v tekst pisal prevodov in v sedanji izdaji perikopo slovanskega prevoda.

Dejstvo, da so nadomeščali varijanto aleksandrijske recenzije z onimi iz carigrajske, bi morala tudi pojasnjevalo zgoraj omenjeno visoko število Lukianovih dostavkov v staroslovenskem tekstu. Kako pozneji korektorji popravljali prvotni staroslovenski tekst po grškem iz carigrajske recenzije, je bilo pač najbolj preprosto, da so dostavili tam, kjer Hesihijeva recenzija ni imela, oziroma opuščali tam, kjer Lukianova ni dodajala. Na ta način se je mogla tekom stoletij vnesti dobra tretjina varijant carigrajske recenzije v staroslovenski prevod. V ostalih vstal varijant tudi ni zagrešati toliko značilnosti carigrajske recenzije v staroslovenskem prevodu in je tudi razmerje varijant Hesihijeve recenzije ugodnejše.

2) V staroslovenskih rokopisih evangelija sv. Marka sem opazil tudi precej varijant, ki jih v. Soden prišteva Pamfilovi recenziji. Pamfilova recenzija je nekak kompromis med carigrajsko in aleksandrijsko

recenzija. Iz varijantnega aparata pa zaznamo, da se po večini ni skladal s Hezihijevo proti Luciánovi, bolj redko pa z Lucia-novo proti Hezihijevi. Sicer pa je zelo malo slučajev - le na one sevesla misliti, ki pridejo pri staroslovenskem prevodu v poštev - da bi bila Hezihijeva varijanta brez Pamfilove v opoziciji z Luciánovo. V Markovem evangeliju sem naštel le trinajset takih mest in od teh v 15 slučajih staroslovenski prevod ne sledi Hezihijevi varijanti. Pamfilova recenzija se ujema z Luciánovo proti Hezihijevi v 25 slučajih in od teh dvajsetkrat noben staroslovenski rokopis ne sledi aleksandrijski recenziji. Samostojnih varijant Pamfilove recenzije sem naštel v staroslovenskih rokopisih 58. (Gl. var. aparat str. 135-140.) Od teh smatram najvažnejših 13 za pomembnejše in sicer: 2,22; 3,18; 6,2; 6,14; 6,18; 9,1; 9,17; 9,49; 10,2; 10,34; 12,7; 14,53; 15,16. Večkrat se s temi Pamfilovimi varijantami ujemajo tudi latinski rokopisi. Težje je določiti, ali so bile te Pamfilove varijante že v predlogi prevodu. Dejstvo je, da je bil grški tekst, ki je bil v carigrajski cerkvi v 9. stoletju v rabi, nekoliko mešan tudi s temi varijantami; na drugi strani je pa tudi gotovo, da so poznejši staroslovenski korektorji vnašali v prevod tudi zapadne varijante.

Pamfilova recenzija je mnogo harmonizirala in z dostavki pojasnjevala tekst. Večina variante te vrste izključuje tudi variantni aparat. Zato se mi zdi možno, da je brez vpliva grškega teksta marsikatera varianta v Markovem evangeliju nastala pod vplivom paralelnih mest v ostalih evangelijih, zlasti evangeliju sv. Matejev. Po mojem mnenju se da marsikatera zapletena varianta tako razrešiti; marsikaka pa si tudi samovoljni dostavek korektorjev. Vsekaj z ozirom!

V 3, 18 dodaja Pamfil. recenzija: τὸ τελεύτιον za: Mandžův

tako je tudi v Zografskem rokopisu, kar je lahko zašlo iz paralelnega mesta Mt 10,3, kjer se ujemajo vsi grški in staroslovenski rokopisi.

V6,18 dodaja Pamfilova recenzija nasproti ostalima: τοῦ Φιλίππου za: jovaňa. Vsi staroslovenski rokopisi imajo: vuenъ filipa; tako tudi sedanji cerkvenoslovanski tekst, pisarski prevodi filipa v odlepaj devajo oziroma opuščajo. Tudi latinski rokopisi dostavljajo: Philippi. Po mojem mnenju je možno, da je to staroslovenski prevajalec dostavil vled jasnosti in ni treba iskati vzora v originalnem tekstu.

V10,21 dodaja Pamfilova recenzija: εἰ θέλεις τέλειος εἶναι za besedama: ἔπεν αὐτῷ. Latinski rokopisi tega dostavka nimajo. Staroslovenski prevajajo: pere emoy ašte xoщeši sъvъršenъ sъtvoriti; sedanji cerkvenoslovanski tekst in ruski prevodi nimajo dostavka. V staroslovenske rokopise je morda zašlo iz Mt 19,21, kjer se glasi: pere emoy ašte. ašte xoщeši sъvъršenъ sъtvoriti. Brez dostavka je tudi tekst pri Marku manj umljiv.

V10,34 opušča Pamfil: καὶ μαστίγωσαν αὐτόν. Nekaj hes. rokopisov in nekaj Pamfilovih opušča še: καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ ni prevajajo le še: ἐμπαίξουσιν αὐτῷ καὶ ἀποκτείνουσιν. Tako prevajata Marianski rokopis in Savina knjiga: nopь. raspetъ i anoy u ošteskъ. Nikolski in Zografski rokopis prevajata vse; tudi latinski rokopisi prevajajo vse. V Mt 20,19 na paralelnem mestu je: na nopьranie i raspetie. Možno je, da sta Marianski rokopis in Savina knjiga opustila dostavke, pod vplivom iz Matejevega evangelija. Paralelno mesto Lk 18,32 ima vse 4 izraze. Sedanji cerkvenoslo-

vanski tekst in ruski prevodi prevajajo vse 4 glagole.

V 12,7 dodaja Pamfil: ἀναβάμενον δὲ τὸν ἔρχόμενον za besedami: οἱ γραμματεῖς πρὸς ἑαυτούς λέγον. To prevajata Zagrebški in Nikolski rokopis: онии же мыслящеме вѣ„ дѣвше и ѹрѣдѣвшимь. Marianski rokopis in Savina knjiga pismata dostavka, tudi latinski rokopisi niso pre„ vedli teh besedi. V Zagrebški in Nikolski rokopis je morda zašlo iz Matejevega evangelija, kjer je na paralelnem mestu v Mt 21,28 v Savini knjigi: вьдроѹше сѧ прѣше, v Marianskem rokopisu pa: оуѹѕрѣше прѣше.

V 14,53 dodaja Pamfilova recenzija: Καιαφᾶν za ἀρχιερέα; tako tudi Nikolski rokopis. Latinski rokopisi in sedanji cerkvenoslovanski prevod kakor tudi Marianski in Zagreb„ ški rokopis ni Savina knjiga nimajo tega dostavka. Ma„ tejev evangelij ima na paralelnem mestu 26,57 ta dostavek: vse kasnejše apografe prevajajo vsi staroslovenski rokopi„ si dotično mesto.

Veliko varijant, ki so slične varijantam Pamfilove recenzije grškega teksta, se da v staroslovenskem Markovem evangeliju zmeraj, kot da so zašle iz Matejevega ozirom kot pogostejše prevajalne in ni vedno mogoče, da bi vedeli za grškim originalom teh varijant. Nekaj mest, kjer se n. pr. le pozna staroslovenski rokopis skladen z grško varijanto v Pamfilo„ vi recenziji, kot ta kaj v pojasnilo dodaja ozirom opušča, se da razložiti kot napake ozirom posebnosti njegovega prevajalca ali redaktorja. Taka mesta[9]) bi n. pr. bila: 1,32; 4,28; 6,48; 6,51; 9,1; 9,23; 10,17; 10,30; 11,28; 12,36; 13,13; 14,10; 14,50. Pri drugih pa bo treba seči za grškim originalom; tu in

9.) Glej var. aparat str. 135-140.

tam (n.pr. 6,17; 6,22; 9,49.) ni izključen latinski vpliv. Sicer pa na splošno te varijante nimajo večjega pomena.

Vostokovskij je primerjal staroslovenski tekst evangelija sv. Marka z grškim po Tischendorfovem aparatu[10] in skušal dokazati, da je preveden po carigrajski recenziji. Navaja pa v dokaz samo ona mesta, ki so „v vseh rokopisih in sedanjem tiskanem tekstu“[11] prevedena po carigrajskem tekstu. Takih mest je natančneje preiskal 75, pod črto pa splošno navaja še 72 slučajev.[12] Upošteval je Vostokovskij varijante vseh vrst. Vaštetva pa tudi enem mestu[13] tudi 45 varijant, ki so v staroslovenskih rokopisih prevedene po Heniju. Sicer pa je tekst v staroslovenskem Markovem evangeliju najbližji onemu grškemu, kolji v rokopisih: C, F, G, H, K, M, S, U, V, Π, Γ.[14]

3.) Assemanijev, Zagrebški in Marianski rokopis spadajo v tabelarno prvo redakcijo staroslovenskih evangelijskih rokopisov. Razmerje med Ljubljanovimi in Heniji-evimi varijantami v prvi redakciji sem primerjal z onimi v rokopisih druge, tretje in četrte redakcije. Vostokovskij

10) po 8. izdaji

11.) Vostokovskij, o.c. 126.

12.) Vostokovskij, o.c. 133. Primerjal sem varijante, ki sem jih zbral z njegovim varijantnim aparatom. Navadno imam jih te vrst, kakte kot on, le nekaterih od njegovih ne navajam kot carigrajske ker se v teh slučajih le nekaj Henijevih rokopisov bolj od carigrajskih (1,24; 1,41; 7,16; 8,7; 9,11; 9,29; 10,8; 10,24; 15,28) po Sodenovem aparatu, ali pa navajajo zelo neznatne diference (6,49; 8,36), ali pa vsaj po en rokopis staroslov. rokopisne tradicije Heniju (1,31; 2,16) sledi.

13.) Vostokovskij, o.c. 135.

14.) Gr. Murko, o.c. 211.

je namreč razdelil vso staroslovensko rokopisno ostalino v štiri predalčije. Jdal je tudi evangelij sv. Marka v tej štiri predalčijah.[15] Ker nisem imel te izdaje pri roki, sem rabil ono del že večkrat omenjenega Vostokovskijevega dela, kjer v bogatem aparatu kaže varijante med prvo in med ostalimi predalčijami. Med temi varijantami sem nabral 88 mest,[16] v katerih vsaj po ena predalčija s svojimi rokopisi sledi Hesihijevi recenziji. Zanimivo je medsebojno razmerje predalčij z ozirom na te aleksandrijske varijante. Izmed omenjenih 88 slučajev izkazuje varijante Hesihijeve recenzije prva predalčija sama na 26 mestih,[17] prva in druga predalčija obenem[18]

15) Востоковъ, Евангеліе отъ Марка по осьмословному списку четвероевангелія русскаго славянскаго извода съ разночтеніями изъ семи другихъ русскихъ евангеліевъ XI–XVII вв. (Сергіевъ Посадъ 1894). Tekst je tiskan v 4 paralelnih kolonah. Kot omenjeni rokopis za prvo predalčijo vzame Galički tetraevangelij iz l. 1144., ki ga vgleša s starejšimi glagolskimi in cirilskimi rokopisi 11. veka; za drugo predalčijo vzame Mstislavov evangelistarij iz začetka 12. stoletja; za tretjo predalčijo Čudovski rokopis Nove Zaveze in za četrto pa Carigrajski tetraevangelij iz l. 1383. cit. Vostokov, Hresomatij, Harakteristiceskija certy 1–2.

16) Glej var. aparat str. 140–147.

17) 1,21; 1.22; 2.18; 3,16; 3,28; 5,3; 5,9; 5,23; 6,49; 6,52; 7,5; 7,30; 8.1; 8,17; 8,37; 9.7; 9.41; 10,12; 10,13; 10,43; 1049; 11,15; 12,17; 12,37; 14,22; 14,27.

18) 1,11; 1.27; 1.37; 3,11; 3,32; 4,21; 5,15; 6,14; 6,14; 6,23; 7.6; 7,27; 7,36; 9,3; 9,6; 9,19; 9,20; 9,25; 10,4; 10,35; 10,38; 11,3; 11,20; 11,28; 11,30; 12,1; 12,2; 12,6; 12,7; 12,8; 12,14; 12,28; 13,29; 14,2; 14,5; 14,8; 14,10;

na 53 mestih; prva, druga in tretja se ujemajo še v enem slučaju [19]; enako tudi druga in četrta [20]. Vse redakcije sledo variantam Hesihijeve recenzije trikrat, [21] samo četrta na štirih mestih [22].

Jasno nam kažejo te preproste številke, kako so vedno bolj in bolj razmeroma že zgodaj izvirali sistematično variante v carigrajski cerkvi neposrednega biblijskega toka tudi iz staroslovanskega prevoda. V prvi redakciji sledo pokopiji omenjenega prevoda že na 83 mestih - izmed onih 88 tih - variantam Hesihijeve recenzije, v drugi že na 58 mestih in potem vedno manj. V sedanjem cerkvenoslovanskem tekstu sem našel od teh 88 slučajev le 4 še, ki sledo še Hesihijevi recenziji. Omeniti moram tudi naslednje: Nekaj mest, ki so v prvi redakciji prevedena po Lukijanovi recenziji sledi v drugi redakciji Hesihijevim variantam. Taka mesta našteva Vostokov [23] in so: 1,16; 1,27; 2,19; 2,25; 3,33; 5,38; 10,35; 12,22; 12,27; 14,14. To bi govorilo proti načelu, ki trdi, da aleksandrijskih variant poznejši niso privali v tekst. Vendar je treba pomisliti, da carigrajska prva in druga redakcija nista bili veliko narazen in je čisto možno, da se je ohranilo v drugi redakciji nekaj Hesihijevih variant, ki so bile že v rokopisih prve redakcije izbrebljene; sicer pa so redakcije, kjer je ali bolje razdeljeno posamezni rokopisov med nje bolj ali manj Vostokovska struktura.

14,16; 14,24; 14,30; 14,31; 14,36; 14,46; 14,64; 14,65; 14,66; 14,72; 15,3; 15,8; 15,14; 15,39; 16,15; 16,19.

19) 1,40;

20) 1,34;

21) 5,18; 5,41; 6,30.

22) 2,10; 5,4; 12,34; 13,26.

23) Vostokov, o.c. 217-223.

4) Nevsrigrajske varijante v slovanskem prevodu so poznejši redaktorji iztrebljali. Zato se je razmerje med aleksandrijskimi in carigrajskimi varijantami v njem tekom stoletij spreminjalo. Zmanjalo meje, kakšno je to razmerje v novejši izdaji staroslovenskega teksta in v ruskih prevodih. Zato sem mesta, ki so v rokopisih: Ostromirovem, Marianskem, Ostromirovem, Hilandarskem, Zagrebškem in Savini knjigi, ali vsaj v katerem izmed njih prevedena po Hesihijevi, primerjal s teksti v izdajah:

Господа нашего Іисуса Христа, благодать его, которая от Отца, милость и мир от Господа нашего Іисуса Христа по Евангелию (Синодальное 1870). V paralelnih kolonah tudi priobčena staroslovenski in ruski tekst.

Господа нашего Іисуса Христа ради (Московское 1850).

Господа нашего Іисуса Христа, благодать его, которая от Отца, милость и мир (С. 1870.)

Izmed 237 varijant, ki sem jih našel pri prvem primerjanju, da so prevedene po aleksandrijski recenziji, sem primerjal 215 mest z odgovarjajočimi jim mesti v teh tekstih. V 22 slučajih tega razmerja radi bolj preprostega prevajanja ni bilo mogoče storiti. Od 215 slučajev je še na 76 mestih (glej var. apost. str. 147-154.) kak tekst ohranil varijanto iz Hesihijeve recenzije. Toda te varijante, ki so se ohranjene, so bolj malenkostne, važnejše so povečini iztrebili. Zlasti v staroslovenskem tekstu je opaziti, kako natančno so prevajali po Lukianovi recenziji in to posebno pristavi besedi, kar je pogosto na škodo slovanski sintaksi. Od pravljali so tudi Pamfilove ojačene zapadne varijante. V ruskih prevodih sem dobil samo 6 slučajev od onih zgoraj

naštetih, kjer sledé prvotni prevajalci Pamfilovi recenziji. Jasno je videti tendenco napraviti slovanski prevod kolikor mogoče zvest grškemu originalu iz carigrajske recenzije.

Pregledaval sem tudi Fotijeve spise, da bi ugotovil, koliko soglašajo staroslovenski prevod s tekstom, ki ga on rabi, kjé gotovo uporabljal uradni cerkveni tekst 9. stoletja iz carigrajskega patrijarhata, toda brezuspešno, kajti Fotij citira po večini v večjih odstavkih le Matejev evangelij in manj Markovega, iz katerega omenja le bolj poredne besede ozíroma aludira nanj. Eno važno mesto Mk 1,2 kjer nekateri staroslovenski rokopisi proti Fotiju izpuščajo Hesihijevo varijanto, sem zgoraj omenil.

5) Iz vsega raziskovanja varijant v staroslovenskem tekstu sledi jasno, da je bil v prvotnem staroslovenskem prevodu evangelija sv. Marka močan odstotek Hesihijevih varijant. Ne namreč mogoče vseh teh necarigrajskih varijant razložiti kot proste prevajanje, ozíroma jih smatrati enostavno kot vplive paralelnih mest v ostalih evangelijih, zakaj jasno kaže vsaka stran v nabranem varijantnem aparatu, da so prvotni prevajalci delali s skrajno natančnostjo in točki prav vse malenkosti, ki so jih v grškem tekstu našli, izpuščati v svojem prevodu. Če pa so berilje Lukijanove recenzije v staroslovenskem prevodu tako natančno izražene, potem je dosti blizu misel, da so tudi necarigrajske varijante, ki se nahajajo v močnem številu v prevodu, bile v originalnem tekstu. Sicer pa ne tajim, da je markinsko varijanto tako Hesihijevo kakor tudi Lukijanovo brez ozira na grški original povzročila v staroslovenskem prevodu njegova notranjost

zgodovina." Vorkresenskij, ki je dokazoval odvisnost starosloven-
skega prevoda od Lukijanove recenzije, je priznal, kot sem
že omenil, da je v njem več mest, ki se ujemajo z Hesihijevo
recenzijo. Vajs poroča, da je v Markovem evangeliju naštel
slabo četrtino[24] Hesihijevih varijant. Natančnejšega nič ne omenja.
Hesihijeve varijante so torej bile v staroslovenskem prevodu, pa-
nejši redaktorji so jih izbeljali. Upravičeno je, odkod so zašle v
Markov evangelij, ali po prvotnih prevajalcih, ali je morda,
brez ozira na grški original, po harmonističnem principu
iz paralelnih mest v ostalih evangelijih. Čeprav je vsaj
znanih staroslovenskih rokopisih Markovega evangelija
kolikor
kot jih je naštel prof. Snoj v Matejevem, namreč nad 50%[25],
vendar je po mojem mnenju njihov odstotek še vedno tako močan,
da se ne da razložiti brez podlage v grškem tekstu. Tudi o
onih zgledih, ki sem jih navedel in ki imajo zelo podobna ali celo
enaka paralelna mesta, ne trdim, da nimajo podlage v grškem originalu,
temveč poudarjam le to, da jih je možno brez ozira nanj razlo-
žiti in da tako ne morejo biti stvarten dokaz za recenzijo, ki
naj jo je prvotni prevajalec rabil. Če se je pokazalo v Matejo-
vem evangeliju, da je bil odstotek Hesihijevih varijant v njem
zelo močan in često poraja tudi pri ostalih evangelijih, po-
tem bo bolj naravno, da so tudi ta mesta nastala direktno pod
vplivom grškega originala in niso zašla iz paralelnih mest.

24) Vajs, Jaky význam na staroslovenský překlad evangelií pro biblickou kritiku a exegezi (Časopis katolického duchovenstva 1922) 246.

25) Snoj, Staroslovenski Mat. evangelij 23.

IV. Lukov evangelij.

1.) Podobno kot Marков evangelij sem pregledal tudi Lukovega in zapazoval v njem Lukijanovih varijant 317 in Hesihijevih 305. Razmerje med varijantami obeh recenzij je torej precej enako, namreč 51% in 49%. Tudi po vrednosti so na splošno varijante precej enako razdeljene med obe recenzije. (Glej var. aparat str. 154–195).

Med onimi 305 slučaji, ki sem jih zbral, sta v starosloven. rokopisih sledeče varijantam Hesihijeve recenzije, jih je 53, kjer je le po en rokopis Hesihijeve recenzije v opoziciji proti Lukijanovi varijanti. Taka mesta so naslednja: samo $\mathfrak{H}^{s6}$ [1] v 1,15; 2,18a; 7,9; 11,6; 15,26; samo $\mathfrak{H}^{s2}$ [2] v 1,41b; 6,21a; 8,11; 11,2; 16,16., samo $\mathfrak{H}^{s3}$ 1,60; 9,55 b; 10,25; 11,3; 12,20; samo $\mathfrak{H}^{s6}$ v 3,35; 7,46; 11,13; 12,50; 19,12a; samo $\mathfrak{H}^{76}$ v 3,30; 9,62; 10,32 b; samo $\mathfrak{H}^{376}$ [3] v 4,33; 8,15; 8,16; 10,28; 13,10; 17,35c; 18,29; 19,2a; 19,48; 22,52; 22,54; samo $\mathfrak{H}^{s48}$ v 9,16; 12,1b; 20,5; samo $\mathfrak{H}^{s371}$ [4] v 16,2c; 7,49; 8,10; 19,1; 19,22b.; samo $\mathfrak{H}^{1016}$ v 10,37; 16,15; 21,27; samo $\mathfrak{H}^{s1}$ [5] v 15,29; 21,23; samo $\mathfrak{H}^{014}$ [6] v 3,8;

1) $\mathfrak{H}^{s6}$ ali Ψ, athoniensis, majuskulni rokopis iz 8. ali 9. stoletja, iz Atosa. Gl. Vogels o.c. 68.69.

2) $\mathfrak{H}^{s2}$ ali ℵ, codex Sinaiticus

3) $\mathfrak{H}^{376}$, prepis uncialnega rokopisa iz 6. stoletja s tekstom iz skupine Vatikanskega in Sinajskega rokopisa, gl. Vogels o.c. 72.77.

4) $\mathfrak{H}^{s371}$ rokopis iz 13. stoletja. gl. Vogels o.c. 78.

5) $\mathfrak{H}^{s1}$ ali B, codex Vaticanus iz 4. stoletja

6) $\mathfrak{H}^{014}$, W, Codex Freer, v Sodenu ga prišteva k Hesihijevi skupini, Vogels pa trdi, da neopravičeno. gl. Vogels, o.c. 64, 166.

6,21b; 16,6b; 19,25; 24,20; samo H^{18} [1] v 23,35c.

Če te pisane množice rokopisov sledi, da teh varijant nemo, smo smatrati kot dokaz za Hesihijevo recenzijo, vaj jih nasad, no spremlja cela vrsta rokopisov iz Pamfilove recenzije, am, par samo to je gotovo, da čista caregrajska recenzija niso.

Do pa ta mesta vendar večkrat med bolj važnimi, zlasti ona pri H^{52} (n.pr. 1,41b; 6,21; 8,11; 11,2; 16,16), pri H^{3} (1,60; 9,57; 10,25; 11,13.; pri H^{56} (1,15 še ja morda le bolj eksegeze polen izraz: namesto kupčev prevajajo kot bi bilo drevo; k. 9 dostavek si morda iz latinskega, ker latinski rokopisi dostavljajo: amen) in tudi drugod še.

V aparatu sem zaznamoval 202 slučaja, kjer Lukianova recenzija nasproti Hesihijevi dodajeo; od tega sledo vsi staroslovenski rokopisi caregrajskim varijantam na 161 mestih, le nekaj na 46 mestih in noben v 15 slučajih. Hesihijeva recenzija pa dodaje v 103 slučajih, od tega ji sledo vsi staroslovenski rokopisi na 29 mestih, le nekateri v 45 slučajih in noben na 29 mestih. Če štejemo varijanto v staroslovenskem tekstu za Hesihijevo, čeprav ji najdemo kot tako le v enem staroslovenskem rokopisu, potem dobimo v slučajih dostavkov sledečo sliko: staroslovenski rokopisi ali vsaj poleden izmed njih sledo v tej vrsti varijant Hesihijevi recenziji na 135 mestih, Lukianovi recenziji pa vsi ohranjeni rokopisi v 190 slučajih.

Znamenitejši dostavki, ki jih dodaja aleksandrijska recenzija, so: 1,2ž (njej sledi Ostrom. rok.), 1,41 (sledo vsi staroslov. rok. razen Marianskega), 6,20 (sledo Assem., Ostrom., Nikol. in Zogr. rokopis ter Savina knjiga), 6,29 (sledita Nikol. in Zogr. rok.), ž. 9 (sledita Assem.

ž) H^{18} rokopis iz 10. stoletja, iz Atosa. Pisavec Ephraim zatatjuje, da ga je prepisal po zelo starih knjigi, gl. Vogels, o.c. 78.79.

manjšev rokopis in Sav. Knjiga), 7,35 (sledita Mar. rok. in Sav. Knjiga); 8,11 (sledita Ostrom. in Zogr. rok.) 8,53 (sledo Assem., Nikol., Ostrom., Zograf. in Sav. Knjiga), 9,23 (sledo vsi), 9,50 (sledo vsi), 10,11 (sledo Assem. Nikol. in Zogr. rok.) 10,20 (sledi Assem.), 15,21 (sledo Nikol. Zograf. in Sav. Knjiga) 17,35 (sledo Mar, Sav. Kuj, Zograf rok.), 19,22 (sledita Nikol in Zograf. rok.) 20,24 (sledo vsi), 22,18 (sledo vsi), 22,30 (sledo vsi), 22,52 (sledita Nikol. in Zogr. rok.), 24,36 (sledo vsi).

Značilnejših dostavkov Lukianove recenzije sem dobil 48,[8] v 40 slučajih njim sledo vsi staroslovenski rokopisi, 8 pa[9] mestih pa le nekateri.

Kot sem omenil že pri Markovem evangeliju, sledo staroslovenski rokopisi navadno Lukianovi recenziji, kadar ta dodaja, isto najdemo tudi v Lukovem evangeliju; vendar so tudi znatne izjeme, ki sem jih ravno kar naštel.

Dobil sem v staroslovenskih rokopisih Lukovega evangelija tudi nekaj slučajev, iz katerih je razvidno, da so pozneji korektorji podobno, kot pri Matejevem in Markovem evangeliju, tudi v Lukovem evangeliju popravljali prvotni tekst po carigrajski recenziji. Taki slučaji so n. pr.:

V 2,40 imen. Hesih. recenzija: ἐκραταιοῦτο, Lukian dodaja πνεύματι, Assem. Mar. Nikol. Ostrom. in Zogr. rokopis prevajajo to takole: кръпостиашесѧ сѧ дхомъ, v Savini Knjigi pa je v

8) in sicer: 1,28; 1,75; 2,15; 2,33; 2,42; 4,4; 4,5; 4,8; 4,18; 6,38; 6,1; 6,10; 6,45; 7,10; 7,28; 8,45; 8,48; 8,54; 9,10; 9,54; 9,55; 10,22; 11,2; 11,4; 11,14; 11,25; 11,44; 11,48; 11,54; 13,19; 13,35; 14,24; 16,16; 17,4; 17,9; 18,24; 19,5; 20,23; 20,30; 22,31; 22,43; 22,64; 23,33; 24,1; 24,42; 24,46; 24,53.

9) 6,1; 2,33; 10,22; 13,35; 14,24; 16,16; 17,4; 20,23.

tekstu samo: vpromnsaue ce in dznk je pripisano nad vrsto. Ruski prevodi in sedanji cerkvenoslovanski tekst imajo Lukijanovo recenzijo. Verjetno je to varijanto v Savini Knjigi mogoče tudi tako razložiti, da ji je prvotno prevajalec pomotoma izpustil in je potem pozneje dodana.

Drugi slučaj je pripočevalnejši: v 2, 43 imajo Hesihijeva in Samplova recenzija in latinski rokopisi: ὃν ἐγὼ ἔγραψα σοὶ γράψῃς δότου, Lukian pa ima namesto tega naslednje: ὃν ἐγὼ ἔγραψα ὑμῖν καὶ ἡμέτερος δότου. V staroslovenskih rokopisih, ki jih tukaj: Assemanijev in Zografski prevajata: ne pišema podumenno ego, v Savini Knjigi je nad vrstjo še pripisano: nocaps u nama, Marianski in Ostromirov rokopis pa pišeta v tekstu: ne pro tocaps u nama ego. Gotovo je to pojasnil predavatov carigrajske recenzije izraz: γράψῃς ὑμῖν καὶ ἡμέτερος, ker se mu je zdel dogmatično manjša, ker; pri korekturi Savine Knjige, pa je veliko bolj verjetno, če supponiramo, da je popravek že dobil bodisi v grškem originalu, ali pa v drugih staroslovenskih rokopisih, kot pa bi neodvisno od njih sam povsem tako v pripravilo zamenjal izraz. Marianski in Zografski rokopis sta nedvomno prevedla mesto po Lukijanovi recenziji; natančno prevajanje nam dokazuje tudi glagolska oblika: pis-ěgrou. Zanimivo je, da tudi evangelium Buccorinense, kjer „v mnogih ozirih več med starejšo tekstno tradicijo in poznejšimi spremembami“[10], soglaša tu z

10) Evangelium Buccorinense in vieler Beziehung ein Zwischenglied bildet zwischen der ältesten Textüberlieferung und den späteren Änderungen.“ Jagić, Ein Beitrag zur Erforschung der altkirchenslavischen Evangelientexte. (Wien 1916.) 26.

Assemanijevim in Zographskim rokopisom.[11] Mimogrede omenjam, da se imenovani evangelium Bucovinense navadno ujema, kadar se loči od Marianskega rokopisa, z varijantami Hesihijeve recenzije, če varijanta ni zgolj slovenskega značaja. Tako n. pr. Lk 8,37; Lk 15,21; Lk 23,45; Jan 5,4; 14,29; 19,3.[12] Sedanji cerkvenoslovanski tekst in ruski prevodi imajo na tem mestu carigrajsko varijanto.

Vsebinsko čisto podoben navedenemu slučaju je sledeči: v 2,33 ima Hesihijeva recenzija: ὁ πατὴρ αὐτοῦ, Assem. in Zogr. rokopis prevajata: otьcь ego. Lukian ima: Ἰωσὴφ namesto πατὴρ αὐτοῦ. Mar. in Nikol. rokopis imata: iosifъ. V Savini knjigi pa je nadvrstico pripisano: naesfъ. Sedanji sinodalni tekst in ruski prevodi imajo Lukianovo lekcijo.

V 3,25 ima Lukianova recenzija in nekaj rokopisov Hesihijeve: Ἐσλί. Večina Hesihijeve recenzije in Pamfilova čitata: Ἐσλίμ. Marianski rokopis je imel prvotno: esli, nobe, vendar je bila pozneje črka n izbrisana ni sicer, kakor se zdi,[13] namenoma. Assemanijev in Zografski rokopis tega imena nimata, Nikolski - po izdaji Daničičevi[14] - pa ima Iaeuman. Ruski prevodi in večina omenjena cerkvenoslovanska izdajajo imajo na tem mestu Lukianovo varijanto.

Iz navedenega sledi, da je moral biti tudi v prvotnem staroslovenskem prevodu močan odstotek Hesihi-

11) Jagić, o.c. 43.

12) Jagić, o.c. 43.

13) Kako kakemer napačno omenja Jagić, Codex Marianus 204 pačtis.

14) Hrvatsko-jeleničje, Zagreb Beograd 1864.

jevih varijant. Res morda ij vsake posamezne varijante, ki sem jo zaznamoval ni mujno sklepati na grški original, kerjo se mogoče latinski vplio, ali pa vplio paralelnih evangelijskih mest, vendar so taki slučaji, kjerje vulgatin vplio izključen, ker gre navrečz Lukianovo varijanto, paralelnih mest pa morda ni, ali pa je tam povsem drugačen izraz. Tna, čibnejše slučaje, ki imajo tako varijanto kot v grški rokopis. ni tradiciji aleksandrijska-recenzija, sem pregledal v tem pogledu sle sledeče:

V 1,24 ima večina grških rokopisov: ἐξ οἴκου Δαυὶδ S. Assem. in Mar. in Nikl. in Zogr. kor. in Sav. knjigah prevajajo: отъ дому давыдова. Nekaj slovanskih rokopisov dodajo: καὶ πατρός, tako ima Ostrom. rokopis: и отьчьства. Vulgata gre z Lukianom, paralelnih mest ni. Sinod. cerkvenosl. tekst in ruski prevodi imajo Lukianovo varijanto.

V 1,41 ima večina grških rokopisov: ἐβρίγησεν τὸ βρέφος. Mar. rokopis prevaja: въздрьга сѧ младѣнець. Hes. recenzijo dodo: ἐν ἑαυτῇ ἐταράχθη. Stali staroslov. rokopisi imajo: радовавъ сѧ. Vulgata gre z večino grških rokopisov. Paralelnih mest ni. Sinodalni tekst in ruski prevodi nimajo slovanskih vira dostavka.

V 1,50 imajo slovanski rokopisi: εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς ali γενε ὰν καὶ γενεάν. Assem. in Mar., Nikl. in Sav. rokopis: въ родъ и родъ. Zogr. rokopis ima: въ родъ и родъ. Lukian ima: γενεὰς γενεῶν. Vulgata ima malo drugače: a progenie in progonies. Sinodalni staroslov. tekst in ruski prevodi imajo po Lukianu: въ родъ родовъ.

V 1,60 ima večina grških rokopisov: κληθήσεται Ἰωάννης Marianski rokopis prevaja: нарещетъ сѧ имѧнъ. Slovanj

dodala: τὸ ὄνομα αὐτοῦ πρεδ Ἰωάννης. Assem., Nikol., Zogr. pok in Sav. Knjiga prevajajo: naperemkcs imen enoy mouank. Vulgata inna kot Lukian: vocabitur Joannes. Sinodalni starosl. tekst in ruski prevodi gredo z Lukianom.

V 1,61 Hes. inna: ἐκ τῆς συγγενείας. Vsi starosl. rokopisi imajo: omo povedenuno. Lukian jima: ἐν τῇ συγγενείᾳ. Vulgata prevaja: in cognatione tua. Sinodalni cerkvenoslov. tekst in ruski prevodi kot Lukian: въ родѣ твоемъ.

V 2,33 ima Hesihij: ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Assem. in Zogr. rokopisi: оу҃ъ его. Lukian ima Ἰωσήφ namesto πατὴρ αὐτοῦ. Mar. in Nikol. rok. imata: моисеѣ. Savina knjiga ima nad: оу҃ъ pripisano: моисеѣ. Vulgata ima kot Hesihij: pater eius. Sinodalni staroslovenski tekst in ruski prevodi imajo kot Lukian.

V onem slučaju 2,43, ki sem gaže poprej navedel, gre vulgata z Hesihijem: cognoverunt parentes eius. Sinodalni staroslovenski tekst in ruski prevodi imajo kot Lukian.

V 2,48 ima Hesihij: εἶπεν πρὸς αὐτόν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Vsi staroslovenski rokopisi razen Ostromirovega prevajajo: prere къ немоу мати его. Lukian ima narledniji besedni red: πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν. Ostromirov rok. ima tako: къ немоу мати его пере. Vulgata ima drugače: dixit mater eius ad illum. Sinodalni cerkvenoslov. tekst in ruski prevodi ohranijo Lukianov red.

V 4,27 ima Hesihij: ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου. Vsi staroslovenski rokopisi prevajajo: въ нас при елисеи. Lukian zamenja besedni red: ἐπὶ Ἐλισαίου ἐν τῷ Ἰ. Vulgata ima kot Hesihij: in Israel sub Eliseo. Sinodalni cerkvenoslov. tekst ima kot Lukian: при Елисеи пророцѣ во Іудеи. Ruski prevodi imajo kot Hesihij. !

Vsi obredaj navedeni zgledi nimajo paralelnih mest.

V6,1 ima Hesihij: Σαββάτῳ. Assemanijev in Ostromirov rokopis imata: cobotu. Lukian dodaja: δευτεροπρώτῳ. Vsi ostali staroslov. rokopisi imajo dostavek: cobotu vtoropьrvbku. Vulgata ima: sabbato secundo primo. Paralelni mesti: Mt12,1 in Mk2,23 imata pluralno obliko: τοῖς Σάββασιν. Sinodalni cerkvenosl. tekst in ruski prevodi imajo Lukianovo varijanto.

V6,8 ima Hes. recenzija: ἀνδρί. Assem. in Zogr. rok. prevzajata: mžu. vsebu. Lukian ima: ἀνδρώπῳ. Ostali starosl. rokopisi imajo tako: prbovьcobu. Vulgata prevaja homini. Paralelno mesto Mk3,3 ima ἀνθρώπῳ. Sinodalni staroslov. tekst in ruski prevodi imajo Lukianovo varijanto.

V6,10 ima večina grš. rokopisov: ὡς ἑτέρᾳ. Hesihijevi rokopisi imajo: ἑτέρως. Vsi starosl. rokopisi prevajajo: vtoromu, mu. Vulgata ima: extendit. Paralelna mesti Mt12,13 in Mk 3,5 imata: vtoromu. Sinodalni tekst in ruski prevodi imajo Hesih. varijanto.

V6,20 ima večina grš. rokopisov: οἱ πτωχοί. Mar. rokopis ima: umumu. Hesihij dodaja: τῷ πνεύματι για πτωχοί. Ostali staroslov. rokopisi imajo to: umumu duhom. Vulgata ima: vanno pauperes. Paralelno mesto Mt 6,3 ima πνεύματι. Sinodalni tekst in ruski prevodi imajo Hesihijevo varijanto.

V7,9 ima večina grš. rokopisov: λέγω ὑμῖν. Mar, Nikol, Ostrom, in Zogr. rokopis prevzajajo: vsb bank. Hesihij dodaja: ἀμήν pred λέγω. Assem. rok. in Savino kujigo imata: a, istinu vsb. Vulgata: amen dico. Paralelnih mest ni. Sinodalni cerkvenoslov. tekst in ruski prevodi sledijo z večino grš. rokopisov.

Vž.10 nima Hesihij: ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες
Vsi staroslovenski rokopisi imajo: возвратившеся къ вѣдавшимъ
посланнии. Lukian postavlja: πεμφθέντες πρὸ ὑποστρέψα-
ντες. Vulgata nima: et reverti, qui missi fuerant, domum.
Sinod. staroslov. tekst v glasi: и возвратившемсѧ посланіи
освѣдомища. Ruski prevodja: посланные, возвратив-
шись къ Іову. Paralelnih mest ni.

Vž.35 nima večina grških rokopisov: σοφίᾳ ἀπὸ πάντων
τῶν τέκνων. Nikol. in Zogr. rokopis prevajata: премоудрꙋ
сътъ отъ всѣхъ чадъ своихъ. Hesihij opušča: ἀπὸ πάντων
τῶν τέκνων. Tako je tudi v Mar. in Sav. rokopisu. Vulga-
ta nima: sapientia ab omnibus filiis suis. Paralelnih
mest ni. Sinodalni staroslov. tekst in ruski prevodi gredo
z večino gr. rokopisov.

V 8,15 nima večina grških rokopisov: ἐν ὑπομονῇ. Mar,
Nikol. in Zograf. rokopis imajo: въ терпѣнии. Hesihij do-
daja: ταῦτα λέγων ἐφάνη· ὃ γὰρ ἐν ὕπνοις ἑώρα ἀληθῆ ἦν. Koto
Assem., Ostrom. in Sav. knjigi ji tudi v Marian. rokopisu pri-
pisano na robu: се ѡнъ вопїи мнѧше и оумъ имѣше
мню да истинна. Vulgata nima dostavka, enako
tudi paralelni mesti Mt 13,23 in Mr 4,23. Sinodalni tekst
ima dostavek, ruski prevodiga imajo v oklepaju.

V 8,26 in 8,37 nima Hesihijeva recenzija: Γεργεσηνῶν. Vsi
grški rokopisi ima v 8,26: гергесинꙗнъскꙋ, v 8,37 pa Ostrom. in
Zograf. ter Savin rokopis: гѣргесинскихъ. Lukian ima ob-
krat: Γαδαρηνῶν. Assem., Nikol. in Mar. rokopis imajo
obakrat in v 8,26 tudi Sav. knjiga: гадарꙗнскꙋю. Vulga-
ta nima: Gerasenorum. Paralelno mesto Mt 8,28: гѣргесинꙋ-
Mr 5,1 pa гадарꙗнскъ razen Nikol. rokopisa, ki ima: гергесе-

сноу.

V 9,55 ima Hesihij: ἐπετίμησεν αὐτοῖς. Lukian dodaja: καὶ εἶπεν οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματος ἐστε ὑμεῖς, ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι ἀλλὰ σῶσαι. V Marianskem rokopisu je pripisano v levem robu s starinsko glagolskimi črkami, dasi ne tako starinsko kot v tekstu[15]: pere ima ne bramna ona koero dlja cerna cr̃ So prbvbrci ne mjude dlja prbvbrcb̃ mogyscbnb̃ vb cr̃cmb̃. Podobno pisata Zografski in Nikolski rokopis v tekstu. Vulgata ima dotaverk ena, ko sinodalni staroslovenski tekst in ruski prevodi.

V 9,50 ima Hesihij: ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. Vsi staroslov. rokopisi imajo: иже So нами нас бо, на бакы сть. Lukian ima ἡμῶν namesto ὑμῶν. Vulgata ima: qui enim non est adversum vos, pro vobis est. Paralelno mesto Mk 9,40: иже So нами на бо, на бакы сть. Sinodalni tekst in ruski prevodi imajo Hesihijevo varijanto.

V 10,11 ima Hesihij: πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν. Zografski rokopis prevaja: града вашего въ ногахъ нашихъ; podobno imata Assemanijev in Nikolski rokopis. Lukian opušča: εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, tako je v Marianskem rokopisu. Paralelno mesto Mt 9,14 drugače izraža. Sinodalni staroslovenski tekst in ruski prevod prevzajajo Lukianovo varijanto, enako Vulgata: de civitate vestra.

V 10,22 ima Hesihij: πάντα μοι παρεδόθη. Nikolski in Zografski rokopis prevajata: вьсѣмь мнѣ предана. Lukian dodaja: καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν

15) cf. Jagić, Codex Marianus, 239 pod črto.

Assemanijev, Marianski in Savin rokopis prevajajo: ꙗ ѡсѣдмꙋ сѧ къ ѡученикомъ свои. Vulgata ima: et conversus ad discipulos suos dixit. Tudi Jagić troli,[16] da je v Nikolskem in Zagrebškem rokopisu ta dostavek opuščen po zgledu nekaterih grških rokopisov. Na paralelnem mestu Mt 11,27 ni tega dostavka. Sinodalni cerk. kvenoslovanski tekst in ruski prevodi nimajo dostavka.

V 11,13 ima večina grških rokopisov: πνᾶ μα ἅγιον. Marianski in Ostromirov rokopis imata: дх҃ъ сѵ҃тъ. Hesihij ima ἀγαθόν namesto ἅγιον. Assem., Sav. in Zagreb. rokopis prevajajo: дх҃ъ благъ. Vulgata ima: spiritum bonum. Paralelno mesto Mt 7,11 ima drugačen izraz: ἀγαθά – блага. Sinodalni sta ruski prevodi imajo Lukanovo lekcijo.

V 11,29 ima Hesihijeva recenzija: ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρά ἐστιν. Nikol. in Zagr. rokopis imata: родъ сь родомъ. Lukian opušča γενεά za αὕτη. Tako prevajata Marian. in Savin rokopis: родъ сь родомъ сь. Vulgata ima: generatio haec generatio nequam est. Paralelno mesto Mt 12,39 ima drugače izraženo. Sinodalni staroc. tekst in ruski prevodi imajo Lukanovo varijanto.

V 14,5 ima Hesihij: ὄνος ἢ βοῦς. Vsi staroslovenski rokopisi prevajajo: ослъ ли волъ. Lukian ima υἱός namesto ὄνος. Vulgata prevaja: asinus aut bos. Paralelnega mesta ni. Sinodalni cerkvenoslov. tekst in ruski prevodi prevajajo Hesihijevo varijanto.

V 14,10 ima Hesihijeva recenzija: δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. Vsi staroslovenski rokopisi pregen. na pianskega prevajajo: прѣдъ вьсѣми сѣдѧщими съ

16) Jagić, Codex Marianus, 243 pod črto

mvšeh. Lukian opušča: πάντων; tako tudi Mar. rokopis. Vul-
gata prevaja: gloria coram simul discumbentibus. Paralel-
nih mest ni. Sinodalni staroslov. tekst in ruski prevodi imajo Lu-
kianovo lekcijo.

V 14,15 ima Hesihijeva recenzija: ἔχετον. Samo Nikol. rokopis tako:
χρηѕѣ. Lukian ima namesto ἄχρον ἔχετον. Mar., Sav. knjiga,
Zogr. rok. prevajajo: ѻсѣдѣ. Vulgata ima: parvam. Paralelne
ge mesta ni. Sinodalni tekst ima: ѻсѣдѣ, ruski prevodi: хра-
ѕа.

V 15,16 ima Hesihij: χορτασθήναι. Assem. rok. in ena izdaja Ni-
kolskega rokopisa prevajata: наѣѕмѣнити сѧ. Lukian izpu-
sti tako: χρεία ἐστὶν καλέσαι σοῦ. Ostali staroslov. rokopisi:
наѣѕмѣнити крѣпко сѣое. Vulgata: implere ventrem
suum. Paral. mesta ni. Sinodalni staroslov. tekst in ru-
ski prevodi prevajajo Lukianovo lekcijo.

V 15,21 ima Hesihij: υἱός σου πάντως με ὡς ἕνα τῶν
μισθίων σου. Nikol. Zograf. rokopis in Savina knjiga pre-
vedo: сѣнъ твои сѫтвори мѧ рѣкѡ единого отъ
наемникъ твоихъ. Lukian opušča: πάντως με ὡς
ἕνα τῶν μισθίων σου. Tako tudi Assem., Mar. in Ostro-
mirov rokopis. Opušča tudi vulgata. Paralelni vglav
izpušča. Dostavek je moralne zaželj 15,19. Sinodalni tekst in
ruski prevodi imajo Lukianovo lekcijo.

V 16,16 ima večina grških rokopisov: εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς
εἰς αὐτὴν βιάζεται. Nikol. rokopis prevaja: благовѣствуемо
и вьсакъ въ не нуждимъ сѧ. Hesihij opušča: καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν
βιάζεται. Tako imajo tudi Mar., Ostrom., Zogr. rokopis in Sa-
vina knjiga. Vulgata: evangelizatur et omnis in illud
vim facit. Paralelno mesto Mt 11,12 ima drugačno izražavo.

Sinodalni staroslov. tekst in punkt prevodi grško z večino gr. rokopisov.

V 17,14 mina Hesihij: ἑπτάκις ἑπτάκις ἐφ' ἡμέραν. Ostrom., Nikol. Zv., graf. rokopis in Pav. knjiga prevajajo: sedmoričьjьkъ otъpa, umrumъlъ. Lukian doda: τῆς ἡμέρας τὸ ἑπτάκις. Ostrom. in Mar. rok.: sedmoričьjьkъ dьnamь ot. Vulgata prevede: septies in die convertus. Na paralelnem mestu Mt 18,21 je drugače izrajeno. Sinod. staroslov. tekst in punkt prevodi grško z Lukianom.

V 17,35 mina večina grških rokopisov: ἀφεθήσεται. Nikol. mina: otъmabъrъzitъmъ. Hesihij doda: δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραληφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. Mar., Pav. in Zogr. rokopis: dъva sǫdeme na polě, dъva mlěnьnьmъ a drugъ otъmabъrъzitъmъ. Vulgata: duo in agro: unus assumetur et alter relinquetur. Podoben dodatek mina Mt 24,40. Sinod. staroslov. tekst in punkt prevodi imajo Hesihijevo lekcijo.

V 18,29 mina večina grških rokopisov: ἀδελφούς. Tako tudi Marianski rokopis in Savina knjiga: Spasitelь. Hesihij pa: ἀδελφάς namesto ἀδελφούς. Zogr. in Nikol. rokopis imata: ecclesiam. Vulgata: fratres. Paralelno mesto MK 10,30 ima obje: ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφάς. Enako Mt 19,29. Sinodalni tekst in punkt prevodi imajo tudi obje.: ili Spasitelja ili ecclesi.

V 19,17 mina večina grš. rokopisov: τί με λέγεις ἀγαθόν. Ostrom., Mar. in Savin rokopis imajo: Krastь jesi. Hesihij doda: καὶ πίστε ga ἀγαθόν. Zograf. in Nikol. rokopis: Bogъ blagъ jesi. Paralelno mesto Mt 25,21 ima: λέγεις ἀγαθόν καὶ πίστε. Sinodalni tekst in punkt prevodi grško z večino grških tekstov. Vulgata enako: bone serve.

V19,22 ima večina grških rokopisov: ἔβτερα. Asem., Mar. in Sav. knjiga prevajajo: онъ. Hesihij dodaja: καὶ βυράζων ὅδεν οὐ δεῖ βλάπτεται. Nikol. in Zogr. rokopis: и ѣдущаго и дому не раз, дать. Vulgata nima dostavka. Paralelno mesto Mt 25,24 se glasi: и ѣдущаго и дому не раземо. Sinodalni tekst in ruski prevodi gredo z večino grš. rokopisov.

V19,25 ima večina grš. rokopisov: καὶ εἶπον αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. Vsi staroslov. rokopisi razen Asem. prevajajo: и рѣшеме емоу ѥще имаши и имаши. Hesihij opušča: καὶ εἶπον ..... μνᾶς; enako Assemanijev rokopis. Vulgata prevaja vse. Paralelno mesto Mt 25,28 ni vplivalo. Sinodalni tekst in ruski prevodi gredo z večino grš. rokopisov.

V20,1 ima Hesihij: ἐπῆλθεν ἱερεῖς. Vsi staroslov. rokopisi: архиереи. Lukian ima: ἱερεῖς. Vulgata: principes sacerdotum. Paralelni mesti Mt 21,23 in Mk 11,27: ἀρχιερεῖς. Sinodalni cerkvenoslovan. tekst: священници; ruski prevodi: первосвященники.

V20,23 ima Hesihij: εἶπεν πρὸς αὐτούς. Zograf. rokopis in ena recenzija Nikol. rokopisa: рече къ нимъ. Lukian dodaja: τί μεπειράζετε. Mar. in Nikol. rokopis in Savina knjiga: рече къ нимъ кто ли искушаашя. Vulgata prevaja: dixit ad eos: quid me tentatis. Paralelni mesti Mt 22,18 in Mk 12,15 imata: τί μεπειράζετε. Staroslov. sinodalni tekst in ruski prevodi sledijo Lukianovo varijanto.

V21,16 ima Hesihij: ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων. Vsi staroslov. rokopisi: сродникъ и родъникъ и другъ. Lukian ima zamenjan vrstni red: συγγενῶν - φίλων - ἀδελφῶν. Vulgata ima: et fratribus et cognatis et amicis. Paral. mesta imata drugače izraženo. Sinodalni tekst in ruski prevodi gredo

s Hesihijem.

V 22,30 ima Hesihij: ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου. Vsi starozlov. rokopisi: na mojanezyo moemь bo цrьtvьnuи moemь. Lukian opušča: ἐν τῇ βασιλείᾳ μου. Vulgata: super mensam meam in regno meo. Ta paral. mesti tegoni. Sinodalni tekst in ruski prevodi imajo Hesihijevo varijanto.

V 23,45 ima Hesihij: τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος. Assem., Nikol., Ostrom. in Zograf. rokopis: сѧ҃нцоу помрькшоу. Lukian: ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος. Mar. in Sav. rokopis: помрькше сѧ҃нце. Vulgata: obscuratus est sol. Na paralelnih mestih je druga, še izpajeno. Sinodalni tekst in ruski prevodi imajo Lukijevo novo varijanto.

V 24,36 ima več. grških rokopisov: οὐδέ. Ostrom. rokopis tako: bamь. Hesihijeva recenzija dodaja: ἐγώ εἰμι μὴ φοβεῖσθε. Vsi ostali starozlov. rokopisi: bamь azъ estь ne boimo сѧ. Vulgata: ego sum, nolite timere. Paralelnih mest ni. Sinodalni starozlov. tekst in ruski prevodi gredo z večino grških rokopisov.

Navedel sem izgleda vseh vrst varijant. Primarni kaki, kakšem že ponovno poudaril, ni izključen vpliv paralelnih mest. So potemtaki slučaji, pri katerih moramo reči za grškim originalom in takih mest je, kolje razvidno iz navedenih zgledov, precej. Večji je in bolj prepričevalni so kot oni iz Markovega evangelija. V vseh onih slučajih, kjer je vpliv paralelnih mest izključen, in kjer gre tudi vulgata s carigrajsko recenzijo kakor tudi sedanji sinodalni cerkveno slovanski tekst, mora moramo reči po grški podlogi, zlasti še, če je necarigrajska varijanta zastopana v več || staroslovenskih rokopisih.

Relativno največ je v Lukovem evangeliju Hesihije„ vih varijant v poglavjih 9-12 in 14-22; v teh perikopah jih je na splošno veliko več kot v Lukianovih.

2) V staroslovenskem Lukovem evangeliju je opaziti tudi precej variant iz Pamfilove recenzije. Sicer je na splošno vzor Hesihijevo varijanto premlja vsta rokopi„ sov Pamfilove recenzije in so le redki slučaji, da je Hesihijeva recenzija samo v opoziciji z Lukianovo, vendar sem naštel tudi 86 mest, kjer sledi vsi ali vsaj po en staroslovenski ro„ kopis Pamfilovim varijantam samim (glej var. aparat 195-202). Znamenitejše med temi so: 1,13; 1,24; 3,28; 4,4; 6,49; 8,2; 8,8; 8,41; 9,37; 10,16; 10,20; 11,51; 12,27; 12,37; 14,17; 14,26; 19,31; 20,41; 21,4; 24,43. Vendar bi za marsikatero od tel jaz ne izkalzo„ val v grškem originalu; natančneje o tem na naslednjih zgleslih:

V 1,24 nadomešča Ostromirov rokopis: mena eio z mena za„ χαριτα, toji morda le točnejši izraz v pojasnilo in se le slučajno ujema s Pamfilovo varijanto: Ζαχαρίου.

V 4,4 dodaja Pamfilova recenzija grškega teksta: ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος za besedami: ἐπὶ παντὶ ῥήμα„ τι. Podobno se glasi v Nikolskem rokopisu: изходещимъ изъ устъ. Verjetno pa je, da je šlo v Nikolski rokopis to iz paralelnega mesta Mt 4,5, kjer je natančno tako: ἐπὶ παντὶ ῥή„ ματι διὰ στόματος. Ker nimajo tel besedi v Lukovem evange„ liju tudi starejši rokopisi kot Marianski, Zagrebški in Sa„ vina kujnega.

V 6,49 opušča Zagrebški rokopis besedi: na zemi za: γῆ„ πικρ. Najbrž je odpadlo vsled nepreviđnosti in ni nujno, da bi iskali vzroka v Pamfilovih rokopisih, ki tudi opušča

jo besede: ἐπὶ τὴν γῆν.

V 8,2 dodajata Nikolski in Zograf. rokopis: οντος νεκρους και μονους εξω. Podobno dodaja Pamfilova recenzija: τὸ ὄνομα καὶ μόνον προσώπου. Istemu mestu ni paralelov drugih evangelijih.; morda je bilo prepisovalcu v spomin. Kako drugo evangelijsko mesto, kjer se govori, da je Kristus pomagal v vseh treh nadlogah.

V 8,8 opušča Sav. Knjiga zadnje besede: σε ἵνα μὴ ποτε ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Iste bere, de opušča Pamfilova recenzija, Vcnt 13,9, na paralelnem mestu so te besede, o Mr 4,20 jih ni. Vulgata jih ima; morda je v Savini knjigi pomotoma odpadlo.

V 8,41 ima Pamfilova recenzija: ἦλθεν ἄνθρωπός τις. Gta, li grški rokopisi imajo ἀνήρ namesto ἄνθρωπός τις. Mari, anski rokopis: νεανίσκος μόνος. Asem; Ostrom. in Sav. knjiga se ujemajo s Pamfilovo varijanto. Lat. rokopisi imajo: vere vidua. Mt in Mr drugače izrazita.

V 9,37 ima Pamfilova recenzija: κατελθόντι τῷ Ἰ namesto κατελθόντων αὐτῶν. Slično Pamfilovi varijanti prevajata Asem, manijev in Ostromirov rokopis: сшьдъшоумоу имоу, Sav. knjiga: сходившоумоу моу. Mar., Zograf. in Nikolski rokopis imajo kot ostali grški rokopisi: сшедъшемъ имъ. Podobno prevaja vulgata. Zdi se mi, da je Asemanijev rokopis, kjer je evangelistarij, vsled jasnosti tu v začetku perikope nadomestil: αὐτῶν z τῷ Ἰ, podobno še vsled naslednjega: сърѣтоше мь народъ-вьнъ ѹтьрь дъпь- in tako je postalo pripovedovanje bolj jasno.

V 10,16 dodaja Pamfil: καὶ ὁ ἐμοῦ ἀκούων ἀκούει ἀποστείλαντός με, z negativnim izrazom: ὅς δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με. Enako dodajata Asemanijev in Zograf.

Hi rokopis: u evangeliumu u mesec prigovarnu nevralbuaaro
usp. Mt 11,24 perikopo drugače končuje, tin tudi latinski prevod
nima tega dostavka, morda je izpustil tu paralelizem, za ne-
gativnim izrazom njemu nasprotno pozitiven.

V 10,20 ima Pamfilova recenzija: Οὐ μόνον namesto: πνεύματα.
Enako Zogr. rokopis: Sroce namesto Duxu, kot je ostalih starolo-
venskih rokopisih. Mt in Mk imata paralelo, morda potreja
Zografski rokopis samostojno ertsegezo.

V 11,51 pristavlja Pamf. recenzija: τοῦ δικαίου υἱοῦ Ἄβελ ἕως τοῦ
αἵματος. Marianski, Kiselski, Zograf. rokopis prevajajo:
ono krvbe avelne nepravednaaro. Paralelno mesto v Mateje-
vem evangeliju (13,25) se glasi: αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου, in
otrok je zašlo najbrže v Lukov evangelij naravnost, ne pa potom
na harmonističnem principu prirejene Pamfilove recenzije.

V 12,2 f dostavlja Pamfil: τοῦ ἄχρου za: τὴν πρώτην. Zograf.
rokopis prevaja: ubranu kavasuyo. Na paralelnem mestu v
Mt 6,29 imajo vsi grški rokopisi: τὴν πρώτην τοῦ ἄχρου insta-
pralov. rokopisi prevajajo tam: krunu kavasuyo, Zografski pa:
ubranu kavasuyo in odtod je tudi zašlo v Zografskem rokopisu
na imenovano mesto v Lukovem evangeliju.

V 12,3 f ima Pamf. recenzija namesto ἐν τῷ φωτὶ ὅσα beside οὗ,
τοσοῦτον. To prevaja Savina knjiga: mako mbogo,
mnogo; med tem ko navajajo Marianski, Zograf. in Kiselski
hi rokopis drug izraz: sodrugmo. Morda ima Sav. knjiga
svojo varijanto iz paral. mesta Mt 24,4 f, samo da je tam knjigo-
vna oblika: ὑποήσει οὕτως τοσοῦτον - mako mbogo,
prumna.

V 14,17 ima Pamfil množinsko obliko: τοὺς δούλους
namesto edninske kakor imajo druge recenzije. Savina

Knjiga ima tudi množinsko obliko: pasti cboev, medtem ko imajo Marian., Nikol., Ostrom. in Zograf. rokopis: pasti cbou in Assem.: pasta cboero. Lat. rokopisi: seroum suum. V vsebinsko slični perikopi Mt 22, 3 je tudi množinska oblika: τοὺς δούλους αὐτοῦ in od tod je zašla najbrž v Savini Knjigi na to mesto v Lukovem evangeliju.

V 15, 26 ima Pamf. recenzija: ἕνα τῶν δούλων namesto: ἕνα τῶν παίδων, kot imajo ostali grški rokopisi. Staroslov. prekopisi to tako le: Mar. in Zograf.: edinoro otъ pasti. Sav. Knjiga: edinoro pasa, Nikol. rokopis pa: edinoro otъ sr. mpokъ. Vulgata: unum de servis. Vendar pa: pasti pomeni tudi dečka in je morda Hotel Nikolski rokopis le bolj jasno izraziti.

V 19, 31 imajo grški rokopisi Hezihijeve in Lukianove recenzije: ἐρωτᾷ· δι᾽ ἃ τί λύετε. Nikol. in Zogr. rok. prevajata: vъprašaaše na prno otpravlenьa. Pamfilova recenzija pa izpušča: δι᾽ ἃ τί λύετε, med staroslov. rokopisi nitek besedi v Marianskem rokopisu in Savini Knjigi. Vulgata ima preveden dostavek. Mt evangelij na paralelnem mestu (21, 3) nima tek besedi in potem zgledu jih najbrž opuščata tudi imenovana slovanska rokopisa.

V 20, 41 imajo grški rokopisi aleksandrijske in carigrajske recenzije: πῶς λέγουσιν. Več rokopisov Pamfilove recenzije doda: οἱ γραμματεῖς za glagolom λέγουσιν. Tako ima tudi Nikolski rok.: kako glagolǫtъ knižьnici, Zogr. rokopis ima: k. gl. knižьnici. Vendar Pamfil. rokopisov dodatívες namesto γραμματεῖς. Marian. in Savin rokopis imata tako: kako glagolǫtъ edinu. Vulgata ne dodaja niečesar. Na paral. mestu Mk 12, 35 je pisano: πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς.

in staroslov. rokopisi to prevajajo: xaxo ušьmo xoruxy, ruzu. Skoro gotovo je zašlo v Nikolski rokopis iz Markovega evangelija. Glagol ušьmo je zahteval bolj jasno izpričevanega subjekta, odtod te variacije. Zdi se mi, da ni treba iskati vzroka tem dostavkom v grškem izvirniku.

V 24, 43 dostavlja Pamfilova recenzija za glagolom: ἔ, γαγεν sledeči dostavek: τὰ ἐπ ι πολ ι τ ι κὰ ἔσονται δ ρ ας. Asem., Mar., Nikol. in Zogr. rok. ter Sav. knjiga tudi dodajajo: nemo vpotrebi dasmo ušьmo; dostavek opušča tekst v Ostromirovem rokopisu. Paralelnih mest ni. Dostavek se nahaja tudi v vulgati: sumens reliquias dedit illis. V staroslov. rokopise je dostavek gotovo zašel iz grških rokopisov ali iz vulgate. Jagić imenuje ta dostavek „važno sorodnost z vulgato.“ [17]) Sedanji cerkvenoslovanski tekst in ruski prevodi tega dostavka nimajo.

Ostale varijante, ki jih naštevam med Pamfilovimi, so manjše vrednosti. Vsak posebej naštetih zgledov pa si morejo nekatere razlagati brez ozira na grški tekst, za druge bo pa treba iskati razlogov v grškem originalu; vendar slednje le v malo slučajih za mojim mnenjem; procentualno veliko manj krat kot pri onih varijantah, ki se ujemajo z aleksandrijsko recenzijo grškega teksta.

Regledoval sem povsod kot za Markov evangelij tudi za Lukov evangelij fotijeve spise, da bi vpoznal njegove varijante, te, kajti: on je gotovo rabil uradni grški tekst, a brezuspešno, ker fotij citira Lukov evangelij vzelo skromnih mejah.

17) Jagić, v Uvodu k Asem. ev. XCVI.

V. Janezov evangelij.

1.) Tako kot prejšnja dva sem preiskal tudi Janezov evangelij in našel sledeče: Lukianovih varijant sem naštel[1] 198, varijant Hesihijeve recenzije pa 264; procentualno izraženo: 43% in 57%. Procent Hesihijevih varijant je tu tako na splošno vzet precej visok, najvišji v vseh štirih evangelijih. Vendar pa ni, majo vse varijante enake dokazne moči. Med imenovanimi 264 slučaji, ki sledé aleksandrijski recenziji, jih je 62, kjer je le po en Hesihijev rokopis obenem z več rokopisi iz Pamfilove recenzije ojačana zapadnini rokopisi v opreki z Lukianovo recenzijo. Take mesta so: le γrH^{S2} 1,20a; 2,14; 4,27; 6,25a; 6,27; 6,64; 11,25; 13,18; 18,10; 19,10; 20,15a; 20,16; leγrH$^{S3\Sigma1}$ 1,43a; 1,43b; 3,11; 3,16; 5,28; 6,22a; 6,42a; 9,41; 10,19b; 11,8; 11,35; 11,49; 14,14; 17,14; leγH^{S48} 7,16; 7,26; 10,7; 12,26; 13,30a; 14,29: leγrH^{376} 6,30a; 6,23; 8,33; 11,3; 13,4; 14,30; 17,23a; 18,6; H^{014} 4,6a; 6,36b; 7,30; 9,35; 10,41b; 12,31; 20,15b; leγrH^{S6}[2] 1,40b; 5,4; 8,29a; 9,34; 20,24; leγrH^{S6} 6,11c; 7,16; 8,35; 13,21; 21,3a; H$^{\Sigma 76}$ 1,26a; leγrH^{1016} 1,39; leγrH^{S1} 7,39; leγrH^{31}[3] 4,47, leγrH^{S3c} 4,5. Med temi slučaji so znamenitejši: 1,20a Kjer grško vsi starozl. rokopisi γrH^{S2}; 2,14 Kjer grško Mar., Nikol., Zograf. in Sav. Knjiga γrH^{S2} proti Antem. in Ostrom. rokopisom; 6,25 Kjer grško vsi starozl. rokopisi γrH^{S2}; 13,18 Kjer sledé Mar., Nikolski, Zograf. rokopis in Sav. Knjiga H^{S2}; 3,16 Kjer grešta Sav. Knj. moskovski rokopis γrH$^{S3\Sigma1}$ proti Mar. Ostrom. Zogr. in Sav. Knjigi; 3,16 Kjer grešta Antem. in Nikol. rokopis γrH$^{S3\Sigma1}$ proti ostalim starozlov.

1) Glej var. apar. str. 202.-231.

2) rH^{S6}, uncialni rokopis 8. stol. gl. Soden, Die Schriften des N.T. I. 126.

3) rH^{31}, uncialni rok. 6. stol. gl. Soden, o.c. 123.

stim; 7,26 Kjer gredo vsi zbK^{548}; 14,29 Kjer gredo Ass., Nikol., Zograf. rok. in Savina Knjiga zbK^{548} proti ostal. in Ostrom. rokopi-su., 14,30 Kjer gredo vsi starosl. rokopisi zbK^{326}; 7,30 Kjer gre-do vsi starosl. rokop. razen Assem. rokopisa zbK^{014}. Če tudi v tak-šnih slučajev, kjer sledé staroslov. rokopisi le enemu rokopisu iz Še-silijeve recenzije, ne upoštevamo, te zadnje moramo upošte-vati.

Variantov je vseh vrst, kot že pri prejšnjih dveh evangelijih. Dodaja Lukianova recenzija na 158 mestih, od tega ji sledi vsi staroslovenski rokopisi na 91 mestih, le nekateri 41 krat in noben v 26 slučajih. Znamenitejši dostavki Lukija-nove recenzije so: 1,27; 1,51; 3,13; 3,15; 5,3; 5,12; 5,16; 6,11; 6,22; 7,53; 9,26; 11,41; 13,32; 21,33. Od teh 14 slučajev so trije (1,27; 7,53; 11,41), kjer le nekateri staroslov. rokopisi sledé Lukianu.

Hesihijeva recenzija dostavlja v 91 slučajih, izp-med teh ji sledé vsi staroslov. rokopisi na 44 mestih, le nekateri na 31 mestih in noben v 16 slučajih. Znamen-itejši dostavki Hesihijeve recenzije so: 1,20; 3,16; 3,20; 7,39; 14,29; 19,3; 20,24. Če štejemo variante za pravilno Hesi-hijevo, čeprav jih najdemo le v enem staroslov. rokopi-su, potem dobimo, da v dostavkih sledi staroslov. tekst Hesi-hijevi recenziji 142 krat in Lukianu v 107 slučajih. Štete so seveda variante različne kakovosti: n.pr. v prejšnjih dveh zaimek zô νῶ za samostalnikom (2,12; 3,17; 4,51; 11,3; 11,41; 19,26; 20,19; 20,30), zô τῶν (n.pr. 11,19), mov (8,38; 10,32; 10,38; 20,17). Razen v 11,3; 11,41; 20,19; 10,32; 10,38 sledé staroslovenski rokopisi v teh slučajih Lukianovi recenziji.

Sicer na splošno v Janezovem evangeliju diferen-
ce med Lukianovo in Hesihijevo recenzijo, razen morda
na par mestih, niso posebno velike in se izgubljajo v malen-
kostih. Na odličnejših mestih pa staroslov. rokopisno kolje
razvidno iz varijantnega aparata – bolj sledé Luki-
anovi recenziji kot Hesihijevi, venelar dobimo tudi odli-
čne varijante, ki sledé aleksandrijski recenziji. Vpliv
paralelnih mest je tu bolj izključen; včasih je morda vpli-
vala vulgata. Nekaj značilnejših zgledov:

V1,20 ima večina grških rokopisov: καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο καὶ ὡμολόγησεν. Hesihij opušča
drugi καὶ ὡμολόγησεν. Enako ori staroslov. rokopisi. Vulga-
ta spet z večino grš. rokopisov, enako sinod. cerkvenoslov. tekst
in ruski prevodi. Vpliv paral. mest izključen.

V1,27 ima Hesihij: ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος. Assem. in en
izmed Nikol. rokopisa: придѣи по мнѣ, Lukian doda:
ὃς ἔστιν πρὸ ὁ. Enako ostali staroslov. rokopisi: сь есть
придѣи по мнѣ. Vulga ima: ipse est, qui post me venturus
est. Podobno kot Hesihij ima pl Mt 3,11. Sinodalni tekst in ruski
prevodi imajo Lukianovo lekcijo.

V2,14 ima večina grških rokopisov: βοὰς .... πρόβατα ... περιστερὰς. Ass. in Ostrom. rokopis prevajata: быкы ... овцы и голѣ-
ви. Hesihij zamenja red: πρόβ... βοὰς... περ. Ostali staroal. roko-
pisi: овцы ... быкы ... гол. Vulgata: boves, oves, columbas. Vpliv
paralelnih mest je izključen. Sinod. tekst in ruski prevodi so
se ohranili Hesihijevo varijanto.

V3,11 ima večina grš. rokopisov: οὐ λαμβάνετε. Mar., Ostrom.,
Zograf. rokopis in Sav. Knjiga prevajajo: не приемлеши. Hesi-
hij ima: οὐδεὶς λαμβάνει namesto οὐ λαμβάνετε. Assem. in Nik.

rokopis: ruκmarke ne npuemnemo. Vulgata: non accipitis. Paral. mesta ni. Sinod. tekst in punkt prevodi grško z Lukianom.

V3,20 ima več. grš. rokopisov: ἔρχεται αὐτοῦ. Ostrom. rok.: Inoe ero. Hesihij doda: ὅτι παρῆλθεν. Ostali staroslov. rokopisi: Inaa ero nako zaa cbmo. Sinod. tekst in punkt prevodi v skladu z Hesihijevo varijanto. Paral. mesta ni.

V4,51 ima Hesihij: ὑπήντησαν αὐτῷ λέγοντες. Vsi staroslov. rokopisi: cpemoxy vbzbuue. Lukian doda: καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες. Vulgata: occurrerunt ei et annunciaverunt dicentes. Paral. mesta pri Lk in Mt imata drugače izraženo. Sinodalni tekst in punkt prevodi grško z Lukianom.

V6,11 ima večina grških rokopisov: ἀνακειμένοις. Vsi staroslov. rokopisi razen Assem. rokopisa: возлежащимъ. Hesihij ima: ἤδη ὡς namesto ἀνακειμένοις. Assem. rokopis: нарочитѣ. Vulgata: discumbentibus. Izraz ἤδη ὡς je na paral. mestu Mt 14,20. Sinod. tekst in punkt prevodi grško z večino grških rokopisov.

V8,59 ima Hesihij: ἐκ τοῦ ἱεροῦ καὶ διῆλθεν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο καὶ παρῆγεν οὕτως. Asemanijev rokopis prevaja: изъиде и прошедъ по средѣ ихъ шьдяше и поучаашеся тако. Ostali staroslov. rokopisi opuščajo: тако. Lukian opušča: καὶ pred διῆλθεν in ἐπορεύετο. Vulgata ima le: exivit de templo. Paralelnih mest ni. Sinodalni tekst in punkt prevodi grško z Lukianom in sicer: изыде из церкве прошедъ посредѣ ихъ и мимоходяшема тъ.

V10,8 ima Hesihij: ἦλθον πρὸ ἐμοῦ. Vsi staroslov. rokopisi: придоше прежде мене. Lukian opušča: πρὸ ἐμοῦ. Vulgata

imna samo: venerunt. Paral. mesta ni. Sinodalni staroz. tekst in punkti prevodi imajo Hesih. varijanto.

V 11, 1ª imna Hesihij: ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰς εἰς τὴν Βηθάνιαν. Vsi stari slov. rokopisi: пришедъ же Іс въ вифанию. Lukian opušča: εἰς τὴν Βηθάνιαν. Vulgata enako: venit itaque Jesus. Paralelni mesta ni. Sinod. staroslov. tekst in punkti prevodi imajo Lukianovo varijanto.

V 11, 41 imna Hesihij: τὸν λίθον. Assem., Zogr. in Nikol. rokopis: камение. Lukian doda: οὗ ἦν τεθνηκὼς κείμενος ἐπὶ λίθον. Mar., Ostrom., Sav. knjiga: камение иде же бѣ оумерлъ лежа. Vulgata imna samo: lapidem. Sinod. tekst in punkti prevodi imajo Lukianovo lekcijo.

V 13, 26 imna Hesihij: ψωμίον λαμβάνει καὶ δίδωσιν. Zograf. rokopis: хлѣбъ приимъ и даетъ. Lukian opušča: λαμβάνει. tako tudi Mar., Nikol. rok. in Sav. knjiga. Vulgata imna: panem dedit. Sinoptični evangeliji drugače izpuščajo. Sinod. tekst in punkti prevod z Lukianom.

V 14, 4 imna Hesihij: ὑπάγει, οἶδατε τὴν ὁδόν. Assem. Nikol, Sav. Zogr. rokopis: идѣ вземе пѫть. Lukian doda καὶ pred τὴν ὁδόν in pomoti οἴδατε za ὁδόν. Mar. in Ostrom. rokopis: идѣ вземе и пѫть вземе. Vulgata: scitis, et viam scitis. Paralelnega mesta ni. Sinod. tekst in punkti prevodi imajo Lukianov dostavek.

V 14, 29 imna večina grš. rokopisov: πιστεύσητε. Mar. in Ostrom. rok: вѣрѫ имете. Hesihij doda: ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ostali staroslov. rokopisi: вѣрѫ имете яко азъ прѣжде бахъ. Vulgata samo: credatis. Paral. mesta ni. Sinod. tekst in punkti prevod z večino grš. rokopisov.

V 19, 6 imna Hesihij: καὶ ἤρξαντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον. Vsi

staroslov. rokopisi: u npuxoxdaaxx xx nenoy u vaaxx. Lukian opušča: xai ἦρχοντο πρὸς αὐτόν; tako Mar. rokopis. Vulgata: et veniebant ad eum et dicebant. Paral. mesta ni. Sinodalni tekst in ruski prevodi gredo z Lukianom.

V 19,14 ima več. grških rokopisov: ἔκτῃ. Mar, Gbr. in Sav. rokopis: mecmaa. Hezihij ima: πρώτῃ namesto ἔκτῃ. Gtali starosl. rokopisi: mpemmoe. Vulgata: sexta. Mrk 15,25 ima πρώτῃ. Sinod. tekst in ruski prevodi z večino grš. rokopisov gredo.

V 20,16 ima Hezihij: ἐβραϊστί. Vsi staroslov. rokopisi: evpeu, exbe. Lukian opušča: ἐβραϊστί, enako vulgata. Paral. mesta ni. Sinod. tekst in ruski prevodi gredo z Lukianom.

V 20,31 ima Hezihij: ἔσχεν κύριον ἔχω τε. Vsi staroslov. rokopisi: nauboma bogbnano umame. Lukian opušča: κύριον. Vulgata: vitam habeatis. Paral. mesta ni. Sinod. slovan. tekst in ruski prevod gresta z Lukianom.

Marsikateregа od teh zgledov bo težko razložiti, ne da bi se ozrli na grški original, posebno če imamo pred očmi še to dejstvo natančnost, s katero so variante pririejene. Tudi gre navadno s Hezihijevo recenzijo po več staroslov. rokopisih, kar še bolj izključuje, čuje le zmanjšo podobnost. Izbir paralelnih mest je razen morda v par slučajih izključen. Vulgata se tudi po večini ujema z Lukianovo recenzijo. Poznejši korektorji so z veliko doslednostjo izločali iz teksta nekarigrajske variante. Vse to govori zato, da je imel prvotni prevajalec pred seboj tekst, ki ni bil čisto carigrajski. Z zgolj slučajem ne moremo razložiti toliko podobnosti med nekaterimi variantami v staroslov. rokopisih in v grških rokopisih aleksandrijske recenzije. Slučaj je mogoč tu in tam, nisem pa verjeten na tako pogostih mestih.

2) Opazil sem v Janezovem evangeliju tudi 74 mest, ki sledé Pamfilovi recenziji (glej var. aparat 231–237.). Velika večina od teh je manjšega pomena; obstoja namreč v dodevanju ozirom opuščanju enklitike σε in ϛ́ρ, οὖν, svoj. zaimka v genetivu αὐτοῦ; jasneje izražen subjekt zlasti često dostavljen Ἰη̄ς in podobno. Sem spa nekatere znane, nižje ni med te bi štel: 3,1; 4,12; 8,23; 8,28; 8,35; 10,39; 11,44; 11,47; 12,4; 16,24; 17,12; 18,20; 18,26; 18,5; 18,24; 20,5; 20,20; 21,20. Vendar se da marsikatera od teh varijant drugače razloži, ti in ni treba za vsako seči po grškem izvirniku. Natančneje takole:

V 3,1 imajo grški rokopisi: ἦν δὲ ἄνθρωπος. Samostalniški del manjka. Pamfilova recenzija dostavlja τις za ἄνθρωπος. Staroslovenski rokopisi: Marianski, Zografski, Nikolski in Sa, vsa knjiga imajo samo фарисѣи. Assem. in Ostrom. rokopis dodajata tudi: emepo za фарисѣи; vendar ni treba seči za grškim izvirnikom, kajti samostalnik brez spolnila je že ta, ko nedoločena oblika in to je staroslov. prevajalec boljše, no izpazil.

V 4,12 imajo grški rokopisi: τὸ ϕρέαρ. Pamf. recenzija je itala dodajati še τοῦ το za samostalnikom. Zograf. rokopis prevede le: emoydeneye, v ostalih pa je: emoydeneye ek. To, pet ni treba iskati tej varijanti vzroka v grškem tekstu; iz konteksta sledi, da je čisto naravno, da si prevajalec še zaimek dodal; sicer pa v grškem stoji tudi spolnik.

V 8,23 opušča Pamfilova recenzija besede: ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ. Med staroslov. rokopisi nima teh besedi Zograf. ski, ki pa opušča tudi prejšnje besede: καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς; poznej ši korektorji so tudi njemu to v tekst ustavili, nad

verzom in ob robu so namreč te besede s cirilskimi črkami pripisane."[4] Vsi drugi staroslov. rokopisi se ujemajo postali" z grškimi, Zografski pa le na videz in zgolj slučajno soglaša s Pamfilovimi rokopisi.

V8,28 imajo Pamfilovi rokopisi: ταῦτα ποιῶ namesto ταῦτα λαλῶ kot imajo ostali grški rokopisi in vulgata. Marianski rokopis ima prevedeno: сѧ мвоѥѩ, ostali pa: сѧ глѣѭ. Na prvi pogled se zdi, da tu ne more biti izključen Pamfilov vpliv. Vendar se mi zdi zelo verjetno, da je stvar nastala takole. Celotni se glasi: τότε γνώσεσθε, ὅτι ἐγώ εἰμι καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ, ταῦτα λαλῶ; Ker stoji v prvem delu glagol ποιῶ - мвоѥѩ - je zelo naravno, da morda malo manj previden prepisovalec tudi v drugem delu rabi isti izraz in ni nikakor nujno potrebno iskati vzroka vapijanti Marianskega rokopisa v grškem originalu.

V8,35 ima večina grških rokopisov: ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, Pamfilova recenzija dodа še izraz: ἐν τῇ οἰκίᾳ za μένει. Athen. rokopis ima tudi ta dostavek: пребываѥтъ въ домоу нарицаѥмѣ, ostali staroslov. rokopisi ne dostavljajo: въ домоу. Verjetno je, da je zašlo v Athenajes tekst vsled asimilacije iz prvega dela verza, ki se glasi: ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα, neposredno in ne potom grškega originala.

V10,39 imajo rokopisi Pamfilove recenzije in latinski: ἐξῆλθον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, namesto izraza v singularju. Staro" slovenski rokopisi imajo ori plural: отъ рѹкъ, kjer tu veliko bolj primeren kot singular. Ta plural se je ohranil tudi v poznejših staroslovenskih rokopisih.

4) Jagić, Quatuor evangeliorum codex glagoliticus olim Zo" graffensis nunc Petropolitanus (Berolini 1879) 151. pod črto.

V 11,44 dodaja Pamfilova recenzija in vulgata: ὑδρός za glago-
lom ἐξῆλθεν. Med staroslov. rokopisi najdemo izjaz v Ostro-
mirovem in Zografskem i adine uzuve, ostali rokopisi kot
tudi ruski prevodi izpuščajo to besedo. Možnoje, daje prevaja-
lec sam dodal ta izjaz, ker tudi kontekstu odgovarja.

V 11,47 a ima večina grških rokopisov: συνήγαγον οὖν... συνέ-
δριον. Pamfilova recenzija dodaja: κατὰ τοῦ / οὖ za συνέδριον.
Ostrom. in Nikol. rokopis imata samo: κατηγορε; Assem. Mar.
Zograf. in Sav. Knjiga: κατηγορε na ιυα. Latinski rokopisi in
sedanji cerkvenoslovanski tekst nimajo dostavka. Morda
je te besede prevajalec dodal v pojasnilo, ali pa je grški vpliv.

V 12,4 imajo Hesihij. rokopisi: Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, Lukijan do-
stavlja: Σίμωνος τοῦ Ἰούδα, več rokopisov Pamfilove recenzije do-
stavlja le Σίμων in tako tudi starosl. rokopisi: muža simona
isk. Lat. rokopisi nimajo tega dostavka, sedanji cerkvenoslov.
tekst in ruski prevodi prevzajajo sedaj točno Lukijanovo varijan-
to: iudapisonova iskar. Tu ne moremo izsajučiti grškega
vpliva.

V 16,24 imajo grški rokopisi: παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον, Pamfil
dodaja še: καὶ ἦκω. Staroslov. rokopisi nimajo tako: Mar., Ni.,
Kol. Ostrom. in Zograf.: otъ sa izidoxъ, Sav. Knjiga sledeče:
izidoxъ iz otca otьca prišьdъ., Assem. rokopis pa: izidoxъ otъ sa
i prišьdъ. Sedanje cerkvenoslov. tekst nima tega dostavka, ta-
ko tudi ruski prevodi ne in vulgata. Morda je tu zgled bolj
prostega prevajanja, vzaj pri Savini Knjigi.

V 17,12 se glasi Hesihijeva varijanta: ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν,
Pamfil nima namesto μετ' αὐτῶν besede ἐν τῷ κόσμῳ, Lukian
pa dodaja: ἐν τῷ κόσμῳ za: μετ' αὐτῶν. Savina knjiga prevaja
na videz Pamfilovo varijanto: eda sǫtъ bъ sъmo, ostali

staroslov. rokopisi pa prevajajo po Lukijanu: ενδα Skopo, ve rojenu bo mujno. Prvotnoje bilo najbrž prevedeno po Lukija, nu ni jih potem besede izpadle v Savinem rokopisu.

V 18,2 navajajo grški rokopisi: Ἰού δὰς ὁ παραδιδοὺς αὐτόν, Pamfil opuščа: ὁ παραδιδοὺς αὐτόν. Med starosl. rokopisi nima teh besedi Assemanijev rokopis. Zdi se mi, da je odpad bo brez ozira na grški tekst v Assemanijevem evangelistariju.

V 18,2 b imajo grški rokopisi: ἐξ ἐκείνου. Pamfil opušča ἐκείνου, po dobro Assemanijev rokopis, drugi imajo: τῶν μαθητῶν. Zgled se razloži kot prejšnji.

V 18,5 ima večina grških rokopisov τὸν Ναζωραῖον, Pamfil čita Ναζαρηνόν. Lat. rokopisi imajo: nazarenum; sedanji cerkvenoslov. tekst ima: nazorea. V staroslovenskih rokopisih se to ime različno piše. Na tem mestu pabijo Assem., Slav. Ostrom. in Zograf. rokopis: ис назарѣа. Pamf. recenzija bolj pomena Savina Knjiga: назарѧнина. Nikol. rokopis: назарєнєкаго. V Mt 26,71 bereš v Assem. rokopisu: назарєѡмъ, v Mrk 14,67 pa tabi Marianski rokopis obliko: назарѧнинѧнъ. V Mt 16,6 ima ta Assem. in Ostrom. rokopis: назарѧнинѹ. Vsekako paji stara ša oblika: назарєанъ.[5] Rokopisi pabijo različne oblike in je težko iz njih sklepati na original.

V 20,20 ima več. gršk. rokopisov: ἐκτείναντας τὰς χεῖρας τοῦ πιεῖν αὐτόν; nekaj rokopisov in Pamfilove recenzije dostavljajo tudi: καὶ τοὺς πόδας za besedama τὰς χεῖρας. Med staroslovenski mi rokopisi nima samo izraz: рѫкы Ostromirov rokopis; рѫкы и ногы pa bereš v Assem., Marian., Nikol. in Zograf. rokopisu in v Savini Knjigi. Vulgata ne prevaja izraza: καὶ

5) Gl. Jagić, v uvodu k Kalk. izdaji LXV.

τοὺς πόδας; nahajajo pa se te besede v sedanjem cerkvenoslov. tekstu in v ruskih prevodih. Zdi se mi pa, da ni treba seči po Pamfilovo recenzijo, da razlažemo: u riegno v staroslov. rokopisih. Najbrž je vplivalo sorodno mesto Lk 24,40, ki se glasi: ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου. Tj Janezov. evangelija v Lukov pa ni na istem mestu zabel izraz: καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ – μepesja cbom. To mnenje potrjuje tudi to, ker ja zadnji primer ni zgledala v grških rokopisih; le Tatianova harmonija – po Soden-ovem aparatu – je tudi podobno zamenjala izraze. Zaiti pa je moral izraz že zelo zgodaj na to mesto, ker ga navajajo vsi glagolski rokopisi.

V 21,20 imajo grški rokopisi: ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος, Pamfil opušča: ἐν τῷ δείπνῳ. Asem. rok. in Sav. Knj. imata prevzjata: na berepu na vpcu, Nikol., Ostrom., in Zograf. rokopis pa opuščajo: na berepu. Sedanji cerkvenoslov. tekst in ruski prevod kakor tudi vulgata imajo dostavek. Morda je le vsled nepreviđnosti odpadlo v imenovanih rokopisih.

To so važnejši zgledi; marsikatera varijanta se da razložiti brez grške podlage. Vsled nepreviđnosti je v poznejših rokopisih to in ono odpadlo; vplivali so nedvomno perikope ali izpaji iz mnogličnih evangelijev. Ostale varijante so manjšega pomena. Zdi se mi, da ne vsiljujejo tem varijantam ni potrebno iskati podlage v grških rokopisih.

Končno naj še omenim, da sem v staroslovenskih rokopisih evangelija sv. Janeza mimogrede opazil tudi nekaj latinskih vplivov. Med tebi štel zlasti:

V 19,25 imajo grški rokopisi: Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, vulgata: Maria Cleophae; staroslov. rokopisi imajo vsi: mapim κлеопова. Ta varijanta se je ohranila tudi v sedanjem

cerkvenoslovanskem tekstu in v ruskih prevodih.
V 12,3 imajo grški rokopisi: λίτραν, latinski: libram. Staro-slovenski rokopisi so deljeni: rumpk imajo Marianski, Bitov-mirov in Savin rokopis; rubpk pa Assemanijev, Nikolski in Zo-grafski rokopis. Codex je v 19,39. Kjer imajo tudi Assem., Ni-kol. in Zogr. rokopis: rubpk, ostali pa: rumpk. Jagič pravi, da je to očividno po latinskem prirejeno.[6] Sedanji cerkvenosloven-ski tekst in ruski prevodi kažejo obliko: rumpk in rumpk.

VI. Splošne opazke.

Vseh treh evangelijev se nahaja večina zna-menitejših varijant iz Lukijanove recenzije, venolarje v njih, kakor je opaziti iz varijantnega aparata, tudi močan ostanek varijant iz aleksandrijske recenzije. Procent ca-sarejskih varijant je posebno velik pri raznih dodat-kih posameznih besedi, pojasnilnih izrazov in celih stavkov. V takih slučajih - kot omenjeno - večkrat kot v drugih staro-slovenski rokopisi sledo caesarejski recenziji. Če so nam-reč izpuščali poznejši redaktorji staroslovenskega teksta necaesarejske varijante iz njega - in to je dejstvo, da so potem je bilo pač najbolj enostavno, da so dodajali ozi-roma opuščali tam, kjer se staroslovenski tekst ni ujemal s caesarejsko varijanto.

Nekaterim varijantam - tudi to seveda je večkrat prudarilno treba iskati razloga v tem, da so bile ali nehote zaznamovali

6) „orubudnoe nodpisanuus namuuiuuny libras," ja-gič, Codex Marianus. 39 6 podčrto.

tekst v posameznih evangelijih. Tako n. pr. Hesihijeva recenzija opušča dosledno ἄχρι τέλους na koncu vsakega evangelija, Lukianova to vedno dodaja, staroslovenski rokopisi imajo tudi vedno ta dostavek; toda po mojem mnenju ga ni šteti za izraz Lukianove varijante, vsaj vedno ne.

Podobno je z imenom: καφαρναούμ, kot ima dosledno Hesihijeva recenzija, Lukian piše vedno καπερναούμ, staroslovenski rokopisi prevajajo vedno: капернаумь, samo Zagrebški rokopis ima včasih (n. pr. Mt 4, 13, Lk 19, 5): капърна, ognk. Vmes je bila znano in ga zopet ni vedno šteti za Lukianovo varijanto; капернаумь sem štel za aleksandrijsko varijanto, vendar dvomim o njeni veljavi.

Včasih sem že omenil, so prevajali tudi enklitike: μου, σε, με in podobno. Včasih zveže ena grška recenzija μέν z δέ, druga z καί, v staroslovenskih rokopisih je prevedeno eno ali drugo; toda težko je soditi iz takih ozirov na recenzijo, posebno če pomislimo, da je prevajalec izbor po poznal staroslovenski in grški jezik. Popolnoma brez vrednosti pa tudi niso varijante te vrste, kajti včasih stoji v prevodu kože, da so prevajali silno natančno. V aparatu sem te vrste varijant zanemaril, kjer so se mi zdele le kolikaj važne. Več verjetnosti gre takim varijantam, če se nahajajo že enako izražene v več staroslovenskih rokopisih.

Šestkrat se loči v grškem tekstu Hesihijeva in Lukijanova varijanta v tem, da ima ena genetivus absolutus oziroma particip, druga pa to razveže v stavek. Staroslovenski prevod prevaja genetivus absolutus navadno z absolutnim genetivom in particip s particip; toda včasih pa ima te konstrukcije razvezane v stavke in zopet je za

vsak slučaj težko reči, ali je vplival grški original na naš način izražanja, ali pa je prevajalec tako izrazil vsled slovanske sintakse in blagoglasnosti jezika. Staroslovenski prevod je namreč do skrajnosti veren in zvest grškemu, a poleg tega ni sužnjelki in mehaničen.

Vsel treh evangelijih sem v staroslovenskih rokopisih naletel tudi na varijante, ki po Sodenovem aparatu sledé Tatianovemu diatessaronu. Ker pa Sodenov aparat pravo v tem ni točen in smatra često za Tatianovo varijanto tako, ki gotovo ni in narobe,[1]) zato teh varijant nisem posebej štreval. Želi se mi tudi, da v takih slučajih ni treba vedno iskati vzroka v grškem tekstu, temveč najprej je treba upoštevati, da so bili rokopisi kot evangelistariji zelo podvrženi spremembam in zato je iskati razloga takim varijantam v evangelijih samih; zlasti vpliv paralelnih perikop ni izključen. En tak značilnejši zgled (Lk 24,40 in Jan 20,20) sem že bil navedel.

Kakor sem že v uvodu poudaril, sem primerjal varijante na podlagi Marianskega rokopisa. Res je sicer, da ima ta rokopis navedene tudi varijante iz ostalih staroslovenskih rokopisov, vendar natančneje zgodovine ne omenja. Od slučajev, v katerih so zamenjevali nekarigrajske varijante z karigrajskimi sem mogel omeniti le bolj one, ki so se vrinili v Marianskem tekstu. Zato naj sledaj podam medsebojno razmerje poznanih recenzij v poznanih staroslovenskih rokopisih, da se morebiti še bolj pojasni ustroj staroslovenskega prevoda in pokaže popravljanje prvotnega teksta z varijantami iz karigrajske recenzije.

---

1) Vogels, Handbuch der nt. Textkritik 228.

VII. Assemanijev evangelistarij.

Assemanijev evangelistarij spada med najstarejšo staroslovensko književno ostalino. Pisanje v jeziku, ki je znan iz najstarejših glagolskih in cirilskih rokopisov 10. in 11. veka.[1] Jagić gaje dobro preiskal in ugotavlja,[2] da je našel v njem sam kakor tisti Šafařík nekaj zapadnogrškal (po Soldenovi termi„ nologiji nelukianovih) varijant in tisti vulgatine sledo„ ve. Pri preiskovanju pa ni šel predvsem za tem, da ugotovi po kateri grški recenziji bi bil tekst v Asemanijevem rokopisu prirejen, ampak za tem bolj, ali je preveden po grškem originalu ali po latinskem prevodu. Sicer pravi, da Assemanijev in Ostro„ mirov rokopis na splošno sledita vzhodni, bizantinski recenzi„ ji[3] vendar tisti primeri, ki jih navaja[4] dokazujejo le bolj to, da ni tekst po vulgati prirejen. Navaja namreč med 26 slučaji vsaj 9 mest (Mt 2,11; Mt 4,22; Mt 5,4-5; Mt 6,8; Mt 6,25; Mt 10,3; Mt 22,13; Mr 6,16; Lk 2,7), kjer ni zapuščavane v Soldenovem aparatu nikake varijante med grškimi re„ cenzijami, ampak se samo vulgata loči od njih; našteva pa med njimi tisti 4 slučaje (Mt 3,6; Mt 10,8; Mt 27,49; Lk 6,20), kjer po Soldenovem aparatu ni razlike med Lukianovo recenzijo in vulgato. Jagić je rabil Tischendorfov varijantni aparat[5]

1) Jagić, v uvodu k Assem. ali Vatik evangelistar (ed. Raški) XII.

2) Jagić, o.c. XCIX.

3) Jagić, o.c. LXXXIII.

4.) Jagić LXXXIII – LXXXV.

5.) Jagić, LXXXII.

Ko našteva[6] razlike med Assemanijevim in Ostromirovem rokopisom, navaja slučaje, kjer sledi Assemanijev evangelistariju „zapadni recenziji ali aleksandrijsko-italski", Ostromirov pa carigrajski." Ta mesta sem pregledal po Sodenu in Vogelsu in sem našel, da je v Assemanijevem rokopisu, ne več mest prevedenih po Heziheiju in nekaj po vulgati".[7] Jagić tudi dostavlja, da je takih primerov, kjer Assemanijev tekst ne navaja carigrajskih varijant, veliko število, toda on, da je navedel le najbolj znamenite.[8] Zanimivo, da Assemanijev rokopis često, kadarje v opoziciji z Ostromirovim, sledi aleksandrijski, oziroma zapadni recenziji, Ostromirov pa carigrajski. V takih slučajih se navadno ujema z Assemanijevim tudi Nikolski rokopis.[9]

S temi zgledi je Jagić potrdil Šafarikovo misel, da se v Assemanijevem rokopisu mesta, ki pristajajo nek

6) Jagić, v uvodu k Ass. il. Vat. ev. LXXXVI – LXXXVII; XCI; XCV;

7). Mesta po Heziheiju prevedena so: Lk 2, 43; Lk 11, 13; Jan 9, 8; Jan 12, 4; Jan 8, 24 (55 rokopis D in latinski po Vogelsu imajo isto varijanto kot Assem. rokopis) Jan 19, 14; Mt 4, 10; Mt 7, 29; Mt 20, 34; Mt 26, 13; Mt 26, 3; Mt 24, 2; Mt 18, 29; Mt 20, 6; Mt 24, 64; Mk 1, 2; Lk 4, 33; Lk 24, 53; Jan 14, 4; Mesta prevedena po latinskih rokopisih oziroma po Sodenovi terminologiji tudi lahko po Pamfilovi recenziji so n. pr.: Lk 24, 43; Jan 3, 11; Lk 5, 26 važna lat. varijanta, s katero se ujema Assemanijev rokopis kot tudi Jagić (o. c. LXXXVII.), v svoji izdaji Mar. rokopisa pa v varijantnem aparatu podčrto ne navaja k Assemanijevi varijanti. Za sledeče: Mt 7, 26; Jan 6, 23; Jan 8, 12; Mt 1, 22; Mt 26, 50; Mt 26, 58; Mk 10, 3 je tudi Vogelsov in Sodenov aparat ne kažeta grškega primera.

8.) Jagić, o. c. XCVI.

9.) Jagić, o. c. XCVI.

zapadno-grške rokopise in na vulgato. Njegova razlaga pa, da necarigrajske variante v Assemanijevem tekstu ni, majo nikake posebne važnosti, češ da so številna mesta, kjer se Assemanijev rokopis sklada z Ostromirovim in oba sledita bizantinski redakciji, pa ne more zadovoljiti.[10] Kajti na ov način je pač treba razložiti, odkod te variante v tekstu enega izmed najstarejših staroslovenskih rokopisov. Jano se mu zdi, da te variante niso poznejša popravljanja, ker po vsem svojem ustroju Assemanijev rokopis ne spada med glagolske rokopise iz Hrvaške, ki so iz poznejše dobe in pod latinskim vplivom, temveč med one iz Bolgarske, kjer je glagolštvo v glavnem dovršilo svoje življenje v 10. ali 11. stoletju.[11] Dejstvo pa, da je v Assemanijevem evangelistariju več necarigrajskih variant kot v Karlem tetraevangeliju, razlaga Jagić tako[12], da so pač evangelistariji imeli več priložnosti, da s njim tekst pokvari, spremeni, asimilira tekstu na paralelnih mestih v ostalih evangelijih, ker so bili v liturgični uporabi, tetraevangeliji pa ne. Čisto gotovo je, da je precej variant na ta način nastalo zlasti v perikopah, ki so bile bolj v vsakdanji cerkveni rabi, toda vseh variant na ta način razložiti ne moremo. Če je pustimo ob strani morebitne sorodnosti z vulgato, toda od kod to, da se nje mnoge variante v Assemanijevem rokopisu velikokrat z onimi iz Hesihijeve recenzije, ko je vendar prevč čimdalje bolj pod mogočnim vplivom carigrajske recenzije?

In poleg tega je varijant Hesihijeve recenzije moralo biti v

10) Jagić, o.c. XCIX.

11) Jagić, o.c. XCIV.

12) Jagić, o.c. XCI.

prvotnem tekstu Assemanijevega rokopisa mnogo več, kot je mislil Jagić. Prof. Šnuj je dognal, kot sem že omenil, da je v staroslovenskih rokopisih evangelija sv. Matejа zaznati več varijant iz aleksandrijske kot iz carigrajske recenzije in da so varijante Hesihijeve recenzije relativno številnejše v Matejevih perikopah v Assemanijevem evangelistariju kot v ostalih rokopisih. V malih partijah Markovega evangelija v Assemanijevem rokopisu sem našel do 38% varijant iz aleksandrijske recenzije; številnejših odstavkih iz Lukovega evangelija do 42% (144 Hes. : 204 Luk.) varijant iz aleksandrijske recenzije in končno v Janezovem evangeliju do 47% (186 Hes : 213 Luk) Hesihijevih varijant. Ne trdim, da sem da ta in ona od teh varijant tudi drugače razložiti – pokazal sem že kako –, toda težko se je odločiti v posameznih slučajih kako, ko vsekakor ne moremo razložiti.

Najbolj pripravo si stvar pojasnimo tako, da so te varijante bile v prvotnem prevodu prevedenem po grškem tekstu, ki je bil pod močnim vplivom aleksandrijske recenzije, če ne morda prav iz nje. Nikakor pa ne moremo sklepati, da so te carigrajske varijante že a priori pozneješega izvora zato, ker niso carigrajske, kajti znano je na eni strani, da so bizantinske varijante prihajale v staroslovenski tekst in ne aleksandrijske – ob zapadnih slovanskih mejah tudi latinske –, na drugi strani pa se odlikuje Assemanijev rokopis po neki opombe vredni svobodi[13] in ni v njem še sledu poznejše strogo doslovne natančnosti in stem dokazuje, da spada v najstarejšo dobo glagolske literarne zapuščine. Iz filoloških razlogov je postavil Jagić to

13) Jagić, o.c. XCIX.

2.

tezo, da ni Assemanijev rokopis mlajši kot Ostromirov; na drugi strani je pokazal isto Rački s paleografskimi raz, logi, ~~ker govoris~~ veliko poznejših slučajev zato, da so preji, sovalci necarigrajske variante zamenjavali s carigraj, skimi; in v tem, mislim, je tudi odgovor na Jagičevo opor, bo, da ne more biti govora, da bi kritične razlike med Assemanijevim in Ostromirovim rokopisom imele če tudi najmanjšo tendenciozno vrednost"[14]: nedvomno so ona meteu v Assemanijevim rokopisu, kjer se loči od Ostro, mirovega in ta gre s carigrajsko recenzijo, starejšo kot ona v Ostromirovem rokopisu. Dejstvo je tudi, da so necarigrajske variante tendenciozno zamenjavali s carigrajskimi.

VIII. Zagrebški tetraevangelij.

Rokopis imenovan po samostanu Zographu na gori Atos spada med najstarejše glagolske rokopise. Natan, čenje ga je preiskal Jagić.[1] Kajpada je po njegovem mnenju pô grškem tekstu iz bizantinske recenzije, ker kakor drugi glagolski in cirilski rokopisi tako tudi Zagrebški rokopis obenem z Ostromirovim in Assemanijevim rokopisom - slednjega je Ja, gić 14 let poprej preiskal - kaže variante carigrajskega teksta.[2] Vendar pa Zagrebški rokopis tudi proti Assemanijevemu in zlasti še proti Ostromirovemu navaja večkrat necarigrajske

14. Jagić. o. c. CCIX.

1.) Quatuor evangeliorum codex glagoliticus olim Zographensis nunc Petropolitanus ed. Jagić Berolini 1879.

2.) Jagić, v uvodu k Zagr. rokopisu XXVI.

varijante in to prvotni tekst in ne popravljeni tekst poznejših emendatorjev.[3] Že potem navajja več takih zgledov[4]; te sem pregledal po Sodenovem varijantnem aparatu in našel sledeče: večkrat imajo vsi trije: koji Zografski, Asemanijev in Ostromirov rokopis obenem nearigrajsko varijanto in sicer navadno Hesihijevo.[5] V več slučajih gre Zografski rokopis proti Asemanijevemu in Ostromirovemu rokopisu, in ima carigrajsko ali pa aleksandrijsko varijanto.[6] Kadar sta v sporu Asemanijev in Ostromirov rokopis, se vjema Zografski navadno z Asemanijevim[7], in navajata Zografski in Asemanijev rokopis v takih slučajih na 12 mestih[8] Hesihijevo varijanto.

3.) Jagić, o.c. XXVII.

4) Jagić. o.c. XXVII — XXX.

5.) Natančnejše tako: v Mt 11,2 Hesihijevo var.; v Mt 27,35 varijanto Kot jo ima Ht^{6} in Pamfilova recenzija; v Mt 25,2 Hes. var.; v Lk 17,2 Hesih. var.; v Jan 1,28 varijanto, ki jo navajata Ht^{52c} in Pamfilova recenzija. v Jan 7,39 varijanto rokopisa Ht^{51}; v Jan 11,50 Hesihijevo (nasproti Marianskemu rok. in Sav. Kujigi, ki greta z Lukijanom), v Jan 20,31 Hesihijevo in Pamfilovo var.); v Jan 2,15 Hesihijevo (Marianski rokopis ima tu Luk. var.)

6.) v Mt 3,11 Zogr. in Mar. z Hesihijem proti Ass. in Ostr. in Lukianu; enako v Mt 8,13 in Mt 10,8; v Mt 19,16 Mar in Zograf. z Luk. proti Asem. in Ostrom. z Hes.; enako v Lk 6,21; v Lk 14,24 Zograf. z Hesih. proti Asem. in Ostrom in Luk.; za Lk 12,21 Sodenov in Vogelsov aparat ne navajata nikake razlike variante.

7.) Jagić. o.c. XXVII.

8.) in sicer: Mt 27,40; Lk 2,43; Lk 11,3; Jan 9,8; Jan 12,47; Jan 19,14; Jan 5,28; Mt 4,10; Mt 7,29; Mt 18,29; Jan 1,40; Jan 11,41; Jan 14,4. V Mt 27,40 gre z Pamf., v Lk 5,30 z italo. V Jan 21,15 in Jan 8,27 po Sodenu in Vogelsu ni grške varij.

Iz navedenega je razvidno, da v slučajih, ko se loči od ostalih staroslovenskih rokopisov v veliki večini, sledi Zograf. ni rokopis Hesihijevi recenziji in to skoro vedno, kadar je v opoziciji z Ostromirovim rokopisom. Zavrat navaja Pamfilova varijanto. Navadno se ujema z Assemanijevim evangelistarijem in tudi sicer se približuje njegov prevod najbolj omenu v najstarejših glagolskih tekstih.[9] Od Asse, manijevega teksta se loči navadno tavrat, kadar ta bolj prosto prevaja.[10]

Doseslaj omenjene varijante Zografskega rokopisa so v njegovem prvotnem tekstu. Rokopis je so, mnogo brali in bil je v marsikateri roki, kar dokazujejo številne glagolske in cirilske opazke[11] ki so jih dodajali poznejši korektorji. Večkrat so tudi tekst popravljali. Jagić navaja[12] ne, koj mest, kjer so cirilski korektorji ustavljali popravke v tekst. Pregledal sem ta mesta po Sodemu; ustavljali so cari, grajske in zapadne varijante. Zgledi carigrajskih varijant: Vsk 4,10 ima Hes.: ὕπαγε Σατανᾶ. Assem. in Zograf. rokopis prevajata: amudu dumbore; poznejši emendator je varijanto v Zograf. rokopisu spremenil: udu za mn como, no, kar odgovarja Lukianovi varijanti, ki dodaja: ὀπίσω μου za ὕπαγε, ker imajo tudi Mar. in Ostrom. rokopis ter Savinska knjiga in to v tekstu.

Vsk 8,21 ima Hesihij: τῶν μαθητῶν, tako je v Assem., Mar. in Slav. knjigi: ogrenucs, Lukian dodaja αὐτοῦ za μαθητῶν

9.) Jagić, o.c. XXXIII.
10.) Jagić o. c. XXXII.
11.) Jagić. o.c. XVI.
12) Jagić o. c. XXX - XXXI.

pozneji emendator je dodal iero; tako se je ohranilo tudi v sedanjem cerkvenoslovanskem tekstu in v ruskih prevodih.

V Lk 6, 25 se glasi Hesihijev tekst: οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπλησθέντες; starosloven. rokopisi prevajajo: горе вамъ насытившимся, Lucianova recenzija pa: τοῖς ἐμπεπλησμένοις; v Zograf. tekstu je pozneje dodano: же za nasytivshimsya.

V Lk 14, 24 ima Hesihijeva recenzija: οὐ δὲ εἷς φάγεται μου τοῦ δείπνου, Zograf. rokopis prevaja: не вкуситъ моея вечери, Lucian dodaja: πολλοὶ γὰρ εἰσὶν κλητοί ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί, pozneji emendator je dostavil v Zografskem rokopisu: mnozi bodo zvani malo jih izbranih. V Ostrom., Mar. in Ass. marijevem rokopisu je ta dostavek v tekstu, tako tudi v sedanjem cerkvenoslovanskem tekstu; ruski prevodi imajo dostavek v oklepaju. Nikolski rokopis[13] v Daničičevi izdaji tekst bere, pač pa v aparatu dodaja.

V Lk 22, 63 ima Hesihijeva recenzija: δέροντες αὐτόν, Zograf. rokopis prevaja: дроущиме и; pozneji emendator pojasni izraz u z Ucoyca, kjer ima Lucianova recenzija. Ucoyca imajo v tekstu Assemanijev, Marianski in Ostromirov rokopis enako Nikolski enako sedanji cerkvenoslovanski tekst in ruski prevod. –

Zapadne varijante, ki se pa nekatere dado tudi drugače razložiti, so pa sledeče:

V Mt 9, 11 imajo grški rokopisi: ἐσθίει, Assem., Ostrom. in Zograf. rokopis prevajajo z: ясть. Pamfilova recenzija in Tatian ov diatessaron dostavljata: καὶ πίνει. V Zografskem rokopisu pozneji korektor dodaja: и пиетъ. Po mojem mnenju

13.) Daničič, Nikolsko jevangelje 180.

je zašlo iz paral. mesta Mk 2,14: ἐθέλει καὶ πίνει; dvojni izraz ima na paralelnem mestu tudi Luk. evangelij (5,30). Usedanjem cerkvenoslov. tekstu in v ruskih prevodih je dostaven ohranjen; cirkolski rokopis ga nima tega dostavka.

V Mt 12,35 imajo grški rokopisi: ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ; ane-manjši, Stromirov in Zograf. rokopis prevajajo: отъ добра сокровищница. Tatian, vulgata, Pamfilova recenzija dodajajo: τῆς καρδίας αὐτοῦ za θησαυροῦ. Tudi v Zografskem rokopisu poznejši korektor dostavlja: срдца своего. Sedanji cerkvenoslov. tekst, ruski prevodi, cirkolski rokopis nimajo teh besedi. Ta dostavek je morda zašel iz Lk 6,45 kot exegetično dopolnilo ali pa je zapadnega izvora.

V Mk 2,22 ima Sinaj: ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, Lukian in deloma Pamfil dodata: βλητέον. Zograf. rokopis prevaja: но вино новое въ мѣхы новы вълиють. Tatian in nekaj Pamfil. rokopisov dostavljajo še: καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται, cirilski emendator Zogr. rokopisa tudi pridevar: и обое сохранитъ ся. Cirkolski rokopis nima dostavka, podobno[14] ga Daničičeva izdaja izkazuje; dostavka tudi ni v sedanjem cerkvenoslovanskem tekstu, v ruskih prevodih. Zašel je v popravljeni Zogr. tekst najbrž iz paralelnega mesta Mt 9,17: ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

V Mk 6,3 pišejo grški rokopisi: οὐκ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων ὁ υἱὸς τῆς Μ. Zograf. rokopis prevaja: ... мастеровъ; nekaj Hes. rokopisov (H^{548} in H^{376}) ima: τέκτονος namesto τέκτων, ciril. emendator Zograf. rokopisa dodaja: – обѣ; hotel je namreč obliko spremeniti v: мастеровѣ. Najbrž je zašlo

14) Daničič, o. c. 41.

iz paralelnega mesta Mt 13,55: οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; sedanji cerkvenoslov. tekst in ruski prevodi imajo prvotno obliko; enako ostali staroslov. rokopisi.

V Lk 12,10 imajo grški rokopisi: οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, to prevajajo Ostrom., Assem. in Zograf. rokopis: не оставлено имѣти ему, Tatian in Sr[ss] dodajajo: ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι; pozneji korektor Zograf. rokopisa dostavlja: ни въ сь вѣкъ ни въ грѧдѹщемь. Lat. prevod nima dostavka, skrivalo ga tudi nima, pač pa to omenjajo Daničić[15] to varijanto. Cerkvenoslov. tekst in ruski prevodi nimajo teh besedi. Zašlo pa je najbrž iz paralelnega mesta Mt 12,32: οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

V Mt 11,10 ima Kamfilova recenzija: καὶ κατασκευάσει, Ostrom., Mar., Assem. in Zograf. rokopis prevajajo: и оубо, mobaemo; večina grških rokopisov ima namesto καὶ besedo ὅς; pozneji korektor v Zograf. rokopisu je dodal k črki: и тѣ: мо, kar da skupaj: имо = ὅς; tudi v sedanjem cerkvenoslovanskem tekstu ni v ruskem prevodu je tako ostalo. Morda je vplival tudi ozir na paral. mesto Lk 7,27.

V Mt 25,1 berejo grški rokopisi: εἰς ὑπάντησιν τοῦ νυμφίου, nekaj Kamf. rokopisov dodaja: καὶ τῆς νύμφης za νυμφίου. Lat. rokopisi prevajajo: exierunt obviam sponso et sponsae. Assem., Ostrom. Zograf. rokopis in Sav. knjiga prevajajo: неѣмоу и неѣмѣмо. Pozneje izbrisano v Zograf. rokopisu: и невѣмѣмо. Spovarjeno je to mesto v Mar. rokopisu. Nič tega dostavka v Nikolskem rokopisu kakor tudi

15) Daničić, o.c. 171

v sedanjem cerkvenoslovanskem tekstu in v ruskih prevodih.

Zadnja dva zgleda dokazujeta, kako so prvotne nesmiselnejše variante sčasoma izginile iz teksta.

Večkaj slučajev navaja Jagić,[16] kjer je poznejši korektor tudi popravljal tekst v Zografskem rokopisu; a Tischendorfov, Sodenov in Vogelsov aparat ne navajajo nikakih podobnih variant. Tudi v latinskih rokopisih nisem mogel najti podobnih lekcij. Mislim pa, da se dado razložiti tako, da je v več slučajih korektor, dostavil poimenovane besede v pojasnilo, ker se mu je zdel tekst eksegetično manjkljiv, če take variante ne vsebuje. V dveh slučajih pa so dostavki najbrž zašli iz paralelnih mest v ostalih evangelijih in sicer:

V Mt 9,24 imajo grški rokopisi: ἐλθὼν ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν; to prevajajo staroslovenski rokopisi: omudro, ne umrě bo bo; Kiomudrone je poznejši korektor Zografskega rokopisa dostavil: ne spěsrmone se, kolda bi v grškem tekstu bral: μὴ σπεύδετε. Na paralelnem mestu Lk 8,53 se glasi: εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. Podoben izraz je v Mt 5,39. V sedanjem cerkvenoslovanskem tekstu ni v nobenem prevodu ni tega dostavka.

V Mt 1,4 imajo grški rokopisi: ἐν τῇ ἐρήμῳ; staroslovenski rokopisi prevajajo: bz noyemenemь; poznejše je bilo dostavljeno v Zografskem rokopisu: noyemenemo (τοῦ δαίμονος). Paralelno mesto Mk 3,11 se glasi: ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας).

Poleg teh vrst variant se nahajajo v poznejših korekturah Zografskega teksta tudi take, ki so vsled nižejnske

16) Jagić, o.c. XXXI. Slučaji: Mt 6,4; 7,16; 8,26; 9,24; Jan 12,10; 13,11; 21,5; 21,25; Mk 1,4; Lk 9,45.

zvestobe do originalnega teksta marsikatero eksegetično dobro prevideno mesto pokvarili. Omenjam le en zgled: Vrstr 7,26 je prvotni prevajalec izraz "Ἐλθητέ" dobro prevedel z: poranočnica; poznejši korektor pa dosloveje a manj znašil no: asuru.

V prvotnem tekstu Zvegrafskega rokopisa je moral biti močan odstotek nevarigrajskih varijant. Dolar Kovem evangeliju tega rokopisa sem naštel do 34% varijant iz Hesihijeve recenzije, v Lukovem do 41% (259 Hes.: 369 Luk.) in v Janezovem evangeliju do 44% (200 Hes: 251 Lukian.) Ne trdim, da imajo vse te varijante, ki so zajuano vane kot Hesihijeve, polno eksegazilno moč, kakor je nima jo one Lukianove, vendar če se ozirano na vestno prevajalčevo delo, kakor ga ves prevod kaže, ni večine varijant drugače ne moremo razložiti, kot da segajo v originalni tekst.

Številni poznejši korektorji pa so tekst popravljali s tem, da so nevarigrajske varijante zamenjavali z bizantinskimi in po principih evangelijske harmonije kot ali nehote zanašali evangelijski tekst. Vsekaj tak dostaja, kar si pa moremo razložiti tudi tako, da so kot hoteli imeti eksegetično jasnejši tekst ni so tako subjekte v stavkih jasneje izražali, zlasti pa so dostavljali objekte pri glagolih, ki ne morejo biti v staroslovenščini brez izraženega objekta. To je še bolj jasno, če imamo na umu, da je tak Zvegrafski rokopis mogoče marsikatero rano in so bralci poljubno dostavljali tam, kjer njim je iz katerikoli razloga dostaviti zdelo potrebno.

IX. Ostromirov evangelistarij.

Ostromirov rokopis - glagoljski iz l. 1057. - sem že pogosto omenjal pri Assemanijevem in Zografskem rokopisu. Ž. kaže veliko bolj natančno tekst bizantinske recenzije kot omenjena rokopisa. Jagić nam pokazuje, da so bila v njem prvotno po nekaterih grajskih varijantah prevedena mesta pozneje, ko so tekst natančneje pregledali, popravljena po varijantah bizantinske recenzije.[1] Sicer se pa v večini slučajev Ostromirov rokopis ujema z Assemanijevim in Zografskim rokopisom. Nadalje se pa loči od teh rokopisov skoro v svojih perikopah iz Markovega, Lukovega in Janezovega evangelija, v 33[2] slučajih tekstu Lukianove recenzije, v 17[3] slučajih pa varijantam aleksandrijske recenzije. Znamenitejših varijantah[4] skoro carigrajski recenziji.

V mnogih izmed teh slučajev so tudi v Zografski rokopis pozneji korektorji uvedli te Ostromirove ozir. bizantinske varijante.

1.) Jagić, Uvaden k Assem. rokopisu CXXXVIII.

2.) Ta mesta so: Mk 11,23; Lk 1,62; 2,43; 7,6; 9,33; 9,34; 10,32; 11,13; 15,16; 16,6; 16,25; 17,4; 18,9; 21,1; 22,47; 22,52; 22,63; 24,29; Jan 1,49; 3,20; 5,7; 5,28; 8,33; 9,8; 9,21; 11,41; 12,1; 12,7; 12,47; 14,4; 14,29; 19,14; 21,17. Vse te varijante razgranovane v varijantnem aparatu, v njem sem jih namreč naštel.

3.) Hesihijeve varijante: Mk 2,10; Lk 1,27; 4,33; 6,1; Jan 1,27; 1,39; 4,47; 6,9; 6,27; 7,4; 8,33; 8,53; 9,9; 9,16; 9,34; 15,7; 19,36. Značilnejše so: Lk 1,27; 4,33; Jan 6,9; 15,7

4.) n. pr. Lk 2,43 (zelo važna), 11,13; 15,16; 17,4; 22,52; 24,29; Jan 3,20; 5,28; 9,8; 11,41; 12,47; 14,4; 14,29; 19,4.

Hanka v svoji izdaji Ostromirovega evange-
lija navaja[5] tudi nekaj varijant. Vendar so to take, ki
nimajo podlage v izvirnem tekstu razen morda dve,
dečih dveh:

V Jan 13,4 se glasi ena varijanta: puzyr, druga pa: puzyr
zbor. V grških rokopisih ima večina: ἐμάτια, nekaj alexan-
drijskih rokopisov še dodа: αὐτοῦ.

V Jan 19,23 sta varijanti: ono moro raca in druga:
ono moro dono. Med grškimi rokopisi ima večina:
ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας, nekaj hes. rokopisov ima namesto
ὥρας izraz ἡμέρας.

Na splošno je torej cirilski Ostromirov evangelij
starij bolj dosledno po bizantinski recenziji prirejen kot
prej omenjena glagolska rokopisa. Temu se ni čuditi,
kajti cirilski evangelistariji, ki so bili v 10. stoletju močno v
rabi, so bili veliko bolj izpostavljeni razumni popravljavi
kot pa tetraevangeliji ali glagolski rokopisi.[6]

Ostalih rokopisov: Savinovrijage in
moskovskega rokopisa namreč, nisem natančneje preiskal,
ker se prva zelo loči od glagolskih in cirilskih rokopisov 11.
stoletja, druga je pa zelo pozen iz začetka 15. stoletja,[7] četudi
ima mnogo sledov starejše tradicije. Gre namreč predvsem
zato, da se o prvotnem prevodu ugotove varijante, v poznejših pre-
pisih je tako vedno več carigrajskih varijant in samovoljnih do-
stavkov, v rokopisih pa, ki so bili v rabi ob zapadnih slovanskih
mejah, paje tudi vedno več zapadnih vplivov:

5.) Hanka, Svatoe evangelie po Ostromirovu spisku. Pragě 1853. 198-203.
6.) Jagić, Codex gl. Zographensis XXXIII.
7.) Jagić, o.c. XXXIV.

I. Apostol.

O staroslovenskem apostolu, čigar najstarejši rokopisi segajo v 12. in začetek 13. stoletja[1], je tekstnokritični material podatkov znanih morda več kot v staroslovenskih evangelijih. Dasi so ti rokopisi, kot so ohranjeni, iz mlajše dobe, vendarle je najti tudi v njih necarigrajske in med temi tudi aleksandrijske variante.

Vajs[2] je rekonstruiral staroslovenski prevod Jungovega pisma ter prevod primerjal z grškim originalom in našel v njem 10 mest, kjer se staroslovenski prevod sklada z Lukianovo recenzijo in prav 10 mest, kjer se ne ujema. Med slednjimi je našel tudi variante Hesihijeve recenzije.

1) Enega izmed rokopisov staroslovenskega apostola je preiskal Jagić.[3] Imenuje ta rokopis „matica-apostol", ker je sedaj lastnina društva Matica srpska v Novem Sadu.[4] Spada pa po njegovem mnenju v drugo polovico 13. ali v prve desetnije 14. stoletja; je iz vzhodne skupine staroslovenskih rokopisov in je nastal v južnih delih stare Srbije.[5]

1.) Cfr. Dictionnaire de la Bible 1803; Jagić, Opis kopitarjev odlomek glagolskega apostola (Starine XXVII) 56. sl., kjer našteva, da so rokopisi staroslov. spisanos kot so n.pr. ochridski, klepčanski, strumiški, karpinski, sinaitovaški iz 12. stoletja.

2.) Cfr. Vrej, Starosl. Mat. str. 16.

3.) Jagić, Zum altkirchenslavischen Apostolus I. II. Wien 1919.

4.) Jagić, o.c. I. 5

5.) Jagić, o.c. I. 5.

Primerjal je te varijante tega rokopisa s Zakonja, mina šišatovaškim in christinopolitanskim rokopisom in trdi[6]), da tam, kjer se ugotovi, da se ti trije rokopisi ujemajo, moremo za gotovo sklepati, da nam je opraviti z varijanto iz prvotnega prevoda. To se po mojem mnenju ne more tako gotovo sklepati, kajti znano je, da se staroslovenski apostol ni ohranil v prvotni starobolgarski obliki temveč le v srednjebolgarski[7]), in gotovo je tudi, da so redaktorji v evangelijih tako tudi v apostolu vsaj v liturgiji bolj uporabne odlomke popravljali v bizantinskem smislu in tako je možno, da je v vseh treh imenovanih rokopisih gašla carigrajska varijanta na morebitno prvotno aleksandrijsko. Možno je obojo, a a priori ne moremo presoditi, kako je. Jagić stoji na stališču, da je staroslovenski prevod svetega pisma prirejen po Lukianovi recenziji[8]). To tezo hoče tudi potrditi z nekaterimi primeri iz apostola.

Zato navaja[9]) več mest, ki so prevedena po carigrajski recenziji. Med njimi je 68 slučajev, kjer se v tekstu apostolskih del ujemajo matica-apostol, šišatovaški in christinopolitanski rokopis, ojromna večina zadnjih dveh vsaj noben ne nasprotuje prvemu. Te varijante so zelo raznovrstne, vsaka bi mogla morda kako razložiti le kot pojasnilo dodano v prevodu in ne bi bilo

6.) Jagić, o.c. I. 44.

7.) Lerchen, Slavische Bibelübersetzungen (Realencyklopädie f. prot. Theologie u. Kirche II. 3 Leipzig 1897) 151. cit. Snoj, Slov. Mat. ev. 16.

8.) Jagić, o.c. I. 43

9.) Jagić, o.c. I. 45-51.

potrebno seči do grškega originala.[10] Pregledal sem ta mesta po Sodenovem aparatu[11] in našel, da v enem slučaju (Apd 15,34) grešo vsi imenovani staroslovenski rokopisi z Hesihijevo izvirno Lukijanovo recenzijo. To je precej važna varijanta. Lukianova recenzija opuščaj del verz: ἔδοξεν δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ, kar imenovani rokopisi prevajajo: izbora же се Сила пребывати тамо; tudi vulgata ima ta verz: Visum est autem Silae ibi remanere. V enem slučaju (Apd 20,8) se ne ujema chrišč. rokopis z Lukianom. Carigrajska varijanta se namreč glasi (po Tischendorfu; v. Soden, Bletzenauer, Vogels na tem mestu ne navajajo nikake varijante): ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι, tako prevajata matica ap. in šišatov. rokopis: И беяхоу свѣщи многы въ горѣницѣ идѣже бѣхомъ събрани. Chrisostom. pa ima besede, kar odgovarjajo grškemu: ἦσαν, kot se glasi tekst v zgoraj naštetih izdajah. V prav slučajih se pa Tischendorf in v. Soden aparat ne ujemata.

To je zgled, kjijh navaja iz Apostolskih del. Tudi iz apostolskih pisem našteva[13] več mest. Te sem pregledal po Sodenu in našel:

Iz Jakobovega pisma[14] navedeni 11 slučajev, kjer se vsi trije staroslovenski rokopisi ujemajo z carigrajsko recenzijo in 2 slučaja (4,12; 5,12), kjer sledijo aleksandrijski recenziji. Ti varijanti sta znašilni.

10) n. pr. 10,30 b; 12,13; 13,14; 13,44 in podobno.

11) Le mala Sodenova izdaja mi je bila tu in dalje na razpolago.

12) n. pr. Apd 10,19; 27,29.

13) Jagić. o. c. T. 51-63.

14) Jagić. o. c. T. 51.

Iz prvega Petrovega lista naštejo[15] 13 slučajev, kjer gredo vsi rokopisi z Lukianom in 3 slučaje,[16] kjer ne.

Iz drugega Petrov. lista[17] navede 8 slučajev, kjer se ujemajo starosl. rokopisi in gredo z Lukianom in eno mesto, kjer se nekateri ujemajo s Hamfilovo recenzijo.

Podobno navaja[18] iz prvega Janezovega lista 8 slučajev, kjer se vsi staroslov. rokopisi ujemajo in gredo s carigrajsko varijanto in eno mesto, kjer ne.[19]

Sličnо je razmerje v Pavlovih pismih.[20] Iz pisma do Rim., Ljanov našteje 9 slučajev, ki gredo s carigrajsko varijanto, in 3 mesta,[21] kjer so staroslovenski rokopisi deljeni.

Iz prvega pisma Korinčanom navede 3 slučaje, kjer se staroslovenski rokopisi ujemajo z Lukianovo recenzijo in 5 slučajev,[22] kjer so deljeni. Te varijante so precej pomembne. Zanimivo je, če jih primerjamo v Vonmresenskijevi[23] staroslovenski izdaji, kjer razdeli podobno kot pri Markovem evangeliju eno rokopisno tradicijo v 4 preslanije in vsaki predaniji odgovarjajoči tekst

15) Jagić. o.c. T. 52.53

16) V 1,4 gre mat. ap. z Hamf. recenz.; v 2,7 gre mat ap. z Hes. in Hamf. v 4,14 gresta mat. ap. in christ. s Hes. in Hamf.

17) Jagić, o. c. T. 53.54.

18) Jagić. o. c. T. 54

19) V 1, 4 gresta šiš. rok. in christ. s Hesihijem.

20) Jagić. o. c. T. 55-63.

21) V 2,17 gresta mat ap. in christ. s Hes.; šiš. z Luk.; v 14,9 in 14,10 gre christ. s Hesih., šiš in mat. ap z Luk.

22) 1,15; 1,23; 2,11; 7,5; 10,28.

23) Vonmresenskij, Poslanie svatago apostola Pavla k Korinti, anom (Svamo Troicekaia Sergieva Lavra 1906).

vzporedi z ostalimi, zanimivo je, pravim, če te variante v tekstil pozn. pozn. pozn.

vsaj nekateri izmed staroslovenskih rokopisov ne sledé Luciánu. Pregledal sem te varijante po Sodenovem varijantnem aparatu in našel, da sledé staroslovenskí rokopisi na teh mestih večinoma Hesihijevi recenziji, s katero se ujemajo več ali manj rokopisov Lamfilove recenzije; nekolikokrat pa imajo varijanto Lamfilove ojpomaj zapadne recenzije. Takih mest je 52[27] za 7 ostalih varijant pa Sodenov in Vogelsov aparat ne navajata nikake grške varijante.

V celoti navajam Jagić 141 slučajev, kjer vsi staroslovenski rokopisi apostolov izkazujejo varijante cesarjajske recenzije in 73 slučajev, kjer vsi ojpomaj kakšnih imenovanih rokopisov ne sledi Lukianovi recenziji.

27.) Razoleljena so pa tako: Apd 17,19 in 17,34 sledita Lamfilu, 17,25 gre z Hesihijem, Jak 5,11; 5,12; 5,19 sledijo Hesihiju s katerim se ujemajo Lamfil; iz prvega Petrov. lista: 2,21 in 5,6 sledita Hesihiju in Lamfilu; iz drugega Petrov. lista: 1,10 sledi Hes. in Lamfilu; 1,11 sledi Lamf.; iz lista do Rim.: 1,7; 3,2; 3,26; sledé Lamfilu; 8,34; in 10,8 sledita Hes. in Lamfilu; 1,24 gre samo z Hesihijem. iz prvega lista Korinčanom: 2,1; 2,12; 4,2; 4,16; 6,15; 11,27; 15,31; 16,45 sledé Hesihiju in Lamfilu; 7,14; 9,19; 15,15, sledé samo Lamfilu; iz drugega lista do Korinčanov: 1,15; 3,13; 4,4; 8,19; 9,9 sledé Hesihiju in Lamfilu; iz lista do Galačanov 3 slučaji: 2,7; 3,15; 3,19 sledé Hesihiju in Lamfilu, 1 slučaj: 1,9 Hesihiju in 1 slučaj: 5,14 Lamfilu; iz pisma do Kološanov 4 slučaji: 1,3; 1,3; 1,3; 3,4 sledé Hesihiju in Lamfilu, 1 slučaj: 1,14 pa Lamfilu sledi; iz lista do Hebrejcev navaja 2 slučaja: 9,11 in 9,14, ki sledita Hesihiju in Lamfilu.

Jagićevo opombo, da v takih slučajih slovenski rokopisi vedno ne soglašajo[28], je lahko razložiti. Ker se je večkrat pripetilo tako v apostolu – Jagić nam našteva nekaj takih mest – kakor tudi v evangelijih, da so pozneji korektorji necarigrajske varijante s carigrajskimi zamenjavali in tako bo je čisto lahko mogoče, da so popravili v rokopisih poznejših redakcij, v prvi pa vrsti v nekaterih njenih rokopisih pa je ostala še stara njena varijanta.

Cvijegov opazki pa, da ti slučaji pač zadostujejo v dokaz, da je bil staroslovenski prevod prirejen po grški predlogi iz bizantinske redakcije grškega teksta ali iz drugega, pine grških tekstov, ki jih Tischendorf ne prišteva med najstarejšo tradicijo"[29], pa ne morem po vsem pritrditi. Vodenov aparat kaže, da so te necarigrajske varijante po večini iz aleksandrijske recenzije in torej nikakor ne mlajše kot carigrajske, ko je vendar znano, da so tudi v grškem tekstu privali carigrajske varijante ni z njimi nadomeščali aleksandrijske, nepa narobe. Respaje, da je razmerje med varijantami v staroslovenskem apostolu čisto podobno onemu v evangelskih tekstih.[30]

2) Voskresenskij je izdal, kot sem omenil, staroslovenski prevod prvega pisma do Korinčanov.

---

28) Jagić, o.c. 63.

29) Die in den früheren Kapiteln beigebrachten Belege reichen wohl hin, um die Tatsache festzustellen, daß die griechische Vorlage der slaw. Übersetzung des Apostolus der sogenannten byz. Recension... oder einer Gruppe von Texten, die von Tischendorf nicht zu den Überlieferungen gezählt werden, angehört hat. Jagić, o.c. 70.

30) Jagić, o.c. 71.

Tekst je tiskan v 4 kolonah odgovarjajoč 4 redakcijam, v katere je razdelil Vostokov vso staroslovensko rokopisno ostalino apostola. Za podlago prve redakcije je vzel tekst pu- stega apostola iz l. 1220.,[31] z njim soglašajo v glavnem ju- goslovanski teksti: bolgarske in srbske recenzije. Vto reda- kcijo spadata tiski šišatovački rokopis iz začetka 14. stoletja in christinopolitanski rokopis iz 11. stoletja. Jer- gić je dokazal, da spada tiski matičar apostol v to vrsto rokopisov.[32] Za podlago drugi recenziji služi tekst apo- stola iz 14. stoletja, tretji je iz Čudovskega rokopisa tudi iz 14. stoletja, in četrti je tekst biblije iz l. 1499.[33] Kot sem navajal bo- gat varijantni aparat k tekstu vsake izmed redakcij. Pri- merjal sem te tekste z varijantami v Sodenovem apara- tu (gl. var. aparat 237-245.) in našel sledeče: Zajna- moval sem 112 zanimivejših varijant. 69 tk sledi vsaj prva redakcija staroslov. teksta, ojromna vsaj nekaj nje- nih rokopisov Hesihiju v 46 slučajih. Izmed ostalih redak- cij se v takih slučajih sprvo ujema večkrat četrta, druga in tretja zelo redko. Iz paralelno tiskanega teksta je prav jasno zagnati - morda še bolj kot v evangelijih - kako so poznejši redaktorji tekst spreminjali, da je po- stajal vedno bolj zvest bizantinskemu; izpraševno manj slovansko prevajali, nevarnejše variante vseh vrst so iz teksta izrivali. Zlasti nam kaže to počitje razmerje med prvo in drugo redakcijo: četrta ojromna vsaj kak njen rokopis se večkrat ujema sprvo, kot to izkazuje pesa-

31) Vostokov, Poslanie 2

32) Jagić, o.c. § 1

33) Vostokov, o.c. 2.

pisarjsko varijanto proti drugi in tretji redakciji.

Varijante so zelo zanimive. Niso samo ekstenzivno manjši in večji, kot jih Hesihijeva recenzija ima in tudi prva redakcija staroslovenskih rokopisov ne, temveč tudi varijante ostalih vrst. Značilno je to, kako so vsako stavo besede sesli v stavkih, ki ni odgovarjala stavi besede v Lukianovi recenziji, oziroma spremenjali. Natančnost prevajalca je gajnati iz tekstov prve redakcije, še bolj jasno natančno popravljanje prvotnega teksta po grškem iz bizantinske recenzije v ostalih redakcijah. Le peščico zgledov naj še tu omenim:

V 1,23 ima Hesihij: ἐδρεῦσι. Več rokopisov prve redakcije prevede: изыскаша; druga (in tretja): отыскаша. Lukian ima: ἐλθεῖν, tako tudi tretja in četrta: доити.

V 2, 1 ima Hesihij: ἐν τῇσι τοῦ δρυός. Več rokopisov prve redakcije prevede: мамврийскыи. Lukian ima: ἐπὶ τῇσι namesto ἐν τῇσι. Že nekaj rokopisov prve redakcije in ostale imajo: дубравьнѣи сѣкѣ. Z Lukianom gre tudi vulgata. Kaj zanimiv slučaj.

V 2, 11 ima Hesihij: οὐδεὶς ἔγνωκεν. Prva redakcija prevaja: никомоуже не разоумѣ. Lukian ima: οὐδεὶς namesto ἔγνω, ker, – brani: prevajajo ostale redakcije.

V 2, 12 ima Hesihij: ἐσῶμεν. Prva in četrta redakcija prevajata: да будемъ. Lukian bere: εἰδῶμεν, ki – ebrani – se glasi v drugi in tretji redakciji.

Več podobnih zgledov je v aparatu. Če pregledamo vse te varijante in upoštevamo to veliko natančnost v prevajanju, moramo iskati tem varijantam izgledi za stavnim iz prve redakcije podlago v grškem tekstu.

Res je sicer, da se kažejo posamezni rokopisi prav pe-
dantsko večkrat v posameznostih med seboj, toda te vprašanje
bo zavisilo od natančnejše zgodovine staroslovenskega teksta[34]
ki je bil stoletja v liturgični rabi in bil tako zelo podvržen
različnim jezikovnim spremembam, vendar je te vrste vari-
jant razmeroma lahko ločiti od onih, pri katerih mo-
ramo iskati razloga v grških ozironu latinskih poko-
pisih in, ki jih ni mogoče razložiti brez ozira na nje.

3) Od ostalih delov sv. pisma Nove zaveze
so mi bili razni odlomki, med njimi
že na razpolago Mikanovićev odlomek glagol-
skega apostolarija – kot del je priobčil Jagić[35] Zgodovinsko
zanimivi odlomek obsegajo le nekaj mest iz pisem apostola
Pavla.[36] Jagić navaja v tej izdaji tudi variante iz šišatovške-
ga apostola in 2 cirilskih rokopisov iz Mikanovićeve zbirke,
ki segata pod konec 14. stoletja: eden je iz srbske recenzije,
drugi mešan iz srbske in bolgarske. Te odlomke sem pre-
gledal po grškem tekstu in našel v njem tudi sledove He-
sihijeve recenzije, ki so pa navadno v poznejših rokopisih
zabrisani. Nekaj važnejših zgledov:

V Kol 1,12 imajo boljši Hesihijevi rokopisi: ἱκανώσαντι τῷ-
μέρ. Milan. odlomek in šiš. rok. prevajata: nopuzbabenuano bet.
Lukian inma: τῇ μέρ namesto τῷ μέρ

V Kol 1,14 ima Hes.: ἡ πολύτρωσις. Šest rokopisov prevajata:
uzbšabranue. Lukian, Hamfil in vulgata dodajajo: διὰ τοῦ
αἵματος αὐτοῦ, tako imata cirilska rokopisa iz Mikanovićeve

34) Jagić, o.c. 70

35) Jagić, Gradnja za glagolsku paleografiju (Rad Jug. akad. znan. in umjet.
Knjiga II [Zagreb 1868]) 1-35

36) 2 Kor 6,1-10; 6,16-18; Ef 5,18.19.6,10-17; 1,16-23; Gal 5,22-26; 6,1.2; Kol 1,12-18;

zbirke in sedanji sinodalni tekst

V Gal 5,24 ima Hes: οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Mih. odlom. in šišat. rokopis: odu we xpuwoy iwoycoy. Lukian opušča: Ἰησοῦ, tako imata cirilska rokopisa in sedanji cerkvenoslovanski tekst.

V Ef 1,20 ima Hesihij: ἐν δεξιᾷ. Siš. rokopis: na neseenoye; ostali grški rokopisi imajo: ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Vsi ostali staro-slov. rokopisi in tiskani sedanji cerkvenosl. tekst imajo: na ne-seenuyѣ.

V Ef 6,12 ima Hesihij: σὺν τοῖς ὄμοις ὑμῶν ἡ πάλη. Milan. odlomek in šišat. rokopis: wbemъ bamaspanъ. Lukian ima: ἡμῶν na mesto ὑμῶν. Tako tiskani cirilska rokopisa in sedanji sinodalni tekst.

Manj značilni zgledi so n.pr. Ef 5,19; 2 Kor 6,2; Gal 6,2; cirilska apostola izkazujeta Lukianovo varijanto.

4) V Grškovičevem odlomku glagolske ga apostola – po izdaji Jagićevi[37] – ki obsega le nekaj mest[38] in spada po Jagićevem mnenju[39] v konec 12. ali začetek 13. stoletja, po mnem mogel najti izvirnih varijant Hesihijeve recenzije, vsekaj manj značilnih zgledov[40] je dobiti. Jagić navaja tudi varijante nekaterih drugih rokopisov, ki so iz začetka oziroma prve polovice 14. stoletja kakor tudi varijante hrvaških misalov. Opaziti pa je v teh cirilskih rokopisih izčiščeni tekst carigrajske recenzije, v nekaterih zlasti zapadnih hrvaških misalih pa je zaznati tudi latinski vpliv.

37) Jagić, Grškovičev odlomek glagolskega apostola (Stari ne XXVI) 33–161.

38) Ap 4,36–5,23a; 6,2–7,7; 7,49–8,12; 8,34–9,17.

39) Jagić, grškov. odlomek 41.

40) Ap 3,6.5; 6,11; 6,13; 6,14; 7,1; 7,5; 7,6; 7,50; 7,56; 7,58; 7,59; 8,10; 8,39; 9,5; 9,12.

Zanimiva sta sledeča slučaja:

V Apd opušča velika večina grških rokopisov verz 8,37. Dodaja ga nekaj rokopisov Pamfilove recenzije. Glasi se: εἶπεν δὲ αὐτῷ· εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν· πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Vulgata ima malo drugače: Dixit autem Philippus: Si credis ex toto corde, licet. Et respondens ait: Credo filium Dei esse Jesum Christum. Petrovgrajski tekst, tekst v Gršković-evem glagolskem apostolu in nekaj rokopisov iz 14. stoletja prevajajo ta dostavek: рече же емоу, аште вѣроуеши цѣлѣмоудрено, можеши же и рече· вѣроую въ сына божиа Іисоуса Христа и, сотворшема. Odkod je to zašlo v staroslov. tekst?

Podoben slučaj je naslednji: V Apd 8,39 ima večina grških rokopisov: πνεῦμα κυρίου ἥρπασεν. Hvalov in Sišatovački rokopis prevajata: духъ цѣлъ вземъ. Enako ima vulgata. H^{84} in nekaj Pamfilovih rokopisov pa dodaja: ἦλθον ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν εὐνοῦχον, ἄγγελος δὲ za besedo πνεῦμα. Vsi zgoraj imenovani staroslov. rokopisi imajo tako ali podobno: духъ цѣлъ нападе на каѳеникъ, ѡнъ же ѹзрѣ ѳна ангелъ вземъ. Po mojem mnenju sta ta 2 slučaja v medsebojni zvezi in sta vpliv zapadne recenzije grškega teksta.

Na razpolago mi je bil tudi tekst Hvalovega rokopisa,[41] ki datira ij začetka 15. stoletja. Našel sem v njem precej malo variant Hesihijeve recenzije, v gotovih partijah zlasti nobene, tako n. pr. v listu do Filemona. Kažeta tudi ena številnih metil zapadni vplivi, ni vse pa variante corrigr. recenzije. Kerje rokopis razmeroma pozen, zato ni čudno, da nima več aleksandrijskih variant, ki so morda v prvotnem bile.

41.) Daničić Gj., Hvalov rukopis (Starine knj. III) 1–14 ff.

XI. Konec.

Silno vestno delo je moral biti prevod starocerkvenoslovenski prevod Nove zaveze. Prvejin prvotno je grškemu tekstu ni v redaj ohranjenih najstarejših rokopisih mnogo različnih vplivov.

Poznejši korektorji so tekom časa iztrebljali iz njega vsako vse neavtentične variante, ko so hoteli, da bi bil njegov tekst kolikor mogoče zvest grškemu v bizantinskije, cenzuji. To delo se je vršilo zelo sistematično in natančno, tako da je v mlajših rokopisih že zelo redka neavtentična varijanta.

Med neavtentičnimi varijantami v najstarejših staroslovenskih rokopisih jih je mnogo, ki se ujemajo z varijantami grškega teksta iz aleksandrijske recenzije. In sicer je odstotek teh varijant močan v evangelijih - najslabši v Marku, v drugih precej enak okrog 50% - kakor tudi v apostolu. Res, da je veliko teh varijant povzročila liturgična uporaba evangelistarijev, ki so morali na številnih mestih dodati ali opustiti kako besedo v prid, nilo, da so bile evangelijske perikope bolj razumljive; razne opazke pripisane na robu so sčasoma, ko so prej bile na njih izvor, vkljale v tekst; tudi pomotoma se je zgodila kaka varijanta; nemalo število jih je povzročilo - po mojem mnenju - latinizovanje; paralelni tekst, morda bolj znan, je vplival, da je prepisovalec njegove besede napisal tudi v drugem, dasi je zahteval original enake drugačne stave besedi ali kak sinonimni izraz in podobno - vse to mislim ni ob zapadnih mejah še latinski vplivi je po-

vprašilo marsikako varijanto v staroslovenskih rokopisih. Vendar pa vse to ne more razložiti mnogoštevilne variante, ki se ujemajo z leksijami aleksandrijske recenzije; ni mogoče iti preko njihovega grškega originala. Če uvrstimo tako zelo natančno, vzporejk, besednem redu, v dotičnih leksijah, naj z varijantami v rokopisih Heshijeve recenzije in to na številnih mestih in tudi na takih, kjer je morebitni vpliv bodisi iz paralelnega mesta bodisi iz latinskih rokopisov izključen, potem je težko razložiti ta mesta brez grške podlage iz aleksandrijske recenzije. Slučaj je zelo izključen. In če na drugi strani poudarim še enkrat tisto veliko vestnost, ki seva iz staroslov. prevoda, potem je veliko bolj verjetno, da je tem varijantam večkrat vzrok grška podlaga kot pa oni razni izredni vplivi, ki sem jih zgoraj naštevel.

Biti pa so morale te aleksandrijske variante v prvotnih rokopisih. Poznejši redaktorji - kot sem to že po-novno omenil - so čistili prevod vseh neevangelijskih va-rijant. Navzmori drastični sledovi tega dela so še okra-njeni. Ni pa izgledov, da bi poznejši redaktorji uvajali v staroslovenski tekst varijante Heshijeve recenzije. Kar se nahaja v tekstih rokopisov, ki so bili v rabi zlasti ob za-podnih slovenskih mejah latinski vplivi, v ostalih pa vpli-vi čiste evangelijske recenzije, a izgledov, da bi privzeli varijante aleksandrijske recenzije ni. Še tudi uvod grških rokopisov Heshijeve recenzije nam priča, da se to ni moglo goditi. Saj je bil v teh stoletjih aleksandrijski tekst vedno bolj in bolj pod vplivom evangelijske recenzije, „katere zgodovina je v prvi vrsti zgodovina njene zmage." [1]

1) Soden, Die Schriften des Neuen Testaments I, 2.

Opazil sem pri preiskovanju tudi več varijant, ki se ujemajo z varijantami v Damfilovi recenziji grških rokopisov. Toda zdi se mi, da je tu navadno slučaj, da sogla- šajo staroslovenski rokopisi in Damfilova recenzija, kir je da razložiti iz značaja te recenzije, ki da namreč harmoniji- ra, in nikakor ni vedno treba pri teh varijantah segati po grškem originalu. Navadno poglaša o Damfilovo recenzi- jo le po en staroslov. rokopis, kar verjetnost slučaja le še dvigne. To dokazilni moči so varijante, ki govore za Hezihijevo recenzijo veliko pred onimi, ki gredo s Damfilovo. Tu in tam pa seveda ne bo mogoče varijante razložiti brez pomoči grškega teksta.

Staroslovenski prevod sv. pisma Nove Zave- ze se, kakor je sedaj ohranjen, ne sklada z nikakim grškim rokopisom, tudi s celo skupino ne. Veliko pledov kaže, da je marsikatera sedaj čisto carigrajska varijanta v njem, vanj pozneje zašla. Prvotni prevajalci so gotovo prišeja- li prevod poljenemu grškemu rokopisu. Sv. Ciril in Metod nedvomno nista jemala s seboj na dolgo pot v slo- vanske pokrajine različnih grških rokopisov. Vsled zelo natančnega prevajanja prvotnih prevajalcev, ki ga razodeva vsaka stran, te necarigrajske varijante pričajo zelo glasno, da niso imeli pred seboj teksta čis- te carigrajske recenzije, temveč da je bilo v njem precej pledov aleksandrijske recenzije. Koliko, to je sedaj natančno iz ohranjenih staroslovenskih rokopisov ne morejo določiti, ker so iz 11. stoletja, prevod pa je nastajal v drugi polovici 9. stoletja in je med temi terminomi že potekalo bujno življenje glagolskih rokopisov. 20v

B. Varijantni aparat.

Okrajšave.

H = Hesihijeva recenzija; com = H + K.

K = Luciánova recenzija;

J = Kompilirana recenzija

A = Assemanijev evangelistarij;

M = Marianski rokopis

N = Nikolski rokopis

O = Ostromirov rokopis

S. = Savina knjiga

Z = Zografski tetraevangelij,

Hv = Hvalov rokopis

Tr = Trnovski rokopis

I ped = I. pedakija starosl. teksta
II. red = II. " " "
III ped = III. " " "

} V Vorkresenski jevi razdelitvi staroslovenskih rokopisov.

Sto pomeni I. II. III. IV. v varij. apar. izpisma do konca avt.

I S je starosl. tekst in I. R je ruski tekst v izdaji Tomoda Samero Iesusa Xpusma zbarenve evanzelie ont Matdea, Marka Luke i Joana na srabanskom i ruskom narečiji" (C. 1870). To izdajo imenujem krat. dvodelno izdajo. I = I R + I S

II = je tekst v izdaji Tomoda našego Isusa Xpusma novoe zabetnoe (Petrograd 1850).

III = je tekst v izdaji: Tomoda našego Isusa Xpusma zbarenoe evanzelie ont Matdea, Marka, Luke i Joa, na (Sankt Peterburg 1870).

Varijantne izpuscenbe okrajšuje Soden tako:
a = pred; add = dodaja; l = namesto; om = opuščа; p = po;
v = obrnjen besedni red.

I. Markov evangelij.

4) Razmerje med Hesihijevimi in Lukijanovimi varijantami v staroslovenskih rokopisih.

Cap. 1.

1,2 Η τῷ προφήτῃ, Κ τοῖς προφήταις – bo prerokoma (A, M, N, O, S, Ž);
1,2 Η τὴν ὁδόν σου – pŭtь tvoju (A, N), Κ καὶ ἐπὶ πρόσωπόν σου μ ὁδόν σου (O, Ž, Te, Hv). V Mar. pripisane te besede s cirilskimi črkami.-
1,5 Η Ἱεροσολυμῖται πάντες καὶ ἐβαπτίζοντο, Κ ἦν Ἱεροσολυμῖται καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες – i vьsi Ierusalimьci se vьsi (A, M, N, O, S, Ž);
1,6 Η καὶ ἦν, Κ ἦν δὲ Ι καὶ ἦν – bѣaše (A, M, N, O, S, Ž);
1,7 Com ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου – grędetь krѣpьčii mene vьslědь mene (M, N, O, S, Ž), Η om ὀπίσω μου – A;
1,8 Η ἐγὼ ἐβάπτισα, Κ add μεν μ ἐγώ – ašь sъmo krьstilъ (A, M, N, O, S, Ž);
1,8 Com ἐν ὕδατι, Η om ἐν a ὕδατι – vodoju (A, M, N, O, S, Ž);
1,8 Com ἐν πνεύματι ἁγίῳ, Η om ἐν a πνεύματι – duxomь (A, M, N, O, S, Ž)
1,9 Η εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου – Κ ἦν ὑπὸ Ἰωάνου εἰς τὸν Ἰορδάνην – otъ Ioanna vъ Iordanѣ (M, N, O, S, Ž);
1,11 Η ἐν σοὶ – o tebѣ (M, N, O, S, Ž), Κ ἐν σοὶ;
1,12 Com αὐτὸν ἐκβάλλει, Η ἐκβάλλει αὐτόν – izvodi i (M, N, O, S, Ž);
1,13 Η ἐν τῇ ἐρήμῳ, Κ add ἐκεῖ α ἐν – mog vъ pustynѣi (M, N, S, Ž);
1,13 Η τεσσεράκοντα ἡμέρας – x dьni (A, M, S) Κ ἡμέρας τεσσ. – dьni x (N, Ž);

1,14 Η εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, Κ αυτ τῆς βασιλείας μ ευαγγ. εναντιωσε γενεσιν (M, N, S, Ż);

1,15 Com καὶ λέγων, Η om καὶ - ων (M, N, S, Ż);

1,16 Η καὶ, Κ δε l καὶ - ωε (M, N, S, Ż);

1,18 Η δίκτυα Κ αυτ αὐτῶν μ δίκτυα - πρωτον μου (M, N, S, Ż);

1,16 Η Σίμωνος Κ αυτ αὐτοῦ α Σίμωνος - μου μωνα (M, N, S, Ż);

1,19 Η ὀλίγον εἶδεν, Κ αυτ ἐκεῖθεν μ προβάς, Η om ὀλίγον αυτ ἐκεῖθεν - προωεὶς ονε πιδου (a, M, O, S) Η^{sys} αυτ ἐκεῖθεν μ ὀλίγον - προωεὶς μαθοντε πιδου (N, Ż);

1,21 Η εἰς τὴν συναγώγην - να εσπαπιπαπιπ (M, N, S, Ż); Κ αυτ εὐθέως μ εἰς;

1,21 Η ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγώγην, Κ ν εἰς τὴν συναγώγην - βε εσπαπιπαπιπ ογαωε (M, N, S, Ż);

1,22 Com γραμματεῖς Η αυτ αὐτῶν - κεπιπιπιπιμε μγε (M, N, S, Ż);

1,23 Η καὶ εὐθύς, Κ om εὐθύς μ καὶ - μ (M, N, S, Ż);

1,24 Η οἴδαμεν, Κ ἴδα l οἴδαμεν - βαπε (M, N, S, Ż);

1,27 Η διδαχὴ καινὴ, Κ αυτ τὶς ἡ α, ἥ μ διδαχή, αὐτὴ μ καινη - μπο ογεπωε νοβοε με (M, N, S), μπο ογεπωε με νοβοε (Ż);

1,28 Η ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς πανταχοῦ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον, Κ om πανταχοῦ α εἰς - μαγμ ετο αδωε βο βαλ ογαναλ (M, N, S, Ż);

1,28 Η καὶ ἐξῆλθεν, - κε ιμπε (M, N, S, Ż), Κ ἐξέλθων δε;

1,31 Com συγκύψας αὐτῆς - μαγπαααωε μωπε (M, N, S), Η αὐτῷ l αὐτῆς - μαγπαααωε ενογ (Ż);

1,31 Η χειρός - ταμαλ (M, N, S), Κ αυτ αὐτῆς μ χειρός - μαλ εν (Ż);

1,31 Η πυρετός - σιπε (Ż), Κ αυτ εὐθὺς μ πυρετός - αδωε σιπε (M, N, S);

1,33 Η καὶ ἦν ἡ πόλις ὅλη ἐπεσυναγμένη – δε всь градъ собрань (m, n, s, z), Ἡ ν ἦν μ ἐπεσυναγμένη;

1,34 Η αὐτὸν Χριστὸν εἶναι, Κ οτι Χριστὸν εἶναι – μ (m, n, s, z);

1,37 Η ἐγκοῦσαι δε, Κ ν δε ἐγκοῦσαι – мимо тебе (a, m, n, o, s, z);

1,38 Η ἄγωμεν ἀλλάχου, Κ οτι ἀλλάχου – a, m, n, o, s, z);

1,39 Η ἦλθεν κηρύσσων – идѣ проповѣдати (o, z), прише проповѣдати (a), Κ ἦν l ἦλθεν – бо (m, n, s);

1,40 Η γονυπετῶν – на колѣноу падая (a, m, n, o, s, z), Κ αὐτὸν μ γονυπετῶν;

1,42 Η καὶ εὐθύς, Κ αὐτίκα ὅτου α εὐθύς – великыи ѥзыкъ (a, m, n, o, s, z);

1,42 Ο οτι ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, Η ἡ λέπρα ἀπ' αὐτοῦ – проказа отъ него (a, m, n, o, s, z);

1,44 Η μηδενὶ εἴπῃς, Κ αὐτῷ μηδέν μ μηδενί – никакоуже чюдесе (a, m, n, o, s) никакоуже знамение (z);

1,44 Ο σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ – покажи ся перѣвѣи (a, s) Η ἀρχιερεῖ – покажи ся архиереви (m, n, o, z);

1,45 Η εἰς πολὺν φανερῶς, Κ ν φανερῶς εἰς πολύν – повѣсть въ градѣ (a, m, n, s, z);

Сар 2

2,1 Η εἰσελθών, Κ εἰσέλθων καὶ l εἰσελθών – вниде (a, m, n, o, s, z);

2,1 Η Καφαρναούμ, Κ Καπερναούμ – капернаумѣ (a, m, n, o, s, z);

2,2 Η καὶ συνήχθησαν, Κ αὐτὸν εὐθέως μ καὶ – и собрашасѧ абѣ (a, m, n, o, s, z);

2,4 Η ὅπου, Κ ἐφ᾽ ᾧ l ὅπου – на немже (a, m, n, o, s, z);

2,5 Η καὶ ἰδών, Κ ἰδὼν δε l καὶ ἰδών – видѣвъ же (a, m, n, o, s, z);

2,5 Η ἀφίενταί, Κ ἀφέωνταί – отпоущаютьсѧ (a, m, n, o, s, z);

2,5 Η σου αἱ ἁμαρτίαι, Κ σου αἱ ἁμαρτίαι σου – твоѧ ти грѣсѣ (a, m, n, o, s, z);

2,7 Ηράκλεγμεν, Ηράκλεγμέν ε βράκλεγμεν - βναφμιτιν (m, n), βναφμιτιν (α, ξ), χαμιν (o), χαμιν (s);

2,8 Η σύτως διαλογίζονται, Καθ' ωτνί α διαλογίζονται - μαλο τιν πανυκιναφτις (α, m, n, o, s, ξ);

2,9 Σομ ζου δι ἁμαρτίαι, Η ζου ε ζου - τιν τι γκιν (α, m, n, o, s, ξ);

2,10 Η ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι - ναι γενιν οπογωμπαπιν (o), Η ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς - οπογωμπαπιν να γενις (α, m, n, s, ξ);

2,11 Η ἔγειρε ἆρον, Καθ' ναὶ α ἆρον - βεπαπιν ι βαγαπιν (α, m, n, o, s, ξ);

2,12 Η ἠγέρθη καὶ εὐθέως, Κι εὐθέως ναι - βεπα αβεν (α, m, n, o, s, ξ);

2,12 Η οὕτως οὐδέποτε, Κι οὐδέποτε οὕτως - κικαπιτα πακο (α, m, n, o, s, ξ);

2,16 Η γραμματεῖς τῶν φαρισαίων - κοπιπαπιμι φορμεν (α, m, n, o, s, ξ), Κ ναὶ φαρισαίοι ε τῶν φαρισαίων

2,15 Η ἠκολούθουν - μπομιν (o, ξ), Κ ἠκολούθησαν ε ἠκολούθουν - μπι (α, m, n, s).

2,16 Σοια τὶ ὅτι μετὰ - μπο ποκο σε (α, m, n, o, s, ξ), Η σά τε ε τὶ ὅτι - πο μπο σε (ξ);

2,16 Η ὅτο ἤθιεν, Κ' ἐθίοντα ὅτι ἤθιεν - μπιπιπε (α, m, n, o, s, ξ);

2,16 Η ἁμαρτωλῶν ναὶ τελωνῶν, Κ τελωνῶν ναὶ ἁμαρτωλῶν - ποπαρι ι γκιπιπιμι (α, m, n, o, s, ξ);

2,17 Η ἁμαρτολούς, Καθ' εἰς μετάνοιαν μ ἁμαρτολούς - γκιπιπιμι βο ποκαπιμι (m, n, o, s, ξ); γ. να ποκ. (α);

2,19 Η ἔχουσι μετ' ἑαυτῶν, Κ μετ' ἑαυτῶν ἔχουσι - μι σοδοφ μπι (m, n, o, s, ξ),

2,20 Η ἐν ἡμέρᾳ, Κ' ἐν ἡμέρας ε ἐν ἡμέρᾳ - βο δαπι (m, n, o, s, ξ);

2,21 Η οὐδείς ἐπίβλημα, Κ αὐτ καὶ α οὐδείς – ν κιτστοικε (m,n,O,S,Ž);
2,22 Η οἶνος. κ αὐτ τεὸς μ οἶνος – βινο νοβοε (m, n, O, S, Ž);
2,22 Η ἀπόλλυται, Κ ἐκχεῖται l ἀπόλλυται – πραιστικ (m, n, O, S, Ž);
2,22 Η ἀσκοί, Κ ἀπόλλυται μ ἀσκοι – μιεν ποιιεδιβστικ (m, n, O, S, Ž);
2,22 Η καινούς, Κ αὐτ ρλετέοτ μ καινούς – νοβοι κιτστιι (m, n, O, S), βαιιστστιι (Ž);
2,23 Η οἱ μαθηταί – ἤρξαντο, Κ ἤρξαντο οἱ μαθηταί – καιιστ ογρεκιιμι (a, m, n, O, S, Ž);
2,25 Η καὶ λέγει, Κ αὐτ αὐτός μ λέγει – ι μι γιαιιε (a, m, n, O, Ž), ομι νε γιαιιε (S);
2,26 Com ἱερεῦσιν – μεραικ (m, n, O, S, Ž), Η αὐτ μόνους μ ἱερεῦσιν – μεραικ εδιικαικ (a).

Cap. 3.

3,5 Η χεὶρ αὐτοῦ, Κ αὐτ ὑμῖν ὡς ἡ ἄλλη μ αὐτοῦ – ιμαιαι [αδμα-βα (a, O)] κακο μ δρογκαιο (a, m, n, O, S, Ž);
3,6 Η ἐδίδουν, Κ ἐποίουν l ἐδίδουν – πιβρκοβ (m, n, S), πιβορκαβ (Ž);
3,7 Η ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν, Κ ν ἀνε-χώρησεν α μετὰ – μιι νε οπιιδε μ ογρεκιιναε μβοιιικι (m, n, S, Ž);
3,7 Η ἠκολούθησεν – μδε (m, n, S), Κ ἠκολούθησαν l ἠκολούθησεν – μδοιιι (Ž);
3,7 Η ἠκολούθησεν, Κ ἠκολούθησεν) αὐτ αὐτῷ μ ἠκολούθησεν – κο νεπιμδε (m, n, S, Ž);
3,11 Com ὅτι εἶ ὁ υἱός – μιεμι ετι (n), Η αὐτ ὁ Χριστὸς ανἱῶ-μιεμι χι ετι (m, n, S, Ž);
3,12 Com αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσιν – αβο πιβορκαιο ετο (m, n, S), Η αὐτ ὅτι ἤδεισαν τὸν Χν αὐτὸν εἶναι μ ποιήσωσιν – κακο

ἐπιτοσαβὼθ μὰ μαιμὼ σαβωὶμα (Σ);

3,15 Η ἔχειν ἐξουσίαν, Κ καὶ θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ μ ἐξουσίαν ὀλιγανθρωπίας πνεύματα πονηρὰ (Μ, Π, Ϛ, Σ);

3,16 Η καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα, Κοπ καὶ ἐπέθηκεν τοὺς δώδεκα- (Μ, Π, Ϛ, Σ).

3,16 Η ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι Πέτρον- παρεδέμνησε μνημονικὸν πέτρα (Μ, Π, Ϛ, Σ); Κ ν τῷ Σίμωνι Πέτρον ὄνομα;

3,25 Η οἰκία ἐκείνη στῆναι, Κ ν στῆναι οἰκία ἐκείνη- μπαίνει δαιμόνιο (Μ, Π, Ϛ, Σ);

3,27 Η ἀλλ' οὐ δύναται, Κ οπ ἀλλ' οὐ- πεπαίνουσι (Μ, Π, Ϛ, Σ);

3,28 Η τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα- μὲπὸ μεθυσοκωμασίαι (Μ, Π, Ϛ, Σ); Κ ν τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων

3,29 Η ἁμαρτήματος, Κ κρίσεως ℓ ἁμαρτήματος- ἀθῷος (Μ, Π, Ϛ, Σ);

3,30 Οπ ἔλεγον; πνεῦμα, Η διότι μ ἔλεγον- πνεῦμα ἀκάθαρτο (Μ, Π, Ϛ, Σ);

3,31 Η καὶ Κ οὖν ℓ καί- καὶ (Μ, Π, Ϛ, Σ);

3,31 Οπ ἔρχονται, Η ἔρχεται ℓ ἔρχονται- ἔρχεται (Α, Μ, Π, Ϛ, Σ);

3,31 Η μήτηρ καὶ ἀδελφοί- πατὴρ μ σμάρτυρο (Μ, Π, Ϛ, Σ), Κ ν ἀδελφοὶ καὶ μήτηρ;

3,32 Η περὶ αὐτὸν ὄχλος- ο πατὴρ παρὰ (Μ, Π, Ϛ, Σ), Κ ν ὄχλος περὶ αὐτόν;

3,32 Η καὶ λέγουσιν, Κ εἶπον δὲ ℓ καὶ λέγουσιν- μάντις (Μ, Π, Ϛ, Σ);

3,32 Η οἱ ἀδελφοί- σμάρτυρο (Πα), Κ αὐτ καὶ ἀδελφαί μ ἀδελφοί- μ ἀστέρας πίνακα (Μ, Ϛ, Σ);

3,33 Η ἀποκριθεὶς λέγει, Κ ἀπεκρίθη λέγων ℓ ἀποκριθεὶς λέγει- ὀπτασιοποιὸν τῦπ (Μ, Π, Ϛ, Σ);

3,33 Η καί, Κ ἢ ἰ καί- λι (m, n, s, ξ);

3,34 Η τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ – μπολιτικη σκρεπτε σω (m, b, ξ), Κν κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτόν – σκρεπτε σποσιτιβε σ νομε (n);

3,35 Η ἀδελφή – μοτηρ (n), Κ αιδ μου μ ἀδελφή – μοτηρ μου (m, s, ξ).

Cap 4

4,1 Η πλεῖστος, Κ πολύ ἰ πλεῖστος – μυνου (m, n, s, ξ);

4,1 Η ὅλος.. ἦν - n, Κ ἦσαν ἰ ἦν – ωαρδ δυμη (m, s, ξ);

4,6 Η καὶ ἄλλος, Κ ἡλίου δε ἀναπέλαστος – μυνιμγ ωε βαπτιζε – μιν (m, n, s, ξ);

4,8 Η ἄλλα, Κ ἄλλο ἰ ἄλλα – δρογοε (m, n, s, ξ);

4,9 Η ὃς ἔχει, Κ ἐχὼν ἰ ὃς ἔχει – μπυρη (m, n, s, ξ);

4,10 Η καὶ, Κ δε ἰ καί – ωε (m, n, s, ξ);

4,10 Η τὰς παραβολάς – πριτυρη (m, n, s, ξ), Κ τὴν παραβολήν ἰ τὰς παραβολάς;

4,11 Η μυστήριον δέδοται, Κ αιδ γιῶται α μυστήριον – δαιο βιδιε – ιν ποωηαια (m, n, s, ξ);

4,12 Η ἀγαθὴ αὐτοῦς, Κ αιδ ἁμαρτήματα μ αὐτοῦς – οτυπογητη – τυ σε μυ γροιν (m, n, s, ξ);

4,15 Η ἐσπάρμενον ἐν αὐτοῖς, Κ ἐν καρδίας αὐτῶν ἰ ἐν αὐτοῦς – μυνοε βυ εμβιμγυ μγ (m, n, s, ξ);

4,16 Η ὁμοίως εἰσί – ωακοιδε εντο (m, n, s, ξ), Κ ν εἰσὶν ὁμοίως

4,19 Η αἰῶνος, Κ αιδ τοῦτον μ αἰῶνος – βυκα σεω (m, n, s, ξ);

4,21 Η ἔρχεται ὁ λύχνος – πριμολιτε μπυτιωληπτε (m, n, s, ξ), Κ ν λύχνος ἔρχεται;

4,22 Η ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν – δα πριδετε βε αβοιδε (m, n, s, ξ), Κ οτ ἵνα, ν φανερὸν ἔλθῃ

4,24 Η προστεθήσεται ὑμῖν, Κ αιδ ἀκούοντιν – πριωοκιτε σε βαιτε λιωιτιτιαιτε (m, n, s, ξ);

4,25 Η ὃς γὰρ ἔχει, Κ ὅς ἂν ἔχῃ l ὃς γὰρ ἔχει – μιλε δο αμιτιε-μπαπ (m, n, S, Ż);

4,28 Η αὐτομάτη, Κ αλλ γὰρ μ αὐτομάτη – ο σεπο δο (m, n, S, Ż);

4,30 Η πῶς ὁμιλοῦμεν – χαπο ομποδσιπτο (n), Κ τινί l πως – μεαπομ (m, ñ, S, Ż);

4,30 Η πᾶς, Κ πνί l πᾶσα – κομεμ (m, n, S, Ż);

4,30 Η αὐτήν... ἰδῶμεν, Κ ἰδῶμεν... αὐτήν – πρμομπιπο (m, n, S, Ż);

4,32 Η μείζων λαχάτων – δολε – γεπμ (m, n, S, Ż), Κ λαχάτων – μείζων;

4,33 Η παραβολῆς – πρπτκαπμ (n), Κ αλλ πολλαῖς μ παραβολῆς – πρπτκαπμ πιομμπμ (m, S, Ż);

4,36 Η ἄλλα, Κ αλλ δὲ μ ἄλλα – μπε πε (m, n, S, Ż);

4,37 Η λαῦλαν μεγάλην ἀτέμου, Κ ἀτέμου μεγάλην λαῦλαν – δογρο βπομρεπα βεπε (m, n, S, Ż);

4,37 Η ἀτέμου καὶ, Κ δέ l καὶ μ ἀτέμου – πε (m, n, S, Ż);

4,37 Com πλοῦτον Η αὐτό – πομρομπαπμ με ευ (n). Η com πλοῦτον vel αὐτό – m, n, S, Ż);

4,38 Η αὐτὸς ἦν, Κ – ἦν αὐτός – δπο cαπο (m, n, S, Ż);

4,40 Η δειλοί ἐστε, Κ αλλ οὕτως μ ἐστε – μακο μπραπμπεπ επε (m, n, S, Ż);

4,40 Η οὔπω, Κ οὐκ πῶς l οὔπω – χαπο πε (m, n, S, Ż);

4,41 Η ὑπακούει, Κ ὑπακούουσιν – πομπομμαπδπτο (m, n, S, Ż).

Cap 5.

5,1 Η ἔλθῃ, Κ ἔλθοι l ἔλθῃ – πρπλδ (m, n, S, Ż);

5,1 Com Ταδαρηνῶν – παλδαμμπκ (m, S, Ż), Η γερρηνῶν – δεδε-μπμπμ (n);

5,4 Η ἴσχυεν αὐτόν, Κ αὐτὸν ἴσχυεν – επο πε πομπαπμε (m, n, S, Ż);

5,5 Η ἐν μνήμασιν.... ὄρεσιν – во гробѣхъ и во горахъ (m, n, S, Ž), Κν ὄρεσιν – мнѣмасѣ;

5,6 Η καὶ ἰδών, Κ δὲ καί – оуврѣвъ же (m, n, S, Ž);

5,9 Η ὄνομά σοι, Κ σοι ὄνομα – имя мнѣ (m, n, S, Ž);

5,9 Η λέγει αὐτῷ – яко оному (m, n, S, Ž), Κ ἐπιτιμῶν λέγων l λέγει αὐτῷ;

5,10 Come αὐτοὺς ἀποστείλῃ, Η ἀποστείλῃ αὐτούς – послетъ мѧ (m, n, S, Ž).

5,11 Come πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη, Η πρὸς τῷ ὄρει βοσκομένη – мнозѣ свиниѣ пасомо вѣше горѣ (m, n, S, Ž).

5,12 Η παρεκάλεσαν αὐτόν, Κ καὶ πάντες οἱ δαίμονες μ αὐτόν – вѣси молѧхѫ (m, n, S, Ž);

5,13 Η ἐπέτρεψεν αὐτοῖς, Κ καὶ εὐθὺς ὁ Ις μ αὐτοῖς – абиѣ повелѣ имъ мнѣ (m, n, S, Ž);

5,13 Η ὡς δισχίλιοι, Κ ἦσαν δὲ ὡσεὶ – яко мнѣ мѧ коло (m, S, Ž), яко дроугы же коло (n);

5,14 Η καὶ βόσκοντες αὐτούς, Κ βόσκοντές δε τοὺς χοίρους – и пасѣщиихъ свиниѣ (m, n, S, Ž).

5,15 Η ἰματισμένον – одѣѧнаа (m, n, S, Ž), Κ καὶ ἠμπ.;

5,16 Η καὶ διηγήσαντο – и повѣдѣвшиихъ (m, n, S, Ž), Κ δὲ καί;

5,18 Η ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾖ – да бѫдетъ съ нимъ (m, n, S, Ž), Κ ἵν ᾖ μετ' αὐτοῦ;

5,19 Η καὶ οὐκ – и не (n), Κ ὁ δὲ Ις l καί – нъ не не (m, S, Ž);

5,22 Η καὶ, Κ καὶ ἰδοὺ μ καί – и се (m, n, S, Ž);

5,23 Η χεῖρας αὐτῇ, Κ ἐπ' αὐτῇ χεῖρας – на нѧ рѫцѣ (m, n, S, Ž).

5,25 Η γυνή, Κ καὶ γύν μ γυνή – жена сѫщаа (m, n, S) жена сѫщи= ма (a, Ž), жена нѣкаа (O);

5,25 Η δώδεκα ἔτη, Κ ἔτη δώδεκα – лѣтъ дванадесѧте

(a, m, n, o, s, ž);

5,28 Η ἔρχομαι αὐτοῦ - πρωτοσυ εια (a, m, n, o, s, ž), Η α αὐτοῦ ἐγ.;

5,34 Com ὅδε Η add l/s μ ὅδε - μτω ηε (a, m, n, o, s, ž);

5,33 Η αὐτῇ - ευ (a, m, n, o, s, ž), Η add ἐπ α αὐτῇ;

5,34 Com ὅδε, Η add l/s μ ὅδε - μτω ηε (a, m, n, o, s, ž);

5,36 Η l/s - μτω (ž), Η add αὐδύς μ l/s - μτω ηε αβυε (m, n, s);

5,38 Η ἔρχονται, Η ἔρχεται l ἔρχονται - ηρωδε (m, n, s, ž).

5.38 Η καὶ χλιάοντας - ι ηιαρβαειιη (m, n, s, ž), Η com καὶ α χλιάον.

5,41 Η κωμη - κομητ (m, n. s, ž) Η κωμη l κωμ;

5,40 Η πεδίον, Η add ἑταιρίμενον μ πεδίον - ομρομ ιεηεη (m, n, s, ž);

5,42 Η ἐξέδηδαν αὐδύς, Η com αὐδύς μ ἐξέδηδαν - ομεαεαιιιιη (m, n, s, ž).

Cap. 6.

6,2 Η διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ, Η α ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν - ηα ειιιεαιιιιη ομρηιιη (m, n, s, ž);

6,2 Η τοῦτῳ - ρεηομ (m, n, s, ž), Η αὐτῷ l τοῦτῳ;

6,2 Η καὶ ἀδελφός, Η ἀδελφός δε l καὶ ἀδ. - βραηρ ηε (m, n, s, ž);

6,4 Η καὶ, Η δε l καί - ηε (m, n, s, ž)

6,4 Η συγγένεῦσιν αὐτοῦ, Η com αὐτοῦ μ συγγένεῦσιν - (m, n, s, ž);

6,5 Η τοιῆδαι δύναμιν, Η α δύναμιν ποιῆδαι - ρηαιι ρεπδαμιιιιη (m, n, s, ž);

6,8 Η ἄρτον ..... πήραν, Η α πήραν .... ἄρτον - ηυρυ - χιιο (m, n, s, ž);

6,11 Η ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται, Η ὅπου δέξονται l ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται - ειιιο αιιιιε (αιιιιε on o) ηρωεηδιιο (m, n, o, s, ž);

6,11 Η αὐτοῖς, Η add ἀμὴν λέγω ὑμῖν ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ -

Αποστολή βαπτίσματος δηλονότι καθαρσίου καὶ ὑπομνήσεως [καὶ ὑποδοχῆς (Θ)] τῶν ἀπὸ ἐθνῶν πίστεως γραφῆς μόνης (M, N, O, S, Ž);

6,14 Com Ἡρῴδης, Η αὐθ τὴν ἀδελφὴν τ̄ῦ μ Ἡρῴδης - μόνος μονογενὴς (A, M, N, O, S, Ž);

6,14 Η ἐξέρδη ἐκ τοῦρῶν - βεβαία σπουδαίως (A, M, N, O, S, Ž), Κ~ ἐκ τοῦρῶν ἐξέρδη;

6,14 Com ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις, Η~ αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν - μόνοι θαυμαστῶς (A, M, N, O, S, Ž);

6,14 Com ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης - ἁγίῳ μόνῳ (M, N, S, Ž), Η~ Ηρ. ὁ βασιλεύς - μόνῳ ἁγίῳ (A, O);

6,15 Com ἄλλοι δὲ ἔλεγον - καὶ εὐσεβῶς μὴ μείνασα τῇ εἰκείνῃ ἀκολουθίᾳ glagolshi M: μηδὲ τῶν λόγων, Η om ἔλεγον - A, N, O, S, Ž;

6,15 Η προφήτης, Κ αὐθ ἐστὶν μ προφήτης - πρόφασιν ποιοῦ (A, v glag M μείνασα εἰκείνῃ.)

6,16 Η εἶπεν, Κ αὐθ ὅτι μ εἶπεν - μετὰ τοῦτο (A, M, N, O S, Ž);

6,16 Η οὗτος, Κ αὐτός ἐστιν μ οὗτος - μὲν ἀναστὰς (A, M, N, O, S, Ž);

6,16 Η ἐξέρδη; ἐκ τοῦρῶν αὐθ Κ - βεβαία σπουδαίως (A, M, N, O, S, Ž);

6,22 Η ἤρεσεν.... ὅτε βασιλεὺς εἶπεν, Κ καὶ ἀρεσθέντος εἶπεν ὁ βασιλεύς Ι ἤρεσεν.. ὅτε βασιλεὺς εἶπεν - ὁμοπαθῶσιν μετὰ ἁγίῳ (A, M, N, O, S, Ž);

6,24 Η καὶ, Κ ἢ δὲ Ι καί - ὀνομαστὶ (A, M, N, O, S, Ž);

6,25 Η δῷς μοι - δὸς δοῦναι μοι (A, M), Κ~ μοι δῷς - δὸς μοι δοῦναι (N, O, S, Ž);

6,26 Η ἀθετῆσαι αὐτήν - σπουδαίως σὺν σοὶ (A, M, N, O, S, Ž), Κ~ αὐτὴν ἀθετῆσαι;

6,28 Η ἔδωκεν - δοῦναι (Ž), Κ αὐτῇ μ ἔδωκεν - δοῦναι αὐτῇ (A,

m, n, Θ, S);

6,30 Η πάντα, ὅσα – βιπο εδιπο (a, m, n, Θ, S, Ζ), Η καθ' καί α ὅσα.

6,32 Η ἐν πλοίῳ εἰς ἕρεμον τόπον, Κ᾽ εἰς ἕρεμον τόπον πλοίῳ – βο πομπο πποπο χαραβιπο (m, n, S, Ζ);

6,33 Η ἐπέρασαν αὐτούς – πομπαπο ιπ (m, n, Θ, S, Ζ), Κ᾽ απ αὐτούς;

6,33 Η αὐτούς² (m, n, S, Ζ), Η καθ' καὶ βιντέλλον πρὸς αὐτόν μ αὐτούς;

6,34 Η εἶδεν, Η καθ' ὃ ἴς μ εἶδεν – μπο βιπο (m, n, S, Ζ);

6,35 Η ἔλεγεν – παιπ (m, S, Ζ), Η λέγουσιν ἔλεγεν – παπαναγ (n);

6,36 Η αὐτούς, Η καθ' ἁρπούς μ αὐτούς – χπουσι (m, n, S, Ζ);

6,36 Η φάγωσιν, Η καθ' γὰρ α, βιπ ἔχουσιν μ φάγωσιν – πε μπιπουπ σο (m, n, S, Ζ);

6,38 Ποπ ἄρτους ἔχετε – χπουκ παπε (n), Η᾽ ἔχετε ἄρτους – με παπε χπουκ (m, S, Ζ);

6,38 Η ὑπάγετε, Η καθ' καὶ μ ὑπάγετε – μδπομπο ιι (m, n, S, Ζ);

6,41 Η μαθητάς, Η καθ' αὐτοῦ μ μαθητάς – ογροπιπαπο σβοπο (m, n, S, Ζ);

6,48 Η ἰδιάν – βιδπουκ (m, n, S, Ζ), Η εἶδεν l ἰδιάν

6,48 Ποπ ὁ ἄνεμος ἐναντίος – βπομπο πρπιπιβπο (n, Ζ), Η᾽ ἐναντίος ὁ ἄνεμος – πρπιπιβπο βπομπο (m, S);

6,48 Η περί, Η καθ' καί α περί – με πμπ (m, n, S, Ζ);

6,49 Η ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα – πο πομπο χοδπιπο (m, n, S, Ζ), Η᾽ περιπατοῦντα ἐπὶ τ. θ.;

6,49 Η ὅτι φάντασμά ἐστιν, Η απ ὅτι α φάντασμα, εἶναι l ἐστιν – πμπμμαπο δοπιπ (m, n, S, Ζ);

6,50 Η ὅσε – οπιπ πιε (m, n, S, Ζ), Η καί l ὅ δε;

6,51 Η λίαν – n, Η καθ' ἐκ περίσσου μ λίαν – μπμμα (m, n, S, Ζ);

6,51 Η ἐξίστατο, Η καθ' καὶ ἐθαύμασαν μ ἐξίστατο – με ομπα σαφ ιπ (m, n, S, Ζ);

6,52 Η ἀλλ' ἢ γ - ни но (m, n, s, ž). Η ἢ γὰρ l ἀλλ' ἢ γ;
6,52 Ἐπ αὐτῶν ἡ καρδία, Η ν ἡ καρδία αὐτῶν - срдце им (m, n, s, ž);
6,53 Η ἐπὶ τὴν γῆν ἔλθον, Η ν ἔλθον ἐπὶ τὴν γῆν - дошли на земљу (m, n, s, ž);
6,55 Η περιερχόμενοι, Η περιέρχεσθε καὶ l περιερχόμενοι - крстите се (m, n, s, ž),
6,55 Η ἐστιν, Η ἀλλ' ἐκεῖ a ἐστιν - но есте (m, n, s, ž);

Сар 7

7,2 Η ἄρτους, Η ἀλλ' ἐμέμψατο μ ἄρτους - хлебове (m n s, ž).
7,4 Η χαλκίων, Η ἀλλ' καὶ κλίνων μ χαλκίων - и одрове (m, n, s, ž);
7,5 Η καὶ, Η ἔτι τε l καί - но још (m, n, s, ž);
7,5 Η περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου - ходе ученици (m, n, s, ž), Η οἱ μαθηταὶ περιπατοῦσιν;
7,5 Η κοιναῖς, Η ἀνίπτοις l κοιναῖς - не опрани (m, n, s, ž);
7,6 Η εἶπεν, Η ἀλλὰ ἀποκριθείς a εἶπεν - одговарајући рече (m, n, s, ž);
7,6 Η καλῶς, Η ἀλλὰ ὅτι a καλῶς - како добро (m, n, s, ž);
7,8 Η ἀφέντες, Η ἀλλὰ μ ἀφέντες - остављате (m, n, s, ž);
7,8 Η ἀνθρώπων, Η ἀλλὰ βαπτίσμους ξεστῶν καὶ ποτηρίων καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε - крштења чинили и студи ствари и ина подобна таква ствари чините (m, n, s, ž);
7,12 Η πατρὶ ἢ μητρί, Η ἀλλὰ αὐτοῦ μ πατρὶ ἢ μητρί - оцу своме или матери својој (m, n, s, ž);
7,14 Η πάλιν, Η πάντα l πάλιν - сви (m, n, s, ž).
7,15 Η κοινῶσαι αὐτόν - оскрнавити (m, n, s, ž); Η αὐτὸν κ.;
7,15 Η ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά, Η ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ l ἐκ τοῦ ἀνθρώπου - пролазе из њега (n, s), отн њега (n) Η s371 от ἐκ τοῦ ἀνθρώπου - ž;

7.15 Η ἔστιν ; Κ καὶ ἐκεῖνα α ἔστιν - πλανᾶται (M, N, S, Z);
7.17 Η τὴν παραβολήν, Κ περὶ τῆς παραβολῆς L τὴν παραβολήν - συμπεπλεγμένη (M, N, S, Z);
7.21-22 Η κλοπαί - φονεῖς, Κ οἱ φονεῖς - κλοπαὶ - συμπεπλεγμένοι πανταχοῦ (M, N, S, Z);
7.24 Η ἐκεῖθέν δε, Κ καὶ ἐκεῖθεν L ἐκεῖθεν δε - μετὰ πάντων (M, N, S, Z);
7.25 Η ἀλλ' ὡ δὴς ἐκούσαθα, Κ ἐκούσαθα γὰρ L ἀλλ' ὡδής ἐκούσαθα - συμπαθεῖ δε (M, N, S, Z);
7.26 Η ἡ δε γύνη ἦν - πολλὰ πάσχει (M, N, S, Z) καὶ ἦν ἡ δε γύνη;
7.26 Η Συροφοινικίθθα - συροφοινικιστικῶς (M, N, S, Z); Κ Συροφοινικίθθα L Συροφ. -
7.27 Η καὶ ἔλεγεν, Κ ὅδε ἶς εἶπεν L καὶ ἔλεγεν - μὴ πάρεστε (M, N, S, Z);
7.27 Η οὐκ ἔστιν γὰρ καλόν - πρέπει τὸ δοῦναι (M, N, S, Z). Κ οὐκ καλὸν ἔστιν γάρ;
7.27 Η κυναρίοις βάλειν - πρέπει τοῖς κυναρίοις (M, N, S, Z). Κ βάλειν τοῖς κυναρίοις;
7.28 Η καὶ τὰ κυνάρια, Κ καὶ γὰρ μ καὶ - ὑποπίπτει (M, N, S, Z);
7.29 Η ἐκ δυγατρὸς τὸ δαιμόνιον, Κ τὸ δαιμόνιον ἐκ δυγατρός - ἔφυγε ἡ θυγάτηρ (M, N, S, Z);
7.30 Η παιδίον βεβλημένον - ὀπισθοβαρῆ κατακείμενα (M, N, S, Z). Η δυγατέρα βεβλημένην L παιδίον βεβλημένον;
7.30 Η εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός - ὀπισθοβαρῆ κατακείμενα καὶ ἄφυλα ἐφύλαττε (M, N, S, Z). Κ εὗρεν τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς καὶ τὴν δυγατέρα βεβλημένην;
7.31 Corr ἐξέλθων, Η καὶ πάλιν ὁδὸς μ ἐξέλθων - πλανᾶται (M, N, S, Z);
7.31 Η ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος, Κ ἐκ τῶν

ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος ἦλθεν – omnes praeterea Syriae et Phoenices urbes (a, m, n, S, O, Ž);

Ž,32 Com χωρὶς μοχλάλων – magna turba (Ž), magna turba (m, S), Hal add καὶ ἀμοχλάλων – magna et parva (a, n, O).

Ž,33 Com ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, Hn κατ' ἰδίαν ἀπὸ τοῦ ὄχλου – eduxit eum a turba (a, m, n, O, S, Ž);

Ž,35 Hn καὶ ἠνοίγησαν, Hal add αὐτοῦ μ καί – et aperti sunt ei (a, m, n, O, S, Ž);

Ž,36 Hn ὅσον δὲ αὐτοῖς, Hal add αὐτὸς μ αὐτοῖς – enarrabat eis (a, m, n, O, S, Ž);

Ž,36 Hn αὐτοὶ μᾶλλον – eo magis (a, m, n, O, S, Ž), Hom αὐτοί μᾶλλον;

Cap. 8.

8,1 Hn πάλιν πολλοῦ – turba multa (m, n, S, Ž). Hm πάμπολλος l πάλιν πολλοῦ;

8,1 Hn προσκαλεσάμενος, Hal add ἐκ μ προσκαλεσάμενος – convocatis (m, n, S, Ž);

8,1 Hn μαθητάς, Hal add αὐτοῦ μ μαθητάς – discipulos suos (m, n, S, Ž);

8,2 Com ὄχλον, Hal add τοῦτον μ ὄχλον – turbam (m, n, S, Ž);

8,3 Hn καί τινες, Hm τινες γάρ – quidam (enim n) (m, n, S, Ž);

8,4 Hn αὐτά – eis (m, n, S, Ž) Hom αὐτά;

8,4 Hn καὶ ... παραπέσωσι, Hm παραπέσωσι καί – procidant (m, n, S, Ž);

8,4 Com παραπέσωσι, Hn παράδετε l παραπέσωσι – procumbant (m, n, S, Ž);

8,8 Hn καὶ ἔφαγον, Hm ἐφάγοσαν – comederunt (m, n, S, Ž);

8,9 Hn ἦσαν δέ, Hal add φαγόντες μ δὲ – duo (duobus n) milia (m, n, S, Ž);

8,10 Com εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά – in partes Dalmanutha-

πλοίου (m, S, Ž) ἡ ὁρμὴ ἐμέρη – во пути (n);
8,12 ἡ σημεῖον ἔχητε, ἢν ἐπίσχητε σημεῖον – знамение мне=
ние (m, n, S, Ž);
8,13 ἡ πάλιν ἐμβάς, ἦλθεν ἐμβὰς πάλιν – вошед паки (m, n, S, Ž);
8,13 ἡ ἐμβὰς ἀπέλθειν, ἦλθεν εἰς πλοῖον μ ἐμβάς – во корабь
(m, n, S, Ž);
8,16 ἡ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, ἦλθεν λέγοντες μ ἀλλήλους –
помышляху другъ ко другу глаголюще (m, n, S, Ž).
8,17 ἡ πεπωρωμένην – окаменено (n, Ž), ἦλθεν ἐπ απεπώρω=
μένην – еште окаменено (m, S);
8,19 Com πόδους, ἦλθεν καὶ απόδους – и ногама (m, n, S, Ž);
8,20 Com ὅτε δε, ἦ καὶ l δε – и ова (m, n, S, Ž);
8,20 ἡ καὶ λέγουσιν, ἦ οὐδε εἶπον l καὶ λέγουσιν – ни ово рекше
(m, n, S, Ž);
8,21 ἡ οὔπω συνίετε – не разумѣете (n, Ž), ἦ οὐπῶς l
οὔπω – како не (m, S);
8,22 ἡ ἔρχονται, ἦ ἔρχεται l ἔρχονται – идуть (m, n, S, Ž);
8,23 ἡ ἐξήνεγκεν, ἦ ἐξήγαγεν l ἐξήνεγκεν – изведе (m, n, S, Ž).
8,25 ἡ διέβλεψεν, ἦ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι l διέβλεψεν –
прозрѣ и проглѣдѣ (m, n, S, Ž);
8,26 ἡ εἰσέλθῃς, ἦ καὶ μηδὲ εἰσῇς εἰς τὴν κώμην – ни повѣ=
ждь никомуже въ вѣси (a, m, n, S, Ž);
8,28 ἡ εἶπον, ἦ ἀπεκρίθησαν l εἶπον – отвѣщаша (a, m, n,
o, S, Ž);
8,28 ἡ ἀπεκρίθησαν λέγοντες – отвѣщавше рекше (a, n),
ἦ οἱ λέγοντες μ ἀπεκρίθησαν – m, o, S, Ž);
8,28 ἡ αὐτῷ, Καὶ αὐτῷ – a, m, n, o, S, Ž);
8,28 Com ἰωάννην, ἦ καὶ σὺ μὲν ἰωάννην – и тебе Иоанна (a, m, n, o, S, Ž);
8,28 ἡ ὅτι εἷς, ἦ ἕνα l ὅτι εἷς – единого (a, m, n, o, S, Ž).

8,29 Η ἐπερώτα αὐτούς, Κ λέγει αὐτοῖς l ἐπερώτα αὐτούς - ωτα μτ (a, m, n, o, s, ž);

8,31 Com μετὰ τρεῖς ἡμέρας - πο πρεγο δνεγο (a, n, o), Η τρίτῃ τῇ ἡμέρᾳ - πρετιι δοιι (m, s, ž);

8,33 Η καὶ λέγει, Κ λέγων l καὶ λέγει - ωπ (m, n, s, ž);

8,34 Η εἴπε, Κ ὅστις l εἴπε - μιιε (a, m, n, o, s, ž);

8,35 Η ψυχὴν αὐτοῦ - ωπρ. (a, m, n, o, s, ž), Κ τὸν ἑαυτοῦ ψυχήν;

8,35 Η σώσει - μετιιε (a, n), Κ αὐτὸς μ σώσει - μετιιε μτ (m, o, s, ž);

8,37 Η πρός - ριιτ so (a, m, n, o, s, ž), Κ ἢ πl πρός;

Cap 9.

9,3 Η λίαν, Κ ὡς χιὼν μ λίαν - πακο ριιτιι (a, m, n, s, ž);

9,3 Η οὕτως λευκᾶναι - πακο ογδιιπιιτιι (m, n, s, ž), Κ οπ οὕτως αλλο. κᾶναι;

9,6 Η ἀποκριθῇ, Κ λαλῆσαι l ἀποκριθῇ - ωτε (m, n, s, ž);

9,6 Η ἔκφοβοι γὰρ ἦσαν - πριετραιιεπι so sπαχ (m, n, s, ž), Κ ἦσαν γὰρ ἔκφοβοί;

9,7 Η ἐγένετο, Κ ἦλθεν l ἐγένετο - πμιε (m, n, s, ž);

9,7 Η ἀκούετε αὐτόν - πολογιιαιιτεσε (m, n, s, ž), Κ αὐτὸν ἄκ;

9,9 Η εἶδον - διηγήσωνται, Κ διηγήσωνται - εἶδον - πολοδπιτε- βιιλοπτι (m, n, s, ž);

9,11 Η ἔρχῃ, Κ αἰὰ ἀποκριθείς α ἔρχῃ - οπαβιιιιπαβ ρεπε (m, n, s, ž);

9,12 Η Ἠλίας, Κ αὐτὸ μεν μ' Ἠλίας - ιιιιτ ογδο (m, n, s, ž);

9,13 Η ἤδελον - χοτιιιιιι (m, s, ž), Κ ἠθέλησαν l ἤδελον - βιιχοτιι- μιε (n);

9,14 Η ἔλθοντες - εἶδον, Κ ἔλθον - εἶδεν l ἔλθοντες - εἶδον - πρμι- μεδε - βιιδι (m, n, s, ž);

9,15 Η πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες ... ἐξεθαμβήθησαν - βιιε παροδε (βιιε παροδι n) βιιδιιβιιιε ογιιαεκ ся (m, n, s, ž), Κ πᾶς ὁ ὄχλος .. ἐξεθαμβήθη;

9,16 Η αὐτούς, Κ τοὺς γραμματεῖς l αὐτούς – κοπιακοπιους (m, n, S, ž);
9,17 Η ἀπορίαν, Κ ἀπορωτὴς εἶπεν l ἀπορίαν – οπβοωπαβε ρεπε (a, m, n, O, S, ž);
9,17 Η ἀπορίαν αὐτῷ, Κ απ αὐτῷ μ ἀπορίαν – (a, m, n, O, S, ž);
9,18 Η ὁ δόντας Κ αδδ αὐτοῦ μ ὁ δόντας – γβδαε cβοωπε (a, m, n, O, S, ž);
9,19 Η ἀπορωτὴς αὐτοῦς, Κ αὐτῷ l αὐτοῦς – οπъβοωπαβε ενογ (a, m, n, O, S, ž);
9,20 Η πτῶμα ὠδύς – γβ abue (a, m, n, O, S, ž), Κ ν ὠδὺς πτῶμι;
9,21 Η ἐξ οὗ – οδπεκωπε (a, m, n, O, S, ž), Κ ὡς l ἐξ οὗ;
9,23 Η δύνῃ, Κ αδδ πιστεῦσαι μ δύνῃ – πομοεπιι βπροβαπιι (a, m, n, O, S, ž);
9,24 Η ὠδύς, Κ αδδ καὶ α ὠδύς – ε αβιιε (a, m, n, O, S, ž);
9,24 Η παιδίου, Κ αδδ μετὰ δακρύων μ παιδίου – οπγοεαπιε ε ανεzαπιι (a, m, n, O, S, ž);
9,24 Η βοήθει, Κ αδδ κύριε α βοήθι – ги помози (a, m, n, O, S, ž);
9,25 Η ἄλλοτ καὶ κωφὸν πτῶμα + πιοπκε ι ιπογγε δπιε, Κ ν πτῶμα τὸ ἄλλοτ καὶ κωφόν;
9,25 Η ἐπιτάσσω σοι, Κ σοι ἐπιτάσσω – πιι вελѣ (a, m, n, O, S, ž);
9,26 Η σπαράξας – πρѣжαвѣся (a, m, n, O, S, ž), Κ αδδ αὐτὸν μ σπαράξας;
9,27 Η χειρὸς αὐτοῦ, Κ αδδ αὐτὸν α χειρὸς l αὐτοῦ μ χειρός – ενъ ιзα рѣкѣ (a, m, n, O, S, ž);
9,28 Η εἰσελθόντος αὐτοῦ – вωшедшιιо ενογ (a, m, n, O, S, ž); Κ εἰσέλθοντα αὐτὸν l εἰσελθόντος αὐτοῦ;
9,28 Η κατ' ἰδίαν ἐπηρωτῶν αὐτόν, Κ ν ἐπηρωτῶν κατ' ἰδίαν – вопрашаахѫ и единого (a, m, n, O, S, ž);
9,31 Η μετὰ τρεῖς ἡμέρας, Κ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ l μετὰ τρεῖς ἡμέρας – въ третиі день (a, m, n, O, S, ž);
9,33 Η καφαρναούμ, Κ καπερναούμ – капернаумъ (a, m, n, O, S, ž);

9,33 Η ὁδῷ. Καὶ πρὸς ἑαυτούς μ ὁδῷ – και πρὸς εαυτους (A, M, N, O, S, Ž);

9,38 Η ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Καὶ ἀπεκρίθη δὲ ὁ ἔφη, add λέγων μ Ἰωάννης – απεκριθη δε ειπεν μοι και λεγων (A, M, N, O, S, Ž);

9,38 Η δαιμόνια, Καὶ add ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν μ δαιμόνια – δαιμονια και ουκ ακολουθει ημιν (A, M, N, O, S, Ž);

9,40 Η ἡμῶν, Κ ὑμῶν l ἡμῶν – υμων – υμων (A, M, N, O, S, Ž);

9,41 Η ὀνόματι – μου (A, M, N, O, S, Ž), Καὶ add μου μ ὀνόματι;

9,42 Η μικρῶν τούτων – ελαχιστων μικρων (M, N, S, Ž), Κ απο τούτων μ μικρῶν;

9,42 Η πιστεύοντων, Καὶ add εἰς με μ πιστευόντων – βαρος μυλικον εις μυλον (M, N, S, Ž);

9,43 Η ἔστιν σε, Κ εἰ ἔστιν – συ εστιν (M, N, S, Ž);

9,43 Η εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, Κ ν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν – εισελθειν εις την ζωην κυλλον εισελθειν (M, N, S, Ž);

9,43 Η ἄσβεστον, Καὶ add ὅπου ὁ σκώληξ... οὐ σβέννυται – μηκετι εχοντα εξουσιαν αποθανειν ουδε αποθανειν (M, N, S, Ž);

9,45 Η εἰς τὴν γέενναν, Καὶ add τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου – εις αδην εις το πυρ το αιωνιον (M, N);

9,46 Η γέενναν, Καὶ add ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται μ γέενναν – μηκετι εχοντα εξουσιαν αποθανειν ουδε αποθανειν (M, N, S, Ž);

9,47 Η γέενναν, Καὶ add πυρὸς μ γέενναν – το πυρ το αιωνιον (M, N, S, Ž);

9,49 Η ἁλισθήσεται, Καὶ add καὶ πᾶσα θυσία ἁλισθήσεται – πασα θυσια αλι αλισθησεται (M, N, S, Ž);

Κεφ 10.

10,1 Η Ἰουδαίας καί, Κ απο καὶ μ Ἰουδαίας – (M, N, S, Ž);

10,1 Η καί, Κ add διὰ τοῦ μ Ἰουδαίας – περ απεραν (M, N, S, Ž);

10,3 Ἡ Μοϋσῆς, Κ Μωσῆς l Μωϋσῆς - мои (m, n, s, ž);
10,4 Ἡ ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς, Κ᾽ Μωσῆς ἐπέτρεψεν - мои разрешил (m, n, s, ž);
10,5 Ἡ ὅδε, Κ καὶ ἀποκριθείς l ὅδε - и отвечая (m, n, s, ž);
10,6 Ἡ αὐτοῦ, Καὶ ὁ υἱὸς μαὐτοῦ - бе (m, n, s, ž);
10,7 Com μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα - матерь и прилепится ко жене своей (m, n, s, ž), Hom καὶ - γυναῖκα.
10,8 Com μία σάρξ, Ἡ᾽ σάρξ μία - плоть едина (m, n, s, ž);
10,10 Ἡ εἰς τὴν οἰκίαν, Ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ - в дому (m, n, s, ž);
10,10 Ἡ μαθηταί, Καὶ αὐτοῦ μμαθηταί - ученицы его (m, n, s, ž);
10,12 Ἡ αὐτή, Κ γύνη l αὕτη - жена (m, n, s, ž);
10,12 Ἡ ἀπολύσασα γαμήσῃ - получит (m, s), получит (ž), получить (n), Κ ἀπολύσῃ καὶ γαμήσῃ l ἀπολύσασα γαμήσῃ;
10,13 Ἡ αὐτῶν ἅψηται - ся коснет (m, n, s, ž), Κ᾽ ἅψηται αὐτῶν;
10,13 Ἡ αὐτοῖς, Κ προσφερούσιν l αὐτοῖς - приносили (m, n, s, ž);
10,14 Com μὴ κωλύετε, Καὶ μὴ κώλυε - и не мешайте (m, n, s, ž);
10,16 Ἡ κατευλογεῖ αὐτά - благословлял ся (m, n, s, ž), Κ᾽ αὐτὰ κατευλογεῖ;
10,19 Ἡ φονεύσῃς - μοιχεύσῃς, Κ᾽ μοιχεύσῃς - φονεύσῃς - не прелюбодействуй (m, n, s, ž);
10,20 Ἡ ἔφη, Καὶ ἀποκριθείς μ᾽ ἔφη - отвечая рече (m, n, s, ž);
10,21 Ἡ ἀκολούθει μοι, Καὶ δεῦρο ἆρας τὸν σταυρόν μου - веди крест (m, n, s, ž);
10,25 Ἡ εἰσελθεῖν - пройти (a, m, n, s, ž), Κ εἰσελθεῖν l εἰσελθεῖν;
10,26 Ἡ αὐτόν, Κ ἑαυτούς l αὐτόν - в себя (m, n, s, ž);
10,28 Ἡ λέγειν Πέτρος, Κ᾽ Πέτρος λέγει - петр стал (m, n, s, ž);
10,29 Ἡ ἔφη, Κ ἀποκριθεὶς εἶπεν - отвечая рече (m, n, s, ž);

10,29 Η μητέρα – πατέρα, Κ~ πατέρα – μητέρα – σπίτια – matere (m, n, s, ž);

10,29 Η ἡ τέκνα, Κ αλλ ἡ γυναίκα μ ἡ τέκνα – mu mene (m, n, s, ž);

10,30 Com μητέρας, Η αλλ και πατέρα α και μητέρα l μητέρας – u σπίτια u matere (m, n, s, ž);

10,32 Η οὔδε, Κ και l οὔδε – u (a, m, n, o, s, ž).

10,34 Η ἐμπτύουσιν – μαστιγώσουσιν, Κ~ μαστιγώσουσιν – ἐμπτύουσιν – cumenfatu – cumatitu (a, m, n, o, s, ž);

10,34 Η ἀποκτείνουσιν, Κ αλλ αὐτόν μ ἀποκτείνουσιν – cuchiatu u (a, m, n, o, s, ž);

10,34 Η μετὰ τρεῖς ἡμέρας, Κ τριτίτη τῇ ἡμέρᾳ – tretiu dzenu (a, m, n, o, s, ž);

10,35 Η λέγοντες αὐτῷ – ucatacenu (a, m, n, o, s, ž), Κ com λέγοντες μ αὐτῷ;

10,35 Η αἰτήσωμέν σε, Κ com σε μ αἰτήσωμεν – rogamu (a, m, n, o, s, ž);

10,36 Com ὅ δὲ εἶπεν, Η αλλ ἰς μ δε – u ne mene (a, m, n, o, s, ž);

10,37 Η ἐξ ἀριστέρων – anapli (o, s, ž), Κ ἐξ εὐωνύμων l ἐξ ἀριστέρων – anapli (a, m, n);

10,38 Η ἡ βαπτίσμα – u hrutitenianu (a, m, n, o, s, ž), Κ και l ἡ ἀβαπτίσμα;

10,36 Com τί θέλετε ποιήσαι με, Η^s3 ποιήσω l ποιήσαι με – rogo hutumu catuvamu (ž), Η^s3 ž' αλλ ἐτα α ποιήσω – rogo hutemu da catuvamu (a, m, n, s, ž);

10,40 Η ἤ, Κ και l ἤ – u (a, m, n, o, s, ž);

10,42 Η προσκαλεσάμενος ἰō, Κ~ ἰō προσκαλεσάμενος – cu rugavau (a, m, n, o, s, ž);

10,44 Η ἐν ὑμῖν – bu bacu (a, m, n, o, s, ž), Κ ὑμῖν l ὑμῖν;

10,46 Η προσαίτης – ὁ σός, Κ~ ὁ σός – προσαιτῶν – nuntu zanavau (m, n, s, ž);

10,47 Η Ναζαρηνός – nazarenus (m, n, s, ż); Κ Ναζωραῖος l Ναζαρηνός.

10,47 Η νἷε – nie (m, n, s, ż), Κ ὁ υἱός l νἷε

10,49 Η γευσήσατε αὐτόν – wezmiecie mię (n, ż), Κ αὐτὸν φωνήσαντες l γευσήσατε αὐτόν – wezm(n)iecie mię (m, s);

10,50 Η ἀναπηδήσας, Κ ἀναστάς l ἀναπηδήσας – wstawszy (m, n, s, ż);

10,50 Η αὐτῷ ΙΩ εἶπεν, Κ λέγει αὐτῷ l αὐτῷ Ις εἶπεν – rzecze mu (m, n, s, ż);

10,51 Con ῥαββουνί – rabbouni (m, s), Η ῥαββί l ῥαββουνί – rabbi (n, ż);

10,51 Η θυί – παύσω, Κ ἀναβλέψω θυί – przejrzenie (m, n, s, ż);

10,52 Η αὐτῷ, Κ Ιω l αὐτῷ – nim (m, n, s, ż):

Cap. 11.

11,2 Η οὔπω – nigdy (m, n, s, ż), Κ οὐδέπω;

11,2 Η λύσατε καί – odwiążcie (m, n, s, ż), Κ λύσαντες αὐτόν;

11,3 Η ἀποστέλλει πάλιν – posyła znowu (n, ż), Κ αὐτὸν πάλιν ἀποστέλλει – (m, s);

11,4 Η καί, Κ δὲ l καί – zaś (m, n, s, ż);

11,6 Η εἶπεν, Κ ἐντετάλτο l εἶπεν – zalecił (m, n, s, ż);

11,8 Η καί, Κ δὲ l καί – zaś (m, n, s, ż);

11,8 Η στιβάδας – ἀγρῶν, Κ τοὺς στιβάδας – στόρεσαν – ścielą (m, s, ż) ścielą (n) – słomą (m, s) słomę (n, ż);

11,8 Η κόψαντες, Κ ἔκοπτον l κόψαντες – rżnąwszy (m, n, s, ż);

11,8 Η ἀγρῶν, Κ add καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν μ ἀγρῶν – rżnąwszy na polu (m, n, s, ż);

11,9 Η ἔκραζον, Κ add λέγοντες μ ἔκραζον – wołali wołając (m, n, s, ż);

11,10 Η βασίλεια, Κ add ἐν ὀνόματι κυρίου μ βασίλεια – królestwo ojca naszego (m, n, s, ż);

11,11 Η Ἱεροσόλυμα, Κ add Ις μ Ἱεροσόλυμα – Jeroz(m,

Π, Σ, Ζ);

11,11 Η εἰς τὸ ἱερόν, Radd καὶ α εἰς – με βεγκρινε (Μ, Π, Σ, Ζ);

11,13 Η τί εὑρήσει – ρπο οβρηιπεπτε (Ν), Κ τι εὑρήσει τε – οβρηιπεπτ · ρπο (Μ, Σ, Ζ);

11,13 Η ὀψὲ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν, Κ τ οὐκ γὰρ ἦν ὁ καιρός – πεαγδο δπε βρεπε (Ζ), πεδπεδο βρεπεπ (Μ, Π, Σ);

11,14 Η ἀποφωνίς, Radd Ιē μ ἀποφωνίς – οπκβπιπαβε πε (Μ, Π, Σ, Ζ),

11,14 Η εἰς αἰῶνα ἐκ τοῦ, Κ τ ἐκ τοῦ εἰς αἰῶνα – οπκ πεδπε βε βπεκε (Μ, Π, Σ, Ζ);

11,15 Com καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα – ι πριιδ βε πεπκε (Μ, Π, Σ, Ζ), Η add πάλιν μ ἔρχονται – πριιδοιπ πακβι (Ζ);

11,15 Η εἰσελθών, Radd ὁ Ιē μ εἰσελθών – βπιεδ πε (Μ, Π, Σ, Ζ).

11,17 Η καὶ ἔλεγεν, Κ λέγει l καὶ ἔλεγεν – ιπ (Μ, Π, Σ, Ζ);

11,18 Η ἀρχιερεῖς – γραμματεῖς, Κ τ γραμματεῖς – ἀρχιερεῖς – χιεπιπε-ηιιμι – αρμιεγεπ (Μ, Π, Σ, Ζ).

11,18 Η πᾶς γὰρ, Κ ὅτι πᾶς l πᾶς γάρ – πεκο βεεδ (Μ, Π, Σ, Ζ);

11,20 Η παραπορεύομαι πρωΐ – ιπιπορηδι ιοτρο (Μ, Πα, Σ, Ζ), Κ τ πρωΐ παραπορευόμενοι – Πβ.;

11,23 Com ἀμὴν γὰρ – αιπιε δο (Ο), Η οπ γὰρ μ ἀμήν – (Μ, Π, Σ, Ζ);

11,23 Η ἔσται αὐτῷ, Radd ὃ ἐὰν εἴπητε – επε αιπιε γεκεπε (Μ, Π, Ο, Σ, Ζ);

11,24 Η προσεύχεσθε καὶ, Κ προσευχόμενοι l προσεύχεσθε καὶ – πολπιπε ст πρεπε (Μ, Π, Ο, Σ, Ζ);

11,25 Η παραπτώματα ὑμῶν, Radd εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν – κγтьшепиъ ваша, аиипе ви не отпоуститпе ни отецъ ваш ипе во небѣхъ отпоуститъ прегрѣшенія ваша (Μ, Π, Ο, Σ, Ζ);

11,28 Η ἤτις θα - μικτο ρτιν (Ζ), Κ καὶ ἡ ἤ - μ κτο (m, n, S, Ζ);
11,28 Η θυ ἔδωκηγ ἐξ τεύτηγ - τιν δαετν αὐτ ιν (m, n, S, Ζ), Κ ~ ἔδοκηγ μτεύτηγ;
11,29 Η ἰϐ, Κ add ἀποκριθείς μ ἰϐ - ῑς οπν ϐοιτταϐ (m, n, S, Ζ);
11,29 Η ὑμᾶς, Κ add καὶ ἐγώ μ ὑμᾶς - ϐαι ν αγν (n), ν αγν ϐαι (m, S, Ζ);
11,30 Com βαπτίσμα ἰω ἐξ οὐρανοῦ ἦγ, Η add πόθεν ἦγ α ἐξ οὐρανοῦ - ηρϐιτηεινε μοαναϐο οπν κηλλ δν μ ηεϐ ιν (m, n, S, Ζ);
11,32 Com Ἰωάννην ὅτιως, Η om ὅτιως - μοαναα (m, n, S, Ζ);
11,32 Com ὅτι προφήτης ἦγ - ηοκο ηρομοϐ δειτν (n), Η ὡς προφήτην - ηοκο ῆρκα (m, S, Ζ);
11,33 Η τῷ ἰω λέγουσιν, Κ ~ λέγουσιν τῷ ἰω - ηαιτη μϐιν (m, n, S, Ζ).

Cap. 12.

12,1 Η ἄνθρωπος ἐφύτευσεν - ῥῆκ ηαιαλι (m, n, S, Ζ), Κ ~ ἐφύτευσεν ἄνθρωπος;
12,1 Com περιέθηκεν, Η add αὐτῷ μ περιέθηκεν - σηραλι (m, n, S, Ζ);
12,2 Η καρπῶν - ηιοκ (m, n, S, Ζ), Κ καρποῦ l καρπῶν;
12,3 Η καὶ λάβοντες - μ μικιιιε (n, Ζ), Κ οἳ δὲ l καί - οιιι ηαεπ - μιε (m, S);
12,4 Η ἐκεφαλαίωσαν, Κ add λιθοβολήσαντες α ἐκεφαλαίωσαν - ηαπεηιαπ δϐιμιε ηρϐιιιη ηαϐϐ (m, n, S, Ζ);
12,4 Η ἠτίμασαν, Κ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον l ἠτίμασαν - ηοηαιιη δειτηϐιτηια (m, n, S, Ζ);
12,5 Η καὶ ἄλλον, Κ add πάλιν μ καί - μ ηαεϐε μηοιν (m, n, S, Ζ);
12,6 Η ἔτι, Κ add οὖν μ ἔτι - αιιιτε ηα (m, n, S, Ζ);
12,6 Η εἶχεν υἱόν - μπτοαιιε τπα (m, n, S, Ζ), Κ νυί ον εἶχεν;
12,6 Η ἀγαπητόν, Κ add ὸ τοῦ μ ἀγαπητόν - ϐοζηοεϐηοηαοηϐω - ειν (m, n, S, Ζ);
12,6 Η ἀπέστειλεν, Κ add καί μ ἀπέστειλεν - ηοιηα μ (m, n, S, Ζ);
12,6 Η ἔσχατον πρὸς αὐτούς, Κ ~ πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον - ηα ηιιιη

πολλοὺς (m, n, S, Ž);

12,7 H πρὸς ἑαυτοὺς εἶπεν – χο σεβη μουμ (m, n, S, Ž), Ph εἶπεν πρὸς ἑαυτούς;

12,8 H ἀπέκτεινεν αὐτόν – ογβιμι ν (m, n, S, Ž), Ph αὐτὸν ἀπέκτεινεν;

12,8 H ἐξέβαλον αὐτόν – ιωβρηβ ν βολ (m, n, S, Ž), Ph ογν αὐτὸν ἐξέβαλον;

12,14 H καὶ ἔλεγον, Ph οἱ δὲ l καὶ – ντμπεϩε οτι νε (m, n, S, Ž);

12,14 H δοῦναι κῆνσον καίσαρι – δατι χιτοκ κεσαρεβι (m, n, S), Ph κῆνσον καίσαρι δοῦναι – χιτοκ δατι κεσαρεβι (Ž);

12,17 H ὁ δὲ Ἰη̄ς, Raold καὶ ἀποκριθεὶς ασε, οτ δε μ̄ – οτπεβνταϥ πϫ (m, n, S, Ž).

12,17 H τὰ καίσαρος ἀπόδοτε – κεσαρεβα βαλαϩτε (m, n, S, Ž), Ph ἀπόδοτε τὰ καίσαρος;

12,19 H τέκνον, Ph τέκνα l τέκνον – ρωϥ (m, n, S, Ž);

12,19 H μὴ ἄφῃ τέκνον, Ph τέκνα μὴ ἄφῃ – ρωϥ νε οτπαϩτϥ (m, n, S, Ž);

12,19 H ἔλαβον γυναῖκα, Raold αὐτοῦ μ̄ γυναῖκα – ϣεκϣ ενο (m, n, S, Ž);

12,21 H μὴ κατάλιπων, Ph καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν l μὴ κατάλιπων – μ̄πϥ νε οτπαϩι (m, n, S, Ž);

12,22 H καὶ, Raold ἔλαβον αὐτὴν μ̄ καὶ – μ̄ πωπι ν (m, n, S, Ž);

12,22 H οἱ ἑπτά, Raold καὶ μ̄ ἑπτά – σεϫϣ ν (m, n, S, Ž);

12,22 H ἔσχατον – πωπϫ (m, n, S), πωπτωϫε (Ž), Ph ἐσχάτη l ἔσχατον;

12,22 H καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν, Ph ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνὴ – ογωαρτωϥ ν ϣεκωϩ (m, n, S, Ž);

12,23 H ἀναστάσει, Ph ὅταν ἀναστῶσιν l ἀναστάσει – ετβαϩρωμε πϫϫ (m, n, S, Ž);

12,24 H ἔγῃ ..... Ἰη̄ς, Ph καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰη̄ς εἶπεν l ἔγῃ .. Ἰ5 – μ̄ οτπαϩτϥ ϫϫ ρεϥε (m, n, S, Ž);

12,23 Com ἐν τῇ ἀναστάσει, Raold οὖν μ̄ ἀναστάσει – βα βεκρηϫε ογϫο (m, n, S, Ž);

12,27 Η ἄλλα, Καιὶ ἀνώ μ ἄλλα – πνε δε (m, n, s, ξ);

12,27 Η πολύ, Καιὶ ὑμεῖς οὖν α πολυ- βαι ογδο πνκτο (a, m, n, s, ξ);

12,28 Η ἀπειρίαν αὐτῶν – οπνβτωπτα μπνε (a, m, n, s, ξ), Κν αὐτῶν ἀπειρίαν;

12,28 Η ἐντολὴ πάντων – γαπονβιδε βεπορε (a, m, n, s, ξ), Κν πάντων ἐντολή;

12,29 Η ἀπειρίαν ὁ̄ε̄, Κὸ δε ε̄ ἀπειρίαν l ἀπειρίαν ὁ̄ε̄ – μπ πε τπαι (οπνβτωπτανβ μετε N, οπνβτωπτα a) απογ (a, m, n, s, ξ);

12,29 Η πρώτη, Καιὶ πάντων ἐντολῶν – βεπορε γαπονβιδιπ (a, n), γαπονβιδε – βεπορε (m, s), γαπονβιδιπ (ξ);

12,30 Η ἰσχύος σου, Καιὶ αὐτὴ πρώτη ἐντολή – ευ ηρβα βεπορε γαπονβιδε (a, m, n, s, ξ);

12,31 Η δεύτερα, Καιὶ α δεύτερα – μ βεπορπ (a, m, n, s), πολμογια (ξ);

12,31 Η αὐτή, Καιὶ ὅμοια α αὐτή – πολδεπα ευ (a, m, n, s, ξ);

12,33 Η ὁντέτεως, Καιὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς – γαγογπαπτε βεεψ διπεψ (a, m, n, s, ξ);

12,34 Η ἰσάν, Καιὶ αὐτόν μ ἰσάν – βιδπονβι ν (a, m, n, s, ξ);

12,35 Η Δαυίδ ἔστιν – Δαβ ειπε (a, m, n, s, ξ), Κν ἔστιν Δ.;

12,36 Η αὐτός, Καιὶ γὰρ μ αὐτός – πνε δο (a, m, n, s, ξ);

12,37 Η αὐτός, Καιὶ γὰρ μ αὐτός – ραπε ογδο (a, m, n, s, ξ);

12,37 Сот πόθεν – οπνε κδογ (a, n), Η πῶς l πόθεν – κανο (m, s, ξ);

12,37 Η αὐτοῦ ἐστιν υἱός – απογ ειπε ϲπ̄ (m, ξ), Κν υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν πε απογ ειπε (a, n);

12,38 Η ἔλεγεν, Καιὶ αὐτοῖς μ ἔλεγεν – πωπτε μπνε (m, n, s, ξ);

12,41 Η καλίζας, Καιὶ ε̄ μ καλίζας – κωδε πε (m, n, s, ξ).

12,43 Η εἶπεν – μετε (m, n, s, ξ), Κλέγει εἶπεν;

Сар 13.

13,2 Н/ІЄ. Kaslol ἀποφωνεῖς μ/ІЄ – ѥ отъвѣщаѥ (m, n, S, ž);

13,2 Н ѿδε – сде (m, n, S, ž), Пѣ̀ τῷ ἱερῷ l ѿδε;

13,3 Нἔμπροσθά, Κεμπροσθεν l ἔμπροσθά – впрамаагь (m, n, S, ž);

13,4 Н ταῦτα ϭυντελεῖϭθαι πάντα – рокъвратн вьсѣмь (m, n, S, ž) Н~ ταῦτα πάντα ϭυντελεῖϭθαι;

13,5 Н ὅδε ІЄ, Kaslol ἀποφωνεῖς μ/ІЄ – ѥ же отъвѣщаѥ (m, n, S, ž);

13,5 Н ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς – начатъ глаголѧ (m, n, S, ž), Н~ αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν;

13,6 Н πολλοί, Kaslol γάρ μ πολλοί – многомь бо (m, n, S, ž);

13,8 Н ἔϭονται², Kaslol καί а ἔϭονται – и бѫдѫтъ (m, n, S, ž);

13,8 Н λιμοί, Kaslol καὶ ταραχαί μ λιμοί – глади и мятежи (m, n, S, ž);

13,8 Н ἀρχή – начало (m, n, S, ž), Κ ἀρχαί l ἀρχή;

13,9 Н παραδώϭωϭιν, Kaslol γάρ μ παραδώϭωϭιν – предадѧтъ бо (m, n, S, ž);

13,10 Н πρῶτον δεῖ, Н~ δεῖ πρῶτον – подобаѥмь прьвѣѥ (m, n, S, ž);

13,11 Н ὅταν καί, Κδε l καί μ ὅταν – егда же (m, n, S, ž);

13,11 Н λαλήϭητε, Kaslol μηδὲ μελετᾶτε – възбраняѥте же поꙋчаѥте сѧ (m, n, S, ž);

13,14 Нἐρημώϭεως, Kaslol τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου – реченꙑѩ Данилѡмь прѣкъ (m, n, S, ž);

13,15 Н καταβάτω, Kaslol εἰς τὴν οἰκίαν – сълѧзѣтъ въ домъ (m, n, S, ž);

13,18 Н ϭήϭται χειμῶνος, Kaslol ἡ φυγὴ ὑμῶν – бѫде бѣгъствованиѥ зимѣ (m, n, S, ž);

13,20 Ηἐκολόβωσεν κύριος, Πκ κύριος ἐκολόβωσεν – τὸ πρόσωπον (m, n, S, Ž);

13,21 Η ἴδε ἐκεῖ – μεθυδε (m, n, S, Ž), Πκαὶ ἰδοὺ ἦ ἄ ἴδε;

13,22 Η τοὺς ἐκλέκτους – μγδαμανιεν (m, n, S, Ž), Πκαὶ καὶ α τούς;

13,25 Η ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκπίπτοντες – ζβοζδε παλατιμε πδε (m), ς πεδε παλατιμε (Ž), δοζδοντδε πεδεμε παλατιμε (n), Πκ ἀστέρες οὐρανοῦ, σπ ἐκ α οὐρανοῦ;

13,27 Η ἄγγέλους, Πκαὶ δὲ αὐτοῦ μ ἀγγέλους – αντδε εβοιν (m, n, S, Ž),

13,27 Η ἐκλέκτους, Πκαὶ δὲ αὐτοῦ μ ἐκλέκτους – μγδαμανιεμβοιν (m, n, S, Ž);

13,27 Σσυν ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτούς – εδεμεπε μγδαμανιεν (m, S, Ž), Η ἐπισυνάξουσιν l ἐπισυνάξει – εδεμοντε (n);

13,28 Η χλάδος – αὐτῆς – βοπβε εμ (m, n, S, Ž), Πκ αὐτῆς – χλάδος;

13,29 Η ἴδητε ταῦτα – σγμμπε εμ (m, n, S, Ž), Πκ ταῦτα ἴδητε;

13,30 Η ταῦτα πάντα, Πκ πάντα ταῦτα – βεπο εμ (m, n, S, Ž);

13,31 Η παρελεύσονται, Πκ παρελεύσεται l παρελεύσονται – μμιδοντ (m, n, S, Ž);

13,32 Σσυν ἐκείνης ἡ – αμοπε μιμ (n), Η καὶ l ἡ μ ἐκείνης – μ (m, n, S, Ž);

13,34 Η ἑκάστῳ, Πκαὶ καὶ α ἑκάστῳ – μ καπογπδο (m, n, S, Ž).

Σαμ 14.

14,2 Η ἔλεγον γάρ, Πδε l γάρ – μαμδε (m, n, S, Ž);

14,2 ἔσται δόρυβος – δδεντε πιββα (m, S), Πκ δόρυβος ἔσται – πιββα δδεντε (n, Ž);

14,2 Σσυν δόρυβος τοῦ λαοῦ – πιββα πδεντε (m, Ž), Η ἐν τῷ λαῷ l λαοῦ – μ βε πδεμ (n);

14,3 Η συντρίψατα, Πκαὶ καὶ α συντρίψατα – μ μκμμμπιμεν (m, n, O, S, Ž);

14,4 Ἑαυτοῖς, Καὶ λέγοντες μ ἑαυτοῖς - себе и глите (m, n, O, S, Ž);
14,5 Ἡμύρον - хмуна (m, S, Ž), мыро (O), маст (V), Кот μύρον;
14,6 Cот καλόν, Καὶ γὰρ μ καλόν - добро до (m, n, O, S, Ž);
14,8 Ἡ ἔβχεν, Καὶ αὐτή μ' ἔβχεν - мене ги (m, n, O, S, Ž);
14,8 Ἡ σῶμά μου - тялото мое (m, n, O, S, Ž), Кμου τὸ σῶμα;
14,9 Ἠὐαγγέλιον, Καὶ τοῦτο μ εὐαγγέλιον евангелие ме (m, n, O, S, Ž);
14,9 Cот ἀμήν σε, Кот σε - амин (m, n, O, S, Ž);
14,10 Ἡ αὐτὸν παράσω - и предаете (m, n, S, Ž), Кυπαράσω αὐτόν;
14,11 Ἡ αὐτὸν εὐκαίρως - и во подобно време (m, n, S, Ž), Кυεὐκαίρως αὐτὸν;
14,14 Ἡ κατάλυμά μου, Кοτ μου μ κατάλυμα - обитал (m, n, S, Ž);
14,14 Cот ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει - пък учител вика (m, S), Кοτ ὅτι - (n, Ž);
14,16 Ἡ μαθηταί, Καὶ αὐτοῦ μ μαθηταί - ученика его (m, n, S, Ž);
14,18 Ἡ ὁἰῶ εἶπεν, Кυεἶπεν ἰῶ - рече ми (m, n, S, Ž);
14,19 Ἡ ἤρξαντο, Καὶ σὲ α ἤρξαντο - они же начаша (m, S), начаша (n, Ž);
14,19 Ἡ ἐγώ, Καὶ καὶ ἄλλος μητὲ ἐγώ - и другии ела аз (m, n, S, Ž);
14,20 Ἡ ὅδε, Καὶ ἀποκριθείς μ ὅδε - отговорил аз (m, n, S, Ž);
14,22 Ἡ λάβετε - примите (m, n, S, Ž), Καὶ φάγετε μ λάβετε;
14,22 Cот λαβὼν... ἄρτον εὐλογήσας - приаз хлябе благословил (m, S), Ἡ εὐχαριστήσας l εὐλογήσας - приаз хлябе и хвалу воздав (n, Ž);
14,24 Ἡ διαθήκης, Καὶ καινῆς α διαθήκης - завета новаго (m, n, S, Ž);
14,24 Ἡ ἐκχυνόμενον.... πολλῶν - проливаема за мнозы (m, n, S, Ž), Кυ
14,25 Cот ἀμὴν λέγω, Καὶ δέ μ ἀμήν - и амин же глю (m, n, S, Ž);
14,27 Ἡ σκανδαλισθήσεσθε, Καὶ ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νύκτι ταύτῃ μ σκανδαλισθήσεσθε - о мне во сию ночь (m, n, S, Ž);

14,27 Η πρόβατα διασκορπισθήσονται - αθεμα μαγδαληνικη (m, n, s, ƶ), Κν διασκορπ. πρόβ.;

14,29 Η εἰ καὶ πάντες - αλλοι δε θελω (ƶ), Κν καὶ εἰ πάντες - μαλιστα θελω (m, n, s, ƶ);

14,30 Η μὲ ἀπαρνήσῃ, Κν ἀπαρνήσῃ με - σταυρωθηναι σε μενε (m, n, s, ƶ);

14,31 Com ὅσε - σταυρωσε (m, s), Η add Πέτρος μ ὅσε - πετρος (n, ƶ);

14,31 Η ἐλάλει, Η add μᾶλλον μ ἐλάλει - παλιν λαλει (m, n, s, ƶ);

14,32 Com προσεύξομαι, Η add ἐκεῖσε α προσεύξομαι - μειζε προσευξασθαι σε (m, n, s, ƶ);

14,36 Η ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ - ραιδη σπαν απο μενε (m, n, s, ƶ), Κν ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο τὸ ποτήριον·

14,40 Η πάλιν ἔλθων, Κ ὑποστρέψας... πάλιν ℓ πάλιν ἔλθων - βεβραμμενε παλιν (m, n, s, ƶ);

14,40 Η αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί - μενε σταυρα (m, n, s, ƶ); Κν ὀφθαλμοὶ αὐτῶν;

14,40 Η ἀποκρίθωσιν αὐτῷ - σταυρωσαται εποχ (m, n, s, ƶ), Κν αὐτῷ ἀποκριθῶσιν;

14,43 Η ὄχλος - παροδι (ƶ), Η add πολὺς μ ὄχλος - παροδε μενοι (m), παροδε μενοι (a)

14,45 Η λέγει - ειπα (m, n, s, ƶ), Η add αὐτῷ μ λέγει;

14,45 Η ῥαββί, Η add ῥαββί μ ῥαββί - ραββι, ραββι (m, n, s, ƶ);

14,46 Com χεῖρας αὐτῶν, Η om αὐτῶν μ χεῖρας - χειρε (m, n, s, ƶ);

14,46 Η χεῖρας αὐτῷ - χειρονα με (m, n, s, ƶ), Κ ἐπ' αὐτόν ℓ αὐτῷ. ~ χεῖρας αὐτῷ;

14,50 Η ἔφυγον πάντες, Κν πάντες ἔφυγον - βει σκορπαται (m, n, s, ƶ);

14,51 Η νεανίσκος τις, Κ εἷς τις νεανίσκος - εδιτι εποχ τοπονα (n, ƶ), εδιτι τοπονα εποχ (m, s);

14,51 Η αὐτόν, Η add οἱ νεανίσκοι μ αὐτόν - μ τοπονα (m, n, s, ƶ);

14,52 Η ἔφυγεν, Η add ἀπ' αὐτῶν μ ἔφυγεν - σκοπα σπαν χωρ (m, n, s, ƶ);

14,61 Сот ὅσε – отиже же (m, O, S), Haadal ιδ μ δε – μиѣ же (N, Ž);
14,61 Н οὐκ ἀπέφιρατο οὐδέν, Кнеудѣи ἀπέφιρα – никогоже не отъвъ-
змиахаше (m, N, S, Ž);
14,61 Сот θεοῦ, Н εὐλογήτου і θεοῦ – благословлаго (m, NO, S, Ž);
14,64 Н ἔνοχοι εἶναι – повинъноу бъти (m, N, O, S, Ž), Кн εἶναι ἔνοχοι;
14,65 Сот προφήτευσον, Haadal ἡμῖν Хе τίς ἐστιν ὁ παῖσας σε μ προфή-
тевсоу – пророкоуи намъ хе кто ѥсть оудариѵ тѧ (m, N, S), оудари-
ѵъ тѧ (O), оударивъ тѧ (Ž);
14,66 Н κάτω ἐν τῇ αὐλῇ – низоу на дворѣ (m, N, O, S, Ž), Кн ἐν τῇ
αὐλῇ κάτω;
14,67 Н ἦσθα τοῦ ιδ, Кн ιδ ἦσθα – мїѧ сѧ (m, N, O, S, Ž);
14,68 Н προαύλιον, Haadal καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν – μ кокошь въпи-
ѧ (m, S), кокоу въпиѣ (O, Ž), петель въпиѣ (N);
14,69 Н ἤρξατο πάλιν – начѧть пакы (N), Кн πάλιν ἤρξατο – паки
начѧ (m, O, S, Ž);
14,70 Н Γαλιλαῖός ἐ, Haadal καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει – μ сѣвъдавъ
подобитъ сѧ (m, N, O, S, Ž);
14,72 Н καὶ εὐθέως, Сот εὐθέως μ καί – ѧ (m, N, O, S, Ž);
14,72 Н ὡς ἔλεγεν – якоже реѣ (N, Ž), Кн і ὡς – иже реѣ (m, O, S);
14,72 Н τρίς με ἀπαρνήσῃ, Кн πάπαρνήσῃ μετρις – отъвръжеши
сѧ мене трьи кратъ (m, N, O, S, Ž);

Сар 15.

15,2 Н αὐτῷ λέγει, Кн ἔφη αὐτῷ і αὐτῷ λέγει – реѣ емоу (m, N,
S, Ž);
15,3 Сот πόλλα, Haadal κἀτός σε οὐδὲν ἀπεκρίνατο – мънѡго
оумъ же никогоже не отъвѣщавааше (m, N, S, Ž);
15,4 Н κατεμαρτύρουσιν, Кн καταμαρτύρουσιν і καταμάρτυρουσιν –
свидѣтелъствоуютъ (m, N, S, Ž);
15,8 Сот ἀναβοήσας – возъпивъше (m, N, S, Ž), Н ἀναβάς і ἀναβοή-

θας - θο τομο (Ζ);

15,12 Η πάλιν ἀποφρωτές - παλιν σπυθουπαβο (m, n, S, Ζ), Π ~ ἀποφρωτὲς πάλιν;

15,12 Η ποιήθω, Π add θέλετε α ποιήθω - χουπεπα ρπτβορμβ (m, n, S, Ζ);

15,14 Η ἐποίηθεν κακὸν - ρπτβορμε χολο (n, Ζ), Π ~ κακὸν ἐποίηθεν - χολο ρπτβορμε (m, S);

15,14 Η περίθθως, Π περιθότερον l περίθθως - μιμε (a, m, n, S, Ζ);

15,23 Η αὐτῷ, Π add πίνειν μ αὐτῷ - απογ πιτπι (a, m, n, o, S, Ζ);

15,29 Η οἰκοδομῶν - ἡμέρας, Π ~ ἡμέρας οἰκοδομῶν - δβπωμι μαμδαιν (a, m, n, o, S, Ζ);

15,30 Η καταβάς, Π κατάβα l καταβάς, add καὶ α καταβάς - μβπιε= δε (a, m, n, o, S, Ζ);

15,34 Η μεγάλη, Π add λεγὸν μ μεγάλη - ν βιπεπο ωπρ (m, n, S, Ζ);

15,34 Η λεῖμα, Π λίμα l λεῖμα - μεπια (m, n, o, S, Ζ);

15,34 Η Βαβαχθανεί, Π Βαβαχθανεί l Βαβαχθανεί - σαδαχπαπι (m, n, S, Ζ);

15,34 Η ἐγκατέλιπές με, Π ~ με ἐγκατέλιπες - μπ οπταβι (m, n, S, Ζ);

15,36 Com καὶ ἀξέμβας, Η om καὶ α ἀξέμβας - μεπιπτπο (m, n, S, Ζ);

15,36 Η περωτές, Π add τέμ περωτές - ν βαπρ (m, n, S, Ζ);

15,39 Η οὕτως, Π add κρέβας μ οὕτως - παπο βαζζυπιβο (m, n, S, Ζ);

15,39 Η θεοῦ ἦν, Π ~ ἦν θεοῦ - δπτπι δπο (m, n, S, Ζ);

15,40 Η ἐν αἴ, Π add ἦν μ ἐν αἴ - βο πιμχπε δπο (m, n, S, Ζ);

15,41 Η λαί - τπιε (m, n, S, Ζ), Π add καὶ μαί;

15,42 Η παρασκέββατον, Π πρὸς Σάββατον - κο σοδοτπο (m, n, S, Ζ);

15,43 Η εὐσχήμων, Π εὐσχήμων l εὐσχήμων - πρπδε (a, m, n, o, S, Ζ);

15,44 Com πάλαι, Η ἤδη - σχπε (a, m, n, o, S, Ζ);

15,45 ἡ πτῶμα, Κβῶμα ἐπτῶμα - тяло (a, m, n, O, S, Ż);
15,46 ἡ καὶ ἕλων, Kaδδ καί α καὶ ἕλων - и изнемощ (a, m, n, O, S, Ż).

Сар 16.

16,9 Com πρωί, ἡ αδδ ὁ/ς α πρωί - тъй за сутрта (a, m, n, O, S, Ż);
16,11 Com κἀκεῖνοι, ἡ ἐκεῖνοι δε - они же (a, m, n, O, S, Ż);
16,14 ἡ ἐκ νεκρῶν - изъ мертвыхъ (a, m, n, O, S, Ż), Com ἐκ νεκρῶν;
16,17 ἡ ἀκολουθήσει ταῖτα - последствуютъ си (O, n), Com τοῦτα ἀκολουθήσει;
16,18 ἡ καὶ ἐν ταῖς χερσίν - и въ рукахъ (a, m, n, O, S, Ż), Com ἐν ταῖς χερσίν;
16,19 ἡ Ἰ̄ - мя (a, m, n, O, S, Ż), Com Ἰ̄;
16,20 ἡ βημεῖον, Kaδδ ἀμήν μ βημεῖον - знаменіе сотворь (a, m, n, O, S, Ż).

2.) Variante Pamfilove recenzije v staroslovenskih rokopisih.

Cap. 1.

1,27 Com(. H+K) καὶ ἐκπειράζοντες ἅπαντες, ὥστε συντηρεῖν – μ ογнаскъ вси пако искоущающе сѧ (n), Ja^{014} af καὶ συντηρεῖν l ὥστε συντηρεῖν – и ογнаскъ сѧ вси и искоущающе сѧ (M, S, Ž);

1,32 Com τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους – недѹжьныѥ и бѣсьныѥ (M, N, S), Ja^{014} sy$^{s(l)}$ om καὶ τοὺς δαιμονιζομένους ἔχοντας – (Ž);

Cap. 2.

2,1 Com εἰσελθὼν πάλιν, Ja add ὁ Ἰ̅ς̅ μ πάλιν – и вшьдъ паки пакы (a, M, N, O, S, Ž);

2,8 Com καὶ εὐθὺς ἐπιγνούς – и абие разоумѣвъ (a, M, N, O, S), Ja it. sy$^{s.c}$ om εὐθύς μ καί;

2,14 Com παράγων εἶδεν, Ja add ὁ Ἰ̅ς̅ μ παράγων – нѣкако оуидѣ (a, M, N, O, S, Ž);

2,18 Com οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ μαθηταί (Hom) τῶν φαρισαίων Ja φαρισαίοι l μαθηταὶ τῶν φαρισαίων – оученици иоанови и фарисѣи (a, M, N, O, S, Ž);

2,22 Καινοὺς ἀσκούς, K. Ja add βλητέον μ ἀσκούς – нова мѣхы влити (a, M, Na, S, Ž) Ja af. Ta add καὶ ἀμφότερα συντηροῦνται μ βλητέον – и обоа сохранѧѥтъ сѧ (ta dostaveki je prepisan v M nad vrstos cirilskimi črkami) v Nb in Tr je v Jerkstu;

Cap. 3.

3,3 Κεχηραμένην χεῖρα ἔχοντα, Ἡν ἔχοντα ἀχεῖρα, Ja ἔχοντα

τὴν χεῖρα ἐξηραμένην – μεθυπνοῦσαν χωρὶς ῥήσεως (a, m, n, O, S, Ž);

3,6 Com ἐξέλθοντες οἱ φαρισαῖοι εὐθύς, Ƒ ν εὐθὺς α ἐξέλθοντες – αδικε μεδιμα φαρισαιοι (a, m, n, O, S, Ž);

3,18 Com καὶ Ματθαῖον – ι ματθαιον (a, m, n, O, S), Ƒ add τὸν τελώνην μ Ματθαῖον – ματθαιον μυταρο (Ž);

Cap. 4.

4,28 Com εὐθὺς ἐποίησεν – αδικε ποκλοντο (m, n, S), Ƒ$^{r.o.m}$ αf om εὐθύς – (Ž);

Cap. 5.

5,11 Com μεγάλη βοσκομένη, Ƒ ν βοσκομένη μεγάλη – ραλοηο ναιιε (m, n, S, Ž);

5,35 Com τί ἔτι σκύλλεις, Ƒ om τί α ἔτι – ηηο δυιιεαιιι (a, m, n, O, S, Ž);

Cap. 6.

6,2 Com ἐξεπλήσσοντο λέγοντες – δυιιοηδ ιη ωιδιιιιε (m, n, S), Ƒ it δlg add ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ μ ἐξεπλήσσοντο – δυιιοηδ ιη σ ογιεηιιιιεο (Ž);

6,17 Com καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐν χωλάκῃ – μ μοηζα μ βε ηεηδιι=ιιι (a, m, n, S, Ž), Ƒ it καὶ ἔβαλεν εἰς χωλάκην l ἐν χωλάκη=μοηζαβε μ βεαδι βε ηαιιοηιιχ (O);

6,18 Com γοναῖκα, Ƒ add τοῦ Φιλίππου μ γοναῖκα – ιιεηδι φιιιιηαε (a, m, n, O, S, Ž);

6,25 Com σῷ μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν – δαιι ιιιι ηα δυοδη ιιιαδ (m, S, Ž), Ƒ add ᾧδε μπίναξ – δα ιιι δαιι μιιχο ηα δυοδη ιιιαδ (n), ιιιιιχι ηαδ. (O), δα δαιι ιιιι ιιιιχι (a);

6,48 Com ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς – χοηο ιι ιιιιδιιιι (a, m, nb, O, S, Ž), Ƒ om ἤθελεν ... αὐτούς – (Na);

6,51 Com ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο – βε ιδδο δυιιαηδ (a, m, O, S), Ƒ om

ἐν ἑωυτῷς -(N, Ž);

Cap 7.

7.30 Ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, J om αὐτῆς μ οἶκον- μαθοῦσα δαιμονᾶ (M, N, S, Ž);

7.37 Com καὶ τοὺς χώφους - ι γλωσσαν (A, S, Ž) v Mj bil i prostro pas pisan, a potem obrt (Jagić, Codex Marianus, 144, pod črto), J om καὶ α τοὺς -(A);

Cap 8.

8.1 Com πολλοῦ ὄχλου ὄντος - mnogoga naroda sbranoga (N, Ž), J ν ὄντος α ὄχλου - mnogoga sbranoga naroda (M, S);

8.4 Com τίς ὥδε - kako sde (N, S, Ž), v Mj had ortjo z malimi prilami sde pripisano (Jagić, Codex Marianus, 144, pod črto), J om ὥδε;

Cap 9.

9.1 Com καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἀμήν - i govaaše pasti amen (A, N, S, Ž), J om καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς -(M);

9.1 Com ὅτι εἰδέν τινες - koko sbrano videti (M), J om ὅτι -(A, N, S, Ž);

9.11 Com ἐλθεῖν πρῶτον - priiti prvoje (N, Ž), J af it ν πρῶτον ἐλθεῖν - prvoje priiti (M, S);

9.13 Com ὅτι καὶ Ἠλίας, J om καί μ ὅτι - koko mnimo (M, N, S, Ž);

9.17 Com πνεῦμα ἄλαλον - δχ nemo (M, N, Ž), J add καὶ χῶφον μάλαλον - δχ nemo i glugo (S);

9.23 Com τὸ εἰ δύνῃ - ešte amma moreši (A, M, N, O, Ž), J om τό - (S);

9.34 Com μείζων, J add εἶῃ μ μείζων - pasti sarei (A, M, N, O, S, Ž);

9.49 Com πυρὶ ἁλισθήσεται - ognemo osoliti se (M, N, S), J ἁνα λωθήσεται ἁλισθήσεται, lat consumitur - ognemo prositi se (Ž);

Сар 10.

10,12 Сот ἄνδρα αὐτῆς, Ζ от αὐτῆς μ ἄνδρα – мжна (m, n, s, ž);

10,17 Сот προσβραμὼν εἰς – прыде единъ (m, s). Ζ τίς πλούσιος ὁ εἰς – приметъ единъ богатъ (n, ž);

10,21 Сот εἶπεν αὐτῷ· ἓν σε ὑστερεῖ, Ζ add ἀλλὰ πέλευς, τέλειος εἶναι μ αὐτῷ – рече емоу аще хощеши мѵврѣмени бы= ти единого ти не достаетъ (n). рече емоу единогаѡе достаетъ аще хощеши мѵврѣмень быти (m, s, ž);

10,30 Сот νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ – во врѣмя се нынѣ (m s, ž), Ζ af sy(sc) от νῦν – (n);

10,32 Сот παραλαβὼν πάλιν, Ζ add ὁ ἰς μ πάλιν – посѣтѣ паки (m, n, s, ž);

10,34 Сот ἐμπαίξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώ= σουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτείνουσιν – поругаютъ ѧ емоу и оу= мертвятъ и и оплюютъ и и оубиютъ ѧ (n, ž). Ирзѣ Ζ от καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, Ζ от καὶ μαστιγώσουσιν αὐτῷ – по= ругаютъ ѧ емоу и оубиютъ μ (m, s);

Сар 11.

11,28 Сот τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ταῦτα ποιῇς κто тебѣ далъ область сиѧ да ѧ творишии (m, s. ž), Ζ ac014 sy(sc) от ἵνα – поѣ – да – творишии (n);

11,32 Сот ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν, Ζ ac014 add ἐὰν α εἴπωμεν – ѧ аще речемъ (n), Ζ ἐὰν l ἄλλ' – аще речемъ (m, s ž);

11,32 Сот ἐφοβοῦντο – боѧхѫ ѧ (m, n, s), Ζ add γὰρ μ ἐφοβοῦντο – боѧхѫ бо ѧ (ž).

Сар 12.

12,7 Сот ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπον – они же тѣмъ= же сѣдѣ рѣша (m, B), Ζ sy(sc) add διαλογιζόμενοι αὐτοῖς

ἐρχόμενον – отиш на тенката вилювше и грѣшатъ (N, Ž);

12,36 Com Δαυὶδ εἶπεν – передавѣ (a, m, S), Fom Δαυὶδ α εἶπεν – (N, Ž);

Сар 13.

13,13 Com οὗτος διαβήσεται – тѣ рѣкѣ Йѡрдана (M, S). Fom οὗτος α διαβήσεται – (N, Ž);

13,35 Com ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται – тѣ дамоу прилѣпата (m, S, Ž), Fr ἔρχεται α τῆς οἰκίας – тѣ прилѣпата дамоу (Na);

Сар 14.

14,10 Com Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώθ – мода мисармотскы (m, S, Ž), Flat Σκαριώθ – скармотскыи (N);

14,21 Com ὁμὲν υἱός – отъ нѣе (Ž), Fadd οὖν μμέν – тоя же оубо (m, N, S);

14,27 Com ὅτι γέγραπται, Fγέγραπται γάρ – писано до (m, N, S, Ž);

14,41 Com ἀπέχει, Fadd τὸ τέλος μ ἀπέχει – прилѣпи конѣца (m, N, S, Ž);

14,49 Com ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, Fr διδάσκων – а вч – оучѧ въ цр-кве (m, N, S, Ž);

14,50 Com ἔφυγον πάντες – вси бѣжаша (m, N, S), Fom πάντες μ ἔφυγον – (Ž);

14,53 Com πρὸς τὸν ἀρχιερέα – къ архиереову (m, S, Ž), Fr adv καιαφάν μ ἀρχιερέα – къ архиереову каиѳѣ (N);

14,64 Com τῆς βλασφημίας – бласфимїѧ (N, O, Ž), Fadd ἐκ τοῦ μ βλασφημίας – бласфимїѧ его (m, S).

Сар 15.

15,9 Com ἀπολύσω ὑμῖν – Fom ὑμῖν μ ἀπολύσω – отпоущѹ (m, N, S, Ž);

15,16 Com ἔσω τῆς αὐλῆς – въ нѣтрь на дворъ (m, N, O, Ž), Fadd

τοῦ Καίφα – на дворъ же каиафино (Ω), на дворъ каиафинь (S);

15.19 Com ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, F^{ab} αὐτὸν κάλάμῳ εἰς τὴν κεφαλήν – бияхѫ и трьстиѣ по главѣ (M, S), бияхѫ и по главѣ трьстиѣ (a, Θ, n), F^{al} om αὐτόν – (Ж);

15,46 Com λελατομημένον ἐκ πέτρας – исѣченъ отъ камене (m), F ἐν πέτρᾳ l ἐκ πέτρας – исѣченъ въ камене (a, n, Θ, S, Ж).

Cap. 16.

16,10 Com ἐκείνη περιπατοῦσα – отъшьдъшимъ (M, S), F, it autem ambulans ἐκείνη – отъшедъшимъ (a, n, Θ, Ж);

16,11 Com ἠπίστησαν, F καὶ οὐκ ἠπίστησαν αὐτῇ – не имѣша вѣры (M) не имѣша вѣрѣ (n, Ж), не вѣроваша (Θ).

3.) Variante Hesihijeve recenzije v redakcijah starocerkvenoslovanskih rokopisov.

Cap. 1.

1,11 Ἤ ἐστοι – отъсѣчь (I. red., II. red.) Κ ὦ l εστοι – отъсѣчь (III in IV. red.);

1,21 Κατὰ τὴν διαφώρην – на сокрушение (I. red.) Κατὰ ἐξέλιπεν διαφορην – на сок. видѣ (II., III. in IV. red.),

1,22 Com οἱ γραμματεῖς – книжници (II., III. in IV. red.), Κατὰ αὐτῶν γραμματεῖς – к. мѫдр (I. red.).

1,27 Com ὥστε συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντας – имо обьрѣтаѭщоу сѧ въ себѣ глѣтѧть (III in IV. red.) Κλέγοντες l λέγοντας – глѣте (II – II red.)

1.34 Η ὅτι ᾔδεσαν αὐτὸν χριστὸν εἶναι – κρῖμα εἰπεῖν χριστὸν εἶναι (II m II red), Κοπ. αὐτὸν – εἶναι – (I red);

1,37 Η ἐγκοῦσι δε – μιμοῦνται μέλε (I m II red), Κδε α ἐγκοῦδι – μιμοῦνται. (III. m IV. red);

1,40 Η γονυπετῶν – να κάμνουν παλαι (I. II m III. red), Καλῶς γονυπετῶν – πρέπ πιπτ (II red).

Cap 2.

2,10 Η ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι – να χάνε σπορουμπατα (μικρ I. m IV. red), Η ἀφιέναι ἐπὶ γῆς – σπορουμπατα να χάνουν (νεώτ. II. m III red).

2,18 Con καὶ τῶν φαρισαίων – φαρισεαίων (II. III. m IV. red), Η καὶ οἱ φαρισαῖοι – μ. φαρισεοι (I red).

Cap 3.

3,11 Con δὲ εἶ ὁ υἱὸς – πως εσι σὺ (III. m IV. red), Καλῶ ὁ χριστός ο υἱὸς χρς (I m II. red);

3,16 Η ἐπέδηκεν ὅτομα τῷ Σίμωνι Π. – καρεσμα μπορου (I red), Ην τῷ Σ. ὄτομα – μπορουμπ (II. III. IV. red).

3,28 Η τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα – σπουδ κλοσαντ συρτωμενη (I red), Ην τὰ ἁμαρτήματα α τοῖς – συρτωμενη. σπουδ μπ. (II, III. m IV. red).

3,32 Η περὶ αὐτὸν ὄχλος – ο κανε κοροδ (I m II red), Η ὄχλος περὶ αὐτὸν – κοροδ ο κανε (III. m IV. red).

Cap 4.

4,21 Η ἔρχεται ὁ λύχνος – περιοδε σπουπαντικ (I. m II. red), Ην ὁ λύχνος ἔρχεται – σπουπαντικ περ. (III. m IV. red).

Cap 5.

5,3 Η ἀλόβε – κατηχουμενε σμκαπ (I red), Η ἀλόβεσι ἀλόβε – βερμαγαμ (II, III. m IV. red);

5,4 Η ἴδηνεν αὐτόν – πομαμενο (II. red), Ην αὐτὸν ἴδη. μενο πε πομαμενε (I. II. III. red).

5,9 Η λέγει αὐτῷ - μια εικον (I. ref), Κ ἀπεκρίθη λέγων ἡ λέγει - οπως βιβλια κτλ (II, III. κ IV. ref);

5,15 Η ἐμαυτὸν μετον - οδεννενα (I ἐν II ref), Κ αὐτὸ καὶ ὁ ἐμαυτ. - μοδ. (III κ IV ref);

5,18 Η ἴνα μετ' αὐτοῦ ᾖ - δα δε με κωπε δωσε (I, II, III, IV. ref), Κ ἵνα ᾖ μετ' αὐτοῦ.

5,23 Η ἵνα πάντες τιμῶσι καθὼς τιμῶσι - σκενα δωδεπε κ σκωδεπε (I. ref), Κ τιμῶσιν ἡ τιμᾷ - κ ζωδα δοφδεπε (II, III, IV ref).

5,41 Η κενην - κοφεκ (I. πεκαφ II, III, IV. ref), Κ κούμε ἐκενην - κενεκ (δελ I. ref);

Сар 6.

6,14 Сом Ἡρώδης - μροδε (III, II. ref), Η αὐτὸ τὸν ἀκούσαντα ἐφ Ἡρώδης - μροδε μουρ πιβε (I, II. ref).

6,14 Η ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν - βοεπα οπε πεμπτβωμ (I. κ II. ref) Κ ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη - οπε πεμπτβ βπα (III. κ IV. ref).

6,23 Сом με κατήξης - με προωπ (III κ IV. ref) Η ομ με (I κ II. ref).

6,30 Η πάντα ὅσα - βεε ελικο (I. II, III, IV. ref), Κ αὐτὰ καὶ ὅσα.

6,48 Η εἶδον - βιδηβε (I. II. ref), Κ εἶδεν εἰδόν - (III. IV. ref);

6,49 Η ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα - μπο πορο χοδπιπε (I. ref), Κ ἐπὶ περιπατοῦντά ἐπί - χοδπιπα κο π. (II, III, IV. ref).

6,52 Η ἀλλ' ἦν - πε δπ (I ref), Κ ἦν γὰρ ἀλλ' ἦν - δπ δο (II, III, IV. ref).

Сар 7.

7,5 Η περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου - χοδπτ ογρεπιμ πβοπ (I ref) Κ οἱ μαθηταί σου περ. - ογρ. χοδ. (II, III. IV. ref).

7,6 Η καλῶς ἐπροφήτευσεν - δοδρο προφετ (I. II ref), Κ αὐτὸς καλῶς - ιαδο δ. (III. κ IV. ref).

7,24 Η κατασίους βάλεις - πιοπο πορρπιπτε (I. II. ref). Κ βάλεις κατασίους - πορ. πιοπτ (III, κ IV. ref).

7,30 Η εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός - οδρπτε οπροπβωμ πεπτπτ πα αβρτ κ δπτ μωδπιπ (I. ref), Κ εὗρεν τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην - (II. III. IV. ref).

7,36 Η αὐτοὶ μᾶλλον - они паче (I. т II. ред). Кот αὐτοί а μᾶλλον.

Сар 8.

8,1 Η πάλιν πολλοῦ - паки многу (I ред), К° παμπόλλου Ι πάλιν πολλοῦ - много (II, III, IV. ред).

8,17 Η πεπωρωμένην - окаменено (I ред), К αὐτὴ ἔτι α πεπωρωμένην - еште окаменено (II, III, IV. ред).

8,37 Η τί γὰρ - што бо (I. ред), К ἢ τί γὰρ - или што (II, III, IV. ред).

Сар 9.

9,3 Η οὕτως λευκᾶναι - тако избелити (I, II. ред). Кот οὕτως ὀλεκάναι - (III т IV. ред).

9,6 Η ἐκ φοβοῦ γὰρ ἦσαν - пријатели бо бијаху (I, II. ред). К Ι ἦσαν γὰρ ἐκφοβοί - (III т IV. ред.).

9,7 Η ἀκούετε αὐτὸν - послушаше его (I ред), К Ι αὐτὸν ἀκούετε - што ме слуш. (II, III, IV ред).

9,19 Η ἀποκρωνεῖ αὐτοῖς, Η al οm αὐτοῖς - отвештаваше (I, II. ред). К Ι αὐτῷ Ι αὐτοῖς - отв. ему (III, IV. ред).

9,20 Η πνεῦμα ἐστίν - дух ѥсть (I, II ред), К Ι ἐστὶν πνεῦμα - (III, IV. ред).

9,25 Η ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα - німиот и глуви дусе (I, II. ред) К Ι πνεῦμα τὸ ἄλ. καὶ κωφόν - (III, IV. ред).

9,41 Η ὀνόματι - име (неклиј. I. ред.) К ἐν ὀνόματι - (II, III, IV. ред и неклиј. I, ред).

Сар 10.

10,4 Η ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς - повеле Мојсије (I, II ред). К Ι Μωϋσῆς ἐπέτρ. (III. т IV. ред):

10,12 Η ἀπολόσασα χειμήσῃ - нужитьство поставити (I ред), К ἀπόλωσῃ καὶ χειμήσῃ - (II, III, IV. ред).

10,13 Η αὐτῶν ἄψηται - и коснеть (I ред), К Ι ἅψηται α αὐτῶν - кос. и (II, III, IV. ред).

10,35 Η λέγοντες αὐτῷ - глаголи ему (I, II ред). Кот αὐτῷ μ

λέγοντες – (III, IV. ред);

10,38 Ἡ ἦ βαπτίσμα – или крещението ви (I, II ред), Ἢ καὶ ἵνα βαπτίσμα – (III, IV ред).

10,43 Ἡ οὗτος δὲ ἔστιν – такожде есть во васъ (некои I ред), Κἀστὶ ἔστιν – т. сѫщество (некои I ред, II, III, IV ред).

10,49 Ἡ φωνήσατε αὐτόν – възгласите му (I ред), Ἢ αὐτὸν φωνήσατε – възвашите му (II, III, IV ред).

Сар. 11.

11,3 Ἡ ἀποστέλλει πάλιν – пакы пошлеть (I, II ред), Ἢ πάλιν μὲ ἀποστέλλει – (III, IV ред).

11,15 Ἡ εἰσελθών – вошьдъ (I ред), Ἢ καὶ δὲ ἐξ μὲ εἰσελθών – мѣ (II, III, IV ред).

11,20 Ἡ παραπορευόμενον πρωΐ – мимоходящи оутро (I, II ред) Ἢ ὑπρωΐ παρ. – (III, IV ред).

11,28 Ἡ ἦ πίσω – ли кто ми (I, II ред). Ἢ καὶ ἵνα – и кто (III, IV ред)

11,30 Ἢ βαπτίσμα ἢ ἐξ οὐρανοῦ ἦν – крещение иоаново (III, IV ред), Ἡ καὶ πόθε ἦν ὁ ἐξ οὐρ. – откоудоу бѣ с нѣсе (I, II ред).

Сар. 12.

12,1 Ἡ ἄνθρωπος ἐφύτευσεν – нѣкыи человѣкъ (I, II ред), Ἢ νεφύτευσεν ἄνθρ. – чел. нѣкыи (III, IV ред).

12,2 Ἡ καρπῶν – плодъ (I, II ред), Ἢ καρποῦ ἢ καρπῶν – плода (III. in IV ред).

12,6 Ἡ ἔτι – щедра ма (I, II ред), Ἢ καὶ οὖν μ' ἔτι – щедра оубо (III. и IV ред).

12,7 Ἡ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπεν – къ собѣ рѣша (I, II ред), Ἢ εἶπεν ἀ πρὸς – (III, IV ред).

12,8 Ἡ ἀπέκτειναν αὐτόν – оубиша и (I, II ред), Ἢ αὐτὸν ἀπ. – его оубиша (III, IV ред).

12,14 Ἡ δοῦναι κῆνσον καίσαρι – дати дань кесареви (I, II ред),

Κ~ κῆνσον παίδαρι δοῦναι - касарево данье (III, IV рец).

12.17 Δτὰ καίσαρος ἀπόδοτε - касарева воздадите (I рец), Κ~ ἀπόδοτε τὰ καίσαρος - (II, III, IV. рец).

12.28 Δ ἐντολὴ πάντων - заповиде вьсѣ (I, II рец), Κ~ πάντων ἐντολή - вьсѣ заповиди (III, IV. рец).

12.34 Δ ἰδού - видьво (II рец). Καὶ δ αὐτός μ ἰδού - видьво не (I, II, III рец).

12.37 Сом πόδες - скоуду (II, III, IV рец), Δ πῶς ἐ πόδες - како (I рец).

Сар 13.

13.26 Сом δοτάμενος πολῆς καὶ δόξης - сильѣ многыѣ и славоѣ (I, II, III. рец), Δ αὐ δόξης πολῆς - (IV. рец).

13.29 Δ ἐδγτε ταῦτα - оудивїасте сѧ (I, II. рец), Κ~ ταῦτα ἐδγτε - (III, IV рец).

Сар 14.

14.2 Δ ἔβται μόρος - боудетъ мѣра (I, II рец), Κ~ μόρος ἔβται - мѣра бѫдетъ (III, IV рец).

14.5 Δ μόρος - оумрѣла (I, II. рец), Κ~ μόρος - (III, IV. рец).

14.8 Δ βῶμά μου - тѣло моѥ (I, II рец) Κ~ μου τὸ βῶμα - (III, IV рец).

14.10 Δ αὐ τὸν παρα δῶ - и предамъ (I, II рец), Κ~ παρα δῶ αὐτόν (III, IV. рец).

14.16 Δ μαδγταί - оученика (I, II. рец), Καὶ αὐτοῦ μ μαδγταί - оученъ (III, IV. рец).

14.22 Δ λάβετε - примѣте (I рец), Καὶ φάγετε μ λάβετε - ѧдѧте (II, III, IV. рец).

14.24 Δ ἐκχυνομένον... πολλῶν - прольваема за многы (I, II. рец) Κ~ πολλῶν.. ἐκχυν. - за многы изл. (III, IV. рец).

14.27 Δ πρόβατα δκαβκοπαδήσονται - и овцѣ разбѣгнутъ сѧ (I рец), Κ~ δκαβκ. πρόβ. - и разбѣг. сѧ овцѣ (II, III, IV. ред. и del. I. рец).

14,30 Η τὴν τῇ νύκτι – сиѣ ноштно (I, II. ред), Ѳ҃ν νύκτα τὴν – (III, IV. ред).

14,31 Com ὅσε – отъ же (III, IV. ред), Η απὸ Πέτρος μ ὅσε – петро (I, II. ред).

14,36 Η πότηριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ – рашѣ сиѣ отъ мене (I, II ред), рашѣ отъ аштно (III ред). Ѳ҃ν ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο τὸ ποτήριον (IV р.)

14,46 Com χ εἴρας αὐτὸν – рукѣвоу (III, IV. ред). Com αὐτὸν μ χεῖρας – (I, II. ред).

14,64 Η ἔνοχον εἶναι – повѣшноу сѣмти (два ред. I. ред, II. ред), Ѳ҃ν εἶναι ἔνοχον – (III, IV. ред).

14,65 Com προφήτευσον – пророкоу (III, IV. ред), Η απὸ ἡμῶν λε τίς ἐστιν ὁ παῖσάς σε μ πс. – хто єсть оудари тѧ (I, II. ред) Въ долѣ пред пророкоу над вѣто хто єсть оударилъ тѧ).

14,66 Η κάτω ἐν τῇ αὐλῇ – низу на дворѣ (I, II. ред), Ѳ҃ν ἐν τῇ αὐλῇ κάτω – во дворѣ низу (III, IV. ред).

14,72 Η ῥῆμα ὡς ἔλεγεν – рѣкше (I, II. ред), Η ὅτι ὡς – єгда (III, II. ред)

Сар 15.

15,3 Com πόλλα – мнозѣ (III, IV. ред), Η απ' αὐτοῦ σε οὐδὲν ἀπεκρίνατο – отъ же ничесоже неотвѣщаваше (I, II. ред).

15,8 Η κράζας – іакоже (I, II. ред), Η απ' ἀ εἰμ κράζ – вопла (III. ин IV. ред).

15,14 Η ἐποίησεν κακόν – сотвори зло (I, II. ред), Ѳ҃ν κακὸν ἐποίησεν – (III, IV. ред).

15,39 Η υἱὸς θῦ – отъ Сѣна Бо (I, II. ред), Ѳ҃ν θῦ ὁ υἱὸς – Сно Бо сѣ (III, IV. ред).

Сар 16.

16,18 Η καὶ ἐν πὶς χεροὶ – и во рукахъ (I, II. ред) Ѳ҃ν ἐν ταῖς χεροὶν – (III. IV. ред)

16,19 Η ΙΣ – же ісъ (I, I. ред). Ѳ҃ν ΙΣ – (III, IV. ред).

4.) Varijante Hesihijeve recenzije v sedanjem cerkvenoslovanskem tekstu in v ruskih prevodih.

(Črkočilom so podčrtane varijante Hesihijeve recenzije.)

Cap. 1.

1,2 пѧтьтвои предтечоу (I, II, III);
1,8 водою (I, III), въ водѣ (II);
1,8 дрѣ стьмь (I, II, III);
1,11 о немже (I, II, III);
1,13 днии сєдесѧть (I S), и сорокъ днии (I R, II, III);
1,21 вниде на сонмищє (I, II, III);
1,31 за рѹкѹ єѧ (I, II, III);
1,31 отъ всѣ (I S), горѣка мнѣашє (I R, II, III);
1,33 и бѣ въсь градъ собрашєсѧ (I, II, III);
1,39 и бѣ проповѣдаѧ (I, II, III);
1,40 на колѣноу прикладаѧ предъ нимь (I, II, III);

Cap. 2.

2,10 на земли отъ имѣти (I, II, III);
2,15 понеже идѣахѹ (I, II, III);
2,16 книжницѣхъ и фарисєє (I, II, III);
2,26 єреѳєи (I, II, III).

Cap. 3.

3,7 иде (I, II, III.)
3,11 ты єси сынъ (I, II, III).
3,16 нарече Симоноу имя Петръ (I, II, III.);
3,28 сотрѹшєнии сынѣмъ человѣческимъ (I, II, III);

3,31 и придоша оубо ити и братиа (I II III);
3,32 народъ окрестъсего (I S), около него народъ (I R. II. III);
3,32 братіа твоя и сестры твои (I. II, III);
3,35 и сестра (II), или братъ и сестра (I R. III), сестра моя (I S);

Сар 4.

4,10 притеи (I. II. III);
4,16 Аще такожде (I S), ріпкі prevodi prevedli bolj prosto: подасѣмыи образомъ и;
4,21 свѣщникъ приведитъ (I S, II), приношіи свѣча (I R. III);
4,30 реканоу оуподобимъ (I. II, III);
4,32 Сѣмя-зелиі (I. II. III);
4,33 притчами многими (I. II. III);
4,37 горѣвшаи и споу (I. II. III);
4,41 повгоущаахоу (I. II. III).

Сар 5.

5,1 гадаринскыхъ (I. II. III);
5,5 во гробѣхъ и во горахъ (I S. II), въ горахъ и гробѣхъ (I R. III);
5,9 отвѣщита глагола (I. III), отвѣщавъ (II);
5,15 и облѣчена (I. II. III).
5,16 повѣдаша же (I S), ріпкі prev. опіѣмъ же.
5,18 Сѣмъ бѣ имѣ (I. II. III);
5,19 Іисъ же не (I. II. III);
5,28 прикоснуся его (I S. II), и его прикоснуахъ (I R. III);
5,34 онъ же (I. II. III);
5,36 Іисъ же абіе (I S), опіѣмъ абіе ріпкі prevodi
5,41 коуми (I. II. III);

Сар 6.

6,2 сѣмоу (I S), него (I R. II. III);

6,14 Царь (I S), Царь Царь дальнавь отъ Іисусъ (I R. II. III today
задуje з вельке у bajčem tjelu).

6,14 о мертвыхъ востна (I S), воскресъ изъ мертвыхъ (I R. II. III);

6,14 силы дѣютсѧ (I. II. III);

6,15 или же пророкъ (I. II. III);

6,25 да ми даси (I S), тог дасъ мин (I R. II. III);

6,26 отрещти ем (I. II. III).

6,28 дасе ю (I. II. III);

6,30 вси и алко (I. III), всерно (II);

6,33 познаша ихъ (I. II. III);

6,33 ихъ и сходящасѧ къ немоу (I. II. III);

6,35 пространна (I. II. III);

6,38 хотѣхъ имате (I S), v rusk. prevodih dvigajena konstrukcija:
у васъ хотѣхъ (I R. II. III);

6,48 видѣ (I. II. III);

6,49 удѣшта по морю (I. II. III);

6,50 и рече (I. II. III);

6,51 изиде (I. II. III);

6,52 бѣ бо (I S), помрачено (I R. II. III);

6,52 сердце ихъ (I. II. III);

Cap. 7.

7,5 оучнцн... удѣютъ (I. II. III);

7,15 осквернити его (I. II. III);

7,26 жена же бѣ (I. II. III);

7,26 Сирофоникиссса (I. II. III);

7,27 нѣсть бо добро (I S), ни подобно (I. R. II. III);

7,30 дшерь лежащю (I. II. III);

7,32 глуха и кѣсива (I S), глухаго косноязычнаго (I. R. II. III.);

7,33 о народа единаго (I S. II), во сторону отъ народа (I R III).

Сар 8.

8,1 зало лиюк народа (I. III); оуїса зало (II).

8,2 народо (I, II, III);

8,4 исїи (I S), оуїса и сїи (I R, II, III);

8,4 еште ли окаенено (I, II, III)

8,19 колико (I, II, III);

8,21 како не (I, II, III);

8,28 обѣщанїа (I, II, III);

8,28 Іоанна Крстителя (I, III), алї одни а Іоанна Кр. (II)

8,31 въ трегїи день (I, II, III);

8,35 двиоу свою (I, II, III);

8,35 тои спасетъ (I, II, III.).

8,37 или что (I, II, III.).

Сар 9.

9,3 оубѣлити (I, II, III);

9,6 бѣхъ со причтанїи (I S), оуїсаю со (I R, II, III);

9,7 того полоуиаите (I S), его оумиаите (I R, II, III);

9,13 хотѣша (I, II, III);

9,20 авне доуь (I S + тоткасъ дуь (II), оуїсаютоткасъ (I R III);

9,25 доуше тѣми и гвѣзїи (I, II, III);

9,26 прокажен (I S), сотвори его (I R, II, III);

9,41 имѣ, мое (I, II, III);

9,42 камень сиь (I, III.) оуїсаю: камень (II)

Сар 10.

10,8 плотъ една (I S), ~ една плотъ (I R, II, III);

10,12 поустити и поустить (I, II, III);

10,13 коснѣтсѧ иуь (I, II, II.).

10,14 и не бранте (I, II, III);

10,16 благословѣташе ср (I, II, III.);

10,25 внити (I, II, III);

10,30 и оцаристѵро (I, III), и отцєвѣ ѣ ѵ овєродіи рн (II);

10,37 отцоуоо (I S), глѣвцо в отцоуоо (I R, II, III);

10,38 и крєстєїанѣ (I, II, III);

10,47 Назорѣнинъ (I, II, III);

10,47 сіе (I S), синъ (I R, II, III);

10,49 ємѣ возгласити (I, II, III).

Сар. 11.

11,2 никтоже (I, II, III).

11,2 отрѣшита (I, II, III);

11,3 послєтъ (I, II, III);

11,13 ѵто обрѣтитєтъ (I S), найдетъ ли чєго (I R, II, III);

11,20 оутро милоодѣите (I, II, III);

11,23 Аминъ бо (I, II, III).

11,24 молитєсѧ ѵроитѡ (I S), ѵроситъ въ молитвоар (I R, II, III);

11,28 и ктоѵти (I, II, III);

11,28 ктоѵти обвлаетъ сію бадє (I S), ѵ тєбѣдать власть (I R, II, III);

11,30 крєщєніе Іоаннѡво съ нбе ли бѣ (I, II, III).

Сар. 12.

12,1 насади глѣвѣ (I S), ѵ раговѣ насадитъ (I R, II, III);

12,1 ограды отгоратъ (I, II, III);

12,2 плода (I S), плодовъ (I R, II, III);

12,3 Они же (I, II, III);

12,6 сына имѣ (I, II, III);

12,7 рѣша къ себѣ (I, II, III);

12,8 изверглоша єговонъ (I S), и выврогоша вонъ (I R, II, III);

12,14 жинсонъ Кєсареви дати (I S), ѵ давать подать Кєсарю (I R, II, III);

12,17 воздадите Кєсарева (I, II, III.).

12,28 обычая имѣ (I S), ~ имѣ отвѣчать (I R, II, III);
12,35 есть Адовъ (I, II, III);
12,37 окѣдоу (I S), какъ в окѣдоу (I R, II, III);
12,37 сѣ апоу есть (I S, II), сынъ ану (I R, III).

Гл. 13.

13,4 вси сїи окончатися (I, II, III);
13,5 имѣ, начать глаголати (I, II, III);
13,8 начало (I, II, III);
13,21 ли вѣть (I, II, III);
13,22 и изѣранѣи (I, II, III);
13,25 и звѣзды спадуть съ неба (I, II, III);
13,28 вѣтвїе сѣ (I, II, III);
13,29 сїи видите (I S), ~ увидите то (I R, II, III);
13,32 тоть или (I, II, III).

Гл. 14.

14,2 полна боудеть (I S), ~ прѣжнѣа возпущенна (I R, II, III);
14,5 вать (I R, II, III), оригѣ вать (I S).
14,6 добро (I, II, III.).
14,8 мое тѣло (I S), ~ тѣло мое (I R, II, III).
14,10 предать его (I, II, III).
14,11 его вѣ оудобно врѣмя (I S), ~ вѣ оудобнѣе врѣме его (I R, II, III);
14,22 примите гадите (I, II, III);
14,24 за тѣои изливаема (I, II, III);
14,27 разоидѣтѣся овцы (I, II, III).
14,29 аминь и вси (I, II, III).
14,31 аѣже (I, II, III.).
14,36 ракоусѣтѣно мено (I R, II, III), ~ о мене ракоѣ сїо (I S);
14,40 очеса имѣ (I, II, III).
14,40 апоу обычаѣи (I, II, III.).

14.43 народъ много (I, II, III).
14.45 глагола апоу (I S, II), оупѣса апоу за говорить (I R, III);
14.46 роукъ свои (I, III.), оупѣса свои за роукы (II);
14.61 онъ же (I, II, III);
14.61 Сѣвышнаго (I, II, III);
14.64 Свети повина (I S), оупѣса Свети (I R, II, III.).
14.66 во Эворіе граде (I, II, III.).
14.69 паки накать (I, II, III);

Сар 15.

15,3 много (I, II, III.);
15,8 возлюбѣ (I, II, III.).
15,12 обышлавъ паки (I, III.) ~ опать отвышлитвуа (II);
15,14 зло сотвори (I, II, III.);
15,41 иже и (I, II, III.);
15,44 оуме (I, II, III);

Сар 16.

16,14 составиша (I, II, III);
16,18 Зиши возмять (I, II, III).

II. Lukov evangelij.

1.) Razmerje med Lukianovimi in Hesihijevimi varijantami v staroslovenskih rokopisih.

Cap 1.

1,5 Ἡ γ. γυνὴ αὐτῷ, Ἡ γ. γυνὴ αὐτοῦ l ἡ γ. γυνὴ αὐτῷ – жена егов (A, M, N, O, S, Ž);

1,15 Com ἐνώπιον κυρίου – пред҃ъ гⷭмъ (M, N, O, S, Ž), Ἡ θεοῦ l κυρίου = пред҃ъ бгомъ (A);

1,27 Com ἐξ οἴκου Δαυίδ – отъ дому давыда (A, M, N, S, Ž), Hadd καὶ πατρίας ϕ οἴκου – и отьчьства (O);

1,28 Ἡ κύριος μετὰ σοῦ, Kadal εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν μου – в҃ъ ж҃ъ тобою бⷭ҇ословена ты въ женахъ (A, M, N, O, S, Ž);

1,28 Ἡ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν ὁ ἄγγελος – и вшедъ къ ней ангелъ рече (A, M, N, O, S, Ž), Kadal ὁ ἄγγελος a πρὸς. om αὐτὴν;

1,29 Ἡ ἴδε ἐπὶ τῷ λόγῳ, Kadal ἰδοῦσα μ δε – она же видѣвши сьмте ся о словеси его (A, M, N, O, S). Ž dig adal ἀκούσασα δε – слышавъши (Ž);

1,29 Ἡ ἐπὶ τῷ λόγῳ, Kadal αὐτοῦ μ λόγῳ – словеси его (A, M, N, O, S, Ž);

1,34 Com πῶς ἔσται τοῦτο – како сѣдѣетъ се (A, M, N, O, Ž), Hadal μα μ ἔσται – имѣ (S);

1,41 Ἡ ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ, Ἡ ~ ἡ Ἐλισάβετ α τον – оуслыша елисавет҃ꙋ цѣлованиѥ маріино (A, M, N, O, S, Ž);

1,41 Com ἐνεπλήσθη τὸ βρέφος – въпрѣла се младѣнець (M), Hadd ἐν ἀγαλλιάσει μ βρέφος – радостаніи (A, N, O, S, Ž);

1,44 Ἡ ἐβούλετο ἐν ἀμαλιάθει τὸ βρέφος; Ἦν τὸ βρέφος αὐτὸν βεβυσμένα σε πλαδνιεκε γαδοπαπαιι (a, m, n, o, s, ž);

1,50 Ἡ γενεὰς καὶ γενεὰς αἰὶ γενεὰν καὶ γενεάν – βεβοδυ u βοδυ (a, m, n, s), βεβοδυ u βοδυ (ž), Ἡ γενεὰς γενεῶν ἡ γενεὰς καὶ γενεάς;

1,60 Ὃν ἐκλήθη Ἰωάννης – παρεκεπα σε μπαπκε (m), Ἡ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐστὶν Ἰωάννης – μπη ενογ μπαπκ (a, n, s, ž);

1,61 Ἡ ἐκ τῆς συγγενείας – σπε μοπδεπιεπα (a, m, n, o, s, ž); Ἡ ἐν τῇ ἐ. ἡ ἐκ τῆς ἐ.;

1,62 Ἡ καλεῖθαι αὐτό – παρεπεπτιε (a, m, n, s, ž), Ἡ αὐτὸν ἡ αὐτὸ μ καλεῖθαι – π. ετο (o);

1,66 Ὃν οἱ ἀκούσαντες – μπιπαβιπεπ (m, n, o, s, ž), Ἡ ἀκούοντες ἡ ἀκούσαντες – μπιπαπτπ (a);

1,66 Ἡ καὶ χὰρ χείρ, Ἡ ὃν χάρ μ καί – ι μβκα (a, m, n, o, s, ž);

1,74 Ἡ ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν, Ἡ καὶ ἡμῶν μ ἐχθρῶν – ιγ μβκωι βραπε πωπιμε (m, n, o, s, ž);

1,75 Ἡ πάσας τὰς ἡμέρας ἡμῶν, Ἡ καὶ τῆς ζωῆς α ἡμῶν – βεπ ɔβτπ ϫιϫωτωι πωπεε (m, n, o, s, ž);

1,76 Ἡ καὶ σύ δε, Ἡ ὃν σαρύ – μ πωι (a, m, n, o, s, ž);

1,78 Ὃν ἐπεσκέψατο ἡμᾶς – πεκπτπιπ επε πιαι (a, m, o, s), Ἡ ἐπισκέψεται ἐπεσκέψατο – πεκπτπ πιακ (n, ž);

Cap. 2.

2,5 Ἡ Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ, Ἡ καὶ γυναικὶ μὴ τῷ – ϭρμπεπιιπ ενογ ϫεπωϩ (a, m, n, o, s, ž);

2,9 Ἡ καὶ ἄγγελος, Ἡ καὶ ἰδοὺ μ καί – μ πε αππεπ (a, m, n, o, s, ž);

2,14 Ἡ εὐδοκίας, Ἡ εὐδοκίᾳ ἡ εὐδοκίας – ϭπαπαβοπεπιε (a, m, n, o, s, ž);

2,15 Ἡ ἄγγελοι, οἱ ποίμενες, Ἡ καὶ οἱ ἄνθρωποι μ ἄγγελοι – αππῆπ μ πιβωι πϫεπτωμε (a, m, n, o, s, ž);

2,28 Сот ἐδέξατο αὐτό - примемъ е (a, m, n, o, ž), Ж αὐτόν l αὐτό - м (S);

2,33 Ж ὁ πατὴρ αὐτοῦ - отць его (a, ž), v S је надо стио prijisano мокрѣ, - Ж Іωσήφ l πατὴρ αὐτοῦ - моєрѣ (m, n);

2,33 Ж ἡ μήτηρ, Ж add αὐτοῦ μ μήτηρ - матери его (a, m, n, o, S, ž).

2,35 Ж καὶ σοῦ, Ж add δε μ σοῦ - и тебѣ же (a, m, n, o, S, ž);

2,36 Ж μετὰ ἀνδρὸς ἔτη - съ мужемъ лѣта (a, m, n, o, S, ž), Ж ~ ἔτη μετὰ ἀνδρός;

2,38 Ж καὶ αὐτὴ, Ж add αὐτή μ αὐτῇ - и тои въ тъ часъ (a, m, n, o, S, ž);

2,38 Ж θεῷ, Ж κυρίῳ l θεῷ - бѹ (a, m, n, o, S, ž);

2,40 Ж κρατοῦντο, Ж add πνεύματι μ ἐκρατοῦντο - крѣпляхѫ= мѧ сѧ дхмь (a, m, n, o, ž), v S је дхмь prijisano, надъ рѣто;

2,42 Ж ἀναβαινόντων αὐτῶν, Ж add εἰς Ἱεροσολύμα μ αὐτῶν - вьшедшимъ (вьходѧщимъ S) вьходѧщемъ (a, o, ž) мѣ (a, m, n, o, S, ž);

2,43 Ж οἱ γονεῖς αὐτοῦ - не мои родителе его (a, ž), v S је prijisano надъ то мокрѣ и матн, Ж ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ l ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ - не мо моєрѣ и ма= тери его (m, o).

2,48 Ж εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ - рече къ немоу матн его (a, m, n, S, ž), Ж ~ εἶπεν μ αὐτῷ - к немоу матн его рече (o).

2,51 Ж ῥήματα ἅπάντα, Ж add ταῦτα μ ἅπάντα - вьсѣ сиѧ (a, m, n, o, S, ž).

Сар 3.

3,1 Сот ἐν ἔτει δε πέντε καὶ δεκάτῳ, Ж от δε μ ἔτει - въ лѣто на десѧте мого (a, m, n, o, S, ž).

3,4 Ж γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, Ж add λέγοντος μ προφήτου - писано въ книзѣ словесъ исаи пра глѣнна (a, m, n, o, S, ž);

3,8 Сот καρποὺς ἀξίους – плодове достойне (Α Ж, N, O), Н καρπὸν ἄξιον – плод достоин (S, Ž);

3,14 Н τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς, Ж ~ καὶ ἡμεῖς απ – и мы што творимо (A, M, N, O, S, Ž);

3,16 Н ἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης, Ж ~ ὁ Ἰωάννης απᾶ= сим – отвраштаваше сваки говорећи (A, M, N, O, S, Ž);

3,22 Н φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, Н add λέγουσαν ~ γενέσθαι ѡ̃ва сиде додато ѡ̃ва (M, N, S, Ž);

3,23 Н ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, Ж ~ ἀρχόμενος ~ τριάκοντα – дакле поче трећег десетина лета наи= наи (M, N, S, Ž);

3,23 Н ὢν υἱὸς ὡς ἐνομίζετο – ѡ̃ва ме нико мишаше (M, N, S, Ž), Ж ~ ὡς ἐνομίζετο υἱὸς;

3,24 Н τοῦ Μελχεί, Ж Μελχὶ Н Μελχεί – мелхиев (M, N, S, Ž);

3,25 Сот Ἐσλί, Н Ἐσλίμ – есимов (N, S, Ž), у Nimano v tekstu bo esimjov ima se kot zgoli namenoma statan (Jagić, Codex Marianus, 204 pod črto);

3,26 Н τοῦ Ἰωδήχ, Ж Ἰωδήφ Н Ἰωδήχ – иодиов (M, N, S, Ž);

3,26 Н Ἰωδά – иудин (M, N, S, Ž) Ж Ἰουδά Н Ἰωδά;

3,29 Н Λευεί – левитин (M, N, S, Ž), Ж Λευὶ Н Λευεί;

3,30 Н Ἰωνάμ, Ж Ἰωνάν, Н 76 Ἰωάνας – иоанаев (M, N, S, Ž);

3,31 Н Ματτά, Ж Ματάν – матанов (M, N, S, Ž);

3,32 Н Ἰωβήδ, Ж Ὠβήδ – овидов (M, N, S, Ž);

3,32 Н Σαλά, Ж Σαλμών – салмонов (M, N, S, Ž);

3,33 Н Ἀδμείν, Ж Ἀράμ Н Ἀδμείν – аранов (M, N, S, Ž);

3,33 Н Ἀρνεί, Ж Ἰωράμ – иоанов (M), иоранов (Ž), иоранаш (N);

3,35 Сот Ραγαῦ, Н Ραγάβ Н Ραγαῦ – раавов (M, N, S, Ž);

Сар 4.

4,1 Н πλήρης πνεύματος ἁγίου – испуњен Духа светога (M, N, S, Ž), Ж ~

πλήρης μ ἁμίου;

4,1 Η ἐν τῷ ἐρήμῳ, Π εἰς τὸν ἔρημον – βε πορτυκιτικ (m, n, s, ž);

4,2 Η ἐπείρασεν, Π add ὕστερον μ ἐπείρασεν – πολλοβε βεζηακα (m, n, s, ž);

4,3 Η εἶπεν δε, Π καὶ εἶπεν l εἶπεν δε – μερε (m, n, s, ž);

4,4 Η ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Π ν πρὸς αὐτὸν μ Ἰησοῦς – στκ= βωωτκα με κα ηενογ (m, n, s, ž);

4,4 Η γέγραπται, Π add λέγων α γέγραπται – ωτ ρωιαηο (m, n, s, ž)

4,4 Η ἄνθρωπος, Π add ἀλλ' ἐπὶ πάντι ῥήμαι θεοῦ μ ἄνθρωπος – ρκε κα ο βοικαηε ωτ στωω (m, s, ž);

4,5 Η ἀναγαγὼν αὐτόν, Π add ὁ διάβολος μ αὐτόν – βεζβελε ν θωκβαηε (m, n, s, ž);

4,5 Η ἔστηξεν, Π add εἰς ὄρος ὑψηλον α ἔστηξεν – κα ψηο βοι= cokno (m, n, s, ž);

4,8 Η ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ – σκβωωτκαβε μκ μερε ενογ (m, n, s, ž), Π ν αὐτῷ εἶπεν δτ̄;

4,8 Η γέγραπται, Π add ὑπαγε ὀπίσω μου Σάτανα α γέγραπται – μδε ζα ηαπκαφτοηο ρωιαηο ρεηκ (m, n, s, ž);

4,9 Η ἤγαγεν δε, Π καὶ ἤγαγεν l ἤγαγεν δε – μβελε (m, n, s, ž);

4,17 Η βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου –, Π ν Ἡσαΐου τοῦ προφήτου – κωωτκ ωαιη προρκα (a, m, n, o, s, ž);

4,18 Η ἀπέσταλκέ με, Π add ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν – ποκλα μη ωμλωωτκ ηκηρομωεηωτ ερδιαηβ (a, m, n, o, s, ž);

4,22 Η υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος, Π οὗτος ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ – νε μβ μη ρεηκ ετβ κοεροβε (a, m, n, o, s, ž);

4,24 Η ἐν τῷ Ἱορδάνῃ ἐπὶ Ἐλισαίου – βτβ ηγη ελιιεη (a, m, n, o, s, ž), Π ν ἐν τῷ Ἱορδάνῃ μ Ἐλισαίου;

4.27 Ἡ Ναμάν. Ἡ Νεέμιαν - πεσπαιτς (α, m, n, ο, ξ), πεσπαιτς (S);

4.31 Ἡ Καφαρναούμ, Ἡ Καπερναούμ - καπερναούμ (α, m, n, ο, S, ξ).

4,33 Ἐκ πτῶμα δαιμονίου ἀκαθάρτου - ἐχῆς δηοια μεκιστα (δηοιο μεκιστα A) (α, m, n, S, ξ), Ἡ δαιμόνιον ἀκάθαρτον - ἐχῆς μεκιστα (ο);

4,34 Ἡἔα, Ἡ adal ἐξέλθε μἔα - ἐπῆ αιπαιτι (α, m, n, ο, S, ξ);

4,41 Ἡ σὺ εἶ ὁ υἱός, Ἡ adal ὁ χριστός α υἱός - πιεμμχ πς (m, n, S, ξ),

4,40 Ἡ ἐδερέπεν - ιμπαιδαιμε (n, ξ), Ἡ ἤδερέπεν - μιμπαιδαιμε (m, S);

4,44 Ἡ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Ἰουδαίας, - Ἡ Γαλιλαίας l Ἰουδαίας - πα μπαπιιστιμχ ταιμπουσπχ (m, n, S, ξ).

Cap 5.

5,2 Ἡ ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες, Ἡν ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν - αμεδιμε ομο πεπ (α, m, n, ο, S, ξ);

5,3 Ἡ καθίσας δε, Ἡ καὶ καθίσας l καθίσας δε - μ σπδε (α, m, n, ο, S, ξ);

5,3 Ἡ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδαξεν - με καραβι αγραιαιμε (α), Ἡ ἐδίδαξεν α ἐκ - αγραιαιμε με καραβι (m, n, ο, S, ξ);

5,5 Ἡ τὰ δύκτια, Ἡ τὸ δύκτιον l τὰ δύκτια - μπομπ (α, m, n, ο, S, ξ);

5,6 Ἡ τὰ δύκτια - μπομπ (α, ο, ξ), Ἡ τό δύκτιον l τὰ δύκτια - μπομπα (m, n, S);

5,15 Ἡ ἰδραπεύεθδαι, Ἡ adal ὑπ αὐτοῦ μ ἰδραπεύεθδαι - ιμπαιμε ομ ομο πεπ (m, n, S, ξ);

5,17 Ἡ αὐτούς - ιπ (α, m, n, ο, S, ξ), Ἡ αὐτόν l αὐτούς;

5,20 Ἡ εἶπεν, Ἡ adal αὐτῷ μ εἶπεν - μεπεπογ (α, m, n, ο, S, ξ);

5,24 Ἡ ἐξουσίαν ἔχει, Ἡν ἐξουσίαν ἔχει α υἱός - βιαιπτς

μηκατι ϲπεκ (a, m, n, o, s, ž);

5,29 Η ὄχλος πολὺς τελωνῶν – παρολε μονοκο νικιταρь (a, m, n, o, s, ž), Πν ὄχλος τελωνῶν πολύς;

5,30 Η οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν, Πν οἱ γραμματεῖς αὐτῶν .... φαρισαῖοι – κοκινοκοκιμι μγκο μ φαρικοκι (a, m, n, o, s, ž);

5,33 Η οἱ μαθηταί, Παλαι δια τι οἱ μαθηταί – πο γκπο ογγενημι (m, n, s, ž);

5,34 Η ὁ δε ἰς, Πομ ἰς – οκοκκε (m, n, s, ž);

5,35 Η ὅταν – ειδα (m, n, s, ž), Παλαι καὶ α ὅταν;

5,36 Η ἱματίου καινοῦ σχίσας, Πομ σχίσας μ καινοῦ – μιμοι κοκοκε (m, n, s, ž);

5,36 Η τὸ ἐπίβλημα – πριεταβκικε (m, n, s, ž), Πομ τὸ ἐπίβλημα;

5,37 Η ὁ οἶνος ὁ νεός – βικο κοκοε (m, n, s, ž), Πν ὁ νεὸς οἶνος;

5,38 Η βλητέον, Παλαι καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται – βεκκιβατι μ οδοε μοδκιοδετь ϲπ (m, n, s, ž);

5,39 Η θέλει, Παλαι εὐθέως α θέλει – αδιε χοκιπετь (m, n, s, ž);

5,39 Η χρηστός, Η χρηστότερος l χρηστός – κογγε (m, n, s, ž);

Сар. 6.

6,1 Η σαββάτῳ – сοδοτκο (a, o), Παλαι δευτεροπρώτῳ – сοδοτκο βτοροπερβκικ (m, n, s, ž);

6,1 Η μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἤρξαντο τοὺς στάχυας, Πν τοὺς στάχυας α καί – ογγενιμικο κλαсκι ι πολοδκ (a, m, n, o, s, ž);

6,1 Сот χερσίν – рδκαπи (a, m, n, s, ž), Η αὐτῶν μ χερσίν – рδκαπи рδкимии (o);

6,2 Η εἶπον, Παλαι αὐτοῖς – гπошп шпъ (a, m, n, o, s, ž).

6,2 Сот σάββασιν, Η σαββάτῳ l σάββασιν – в сοδοτκ (a, m, n, o, s, ž);

6,3 Η ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν, οὐδε – отвъштавъ

μὴ μετὰ χολῆς καὶ λύπης (A, m, n, O, S, Ž). Π + οὐδὲ α οὔτε;

6,4 Η τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως λαβεῖν – μόνοις ἐξουσίαν ἔχουσι (A), μόνοις (O) Η al om λαβεῖν – Ž, Π ἔλαβεν l λαβεῖν – μόνοις (m, n, S);

6,6 Η ἐγένετό δε, Π add καὶ μ δε – ἐκινήθη καὶ ἐν (A, m, n, O, S, Ž);

6,6 Η ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ – ὁ χειρὸν μου (A, m, n, O, S, Ž), Π + ἐκεῖ α ἄνθρωπος;

6,8 Η εἶπεν δε, Π καὶ εἶπεν l εἶπεν δε – μὲ φόβο (A, m, n, O, S, Ž).

6,8 Η ἀνδρί – ἀνθρώπῳ (A, Ž), Π ἀνθρώπῳ l ἀνδρί – χειροκόβῳ (m, n, O, S);

6,8 Η καὶ ἀναστάς, Π ὁ δε l καί – σηκώθη (A, m, n, O, S, Ž);

6,9 Η εἶπεν δε – φόβο καὶ (A, m, n, O, S, Ž), Π οὖν l δέ;

6,9 Η εἰ ἔξεστιν – ἀπὸ ἐξουσίαν (A, O, Ž), Π τί l εἰ – ἀπὸ ἐξουσίαν (m, n, S);

6,9 Η τῷ Σαββάτῳ, Π τοῖς σάββασιν l τῷ Σαββάτῳ – βλο- σοῦν (A m, n, O, S, Ž);

6,9 Η ἀπόλεσαι – καταφθεῖραι (A, m, n, O, S, Ž), Π ἀποκτεῖναι l ἀπό- λεσαι;

6,10 περιβλεψάμενος, Η ἐξέτεινεν l ἐπιβλέψας – προσβλέψας (A, m, n, O, S, Ž);

6,10 Η χεῖρ αὐτοῦ – χεῖρα σου (A, m, n, O, S, Ž), Π ὑγιὴς μ αὐτοῦ;

6,10 Η χεὶρ αὐτοῦ, Π add ὡς ἡ ἀλλή – ὅλο μ ὁμοίαν (A, m, n, O, S, Ž);

6,14 Η καὶ Ἰάκωβον – μ μόνοβα (m, n, S, Ž), Π om καί a Ἰάκωβον;

6,15 Η καὶ Ματθαῖον, Π om καὶ a Ματθαῖον – ματθαῖον (m, n, S, Ž);

6,15 σιμὰ κὶ 6,14;

6,16 Η καὶ Ἰούδαν – μ ιούδα (m, n, S, Ž), Π om καί a Ἰούδαν;

6,16 Η ὃς ἐγένετο, Π add καὶ μ ὃς – μὲ ἐκίνησαν (m, n, S, Ž);

6,17 Ἦλθος πολύ, Κ᾽ απ πολύ μ ὄλθος – παροδ᾽ (a, m, n, o, S, ž);
6,18 Ἤδη ἐπώοττο – μεταπλασμ. σπ (a, m, n, o, S, ž), Κ᾽ add καὶ ἀνδρὸ-πώοττο;
6,20 Απ οἱ πτωχοί – πτωτικὴ (m), Κ᾽ add τῷ πτώματι μ πτωχοί-πτωτικὴ ἐγὼ (a, n, o, S, ž);
6,21 Απ χορταβόλβεβδε – παλατ. σπ (m, n, o, S, ž), Κ᾽ χορταβόλβοντα μ χορταβόλβεβδε – τὴ παλατ. σπ (a);
6,21 Απ μελάββετε – βαπτίσετε σπ (a, o, S, ž), Κ᾽ μελάββοντα μ μελάββετε – βαπτιστὴ σπ (m, n);
6,23 Απ ἐν τῷ οὐρανῷ – να πεσκε (a, m, n, o, ž), Κ᾽ τοῖς οὐρανοῖς μ τῷ οὐρανῷ – να πεσκερ (S);
6,15 Κ᾽ οἱ ἐμπεπλυσμένοι, Κ᾽ add τῶν μ ἐμπεπλυσμένοι – παλατ. σπ (m, n, S, ž);
6,25 Κ᾽ οὐκ οἱ μελῶντες, Κ᾽ add ὑμῖν α οἱ – γορ βαπτ. σπ (m, n, S, ž);
6,26 Κ᾽ καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς – δοξρο μεσιτ. σ βαπτ (m, n, S, ž), Κ᾽ ὑμᾶς εἴπωσιν;
6,26 Κ᾽ πάντες οἱ ἄνθρωποι – βαπτ. μέσ (m, n, S, ž), Κ᾽ απ πάντες α οἱ;
6,29 Απ τὴν σταφίδα – παλατ. (m, S), Κ᾽ add δέξιαν μ σταφίδα – δεξιὰ παλατ. (n, ž);
6,30 Κ᾽ πατεῖ αὐτοῦντι, Κ᾽ add δε μ πατεῖ – βαπτ. μεσ προσπ. (m, n, S, ž);
6,33 Κ᾽ καὶ οἱ ἁμάρτωλοι, Κ᾽ add γὰρ μ καὶ – μὲ τ᾽ ὑπόπτ. (a, m, n, o, ž), τ᾽ ὑπόπτ. δο (S);
6,36 Κ᾽ γίνεβδε οἰκτίρμονες, Κ᾽ add γὰρ μ γίνεβδε – δεῖπνον ὀφ-δο παθητ. (a, m, n, o, S, ž);
6,36 Κ᾽ καλὸς ὁ πατήρ, Κ᾽ add καὶ μ καλός – πολλ. μ ὀπισ (a, m, n, o, S, ž);
6,39 Κ᾽ εἶπεν δέκα, Κ᾽ απ καὶ μ δε – μετ. πρ (m, n, S, ž);

6,39 Ἠμπεβοῦντα - βα πολὺ βπαδεπε σπ (m, n, s, ž), Ἢ πεβοῦντα β ἐμπεσοῦντα;

6,40 Ἢ διδάβκαλοϲ, Ἢ αὐτοῦ μ διδάβκαλοϲ - σγπωπεπεπκρεωπβ (m, n, s, ž);

6,43 Ἢ οὐδὲ πάλιν δέηδραν, Ἢ σπ πάλιν μ οὐδέ - πω ἀηδνο (m, n, s, ž);

6,42 Ἢ πῶϲ δύπαβαι, Ἢ αὐτ ἢ α πῶϲ - πω καλω π. (m, n, s, ž);

6,44 Ἢ ἐκ βάτου βταφυλὴν τρυγῶβιν - σπβ πηπιπα τρυγὸβ σβεπ-πιπβ (m, n, s, ž), Ἢ ν ἐκ βάτου τρυγῶβιν βταφυλὴν;

6,45 Ἢ πονηρόϲ, Ἢ αὐτ ἄνθρωποϲ μ πονηρόϲ - γαπβ κπκβ (m, n, s, ž).

6,45 Ἢ ἐκ τοῦ πονηροῦ, Ἢ αὐτ ἀγαθοῦ τῆϲ καρδίαϲ αὐτοῦ - σπβ γπαλο μονηρβπιπα ωμλα ρβοκο (m, n, s, ž).

6,48 Ἢ διὰ τὸ καλῶϲ οἰκοδομῆβθαι αὐτήν, Ἢ τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν l διὰ τὸ καλῶϲ οἰκοδομῆβθαι αὐτήν - σπωβα-πα δοδκπα καπεπε (m, n, s, ž);

Cap 7.

7,1 Com ἐπεί δε, Ἢ ἐπειδή - ειδα (a, m, n, o, s, ž).

7,1 Ἢ καφαρναούμ, Ἢ καπερπαούμ - καπερπαουπβ (a, m, n, o, s, ž);

7,6 Ἢ ἔπεμψεν φίλουϲ ὁ ἑκατόνταρχοϲ - πομλα ἀρουβ μπτπκπβ (m, n, s, ž), Ἢ ν ὁ ἑκατόνταρχοϲ φίλουϲ - μπτπκπβ ἀρουβαο (a), μπτπκπβ ἀρουβ (o);

7,6 Ἢ ἔπεμψα, Ἢ αὐτ πρὸϲ αὐτόν μ ἔπεμψα - πομλα κβ πεπου (a, m, n, o, s, ž);

7,9 Com λέγω ὑμῖν - ωω βαπβ (m, n, o, ž), Ἢ αὐτ ἀμήν α λέγω-απιπβ ωω (a, s);

7,10 Ἢ ὑποβτρέψαντεϲ εἰϲ τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντεϲ - βγβραπτπωε σπ βο δαπβ πομλαπιιι (a, m, n, o, s, ž), Ἢ οἱ πεμφθέντεϲ α εἰϲ;

ζ.10 Η σοῦλον, Καὶ εἰ ἐδ ἀνῆν τ= μ σοῦλον – Samaritanische (a, m, n, O, S, Z);

ζ.12 Η μονογενὴς υἱός, Κ= υἱὸς μονογενής – τὴν μονάδα (a, m, n, O, S, Z);

ζ.12 Η ὄχλος ἱκανὸς ἦν – παρὰ πολὺν σε νεκρ (a, m, n, O, S, Z), Κοπ ἦν μ ἱκανός;

ζ.21 Η ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, Καὶτῇ l ἐκείνῃ – ἐν τῇ καιρῷ (m, n, S, Z);

ζ.21 Η ἐκείνη ἐν τῷ (a m, n, S, Z), Καὶ δε μ ἐκείνη;

ζ.22 Η ἀποφωλάς, Καὶ εἰ ἐδ μ ἀποφαλάς – οὐκ ἐν πονηρίᾳ τινὶ (m, n, S, Z);

ζ.22 Κοπ χωλοί, Καὶ καὶ ἀχωλοί – ν χρᾶται (Z; a m, n, O, S χωλοὺς κοπ);

ζ.22 Η καὶ κωφοί – ν λόγιον (Z), Κοπ καὶ ἀκωφοί – (m, n, S);

ζ.27 Κοπ οὗτός ἐστιν – ἐστὶν (m, S), Καὶ γὰρ μ οὗτος – ἐστὶν (n, Z);

ζ.27 Η ἰδοῦ ἀποστέλλω, Καὶ ἰδοὺ μ ἰδοῦ – μ ἀγγελον πομπὸν (m, n, S, Z);

ζ.28 Η μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν, Καὶ προφήτης μ γυναικῶν – Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἐστὶν (m, n, S, Z);

ζ.29 Η βάπτισμα Ἰωάννου – χρῖσιν ἐπιτελεῖν ἐπιτάσσουσα (m, n, S, Z), Καὶ τοῦ βαπτίστου μ Ἰωάννου;

ζ.35 Κοπ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων – πρωτοτόκου ἐστὶν ἐν ἐνοχῇ σὺν ἐνοχῇ (n, Z), Η οπ πάντων τῶν τέκνων – (m, S);

ζ.37 Η ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει, Κ= ἥτις ἦν μ πόλει – ἐν γαστὶ πόλεως ἐστὶν (a, m, n, O, S, Z);

ζ.32 Η ἐξορχήσασθε, Καὶ ὑμῖν μ ἐξορχήσασθε – μεθ χαρᾶς ἐστὶν (a, m, n, O, S, Z);

ζ.38 Η στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ – ἐπανελθοῦσα χαμαὶ

πρω κοιμ εκο (A, M, N, O, S, Ž). Κ' ὀπίθω μ αὐτοῦ;

7,38 Κ δάκρυσιν τοὺς ποδὰς αὐτοῦ - μυζαστι σπαλατι κομπε εκο (A). Κ' δάκρυσιν μ αὐτοῦ; - πομστι κομπεσαμυζαμιν (M, N, O, S, Ž);

7,44 Κ μι ἐπὶ ποδάς, Κ' μου μ ποδάς - κομπ μου (A, M, N, O, S, Ž);

7,44 Κ θριξὶν αὐτῆς - βλασκι μβοστι (A, M, N, O, S, Ž). Κ απὸ τῆς κεφαλῆς μαὐτῆς;

7,46 Σοπ μύρῳ ἠ λευγέν μου τοὺς ποδάς - με κε μυροπο παπαζα κομπ μου (A, N, O, S, Ž). Κ' τοὺς ποδάς α ἠ λευγεν - κομπ μου μυρικ παπαζα (M);

7,49 Σοπ τίς οὗτός ἐστι - χτο μβ εκο (M, N, O, S, Ž). Κ' ἐστι οὗτος - εκο σβ (A).

Сар 8.

8,3 Κ δι χόνον αὐτῷ - κομπιαζη εκου (M, N, S, Ž). Κ' τοῦς λαῶτῷ;

8,9 Κ τίς ἐστι. Κ απλ λέγοντες α τίς - κβοστε μπο (A, M, N, O, S, Ž);

8,9 Κ αὕτη εἰμὶ ἡ παραβολή. Κ' αὕτη μ παραβολή - μπο μεπε πρωτοκα εμ (A, M, N, O, S, Ž);

8,10 Σοπ εἶπεν - μερε (M, N, O, S, Ž), Κ απλ κοτοῦς μ εἶπεν - μερε μπε (A);

8,11 Σοπ ἀκούοντες - μὴ συνίωσιν - μκυστιμπε κε μαγομπαμτ (A, M, N S), Κ απὸ ἀκούωσιν καί μ ἀκούοντες - μκυστιμπε κεμπαπε κ κε μαγομπαμτ (O, Ž);

8,15 Σοπ ἐν τῇ καρδίᾳ - βσ τριπομπι (M, N, Ž), Κ απὸ τοῦτα λέγων ἔφαντεν: ὁ ἔχων οὖτα ἀκούετω, κοτ ν A, O, S μ ἐστι ν M μίμισαπο πα κοβι (Jagić, Codex Marianus, 228, μ βοτο): με εἶπ βσ - γιι · μπομ κ ομμι κβοστε δα μκυστμ;

8,16 Σοπ οὐδείς δε - κιτπομπε ομου (M, N, Ž). Κ πομδ οὐδεις - (A, O, S);

8,20 Ἠἀπηγγέλη σε, Ηκαὶ ἀπηγγέλη l ἀπηγγέλη σε - μ βγβαστικιν (a, m, n, O, S, Ž);

8,20 Ἠ ὅτι ἡ μήτηρ, Ηαδδ λεγόντων α ὅτι - πιθανοτατο κα = μεν (a, m, n, O, S, Ž);

8,21 Ἠ ποιοῦντες, Ηαδδ αὐτόν μ ποιοῦντες - πβορομεν ε (a, m, n, O, S, Ž);

8,22 Ἠ ἐζήτετό σε - δεμνω νε (a, m, n, O, S, Ž), Ηκαὶ ἐζήτε το l ἐζήτετο σε;

8,25 Com εἶπεν σε, Ηκαὶ εἶπεν l εἶπεν σε - μ ρερε (a, m, n, O, S, Ž);

8,25 Ἠ ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν, Ηαδδ ἐστιν μ ποῦ - χδδ εστι βομα βαμα (a, m, n, O, S, Ž);

8,25 Ἠ πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, Ηι λέγοντες πρὸς ἀλλήλους - πιδ = μεν χοσεστο (a, m, n, O, S, Ž);

8,26 Ἠ Γερσεβγτῶν - δεκαπαρεπσκη (Ž) Ηι Γαδαρηνῶν l Γερσεβηνῶν - γαδαρεπσκη (a, m, n, S);

8,27 Ἠ ὑπήρπβεν ἀπὸ, Ηαδδ αὐτῷ μ ὑπήρπβεν - βρποτε μ πιδα (a, m, n, O, S, Ž);

8,27 Ἠ ἔχων δαιμόνια, Ηὃς εἶχεν l ἔχων - μ πε μπο (m, n) μπο = αμε (a, S, Ž);

8,27 Ἠ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, Ηι ἱμάτιον οὐκ ἐνεδύσατο - βε μηδ πε οδιαταδαμε σι (a, m, n, O, S, Ž);

8,28 Ἠ ἰδών σε τὸν Ἰησοῦν ἀνακράξας, Ηαδδ καὶ α ἀνεκράξας - ογβορπβε πε πια μ βογεπιβε (a, m, n, O, S); Ž σπ μ βεβπιβε;

8,30 Ἠ Ἰησοῦς τίνος, Ηαδδλέγων α τί - μπωπ ρπο (a, m, n, O, S, Ž);

8,30 Ἠ τίνος ὄνομά ἐστιν - ρπο πμ μπη μπο (a, m, n, O, S, Ž), Ηι ἐστιν ὄνομα;

8,30 Ἠεἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς αὐτόν, Ηι δαιμόνια πολλὰ

εἰσῆλθεν - δηλονότι μονῳδῶν βοηθῶ (A, M, N, Q, S, Z);

8,31 Ἤρξατο χαίρειν ..... καὶ παρεκάλεσεν, Ἢ καὶ παρεκάλει ἢ καὶ παρεκάλεσεν - ἐπειδὴ ἐνίοτε ἡ μετοχὴ (A, M, N, Q, S, Z);

8,36 Καὶ ἐπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἐσόμενοι, Ἢ διὰ τοῦτο οἱ ἐσόμενοι - βούλονται τὸ μέλλον ἢ ἐνεστῶτα (A, M, N, Q, S, Z);

8,37 Καὶ ἱερεύσητε - ἱερεύσετε (A, S, Z), Ἢ ἱερεύσητε ἢ ἱερεύσητε - ἱερεύσαιτε (A, N, M).

8,38 Καὶ ἐπέλευσεν δὲ αὐτὸν λέγων, Ἢ διὰ τί ἔλεγον - ἵνα μὴ σπουδάζωσιν ὡς (A, M, N, Q, S, Z);

8,39 Καὶ ὅσα ἂν ἐπίωσιν, Ἢ ὅσα μὲν ἐπίωσιν - ἐπειδὴ πολυσύλλαβα (A, M, N, Q, S, Z);

8,40 Καὶ ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν, Ἢ ἐστράφετο δὲ ἢ ἐν δὲ - δῆλον ὅτι ἐπὶ βάθους (M, N, S, Z);

8,41 Καὶ οὗτος ἤρχετο - ἵνα μὴ κωλύσῃ (A, M, N, Q, Z), Ἢ αὐτὸς ἢ οὗτος - ἵνα (S);

8,45 Καὶ ἀπολίβοντες, Ἢ διὰ καὶ λέγεις τίς ὁ ὑψίμενος μὲν ἀπολείβουσιν - ἵνα τὰ ἄνω κατορθοῦται κωλύεται ὑπὸ (A, M, N, Q, S, Z);

8,47 Καὶ ἀπήγγειλεν, Ἢ διὰ αὐτῷ ἢ ἀπήγγειλεν - πολλοῖς ἐπου (A, M, N, Q, S, Z);

8,48 Καὶ θύγατερ, Ἢ διὰ θύγατερ ἐστὶν ἡ θύγατερ - θρῆνος δηλοῖ (A, M, N, Q, S, Z);

8,50 Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ, Ἢ διὰ λέγων μοι αὐτῷ - σπουδάσωμεν ἐπου (A, M, N, Q, S, Z).

8,51 Καὶ εἰσελθὼν πρὸς οὐδένα αὐτῷ - οὐδὲ τοὺς σὺν αὐτῷ μετὰ σώσει (A, S), Ἢ σὺν αὐτῷ μετὰ τίνα - (M, N, Q, Z);

8,51 Καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Ἢ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον - μοναχοῦ μὲ μοναχοῦ (A, M, N, Q, S, Z);

8,52 Καὶ ἔκλαιον πάντες, Ἢ αὐτὸς ἢ πάντες - πολὺ σχετ. (A, M, N, Q, S, Z).

8,53 Com ἀπέθανεν - συμπλα (m), Hαιθ τὸ κοράδιον μ ἀπέθανεν - συμπλα δωμα (a, n, O, S, Ž);

8,54 Η αὐτός δε κρατήσας, Hαιθ ἐπιβαλὼν ἔξω πάντας και α κρατήσας - ουκ κε μγκαιαβ βεν βονε ι επκ (a, m, n, O, S, Ž);

8,55 Com αὐτῇ δοθῆναι χρεῖν, Hι δοθῆναι α αὐτῇ - δαπιν ευ πονπιν (a, m, n, O, S, Ž).

Cap 9.

9,1 Η τοὺς δώδεκα ἀποστόλους, Hom ἀποστόλους μ δώδεκα - οδα ηα δεπιπε (a, m, n, O, S, Ž);

9,3 Η ῥάβδον - μαζηα (a, m, n, O, S, Ž), Hῥάβδους ι ῥάβδον;

9,3 Com δύο χιτῶνας ἔχειν - ηα δηβοιο χηχοη μπποπιν (m, n, O, S, Ž), Η ἔχετε ι ἔχειν - μπποπιπε (a);

9,5 Η ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης τὸν κοπιορτόν - ουκ γραδαπιοπο πραχ (a, n, O, S, Ž), Καιθ καὶ α τὸν κοπιορτόν - ι πραχ (m).

9,7 Η μυόμενα πάντα, Καιθ ὑπ' αὐτοῦ μ χηχόμενα - δηδαικπιπαδι ουκ ηειο βεπ (m, n, S, Ž).

9,8 Η προφήτης τις τῶν ἀρχαίων - πρικ ηποκκ ουκ δρεβκηχ (m, n, S, Ž), Η εἷς τις;

9,9 Η εἶπεν δε, Hκαὶ εἶπεν ι εἶπεν δε - ι μετε (m, n, S, Ž);

9,10 Η ἀκούω, Καιθ ἐχή α ἀπούω - αχ μπεπιπ (m, n, S, Ž);

9,10 Η εἰς πόλιν καλουμένην, Η πόλεως καλουμένης - γραδα παρηιαε-καλο (m, n, S, Ž);

9,10 Η εἰς πόλιν, Καιθ τόπον ἔρημον μ εἰς - πα ππεπο πο(y)πο γραδα (m, n, S, Ž);

9,10 Η Βηθσαϊδά - βιδκαιπδα (m, n, S, Ž), Η Βηθσαϊδάν;

9,14 Η ὡσεὶ ἀνὰ πεντηκόντα, Η ομ ὡσεὶ α ἀνα - πο πποπιδε-ομπ (m, n, S, Ž);

9,16 Com μαθηταῖς - ογεπικομπ (m, S, Ž), Η αιθ αὐτοῦ μ μαθηταῖς ογεπικομπ εβοπκ (n).

9,18 Сотмадутаі, Кαὶ ἀπ' αὐτοῦ μ μαθητεύ- σγκεκιμενο (M, N, S, Ž);
9,18 Ημε σὲ ὅλοι λέγουσιν εἶναι, Κ~ λέγουσι α σὲ - μι πεπεμπτ= αὐτὸς παρόν (M, N, S, Ž);
9,20 Κ Πέτρος δε ἀποκριθείς, Κ~ ἀποκριθείς δε Πέτρος - σπυβουλευτ πε πετρε (M, N, S, Ž);
9,23 Κ σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν - κρατε μου πο βοι δαιμ (M, N, S, Ž, Κ σπ καθ ἡμέραν;
9,28 Κ παραλαβών, Κ καθ καὶ α παρελαβών - μποσπε (M, N, O, S, Ž);
9,31 Сот ἔλεγον - πλαιπε (M), Κ καθ δέ μ ἔλεγον - πλαιπε πε (N, O, Ž);
9,33 Сот μιάν σοι - ελικβπεπε (M, O, S), Κ~ δέ μίαν - πεπε ελι= κβ (Ž);
9,34 Κ εὐδελπῖν αὐτούς - βολιεβπιεπε πεπε (N, Ž), Κ ἐκείνους Ι αὐτούς - βολιεβπιεπα σπεπα (M, O, S);
9,35 Κ ἐκλελεγμένος, Κ ἠγαπημένος - βοπροβλεπεπ (M, N, O, S, Ž);
9,38 Κ μονογενής μοί ἐστιν - μποσπδε πι ρεπε (A, M, N, O, S, Ž), Κ~ ἐστιν α μοι;
9,41 Κ προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου, Κ~ ὧδε μ σου - προβεδι πι σπ πβοι σπεπο (A, M, N, O, S, Ž);
9,43 Κ εἶπεν, Κ καθ ὃ Ϭ α εἶπεν - μπ μερε (A, M, N, O, S, Ž);
9,50 Κ εἶπεν δε, Κ καὶ εἶπεν Ι εἶπεν δε - μ μερε (M, N, S, Ž);
9,50 Κ μὴ κωλύετε, οὐ γὰρ ἐστιν καθ' ὑμῶν - πεδβαπιεπε πιπτε δο πα βε (M, N, S, Ž), Κ σπ οὐ γὰρ ἐστιν καθ' ὑμῶν;
9,50 Κ ὃς γὰρ οὐκ ἐστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν - μπε δο πιπτε πα βε, πο βαπ ρεπε (M, N, S, Ž), Κ ἡμῶν Ι ὑμῶν μ ὑπὲρ ε μ καθ;
9,51 Κ πρόσωπον, Κ καθ' αὐτοῦ μ πρόσωπον - πιμερβε (M, N, S, Ž);
9,54 Κ ἀναλῶσαι αὐτούς, Κ καθ ὡς καὶ Η λιά ἐπούησεν μ αὐτούς -

поклонѣ и покаже и имѣи претвори (m, n, s, ž);

9,55 Ἡ ἐπεμέμψατο αὐτοῖς, Ѩ и рече имъ (a, m, n, o, s, ž); Καὶ εἶπεν οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς, ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι ἀλλὰ σῶσαι, - v Marianskem rokopisu je prijsano v levem robu s stavicimi glagolskimi črkami, dasi ne tako lāsnimi kot so v tekstu (Jagić, Codex Marianus, 239. pod črto): рече имъ не вѣсте ли о коего духа есте сѫ бо рѣвнѣи не приде да бы рѣвнѣи погоубите на смрть; ž: n: коего духа есте вы ..... имѣте прилѣжанѣ.;

9,57 Ἡ καὶ πορευομένων, Ѩ ѥдѣрѣтѫ же и идѫщимъ (a, m, n, o, s, ž);

9,57 Ѩ πορευομένων - идѫщимъ (m, n, ž), Ἡ πορευομένου τοῦ Ἰῦ ι πορευομένων αὐτῶν - идѫщимоу имоу (a, o, s);

9,59 Ѩ ἀπελθόντι πρῶτον, Ἡ πρῶτον ἀπελθόντι - дѣвѣ мѣнѣ (a, m, n, o, s, ž);

9,59 Ѩ ἀπελθόντι - мѣнѣ (a, o, m, n, ž), Ἡ ѡπ ἀπελθόντι - s;

9,60 Ἡ εἶπεν δὲ αὐτῷ, Ѩ и ὁ Ἰς μ αὐτῷ - рече же емоу им (a, m, n, o, s, ž);

9,62 Ἡ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς - рече же къ немоу им (m, n, o, s), Ѩ и ὁ Ἰς πρὸς αὐτόν - им къ немоу (a, n); Ἡ ^{6} ѡπ πρὸς αὐτόν, Ἡ ^{6} ѡπ ὁ Ἰῦ - ž ѡπ къ немоу им.

Cap. 10.

10,2 Ἡ ἔλεγεν δὲ - глаашѧ же (a, m, n, s, ž), Ѩ и̃ глѣ се;

10,3 Ἡ ἀποστέλλω, Ѩ и ѣдѣ μ ἀποστέλλω - аз посылаю (a, m, n, s, ž).

10,4 Ἡ εἰβάλλητε ὀπίσω, Ѩ и ѡпсѧ ѣдѣте - долу вѣнидете (a, m, n, s, ž);

10,11 Ἡ πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν - града вашего въ нозѣ нашѫ (ž), на нозѣ нашѫ (n), града сего въ

γινώσκωμεν (A), Καὶ ἐν τοῖς ποσὶν ἡμῶν ⫶ ὑμῶν – (M);

10,11 Καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία, Καὶ ἐγγὺς ὑμᾶς ⫶ ἤγγικεν – προσῆλθεν ἐπὶ τοὺς ὦτους (A, M, N, S, Z);

10,12 Καὶ λέγω, Καὶ δὲ ⫶ λέγω – λιθωθῆναι (A, M, N, S, Z).

10,15 Καὶ καφαρναούμ – καπερναοὺμ (Z), Καὶ καπερναούμ – καπερναοὺμ (M, N, S, Z).

10,20 Καὶ χαίρετε δὲ – χαίρουσιν ἐν (M, N, S, Z), Καὶ μᾶλλον ⫶ δὲ – χαίρουσιν ἐν τοῖς (A).

10,21 Καὶ πνεύματι τῷ ἁγίῳ, Καὶ τῷ ἁγίῳ ⫶ πνεύματι – ὄχλοις (A, M, N, O, S, Z).

10,21 Καὶ καὶ εἶπεν, Καὶ ιω καὶ – ὅτι καὶ μετὰ (A, M, N, O, S, Z);

10,21 Καὶ εὐδοκία ἐγένετο, Καὶ ἐγένετο εὐδοκία – ἦλθεν διαλογισμὸς (A, M, N, O, S, Z).

10,22 Καὶ πάντα μοι παρεδόθη – βασιλεῖς πολλοὶ ἐπεθύμησαν (N, Z), Καὶ καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν – ἀσχήμονες ἐν τῇ συνελεύσει μετὰ (A, M, S);

10,25 Καὶ ἀνέστη, Καὶ αὐτῷ ιω ⫶ ἀνέστη – βάσιν τῷ πόδι (A, M, N, O, S, Z);

10,25 Καὶ ἀνέστη – βάσιν (M), Καὶ προσῆλθεν ⫶ ἀνέστη – πρῶτε (A, O, S, Z).

10,27 Καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου – βασιλεῖ θεότητι σου καὶ βασιλεῖ κρατιστεύματι σου καὶ βασιλεῖ παντελείᾳ σου (M, O, S, Z), Καὶ ἐξ ὅ= λης τῆς ψυχῆς – ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος ... ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ... ἀπὸ βασιλεῖ κρατιστεύματι σου ἀπὸ βασιλεῖ παντελείᾳ σου (A, N);

10,28 Καὶ εἶπεν δὲ αὐτῷ – μετὰ ἐκεῖνον (A, M, O, S), Καὶ ὁ ιω ⫶ αὐτῷ – μετὰ ἐκεῖνον ὄχλοις (N, Z);

10,30 Καὶ ὑπολαβὼν δὲ ὁ ιω εἶπεν – ἀπὸ βασιλεῖ ἐκείνῳ μετὰ (M, N,

Q,S,Ž); Η οπ δέ μ ὑπολαβών - (Α);

10,32 Η Λευίτης, Καὶ γενόμενος μ Λευίτης - νεβδιμιτε δεβο (A, M, N, Q, S, Ž).

10,32 Οπ ἰδὼν αὐτὸ παρῆλθεν - βιδηοβε μιμο μδε (Α), Καὶ ἰδὼν αὐτόν μ ἰδών - βιδηοβε ω (A, M, N, S, Ž);

10,33 Η ἰδὼν ἐπλησθήσεται, Καὶ καὶ τόν μ ἰδών - βιδηοβε ω μαρτβα (A, M, N, Q, S, Ž);

10,35 Η ἐπὶ τὸ ὕριον ἐπιβαλών, Καὶ ἐξελθόν μ ὕριον - να σμτμρηε μιμδε ιμμε (A, M, N, Q, S, Ž);

10,35 Η εἶπεν, Καὶ εἰπὼν μ εἶπεν - ρεκεαμγ (A, M, N, Q, S, Ž).

10,36 Η τίς τούτων, Καὶ οὗτος μ τίς - κτο σγδοτμορ (A, M, N, Q, S, Ž);

10,37 Οπ εἶπεν δε αὐτῷ - Η οπ δε μ εἶπεν - ρεκεαμγ (A, M, N, Q, S, Ž);

10,38 Η ἐνδεῖν πορεύεσθαι, Η ἤρξατό δε l ἐνδε τῶ πορέωεβδαβαμτε ωε γοδημαμτε (A, M, N, Q, S, Ž);

10,38 Η αὐτὸς ἐδέξατο, Καὶ καὶ αὐτός - μτε βεκωδε (A, M, N, Q, S, Ž);

10,39 Η τοὺς ποδὰς τοῦ κυρίου, Η τοῦ l̄ē l τοῦ κυρίου - πρωμοηγ μιβγ (A, M, N, Q, S, Ž);

10,41 Η εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος - ιοκοδ ρεκεαμ (N), Η l̄ē l κύριος μτε ρεκεαμ (A, M, Q, S, Ž);

10,42 Η ἀλλ' ὡς δέ ἔστιν χρεία, Η ἑνὸς l ὀλίγων - αδμο ωεεπτε να πομμοδβ (A, M, N, Q, S, Ž).

Cap 11.

11,2 Οπ λέγετε, Καὶ οὕτως α λέγετε - ιν τμε (M, N, Q, S, Ž);

11,2 Η Πάτερ, ἁγιασθήτω, Καὶ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἡμῶν - οτκοτεπαμε μμε ωμ να τιδγ (M, N, Q, S, Ž);

11,2 Η βασιλεία σου, Καὶ γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς - ιεγτμβμε πβοε δα δβδεπτε βοπτε πβοπο πτκο να τιδε μ να γεπμ (M, N, Q, S, Ž);

11,4 Η εἰς πειρασμόν, Καὶ μὴ ἄλλα ζ ὅσα ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ - θα σχολιασουμε τα μεσαία και στο πειρασμόν (m, n, O, S, Z);

11,6 Η φίλος μου - ἑταῖρος μου (a, m, n, O, S, Z), Κοπιᾶσε μ φίλος.

11,8 Η φίλον αὐτοῦ - ἑταῖρον σου (m, n, O, S, Z) ἑταῖρε εσύ (a), Η ~ αὐτοῦ φίλου;

11,11 Η τίς δὲ ἐξ ὑμῶν, Κτένα τίς - κατεφαρδο με στο βαπ (a, m, n, O, S, Z);

11,11 Η αἰτήσει, Καὶ ὁ υἱός μ αἰτήσει - θα πρωτο στο (a, m, n, O, S, Z);

11,11 Η ἡ ὑμῶν - με μένα (a, m, n, O, S, Z), Η καὶ καὶ α ἡ;

11,13 Η πατὴρ ὑμῶν - στους βαπ (a, S, n, O), Κοπ ὑμῶν μ πατέρ - (m, Z);

11,13 Κοπ πνεῦμα ἅγιον - δχι στο (m, nb, B), Η ἅγιόν ἅγιον - δχι δικαιο (a, na, S, Z);

11,14 Η δαιμόνιον κωφόν, Καὶ καὶ αὐτὸ ἦν α κωφόν - δικαιο με στο δικο μου (m, n, S, Z);

11,16 Η σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ, Η ~ παρ αὐτοῦ α ἐζήτουν - χαμηλωνω στο νεκρο μικαδρ (m, n). Ζοπ στο νεκρο - νεκρ.;

11,17 Η βασιλεία διαμερισθεῖσα ἐφ' ἑαυτήν - κρατιουνε χαζοπαιδια στο σεσκο (m, n, S, Z), Η ἐφ' ἑαυτήν α διαμερισθεῖσα;

11,20 Η ἐγὼ ἐκβάλλω - αγω κρουσιν (m, n, S, Z), Κοπ ἐγὼ μ ἐκβάλλω;

11,23 Η σκορπίζει με, Κοπ με σκορπίζει - μαπακαδικ (m, n, S, Z);

11,24 Η μὴ εὑρίσκων τότε λέγει, Κοπ τότε μ εὑρίσκων - με σβηνομαι πιτσι (m, n, S, Z);

11,25 Η εὑρίσκει σχολάζοντα, Κοπ σχολάζοντα - σβηνομαδικ (m, n, S, Z);

11,26 Η ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ... ἑπτά - χρησιμοποιουμε

κείνο ὀχλ (m, n, s, z), Κ ν ἕπτα α ἕτερα;

11,27 Com ἐπάρ αβά της γυν φωνήν - въздвигнаше втора жена наш (o, n), δυφωνήν γυν - наш една жена (m, z);

11,28 Κ φολάββοντες - грамните (m), Κaιδ αὐτόν μ φολάββοντες - грамните e (n, o, s, z);

11,29 Κ ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρά - рода рода лукав (n, z), Κom γενεά² - рода на лукавих есть (m, s);

11,29 Κ σημεῖον δωνά, Κaιδ τὸν προφήτου μ δωνά - знамение моего пръа (m, n, s, z);

11,30 Κ δωνᾶς τοῖς Νινευίταις σημεῖον, Κ ν σημεῖον Νινευίταις - моята знамение ниневитяните (m, n, s, z);

11,33 Κ οὐδείς - никоже (z), Κaιδ δεμ οὐδείς - никоегдо (m, n, s);

11,34 Κ ὀφθαλμός σου - окото ви (n, z), Κom σου μ ὀφθαλμός - око (m, s);

11,34 Κ ὅταν ὁ ὀφθαλμός, Κaιδ οὖν μ ὅταν - ако убо око (m, n, s, z);

11,36 Κμέρος π σκοτεινόν - цяло едино тъмно (m, n, s, z), Κντε μέρος;

11,37 Κἐρωτᾷ αὐτὸν φαρισαῖος, Κaιδ τις μ φαρισαῖος - молеше го фарисей един (m, s) егери (n, z);

11,42 Κ ταῦτα δὲ ἔδει - си же подобаше (m, n, s, z), Κom δεμ ταῦτα;

11,44 Κ οὐαὶ ὑμῖν, Κaιδ γραμματεῖς καὶ ὑποκρίται μ ὑμῖν - горе вам книжници и лицемери (m, n, s, z);

11,48 Κ οἰκοδομεῖτε, Κaιδτὰ μνημεῖα αὐτῶν μ οἰκοδομεῖτε - зидате гробове (m, n, s, z);

11,53 Κ λαλοῦντος ἐξελθόντος αὐτοῦ, Κ λέγοντος δε αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς λαλοῦντος ἐξελθόντος αὐτοῦ - глаголющу же ему

ними сице (m, n, S, Ž);

11,54 Η ἰηρῶδαι τι - οργωτιι τοῦτο (m, n, S, Ž), Καιὰ ἰηγοῦντες μ ἰηρῶδαι;

11,54 Η δτόματος αὐτοῦ, Καιὰ ἰτα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ - отъ оустъ его да имѣютъ възглаголивати (m, n, S, Ž);

Сар 12

12,2 Εστι συγκεκαλυμμένον ἐφαν - покрывено ѥстъ (a, m, O, S, Ž), Η ἐστιν συγκαλυμμένον - ѥстъ покрывено (n);

12,5 Η ἐξουσίαν - имѣющаго власть (a, m, n, O, S, Ž), Η ἐξουσίαν ἔχοντα;

12,7 Η φοβεῖσθαι, Καιὰ οὖν μ φοβεῖσθε - не боите сѧ оубо (a, m, n, O, S, Ž);

12,7 Η διαφέρετε ὑμεῖς - сущьшими есте вы (a, O), Η οτι ὑμεῖς μ διαφέρετε - m, n, S, Ž);

12,13 Η εἶπεν δε τίς ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ, Η ειπεν αὐτῷ а ѥи - рече нѣкыи отъ народа (m, n, O, S, Ž);

12,15 Η ἀπὸ πάσης πλεονεξίας - отъ вьсѣкыѧ лакомьствиѧ (m, n, S, Ž), Η τῆς l πάσης;

12,15 Η ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν - животь его ѥстъ (m, n, S, Ž), Η αὐτῷ l αὐτοῦ;

12,15 Η ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ - отъ имѣниѧ его (m, n, O, S, Ž), Η αὐτοῦ l αὐτῷ;

12,18 Η γενήματα, Καιὰ μου γενήματα - жита моѧ (m, n, O, S, Ž);

12,22 Η λέγω ὑμῖν - вамь глю (m, n, S, Ž), Η ὑμῖν λέγω;

12,22 Η ψυχῇ, Καιὰ ὑμῶν μ ψυχῇ - вашеи души (m, n, S, Ž);

12,25 Η πῆχυν, Καιὰ ἓνα μ πῆχυν - лакоть ѥдинъ (m, n, S Ž);

12,28 Η τὸν χόρτον σήμερον ἐν ἀγρῷ ὄντα - трава доньшьнѧѧ сѫщѫ (m, n, S, Ž), Η ἐν ἀγρῷ α σήμερον;

12,29 Η καὶ τί πίητε - μητο πωτιμε (m, n, S, Ž), Κῆ ετί;

12,31 Η τῆν βασιλείαν αὐτοῦ, Κ Ιησοῦ ℓ αὐτοῦ - μπορεμενο δικαιη (m, n, S, Ž);

12,38 Η κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ - μαλο δο βτορμιβ (a, m, n, O, S, Ž), Κ αλλ ἄλλη α ἔτ;

12,38 Η δεύτερᾳ - βτορμιβ (a, m, n, O, S, Ž), Κ αλλ φυλάκῃ α δεύτερᾳ;

12,37 Com ἐλθὼν ὁ κύριος, Η ν ὁ κς ἐλθών - νϐ πριμεδε (a, m, n, O, S, Ž);

12,38 Η μακάριοί εἰσιν ἐκεῖνοι, Κ αλλ δούλοι α ἐκείνοι - δκαπενιι ατπε μαιτπιι (a, m, n, O, S, Ž);

12,40 Η καὶ ὑμεῖς - ι βε (a, n, O, S, Ž), Κ αλλ σὺν μ ὑμεῖς - ι βε ογδα (m);

12,41 Η εἶπεν δε, Κ αλλ αὐτῷ μ δε - ρεπε ανογ (m, n, S Ž);

12,42 Η καὶ εἶπεν, Κ εἶπεν δε ι καὶ εἶπεν - ρεπε πε (m, n, S Ž);

12,43 Η οὕτως ποιοῦντα, Κ ν ποιοῦντα οὕτως - πιβαρπιια μαπο (m, n, S, Ž);

12,50 Com βάπτισμα δε - χριϣτοπε πε (m, n, S), Η om δε - (Ž);

12,52 Η ἐν ἑνὶ οἴκῳ - νϐ ειμοπε δομογ (m, n, S, Ž), Κ ν οἴκω ἑνί;

12,53 Η ἐπὶ τὴν πενθερά, Κ αὐτῆς μ πενθερά - να ϣεκρονϣεβοικ (m, n, S, Ž);

12,56 Η τὸ πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς - ϣμε νεδογ μ ζεμι (m, n, S, Ž), Κ ν τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ;

12,59 Η ἕως - δομ δεπε (m, n, S, Ž), Κ αλλ σὺν μ ἕως.

Cap 13.

13,2 Η εἶπεν αὐτοῖς, Κ αλλ ὁ Ις α εἶπεν - μπ ρεπε ιμπ (m, n, O, S, Ž);

13,6 Η συκῆν εἶχέν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, Κ ν πεφυτευμένην μ αὐτοῦ - μπκοβπιϣ μπταιιε ειμπ νϐ βιπογα- δο μναπ ϐκαπδενϣ (m, n, O, S, Ž);

13,7 Η τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι - πρεπιιε ιπομο οπ πεπιπε πριμοπϣ (O, Ž), Κ om ἀφ' οὗ μ ἔτη — (m, n, S.);

13,7 Η ἔκκοψον οὖν, Κ om οὖν - πακοψιι (m, n, O, S, Ž);

13,9 Η κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον εἰ δὲ μήγε, Κ ν εἰ δε μήγε

а εἰς τὸ μέλλον – аште оубо мтворити нощь аште ли не ли въ оуподвитое врѣмѧ (m, n, o, s, z);

13,10 Сот διδάξων, Нαιδ ὁ ιβ̄ μ διδάξων – дѣ ли оученикъ (a, m, n, o, s, z);

13,18 Η ἔλεγον οὖν, Κ δε l οὖν – глаахъ ли (m, n, o, s, z);

13,19 Η εἰς δίνδρον, Καιδ μέγα μ δίνδρον – въ древо вели (a, m, n, o, s, z);

13,20 Η καὶ πάλιν εἶπεν, Κοт καί а πάλιν – паки рече (a, m, n, o, s, z);

13,22 Η Ἱεροσόλυμα, Κ Ἱερουσάλημ – еросалимъ (a, m, n, o, s, z);

13,25 Η κύριε ἄνοιξον, Καιδ κύριε μ κύριε – гди, гди отвръзи (a, m, n, o, s, z);

13,27 Сот λέγω, Η ἐρεῖ λέγων – реченъ имъ (a, m, n, o, s, z);

13,27 Η οὐκ οἶδα, Καιδ οὐμᾶς μ οἶδα – не вѣмъ вась (a, m, n, o, s, z);

13,31 Η ὥρᾳ – часъ (n), Κ ἡμέρᾳ l ὥρᾳ – день (m, n, s, z);

13,35 Η ἴδητέ με – видѣти мене (m, n, s, z), Κ με ἴδητε ;

13,35 Сот ἕως ἥξει ὅτε εἴπητε – дондеже придетъ ида реченне (m, s, z), Η от ἥξει ὅτε μ ἕως – дондеже реченне (n).

Сар. 14.

14,3 Η ἔξεστιν, Καιδ εἰ а ἔξεστιν – аште достоитъ (a, m, n, o, s, z);

14,3 Η θεραπεῦσαι ἢ οὔ, Κ от ἢ οὔ μ θεραπεῦσαι – исцѣлити (a, m, n, o, s, z);

14,5 Η καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν, Καιδ ἀποκριθείς μ καί – и отвѣщавъ къ нимъ рече (a, m, n, o, s, z);

14,5 Η ὅτος ἢ βοῦς – осълъ ли вълъ (a, m, n, o, s, z), Κ υἱός l ὄνος ;

14,6 Η ἀντ απο κριθῆναι πρὸς ταῦτα, Καιδ αὐτῷ а πρός – отвѣщати ничто же къ семоу (a, m, n, o, s, z);

14,10 Η δόξα ἔνώπιον πάντων τῶν συν ανα κειμένων σοι – прѣдъ всѣми възлежащими (a, n, o), прѣдъ всѣми зваными къ то-

δοκῶ (Ζ), με βάση γράμματα (S), Κ' απ πάντων α τῶν - προδ πολίτισσαν με πολλῶ (m);

14,12 Η ἄντα πόρρω ἐσ, Κ~ ἐσ ἄντα πόρρω - μη βοήθεια (m, n, S, Z);

14,13 Η δοχὴν παῖς, Κ' ν παῖς α δοχήν - πνεύμονες μικρ (m, n, S, Z);

14,15 Η ἄριστον - χρυσό (n), Κ' ἄριστον ἄριστον - αλλοδ (m, S, Z);

14,17 Η ἔρχεσθαι, Κ' ἔρχεσθαι ἔρχεσθαι - γρήγορα (α, m, n, Z), ταχέως (Θ), ωκέως (S);

14,17 Η ἕτοιμά εἶναι, Κ αἰ πάντα μ εἶναι - γεμάτα λιτὸ βίος (α, m, n, Θ, S, Z);

14,18 Η πάντες παραιτῆσθαι, Κ' ν παραιτεῖσθαι πάντες - σπουδαῖοι ἐν βίοις (α, m, n, Θ, S, Z);

14,21 Η δοῦλος ἀπήγγειλεν - μαζὶ πομπὴ α (n, Z), Κ αἰ ἐκεῖνος μ δοῦλος - μαζὶ τὴ πομπὴ (α, m, Θ, S);

14,21 Η καὶ τυφλοὺς καὶ χωλούς, Κ' καὶ χωλοὺς α καὶ τυφλούς - μυρωνιὰ ω σπουδαῖα (α, m, n, Θ, S, Z);

14,22 Η ὅς - πῶς (Z), επεὶ (α, Θ, n), Κ' ὡς ὅς - πρῶτα (m, S);

14,24 Η δείπνου - βεγερ (Z, πα), Κ αἰ γὰρ πολλοὶ ἦσαν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκ κλέπτου μ δείπνου - πλούσιο δὲ λιτὸ γράμματα πολὺ ὠφελιμώτερα (α, m, πο, Θ, S);

14,26 Η ψυχὴν ἑαυτοῦ - δικὴ μοῦσα (m, n, S, Z), Κ' τὴν ἑαυτοῦ α ψυχήν;

14,26 Η εἶναί μου μαθητής, Κ' μου μαθητὴς εἶναι - μου σχεδὸν δικὴ (α, m, n, Θ, S, Z);

14,27 Η ὅστις, Κ αἰ καὶ α ὅστις - μ ἐκεῖ (m, n, S, Z);

14,29 Η αὐτῷ ἐμπαίξωσιν, Κ' ν ἐμπαίξωσιν α αὐτῷ - μ γράμματα σε ἀλογ (m, n, S, Z);

14,31 Η ἑτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν - πῶς ἀπόλογο πρῶτο κάθισε σε πόλ Σμύρνη (m, n, S, Z), Κ' συμβαλεῖν α ἑτέρῳ;

14,32 Ηαὐτοῦ πόρρω ὄντος, Τηπόρρω α αὐτοῦ - далеке енгу я мисло (m, n, S, ž);

14,33 Ηἐῶναί μου μαθητής, Τηνμου α ἐῶναι - мои бити ученик (m, n, S, ž);

14,34 Ηκαλὸν οὖν τὸ ἅλας, Τοπ οὖν μ καλόν - добро јесте сол (m, n, S, ž);

14,34 Ηἐάν δε καὶ τὸ ἅλας, Τοπ καί μ δε - ако пак и со (m, n, S, ž).

Сар 15.

15,1 Ηἦσάν δε αὐτῷ ἐγγίζοντες - беху пак к њему приступали (mn,S, ž), Τηνἐγγίζοντες α αὐτῷ - приступали к њему (ž);

15,4 Ηἐξ αὐτῶν ἕν, Τηνἕν α ἐξ - један од њих (m, n, S, ž);

15,7 Ηἐν τῷ οὐρανῷ ἔστω, Τηνἔστω ἐν τῷ οὐρανῷ - нек буде на небу (m, n, S, ž);

15,10 Ηγίνεται χαρὰ, Τηνχαρὰ γίνεται - радост бива (m, n, S, ž);

15,12 Ηὅσε δεῖλεν, Τηκαί l ὅσε - и разлоги (a, m, n, o, S, ž);

15,16 Ηχορτασθήτω - напитити се (a, na, S, ž), Τηχεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ l χορτασθήτω - напунити трбобоље (m, nb, o);

15,17 Ηλιμῷ ὧδε ἀπόλλυμαι - ја ли овде гладан умирем (a, o, n, S), Τοπ ὧδε μ λιμῷ - (m, ž);

15,21 Ηυἱός σου πρόσθόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου - примио ме као једног од најамника (n, S, ž), Τοπτὼς ἕνα τῶν μισθίων σου μ ποιῆσε - (a, m, o);

15,22 Ηταχὺ ἐξενέγκατε - одмах изнесите (n), скоро изнесите (S), Τοπ ταχύ α ἐξενέγκατε - (a, m, o, ž);

15,24 Τοπ οὗτος ὁ υἱός μου, Ηνοὗτος μ μου - ми мој (a, m,

n, O, S, Z);

15,24 Η ἦν ἀπολωλός - ιγνωμένε δπο (A, m, n, O, S, Z), Η καὶ αὖτ;

15,26 Com εὖ ταῦτα - cu cunt (A, m, n, O, Z), Η τοῦτο l τῶ παρῆ - re eunt (S);

15,28 Η ὁ δε πατήρ - ατῆμ με (A, m, n, O, S, Z) Η ῶδ l ser ὁ ;

15,29 Com τῷ πατρί, Η καὶ αὐτοῦ μ πατρί - ατῆμαρνεαμ (A, m, n, O, S, Z);

15,30 Η δίκτωτ μόδχοτ, Η μόδχοτ δίκτωτ - mercenarium (A, m, n, O, S, Z);

Cap 16.

16,1 Η πρὸς τοὺς μαθητὰς, Η καὶ αὐτοῦ μ μαθητάς - πε ογεπι - παρβαπε (m, n, S, Z);

16,6 Η ὅσε εἶπεν - απε πε pere (n, Z), Η καὶ l ὅσε - l pere (m, O, S);

16,6 Com εἶπεν αὐτῷ - pere emoy (m, n, S), Η απ αὐτῶ μ εἶπεν - Z);

16,7 Η λέγει αὐτῷ - τῆα emoy (Z), Η καὶ αλέγει - μ τῆα emoy (m, n, S);

16,9 Η ἑαυτοῖς ποιήσατε, Η ν ποιήσατε α ἑαυτοῖς - μπωρμαε cecu (m, n, S, Z);

16,12 Η δώσει ὑμῖν - δαετ βαπε (A, O), Η ν ὑμῖν α δώσει - βαπε δαετ (m, n, S, Z);

16,15 Com βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, Η καὶ ἔβτι μ θεοῦ - μγροπτε πγε - δε δπο επε (A, m, n, O, S, Z);

16,16 Com εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται - δηαροβωτ - βοωγτ μ βεακι βε πε πιγδητ ca (n), Η απ καὶ πᾶς εἰς αὐ - τὴν βιάζεται - (m, O, S, Z);

16,14 Η ἤκουον δε ταῦτα πάντα οἱ φαρισαῖοι, Η καὶ α οἱ - ρυι - μααρ πε cu βεπ ι φαριπεαι (m, n, O, S, Z);

16,18 Η καὶ ὁ ἀπολελυμένην... γαμῶν – ν πεπαν σπ πομπεπικ (m, n, S, Ž), Καὶ πᾶς ὁ;

16,20 Η πτωχὸς δέ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέβλητο –, ἦν μ τίς, αὐτὸς μ Λάζαρος – πιπικ πε δπο ελικ μπενεπκ λαζαρε ππε λεπαλαπε (A, m, n, O, S, Ž);

16,21 Η ἀπὸ τῶν πιπτόντων, Καὶ τῶν ψιχίων α ἀπό – προμπιτ παλαιβπτιμε (A, m, n, O, S, Ž);

16,25 Η ἀπέλαβες – βεπμπικ εκπ (A, S, Ž), Καὶ σὺ μ ἀπέλαβες – βε=πρπολκεπ πος (m, n, O);

16,26 Com μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν – πεπδο παπη μ βαπη (m, n, O, S, Ž), Η ὑμῶν α ἡμῶν – πεπδο βαπη μ παπη (A);

16,29 Η λέγει σε – τπα πε (n, O, Ž), Καὶ αὐτῷ μ σε – τπα πε επογ (A, m, S);

16,29 Η λέγει σε – τπα πε (A, m, n, O, S, Ž), Com σέ μ λέγει.

Cap 17.

17,1 Η πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ – κε ογεπτπωπκ εβοπκ (n, Ž), Com αὐτοῦ μ μαθητάς – (m, S);

17,1 Η σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, Καὶ μὴ ελθεῖν α σκάνδαλα – πε πρπδπκ εκαπδαλη (m, n, S, Ž);

17,1 Η πλὴν οὐαὶ δι – οσαπε γορ (n), Com πλήν, αλλ δε μ οὐαί – γορ πε (m, n, S, Ž);

17,2 Η τῶν μικρῶν τούτων ἕνα – παλιγ συμ εδπογο (m, n, S, Ž), Η ν ἕνα α τῶν;

17,3 Η ἐὰν ἁμάρτῃ – αππε μπγπομπτ (A, n, O, S, Ž), Καὶ δε μ ἐάν – αππε πε μπγπομπτ (m);

17,3 Η ἁμάρτῃ – μπγπομπτ (A, n, O, S, Ž), Καὶ τίς σέ μ ἁμάρτῃ – μπγπομπτ πεδο (m);

17,4 Η ἑπτάκις ἐπιστρέψῃ – μελπομμεπ σγραπτπτ σπ (O, n, S, Ž) Καὶ τῆς ἡμέρας μ ἑπτάκις – μελπομμεπ δπεπ (A, m);

17,4 Καὶ ἐπέστρεψε πρός σε – обратить ся къ тебѣ (a, n, S, Ž), Кат προς σέ – (O, m);

17,6 Καὶ βυκαμίνῳ, Καὶ ταύτῃ μ βυκαμίνῳ – смоковницѣ сей (a, m, n, O, S, Ž);

17,7 Καὶ ἐρεῖ αὐτῷ – речетъ емоу (Ž), Кат αὐτῷ μ ἐρεῖ – (a, m, n, O, S);

17,9 Καὶ ἔχει χάριν – имать хвалу (a, m, n, O, S, Ž), Καὶ ν χάριν μ ἔχει;

17,9 Καὶ τῷ δούλῳ, Καὶ ἐκείνῳ μ δούλῳ – рабоу тому (a, m, n, O, S, Ž);

17,9 Καὶ διαταγέντα, Καὶ οὐ δοκῶ μ διαταγέντα – повелѣнаа не мнѣ (a, m, n, O, S, Ž);

17,10 Кат πάντα τὰ διαταγέντα – вьсѣ повелѣнаа (m), Кат πάντα α τα – (a, n, O, S, Ž);

17,21 Καὶ ἢ ἐκεῖ – ли овде (m, n, S, Ž), Καὶ ἐσοῦ α ἐκεῖ;

17,23 Καὶ ἰδοῦ ὧδε – се здѣ ли овде (m, n, S, Ž), Καὶ ἢ α ἐσοῦ;

17,23 Καὶ ἰδοῦ ἐκεῖ ... ὧδε, Καὶ ν ὧδε α ἐκεῖ – здѣ – овде (m, n, S, Ž);

17,35 Καὶ ἔσονται δύο ἀλήθουσαι – двѣма имѣти въ кутѣ мелющимъ (m, n, S, Ž), Καὶ δύο ἔσονται;

17,35 Καὶ ἡ ὧδε ἑτέρα – а другоую (m, n, S, Ž), Καὶ ἡ l ἢ ὧδε;

17,35 Кат ἀφεθήσεται – оставлѣнъ (n), Καὶ δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ ὁ εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται – двѣма сѣдѣ ме на селѣ едина поемлѣтъ а другы оставлѣнъ (m, S, Ž);

17,37 Καὶ ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοὶ – моу и орли (Ž), Кат καὶ μ ἐκεῖ – моу орли (m, n, S);

17,37 Καὶ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται – орли събрани ся (m, n, S, Ž), Καὶ ἐπισυναχθήσονται α ἀετοί;

Сар 18.

18,1 Καὶ ἔλεγέν σε, Καὶ καὶ μ σε – глаша же и (a, m, n, S, Ž);

18,7 Καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς – трѣпитъ на нихъ (a, m, n, O, S, Ž), Καὶ μακροθυμῶν l μακροθυμεῖ;

18,9 Καὶ εἶπεν δέ τινα – рече же и (m, n, S, Ž), Кат καὶ μ δε – (O);

18,11 Η ταῦτα πρὸς ἑαυτόν - μιμε βε σεδη (A, n, O, Z), Ηη προς ἑαυτόν α ταῦτα - βε σεδη ερ (m) sy ομταῦτα - (S);

18,13 Η ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανον - βοζβεστιι να νεδο (A, m, n, O, S, Z). Ηη εἰς τὸν οὐρανον α ἐπᾶραι;

18,14 Η παρ' ἐκεῖνον - mare onono (A, m, n, O, S, Z), Η ἢ γὰρ ἐκεῖνος l παρ' ἐκεῖνον;

18,16 Η προβεκαλέβατο λέγων - πριμγβα γλη (m, n, S, Z), Η προβκαλεβέ = μανος εἶπεν l προβεκαλέβατο λέγων;

18,18 Com ἐπηγώνβεί τις αὐτόν, Η ναὐτόν α τις - πριμγβα μ ελιπκ (A, m, n, O, S, Z);

18,20 Η τὴν μητέρα - matepь (n, Z), Καιδβον μ μητέρα - matepьmвокь (m, O, S);

18,22 Η ἀκούβας δε - μκιμαβ κε (A, n, Z), Καιδ ταῦτα μ δε - μκιμαβnace (A, m, S);

18,22 Η ἐν οὐρανοῖς - na πδεμь (A, n, S, Z), Η οὐρανῷ l οὐρανοῖς - na neбеше (A, m);

18,24 Η εἶπεν, Καιδ περαν τὸν γενόμενον α εἶπεν - μь πριμγβεπьδοлвμь μere (A, m, n, O, S, Z);

18,24 Η εἰς τὴν βαβιλειάν τοῦ θεοῦ εἰβπορεύονται - βε цγρτвиe бжиe вπиδπь (A, m, n, O, S, Z). Ηη εἰβπορεύονται α εἰς τὴν;

18,27 Η παρὰ τῷ θεῷ ἔβτιν - отъ бл вπь (A, m, n, O, S, Z), Ηη ἐβτιν παρα;

18,28 Η ἠκολουθήβαμέν βοι, Καιδ καί α ἠκολουθήβαμεν - μ πομεδьμ = δαπь (m, n, O, S, Z);

18,28 Η τὰ ἴδια, Η πάντα ἴδια - вбь (m, n, S, Z);

18,29 Com ἀδελφούς - бpamиμь (m, S), Η ἀδελφάς l ἀδελφούς - cecmpы (n, Z);

18,29 Η γυναῖκα .... ἀδελφοὺς - гοpeць, Ηη γοpeць ἀδελφοὺς ... гοναῖκα - μοлитвами - бpamиμь (cecmpы n, Z) жены (m, n, S, Z);

18.40 Η ἐπηρώτησεν, Καὶ λέγων - ἐπηρώτα μ τιν (A, M, N, Θ, S, Ž);

Cap 19.

19,1 Η διήρχετο ὁ Ἰ - προσπλασμα τῶν (A, M, N, Θ, S), Com om ὁ Ἰ μ διήρχετο - (Ž);

19,2 Com αὐτὸς ἦτ, Η οὗτος ἰδιώτης - μ ὄνομα (A, M, N, Θ, S, Ž);

19,2 Η αὐτὸς πλούσιος - τὸ ὄνομα ὀνόματι (A, M, N, Θ, S, Ž), Η οὗτος ἰδιώτης;

19,5 Η ἀναβλέψας, Καὶ εἶδεν αὐτὸν και μ ἀναβλέψας - βλέπουσι βλέπω μ μέρει (A, M, N, Θ, S, Ž);

19,12 Η εἶπεν δε - μέρει με (A, M, N, Θ, S, Ž), Η εἶπεν οὖν εἶπεν δε;

19,15 Η τί διεπραγματεύσατο - καὶ κοινῶν ἐστὶν μεταφορικὸν (A, M, N, S, Ž), Η τίς τι διεπραγματεύσατο;

19,16 Η δέκα προσεργάσατο μνᾶς - δεκὰ πρόσθεσα μνᾶς (A, Na, Ž), Η προσεργάσατο α δέκα - πρόσθεσα δεκὰ μνᾶς (M, Nb, S);

19,18 Η ἡ μνᾶ σου, κύριε, ἐπόιησεν - μνᾶς μέσον τῶν μεταφορῶν (A, M, N, S, Ž), Η κύριε α ἡ;

19,22 Η λέγει αὐτῷ - τῶ ονομ (A, M, N, S, Ž), Καὶ δὲ μ λέγει;

19,22 Com ἔσπειρα - μοῦ (A, M, S) Καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισα - μ ἁδυνάμει ἀδούλου με μαζᾶν (N, Ž);

19,23 Η αὐτὸ ἔπραξα, Η ἔπραξε α αὐτό - μετοχαῖς (A, M, N, S, Ž);

19,17 Com ἀγαθὲ δοῦλε - ἀκαλὰ μαῖε (M, S, Θ), Καὶ καὶ πότε μ ἀγαθὲ - δοῦλε πονηρὲ (Ž) η δοῦλε πονηρὲ (N);

19,22 Com ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος - ποιὸς ἀνθρώπινος (M), Καὶ ἐγὼ μ ὅτι - (A, Ž, N);

19,25 Com καὶ εἶπον αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς - μ μνᾶν ονομ τῶ = μονάδι ῑ μνᾶν (M, N, S, Ž), Η ὁτι καί - μνᾶς - (A);

19,26 Η λέγω, Καὶ γὰρ μ λέγω - τῶν με (A, M, N, S, Ž);

19,26 Η ἀρθήσεται, Καὶ ἀπ' αὐτοῦ μ ἀρθήσεται - σημαίνει ὅτι ἀπὸ τοῦ (A, M, N, S, Ž);

19,29 Η μαθητῶν, Καὶ αὐτοῦ μ μαθητῶν - συνεκδοχικῶς ἐνικὸν (M, N, S, Ž);

19,30 Ηκαὶ λόβαττες, Κοπ καὶ αλόβαντες - отрашша (m, n, s, ž);
19,30 Сот ἄγάγετε - приведоша (m, s), Ηαὐμοί - приведоша ми (n, ž);
19,31 Ηἐξεῖτε, Καὐαὐτῷ μ ἐρεῖτε - реша ему (m, n, s, ž);
19,38 Сот εὐλογμένος ὁ ἐρχόμενος βαβιλεύς - благословь грядый царь (n, ž), Ηοπβαβιλεύς - (m, s);
19,38 Ηἐν οὐρανῷ εἰρήη, Κν εἰρήη αὐν - миро небе (m, n, s, ž);
19,40 Ηεῖπεν, Καὐαὐτοῖς μ εἶπεν - рече имъ (m, n, s, ž);
19,42 Ηἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ - въ день сь (na, ž), Καὐτοῦ μ ἡμέρᾳ - въ день сь твои (m, nв, s);
19,42 Η πρὸς εἰρήηγ, Καὐτοῦ α εἰρήηγ - къ миру твоему (m, n, s, ž);
19,44 Ηλίθον ἐπὶ λίθον ἐνβοί - камене на камене въ тебѣ (n, ž), Κν ἐνβοι α λίθον ἐπι - въ тебѣ камене на камене (m, s);
19,45 Ηπωλοῦντας, Καὐὐ ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντες - продающихъ въ нем и купующихъ (m, n, s, ž);
19,46 Ηκαὶ ἔβται ὁ οἶκος μου οἶκος προβευχῆς - будеть храмъ мои храмъ молитвы (na, ž), Κοπ καὶ αἔβται, οπἐβτκι, αὐἐβτίτ μ προβευχῆς - храмъ мои храмъ молитвы ести (m, s);
19,48 Сот ποιῆσουσιν, Καὐὐαὐτῷ μ ποιήσουσιν - мятвряху е= му (m, n, s, ž);

Сар 20.

20,1 Η ἡμέρων - дьнем (n, ž), Καὐὐ ἐκείνων μ ἡμέρων - дьнем тѣхъ (a, m, s);
20,1 Ηοἱ ἀρχιερεῖς - архиереи (a, m, n, s, ž), Ηἱερεῖς ἰ ἀρχιερεῖς;
20,3 Η λόγον, Η ἕνα α λόγον - единою рѣчию (a, m, n, s, ž);
20,4 Сот ἐρεῖ - речеть (a, m, n, o, s), Καὐὐ ἡμῖν μ ἐρεῖ - речеть намъ (ž);
20,5 Сот διὰ τί ουν - почто не (a, m, s), Καὐὐ οὖν μ π - почто оубо не (n, ž);

20,10 Η ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν, Κ᾽ ἀπέστειλαν ἐξαπέστειλαν - διὰ τοῦτο ποιητικὸν πλεονασμὸν (α, π, ν, S, Ζ);

20,11 Η ἕτερον πέμψαι δοῦλον - ἵνα μὴ ἐπαναλαμβάνηται μᾶλλον (π, ν, S, Ζ) Κ᾽ πέμψαι ἕτερον;

20,12 Η τρίτον πέμψαι - τρίτον ἐπαναλαμβάνεται (π, ν, S, Ζ). Κ᾽ πέμψαι τρίτον;

20,13 Η τοῦτον ἐντραπήσονται - ἴσως συμφωνικὸν ν (ν, Ζ), Κ᾽ ἀπὸ δὲ τὸν μὲν τοῦτον - ἴσως διὰ τὸ συμφωνικὸν ν (π, S);

20,14 Η διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους - πλεονασμὸς ἀρχῆς ἀπὸ μέσου (π, ν, S, Ζ), Κ᾽ ἐντὸς ἀλλήλους;

20,14 Η ἀποκτείνομεν - συμφωνικὸν (ν, Ζ), Κ᾽ ἀπὸ δὲ τὸ ἀποκτείνομεν - πρωτότυπον συμφωνικὸν (π, S);

20,19 Η γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, Κ᾽ οἱ ἀρχιερεῖς γραμματεῖς - ἀρχιερεῖς μετὰ γραμματέων (π, ν, S, Ζ);

20,19 Η ἐφοβήθησαν καὶ λαόν - συμφωνικὸν ν μετὰ λαόν (π, ν, S, Ζ), Κ᾽ ἀπὸ τὸν λαόν;

20,19 Η εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην - μέσον πρωτοκὴ συλ (π, ν, S, Ζ) Κ᾽ εἶπεν ἀπὸ ταύτην;

20,23 Η εἶπεν πρὸς αὐτούς - μέσον τῆς γλώσσης (Να, Ζ), Κ᾽ ἀπὸ τί μὲ πειράζετε ἀπὸ αὐτούς - μέσον τῆς γλώσσης πρωτότυπον συμφωνικὸν (π, πβ, S);

20,24 Η δηνάριον δεῖξατέ μοι καὶ εἶπεν, Κ᾽ ἀπὸ δεῖξατέ καὶ εἶπεν πρωτότυπον (π, ν, S, Ζ);

20,24 Η οὗ δὲ εἶπον - ὅπου τὸ μέσον (Να, Ζ), Κ᾽ ἀποκριθέντες δὲ εἶπον - συμβουλευτικὸν μέσον (π, πβ, S);

20,26 Επὶ ῥήματος ἐναντίον, Η ἀπὸ τοῦ ῥήματος - ἀπὸ συμφωνικὸν (π, ν, S, Ζ);

20,28 ~~Ἐὰν~~ ἄτεκνος ᾖ - δεύτερον ἄρθρον (Ζ), Κ᾽ ἀποθάνῃ ἐὰν ᾖ - δεύτερον συμφωνικὸν (π, ν S);

20,30 Η καὶ ὁ δεύτερος, Κ᾽ ἀπὸ ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα καὶ οὗτος ἀπέθα-

νεν ἄτινος μὸ δεύτερος – и послите вторыя пѣть и тѣ оумѣрьтъ
ѕелитвьнѣ (m, n, S, ž);

20,31 Ηἔλαβεν αὐτὴν – поятъ ѥѧ (m, n, S, ž), Καὶ οὕτως μ αὐτήν;

20,32 Ηὔστερον καί, Καὶ πάντων α καί – послѣди же вьсѣхъ (m, n, S, ž);

20,32 Ηκαὶ ἡ μοιχὴ ἐπέθανεν – и пѣна оумѣрѣтъ (m, n, S, ž), Ηι ἀπέθανεν
α καί;

20,33 Η ἡ μοιχὴ οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει, Ηlom ἡ μοιχή, ~ ἐντῇα οὖν – въ вос-
кресѣнїа оубо (m, n, S, ž);

20,34 Ηκαὶ εἶπεν, Καὶ ἀποκριθεὶς α εἶπεν – и отвѣштавъ рѣче-
ѥе (m, n, S, ž);

20,41 Η τὸν Χριστὸν εἶναι Δαυὶδ υἱόν – χа сѣтъ сна Дѣа (m, n,
S, ž), Ηι υἱὸν Δαυὶδ α εἶναι;

20,44 Η Δαυὶδ οὖν αὐτὸν κύριον καλεῖ – Дѣавъ оубо гѣ нарицаетъ
(m, n, S) Ηι κύριον α αὐτόν, Ι ι καλεῖ α αὐτόν – оубо гѣи нарица-
етъ ѥи (ž);

20,42 Η αὐτὸς γὰρ – сам бо (ž), Ηι καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ γάρ;

Сар 21.

21,1 Η βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα – вѣштаѥмѣштихъ въ
газофилакиѥ дары (a, m, n, S, ž), Ηι τὰ δῶρα αὐτῶν α εἰς –
вѣштаѥмѣштихъ дары ѥѧвѣ въ газофилакиѥ (Θ);

21,2 Η εἶδεν δέ τινα χήραν, Καὶ α καί α χήραν – видѣ же и ѥдинѫ вѣ-
довицѫ (a, m, n, Θ, S, ž);

21,3 Η αὐτὴ ἡ πτωχὴ χήρα, Ηι ἡ χήρα ἡ πτωχή – вдовица ѥи оубогаѧ
(a, m, n, Θ, S, ž);

21,4 Η εἰς τὰ δῶρα – въ дары (a, na), Καὶ τοῦ θεοῦ μ δῶρα – въ дары бжїѧ
(m, nB, Θ, S, ž);

21,6 Η λίθος ἐπὶ λίθῳ ὧδε – каменъ на каменѣ сѣде (na, ž), Κοι ὧδε
μ λίθῳ – (m, nB, S);

21,8 Η μὴ πορευθῆτε – не идѣте (a, n, Θ, S, ž), Καὶ θεῶν απορευθῆτε –

не имате очи (m);

21,11 Η καὶ κατὰ τόπους λιμοί, Κ ν και μ τόπους – по места и глади (m, n, S, Ž);

21,11 Η δυνάμεις μεγάλα ἀπ' οὐρανοῦ, Κ ν μεγάλα μ οὐρανοῦ – и знамения големи ще бъдат (m, n, S, Ž);

21,15 Η ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν – противят се и опъвлизат (a, m, n, O, S, Ž), Κ νἀντειπεῖν a ἀντιστῆναι;

21,16 Η ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων – братя и родни и другари (a, m, n, O, S, Ž), Κ συγγενῶν – φίλων – ἀδελφῶν;

21,23 Η οὐαὶ – горе (Ž), Κ add δὲ μ οὐαί – горе ще (m, n, S);

21,24 Η καιροὶ ἔθονται καιροὶ ἐθνῶν, Κ οm καὶ ἔθονται καιροὶ – докато се изпълнят времената на народите (m, n, S, Ž);

21,27 Η ἐν νεφέλαις – на облаците (S, Ž), Κ ἐν νεφέλῃ l νεφέλαις – на облак (a, m, n, O);

21,30 Com ὅτι ἤδη ἐγγύς – защото вече близо (m, S), Η οm ἤδη – (n, Ž);

21,32 Com ἕως ἂν πάντα – докогато всичко (m, S, Ž), Η αὐτὰ μ πάντα – докогато всичко се (n);

21,34 Η καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος – и нашите на вас внезапно (m, n, S, Ž), Κ αἰφνίδιος a ἐφ';

21,35 Η ἐπεισελεύσεται γάρ, Κ γάρ a ἐπεισελεύσεται – до придите (a, m, n, O, S, Ž);

21,36 Η ταῦτα πάντα – всички сии (a, m, n, O, S, Ž), Κ οm ταῦτα;

21,36 Η ἀγρυπνεῖτε δὲ, Κ οὖν l δὲ – бдите сега (a, m, n, O, S, Ž);

21,37 Η διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ – сега в храма (m, n, S, Ž), Κ ἐν τῷ ἱερῷ διδ.;

Сар 22.

22,4 Η πῶς αὐτὸς παραδῷ αὐτόν – как ще предаде и (m, n, S, Ž), Κ ν αὐτὸν παραδῷ αὐτὸς;

22,6 Η ἄτερ ὄχλου αὐτοῦ, Κ ν αὐτοῦ a ἄτερ – ще без народа (m, n, S, Ž);

22,10 Η εἰς ἣν εἰσπορεύεται – в която влезете (m, n, S, Ž), Κ οὗ l εἰς ἣν;

22,14 Η ἀπόστολοι, Καὶ δώδεκα ἀ ἀπόστολοι – μόδα να δεσπε αποστολοι (m, n, S, ž);

22,18 Η οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ νῦν – σπυσελπ πε μπαπκ ρωπω (m, n, S, ž); Κοπ ἀπὸ τοῦ νῦν;

22,20 Η καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως – μραπιβ παπαπδε (m, n, S, ž), Κ ὡσαύτως α καί;

22,22 Η κατὰ τὸ ὡρισμένον πορεύεται – πο παρπεπομου μδεπκ (m, n, S, ž), Κ πορεύεται α κατά;

22,27 Η ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι – πο ρμπτ βακ εαπκ (m, n, S, ž), Κ εἰμι α ἐν μέσῳ;

22,30 Η ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου – να τραπεζο πο= ρω βο ψεμετβιπ πδεπκ (m, n, S, ž), Κ οπ ἐν τῇ βασιλείᾳ μου μ μου;

22,30 Η τὰς δώδεκα φυλάς κρίνοντες, Κ κρίνοντες α τάς – σβπτπιπτοδδο= πα να δεσπε καπονοπα (m, n, S, ž);

22,31 Η Σίμων, Καὶ εἶπεν δέ ὁ κύριος α Σίμων – ρεκε πε τκ μπποπε (m, n, S, ž);

22,34 Η ἀπαρνήσῃ με εἰδέναι – οτκαρκπεπιπ ce πενε πε βιδκπτπ (m, n, S, ž), Κ με μ εἰδέναι;

22,36 Η εἶπεν δε – ρεκε πε (m, n, S, ž), Κ οὖν ιδε;

22,37 Η ὅτι τοῦτο, Καὶ ἔτι α τοῦτο – πολο εππε ρπιαπολα (m, n, S, ž);

22,39 Η οἱ μαθηταί, Καὶ αὐτοῦ μ μαθηταί – ογπεπιμ ετο (m, n, S, ž);

22,42 Cum παρενεγκεῖν, Η παρένεγκε – πιπιο πεπι (m, n, O, S, ž);

22,43 Non lum versum, Καὶ ὤφθη δε αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνδυνά= ωσαὐτόν – αβιι πα ce απογ αππδ c πιδε ογκρπτπιπ μ (m, n, O, S, ž);

22,45 Η κοιμωμένους αὐτούς – Κ αὐτούς α κοιμωμένους – πρπιπιπ (m, n, O, S, ž);

22,47 Η ἔτι – εππε (ž), Καὶ δέ μ ἔτι – εππε πα (m, n, O, S, ž);

22,49 ἤ εἶπον, Καὶ αὐτῷ μ εἶπον – ρεκη ενογ (m, n, o, s, ž);

22,50 ἢ τοῦ ὠτίου, Καὶ αὐτοῦ μ ὠτίου – ογλο ενο (m, n, o, s, ž);

22,52 Con ξύλων – ογκαλαμι (m, o, s), Καὶ συλλάβων μ ε μ ξύλων – ογ. ιτηι ναε (n, ž);

22,54 Con ἤγαγον καὶ εἰσ ήγαγον – σκοτ ν βαβοτ ν (m, n, o, s), Κοη εἰσ = ήγαγον μ καί – (ž);

22,55 ἢ συναθέντων – σαδβωτεν (o, ž), Καὶ αὐτῶν μ συναθ = έντων – ναδβωτεν νηε (m, n, s);

22,57 Ἡ ἠρνήσατο, Καὶ αὐτόν μ ἠρνήσατο – ατκαρνησε ενο (m, n, o, s, ž);

22,57 ἢ οὐκ εἶδε αὐτον, γόραι – νε γαιλ ενο νηνο (m, n, o, s, ž), Κνγό = ται α ονκ;

22,60 Con λαλοῦντος αὐτοῦ – ναβωτεν ενογ (n, o, ž), ἢ ναὐτοῦ α λαλοῦντος – ενογ ναβωτεν (m, s);

22,61 Ἠρνήσαι, ἐμέρον, Κοη ἐμέρον μ ρνήσαι – βεγλασιτε (m, n, o, s, ž);

22,62 Ἡ ἔξελθὼν ἔξω, Καὶ ὁ Πέτρος μ ἔξω – μαδε βοτε πετρε (m, n, o, s, ž);

22,63 Ἡ συνέχοντες αὐτόν – ογκιτεν μ (ž), Κ ἐν ἐ αὐτόν – ογκιτ = μιτεν ναε (m, n, o, s);

22,64 Ἡ περικαλύψαντες αὐτόν, Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ μ αὐτόν – χαγκαβωτε ν δικαβ ενο νοναγ (m, n, o, s, ž);

22,66 Ἡ ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς – ν αρχιερεῦ μ νοσιματεῦ (m, n, s, ž), Κοη τε μ ἀρχιερεῖς;

22,68 Ἡ ἐὰν δε ἐρωτήσω, Καὶ καί μ δε – αιτε νε ν βαγρα = ναβ (m, n, s), Ζοη omnia illa verba;

22,68 Ἡ ἀποκριθῆτε Καὶ μοι μ ἀποκριθῆτε, ἢ ἀπολύσητε μ ἀποκρι = θῆτε – ατκαβωναβαμε ννι νι ποχοτιτε (m, n, s, ž);

22,69 Ἡ ἀπὸ τοῦ νῦν δε ἔσται, Κοη δε μ νῦν – ατε σαπα δβδεπε (m, n, s, ž);

Cap 23.

23,2 Ἡ διαστρέφονται τὸ ἔθνος ἡμῶν - развращающий наш народ (m, n, S, ž), Кот ἡμῶν μ ἔθνος;

23,2 Ἡ καὶ λέγοντα, Кот καὶ α λέγοντα - говорящий (m, n, S, ž);

23,5 Ἡ καὶ ἀρξάμενος, Кот καί - начиная (m, n, S, ž);

23,6 Ἡ ἀκούσας, Кαὶ ἀ Γαλιλαίαν μ ἀκούσας - услышав галилею (m, n, S, ž);

23,8 Ἡ ἱκανῶν χρόνων - многовременна (ž), Κ ἱκανοῦ χρόνου - многое время (m, n, S);

23,8 Ἡ ἤκουεν, Καὶ ἀ πολλά μ ἤκουεν - слышащие много (m, n, S, ž);

23,11 Ἡ αὐτὸν καὶ ὁ Ἡρῴδης - сущее же и ирод (m, n, S, ž), Кот καί μ αὐτόν;

23,11 Ἡ περιβαλών, Καὶ ἀ αὐτόν μ περιβαλών - одевши и (m, n, S, ž);

23,12 Ἡ Ἡρῴδης καὶ ὁ Πιλᾶτος - ирод же и пилат (m, n, S, ž), Κ Πιλᾶτος καί α Ἡρῴδης;

23,15 Ἡ ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, Κ ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, ὃν ἀνέπεμψα γὰρ αὐτὸν πρὸς αὐτόν - послах бо мя ко мне (m, n, S, ž);

23,20 Ἡ πάλιν δε - паки же (m, n, S, ž), Κ αὖν δε;

23,20 Ἡ προσεφώνησεν αὐτοῖς, Кот αὐτοῖς μ προσεφώνησεν - вопия (m, n, S, ž);

23,23 Ἡ αἱ φωναὶ αὐτῶν, Кαὶ καὶ ἀρχιερέων - глас мой и архиереов (m, n, S, ž);

23,24 Ἡ καὶ Πιλᾶτος, Κ ὁ δε Π. ὁ Π. καί - пилат же (m, n, S, ž);

23,27 Ἡ αἳ ἐκόπτοντο, Кαὶ καί μ αἳ - бьющие и (m, n, S, ž);

23,28 Ἡ στραφεὶς δε ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτάς - обращь же ся к ним (m, n, S, ž), Κ ὁ Ἰησοῦ μ αὐτάς;

23,29 Ἡ ἡμέραι ἔρχονται - день грядет (m, n, S, ž), Κ ἔρχονται α

ἡμέραι;

23,32 Ἡ ἦγοντο δὲ ὑπὸ τῶν ἰῶ - ведоаху же мы̀тьи (A, M, N, O, S, Ž), Ἡ от ὑπὸ τῶν ἰῶ;

23,33 Сот ἐξ ἀριστερῶν - о лѣвыихъ (O, S, Ž), Ἡ ἐξ εὐωνύμων - мудрыихъ (A, M);

23,34 Сот ὁ δὲ Ἰ̄ς̄ ἔλεγεν· πάτερ, ἄφες αὐτοῖς οὐ γὰρ οἴδασιν, τί ποιοῦσιν - и же глаше отче отпущаи имъ не вѣдятъ бо что творятъ (vid stat. A.) Ἡ dl-2c, 014, 78, 376f om omnia verba;

23,34 Ἡ ἔβαλον κλῆρους - метаахѫ жребиа (A, M, N, O, S, Ž). Ἡ κλῆρον ἢ κλήρους;

23,35 Ἡ οἱ ἄρχοντες, Καὶ ὁ μὲν οὖν αὐτοῖς μ ἄρχοντες - кънѩзи жѷдовьстии (A, M, N, O, S, Ž);

23,35 Сот Ἰς τοῦ θεοῦ, Ἡ καὶ ὁ υἱὸς α τοῦ - Ї҃с҃ сн҃ъ сѷи (A, M, N, O, S, Ž);

23,36 Ἡ ὄξος - оцтъ (Ž), Καὶ καί α ὄξος - и оцтъ (A, M, N, O, S);

23,38 Ἡ ἐπιγραφή, Καὶ ἐπιγεγραμμένη α ἐπιγραφή - написано написано (A, M, N, O, S, Ž) Ἡ al ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ ἐπιγεγραμμένη - написание надъ нимъ написано (N).

23,39 Ἡ οὗτος, Καὶ ἔστιν μ οὗτος - сь есть (A, M, N, O, S, Ž);

23,40 Ἡ ἐπιτιμῶν - ѣгѫ, Καὶ ἐπετιμᾷ - лѣгѫ - прѣщааше... ѩ (A, M, N, O, S, Ž);

23,42 Ἡ μνήσθητί μου, Καὶ κύριε μου - помѩни мѧ ѵ҃ (A, M, N, O, S, Ž);

23,43 Ἡ αὐτῷ, Καὶ ὁ Ἰ̄ς̄ μ αὐτῷ - рече емоу и҃с҃ (A, M, N, O, S, Ž);

23,43 Ἡ σοὶ λέγω, Καὶ λέγω σοι - ѩ тебѣ (A, M, N, O, S, Ž);

23,44 Ἡ καὶ ἦν, Καὶ ἦν δὲ - бѣше (A, M, N, O, S, Ž);

23,44 Ἡ ἦν ἤδη, Καὶ ἤδη - (A, M, N, O, S, Ž);

23,45 Ἡ τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος - мрьчьно мрькъшю (A, N, O, Ž), Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος - помрачисѧ слъньце (M, S);

23,46 Ἡ τοῦτο δὲ, Καὶ τοῦτο l τοῦτο δὲ - мсе (A, M, N, O, S, Ž);

23,48 Сот συμπαραγενόμενοι ὄχλοι - пришедъшии народи (M, S, Ž),

Hom ὅλως -(A, N, Q);

23,50 H καὶ ἀνὴρ ἀγαθός, K hom καὶ ἀ ἀνὴρ - μὴ πως διαν (M, N, S, Ž);

23,51 H προσεδέχετο, K add καὶ αὐτός μ προσεδέχετο - καλαμ μπ (M, N, S, Ž);

23,53 H καθελών, K add αὐτό μ καθελών - μπεμπε (M, N, S, Ž);

23,53 Hom ἑπτὸ λεξεν αὐτό - σδιμπε (M, N, S) H om αὐτό μ ἑπτὸ = λεξεν -(Ž);

23,53 H οὐδεὶς οὔπω - μιμπτσπε μικαδανε (M, N, S, Ž), K ~ οὐδέποτε οὐδείς;

23,54 H ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, K παρασκευή l παρασκευῆς - μ δεπε δπ παρασκεβδη (M, N, S, Ž);

23,54 H καὶ σάββατον - ι σοβοτα (M, N, S, Ž), K hom καὶ ασάββατον;

23,55 H συνηλθυθυᾶι ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ - πρμιπλυε με μιμπτσπε γαμιλεη (M, N, S, Ž). K ~ αὐτῷ αἷς;

Cap 24.

24,1 H ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον, K ~ ἦλθον α ἐπὶ - πρμδ καγροπε (A, M, N, Q, S, Ž);

24,1 H ἀρώματα, K add καὶ πνὲς σὺν αὐταῖς μ ἀρώματα - αρομαπε ι δρογυιη σε μιμη (A, M, N, Q, S, Ž);

24,1 Hom ἦλθον - πρμδ (M, N, Ž), H add καὶ γυναῖκες μ ἦλθον - ρμ = δδ μενε (A, Q);

24,3 H εὑρεθυῦθαι δε, K καὶ εὑρεθυῦθαι - μ βυμεδμιη (A, M, N, Q, S, Ž);

24,5 H πρόσωπα - μιμα (A, Q), K πρόσωπον l πρόσωπα - μιμε (M, N, S, Ž);

24,11 H ῥήματα ταῦτα, K αὐτῶν l ταῦτα - ταμ μπ (A, M, N, Q, S, Ž);

24,12 H ὀθόνια, K add κείμενα μ ὀθόνια - ρμγε λεπεπιπη (A, M, N, Q, S, Ž);

24,17 H ἐστάυγαν συμβρωποί, K ἔστε l ἐστάυγαν - μ εστα δρμρια

(a, m, n, O, S, Ž);

24,18 Ἡ ὀνόμαι, Ἢ ᾧ ὄνομα ἐ ὀνόματι - απουκα μιπ (a, m, n, O, S, Ž);

24,19 Ἡ Ναζαρήνου - nazarenomu (m, n, O, S, Ž), Ἢ Ναζωραίου - nazarei (a);

24,20 ἐστι παρέδωκα αὐτόν, Ἡ ν αὐτὸν παρέδωκεν - ι πρηδαμι (a, m, n, O, S, Ž);

24,21 Ἡ ἤμέραν ἄγει, Καὶ ἡ ἡμέρα μ ἄγει - δεπь μπατь δικεсь (a, m, n, O, S, Ž);

24,27 Ἐστιν ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς - ετπь βεсηуδ κьπиπь (O, Ž), οуβсηуδ κπиδуδ (n), Ἡ ἐστιν πάσαις ταῖς - (m);

24,29 Ἡ κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα - προκлοπиπь ся ετπь ужε δепь (a, m, n, S, Ž), Ἢ ἐστιν ἤδη - (O);

24,34 Ἡ ὅτιος ἠγέρθη ὁ κύριος - μиπиπь πьκο βьcтa гь (a, m, n, O, S, Ž), Καὶ ὅτιος ἠ κύριος;

24,36 Ἡ αὐτὸς ἔστιν, Καὶ ὁ αὐτός - сaмь шьcтыи cтoи (a, m, n, O, S, Ž);

24,36 Ἐστιν ὑμῖν - вамь (O), Ἡ αὐτὸ ἐγώ εἰμι μὴ φοβεῖσθε ἡ ὑμῖν - вамь аз ecмь не δоuтe ся (a, m, n, S, Ž);

24,39 Ἡ πόδας, Ἢ μου ἡ πόδας - ноzдиои (a, m, n, O, S, Ž);

24,39 Ἡ ἐγώ εἰμι αὐτὸς, Καὶ αὐτὸς α ἐγώ - сaмь аз ecмь (a, m, n, O, S, Ž);

24,42 Ἡ μέρος, Καὶ καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου μέρος - ичсть и отъ сотьнь ичть (a, m, n, O, S, Ž);

24,44 Ἡ λόγοι μου, Ἢ οὓς μου ἡ λόγοι - словеса (a, m, n, O, S, Ž);

24,46 Ἡ γέγραπται πάθειν, Καὶ καὶ οὕτως ἔδει α πάθειν - писано и тако подобааше пострадати (a, m, n, O, S, Ž);

24,48 Ἡ ὑμεῖς, Καὶ σὲ ἡ ὑμεῖς - вьи (a, m, n, O, S, Ž);

24,49 Ἡ καγώ, Ἢ καὶ ἰδοῦ ἐγώ - и се аз (a, m, n, O, S, Ž);

24,49 Ἡ πόλει, Καὶ Ἱερουσαλὴμ ἡ μὲν πόλει - градь иерусалимьскыи (a, m, n, O, S, Ž);

24,53 Ἡ εὐλογοῦντες, Καὶ αἰνοῦντες καὶ α εὐλογοῦντες - хвалящеѧ

Sinaitovnume (a, m, n, o, s, ž);

24,53 Η υἱόν, Κ αὐ ἀμήν μ υἱόν - Sa. amen (a, m, n, o, s, ž).

2.) Varijante Pomfilove recenzije v staroslovenskih rokopisih.

Cap 1.

1,13 Com ἄγγελος - anьkъ (m). Fam κορίου μ ἄγγελος - an. tъ (a. o. ž);

1,24 Com ἡ μήτηρ αὐτοῦ - ženа ego (m, n, a, s, ž). F Zαχαρίου τοῦ - ženа zaxarьina (o);

1,29 Com συλλαβέσθαι, F αὐ ἐν ἑαυτῇ μ συλλαβέσθαι - naimovanьje vъ sebě (m, s, ž), a, n, Orlejo Com;

1,30 Com εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ - pere anьkъ nei (a). F αὐτῇ a ὁ - pere ei an. (m, n, o, s, ž);

Cap 2.

2,25 Com καὶ ἰδοὺ ἦν - i se (m, n, a), F om ἰδοὺ μ καί - (o, s, ž);

2,51 Com συνετήρει τὰ ῥήματα ἅπαντα ἐν τῇ καρδίᾳ - razumovaaše vъsi sьi sa vъ sьrdьci svoemь (a, m, n, s, ž). F αὐτῆς μ ῥήματα a ἐν τῇ - razumovaaše vъsi sьi sa razlagajušti (o);

Cap 3.

3,10 Com τί οὖν - pro oto (m, n, o), F om οὖν μ τί - (a, s, ž);

3,28 Η Ἰωὰλ Ἐλμαδάμ, Κ Ἐλμωδάμ, F Ἰωὰλ Ἐλμωδάμ - asmodanovъ (m, n, o, s), asmodanovъ (ž);

Сар 4.

4.4 Ηξαλ ἄνθρωπος, Καὶ ἄλλ' ἐπὶ πάντ' ῥήματ' ἐσῶν μάνθρωπος – κὲν νὰ ὁ βασιλεὺς τῆς δύσεως (M, S, Ž), Ζαὶ ἐπορευόμεθα διόμαρος ἀ ἐσῶν – μεροδεκτικὸν ἐξ οὗτος δοῦλος (N);

Сар 5.

5.2 Σὸν δύκτα – μυρίοις (M, N, S, Ž), Ζαὶ αὐτῶν μ δύκτα – μυρίας ἄσεις (O);

Сар 6.

6.10 Σὸν περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς – βαρύνουν νὰ βασιλεύσῃ (M, N, O, S), Ζολ σὸν αὐτούς – (A, Ž);

6.45 Σὸν ἄγαθὸς ἄνθρωπος – δικαίως κρίνει (M, N, S). Ζ it adj ἐ μ ἀγαθός – δικαίως κρίνει (Ž);

6.49 Σὸν οἰκία ἐπὶ τὴν γῆν – χρεωκοπεῖ καταστροφή (M, N, S). Ζὸν ἐπὶ τὴν γῆν μ οἰκία – (Ž);

Сар 7.

7.31 Σὸν τίνι οὖν – κανεὶς οὐδὲν (M, S), Ζὸν οὖν μ τίνι – (N, Ž);

7.39 Σὸν τίς καὶ ποταπή – κανὸν οὐ καλοῦνται (M, S), Ζὸν τὲς α καὶ – (N, Ž);

Сар 8.

8.1 Σὸν πνευμάτων πονηρῶν – οὐκ ἔχει ζωήν (M, S), Ζαὶ νό = ὅσων καὶ μαθήσεως ἀπνευμάτων – οὐκ ἐπέτυχε μ μανία μ ἔχει ζωήν (N, Ž);

8.8 Σὸν ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκούετω – σὲ τῶν βαρέων μυκτήρων οὐκεῖ μαθήσεως ἀν μαθήσεις (M, Ž), Ζὸν ταῦτα – ἀκούετω – (S);

8.12 Σὸν ἀκούσαντες – μαθήσεσθαι (M, N), Ζαὶ λόγον μ ἀκούσαντες – μαθήσεσθαι μαθὼν (S, Ž);

8.13 Σὸν οὗτοι ζῶσαν οὐκ ἔχουσιν – μὴν κόρεσε νὰ μὴ πάντα

(M, N, S), Ƒ от οὖτος -(Ƶ),

8.19 Сот συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον - встретиться из-за толпы народа (M, N, S, Ƶ), Ƒ от αὐτῷ μ συντυχεῖν - (A, Θ);

8.41 Сот ἦλθεν ἀνὴρ - пришла женщина (M), Ƒ ἄνθρωπός τις [ἀνήρ - какая-то женщина (Θ) кн. одна (S), кн. вдруг (A);

Гл. 9.

9.37 Сот κατελθόντων αὐτῶν - спускающихся с горы (M, N, Ƶ), Ƒ κατελθόντι τῷ [ὃ] κατελθόντων αὐτῶν - спускающегося с горы (A, Θ) спускающегося с (S);

9.41 Ἀποκρίνεται δὲ καὶ τὸν υἱὸν σου, Ἄγε ὧδε μου - приведи сюда твоего сына (A, M, N, Θ, Ƶ), Ƒ от ὧδε - (S);

9.42 Сот συνεσπάραξεν - терзал (Θ, Ƶ), Ƒ add αὐτόν - терзал его (A, M, N, S);

9.61 Сот πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι - дозволь же мне (A, M, N, Θ, Ƶ), Ƒ πρῶτόν μοί - позволь мне прежде (S);

Гл. 10.

10,3 Сот ἄρνας - агницы (AM, N, S, Ƶ), Ƒ πρόβατα [ἄρνας - овцы (A);

10,6 Сот καὶ ἐὰν μὲν ἐκεῖ - имеет сторонник (A, M, S), Ƒ от ἐκεῖ μ ἦ - (N, Ƶ);

10,8 Сот εἰσέρχεσθε - входите (A, M, N, S), Ƒ εἰς ἦλθετε [εἰσέρχεσθε - входите (Ƶ);

10,12 Сот ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται - в тот день отпрадется сидеть (A, N, Ƶ), Ƒ ἐν τῇ ἡμέρᾳ μ ἔσται - отпрадется сидеть в тот день (M);

10,16 Сот ὅστις ἐμὲ ἀθετεῖ ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με - отвергающийся меня отвергается посылавшего меня (M, N, Θ, S), Ƒ add καὶ ὁ ἐμοῦ ἀκούων ἀκούει ἀποστείλαντος με - и слушающий меня слушает посылавшего

(A.Ž);

10,20 Com πνεύματα - δαιμονια (a, m, n, S). Ƒ δαιμόνια l πνεύματα - δαιμονι (Ž);

10,26 Com ὅσε εἶπεν - οτι κε μετε (a, m, n, Ž), Ƒ add ιβ̄ δε - μτ̄ κε με= με (S);

10,38 Com πορεύεσθαι αὐτοῦς - χοδιτιτε κι (a, m, n, O, S), Ƒ αὐτόι l αὐτούς - χοδιτιτιο αποу (Ž);

Cap 11.

11,4 Com παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν - вικακοπоу длъжникоу наше= поу (m, n, S, Ž), Ƒ τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν - длъжникомъ на= шимъ (O);

11,39 Com εἶπεν δὲ ὁ κύριος - рече κι (m, n, S), Ƒ ὁ/ς̄ l κύριος - рече же μῑ (Ž);

11,51 Com ἀπὸ αἵματος Ἅβελ, Ƒ add τοῦ δικαίου μ Ἅβελ - отъ крве авелне праведьнааго (m, n, S, Ž);

Cap 12.

12,27 Com τὰ κρίνα - крини (m, n, S), Ƒ add τοῦ ἄγρου μ крінѣ цвѣтъ полеваго (Ž);

12,37 Com ἀγρηγορούντας - бдѣщиихъ (m, n, Ž), Ƒ οὕτως ποιοῦντας ἐγρη= γορότας - тако творящихъ (S);

12,42 Com ἐπὶ τῆς θεραπείας - надъ работою (m, n, S), Ƒ τῆς οἰκείας l θεραπείας - надъ домомъ (Ž);

Cap 13.

13,10 Com ἐν τοῖς σάββασιν - въ сѫботы (a, O, m, n, Ž), Ƒ ἐν τῷ σα= ββάτῳ - въ сѫботѫ (S);

13,15 Com ἀπηρίδυ οὖν vel δε - отвѣщавъ же (A.Ž), Ƒ om δε vel οὖν μ ἀπεκρίθη — (m, n, O, S);

13,29 Com ἥξουσιν - придѫтъ (a, m, n, O, Ž), Ƒ add πολλοί μ ἥξου= σιν - придѫтъ мнози (S);

Cap 14.

14,7 Com λέγων πρὸς αὐτούς - ϖπ κε νωνε (A, M, N, O, S), F om πρὸς αὐτούς μ λέγων - (Ξ);

14,16 Com εἶπεν αὐτῷ - pere anoy (A, N, M, S), F om αὐτῷ μ εἶπεν - (Ξ);

14,17 Com δοῦλον αὐτοῦ - pabebou (M, N, O, Ξ), pabapbou (A), F τοὺς δούλους - pabe bou (S);

14,26 Com ἔρχε τὸν παῖδον - elnoro onε onpore (N), F it, vlg δούλων l παῖδον - elnoro onε pabε (M, Ξ), elnoropaba (S);

Cap 15.

15,5 Com εὑρών - oδpnonε (M, S), F add αὐτό μ εὑρών - oδpnonε κε (N, Ξ);

15,11 Com εἶπεν δε - pere ne (N, Ξ), F add ὁ κς μ δε - pere ne νε (A, M, O, S);

15,16 Com ἐς τοὺς ἀγροὺς - napera (A, M, N, O, Ξ), F εἰς τὸν ἀγρόν - napero (S);

Cap 16.

16,25 Com ἀγαθά σου - δικαιαpnbone (A, M, N, O, Ξ), F. lat om σου μ ἀγαθά - (S);

Cap 17.

17,23 Com ὧδε μή, F add ὁ κς a μὴ - obabe χε ne (M, N, S, Ξ);

17,34 Com λέγω ὑμῖν - ϖϖϖ banε (M, S), F add δέ μ ὑμῖν - ϖϖϖ ne banε (N, Ξ);

Cap 18.

18,13 Com ὀφθαλμούς - oγωαo (A, M), F add αὐτοῦ μ ὀφθαλμούς - oγωαpbou (N, O, S, Ξ);

18,15 Com ἰδόντες δε - bιλnoβωε ne (A, M, O, E, Ξ), F καὶ ἰδόντες - μ bιλnoβωε (N);

18,21 Com ὃ δε εἶπεν - ono ne pere (M, S, O), F add αὐτῷ - pere anoy (A, N, Ξ);

18,21 Com ταῦτα πάντα – κἀκέντα α ταῦτα – вето ми (A, M, N, O, S, Ž);

Cap. 19.

19,12 Com λαβεῖν ἑαυτῷ – прияти себе (A, M, N, S), Ž, it ey om ἑαυτῷ – (Ž);

19,15 Com δούλους τούτους – рабы сии (M, N, S, Ž). Ž om τούτους μ δούλους – (A);

19,31 Com ἐρωτᾷ· διὰ τί λύετε – вопрошаают ли ми отрешаета (N, Ž), Ž, af om διὰ τί λύετε – (M, S);

19,39 Com ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν – они народа рекоша ми нему (M), Ž ~ ἀπὸ τοῦ ὄχλου μ αὐτόν – ми нему они народа (Ž);

Cap. 20.

20,2 Com εἶπον λέγοντες – рекоша ѡтвѣщающе (A, M, N, S), Ž om καὶ εἶπον – (Ž);

20,6 Com πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι – извѣщен бо бо ми людеи яко рекше сии (A, M, N, S, Ž) Ž πεπεισμένος... εἶναι – извѣщенны бо суть яко пророка сущи (Na);

20,41 Com πῶς λέγουσιν, Ž al add οἱ γραμματεῖς μ λέγουσιν – како глаголют книжьници (Ž), книжьници (N), Ž al πῶς μ λέγουσιν – како глаголют сущи (M, S);

Cap. 21.

21,1 Com τὰ ὄψα αὐτῶν – борьзыя сия (A, M, O, Ž), Ž om αὐτῶν μ ὄψα – (N, S);

21,4 Com τὸν βίον – имѣние (A, M, N, S, Ž), Ž add αὐτῆς μ βίον – имѣние свое (O);

21,32 Com ἕως ἂν πάντα – доньдеже вето (M, S, Ž), Ž add ταῦτα μ πάντα – д. вето си (N);

Cap. 22.

22.12 Com μέγα ἐδύναμέτον – valuit potuerunt (m, n, S) J om μέγα – (Z);

22.23 Com τοῦτο μέλλων πράττειν, J τοῦτο μ πράττειν – ipsum facturum esse (m, n, S, Z);

22.34 Com εἶπεν – dixit (m, S), J add αὐτῷ μ εἶπεν – dixit ei (n, Z);

22.38 Com ὃ δὲ εἶπεν αὐτοῖς – ille vero dixit (m, S), J om αὐτοῖς μ εἶπεν – (n, Z);

22.50 Com εἷς τις ἐξ αὐτῶν – unus quidam (m, O, S), J om τις μ εἷς – (n, Z);

Cap. 23.

23.7 Com ὅτε καὶ αὐτον – cum et eum (m, S), J om καὶ – (n, Z);

23.25 Com ἀπέλυσεν – dimittit (n), J add αὐτοῖς μ ἀπέλυσεν – dimittit eis (m, S, Z);

23.34 Com διαμερισάμενοι δε τὰ ἱμάτια – dividentes autem vestimenta (a, m, n, O, S), J om δε ατα – (Z);

23.35 Com ἐξεμυκτήρισαν δε καὶ – subsannaverunt autem (a, O, S, Z), J add αὐτόν φ δε – subsannaverunt autem eum (m, n);

23.44 Com ὡσεὶ ὥρα – hora quasi (a, m, n, S, Z), J om ὡσεί – (O);

Cap. 24.

24,43 Com ἔφαγεν – comedit (O), J dlg add τὰ ἐπιλοίπα ταῦτα ἔδωκεν αὐτοῖς μ ἔφαγεν – comedit hoc dedit eis (a, m, n, S, Z);

III. Janezov evangelij.

1.) Razmerje med Lukianovimi in Hesihijevimi varijantami v staroslovenskih rokopisih.

Cap. 1.

1,16 Ἡ ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος, Ἢ καὶ ὅτι – и отъ исполненїе (A, M, N, Q, S, Ž);

1,19 Ἡ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτον, Ἢ от πρὸς αὐτον – послашꙗ (A, M, N, Q, S, Ž);

1,20 Και ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν, Ἢ от καὶ ὡμολογησεν – и исповѣда и не отвръжесѧ (A, N, Q, S, Ž), M от etiam и не отвръжесѧ;

1,20 Ἡ ἐγώ οὐκ εἰμι ὁ χριστός, Ἢ οὐκ εἰμι ἀ ἐγώ – нъсмь азъ хс̃ъ (A, M, N, Q, S, Ž);

1,18 Ἡ μονογενὴς θ̃ς̃, Ἢ υἱός ⁊ θ̃ς̃ μ μονогенъ – моужде сн̃ъ (A, M, N, Q, S, Ž);

1,21 Ἡ σὺ Ἠλίας εἶ, Ἢ Ἠλιας εἶ αбу – шн̃ъ ли еси (A, M, N, Q, S, Ž);

1,26 Ἐγω βαπτίζω ἐν ὕδατι – крщꙋ васѣ въ водѣ (M, Q, S, Ž), Ἢ ἀλλ' ὑμᾶς μ βαπτίζω – крщ. вы въ водѣ (A, N);

1,26 Ἡ μέσος ὑμῶν, Ἢ ἀλλ' σὲ μ μέσος – но срѣдѣ не васъ (A, M, N, Q, S, Ž);

1,27 Ἡ ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος – грѧдыи по мънѣ (A, Na), Ἢ ἀλλ' ὢν ὀπ' ἐμ ὁ – бꙑ есть грѧдыи по мънѣ (M, NB, Q, S, Ž);

1,27 Ἡ ἐρχόμενος – грѧдыи по мънѣ (Na), Ἢ ἀλλ' ὀς ἔμπροσθέν μου γέγονεν μ ἐρχόμενος – грѧдыи по мънѣ ине прѣдъ мною сꙑи мъ (A, M, NB, Q, S, Ž);

1,27 Ἐγω οὐκ εἰμὶ ἐγώ – аноуже азъ нѣсмь (A, M, N, S, Ž), Ἢ от

ἐμὶ μὲ μὶ - (Θ);

1,29 Com τὴν ἁμαρτίαν, Κτὰς ἁμαρτίας Κτὴν ἁμαρτίαν - γρηγορε (α, m, n, θ, s, ž);

1,39 Com ὥρα ἦν ὡς δεκάτη - τολμια σκο πολλο ϑ. (α, m, b) Κ αλλ δε μ ὥρα - τολμια κε σκο (θ);

1,40 Com ἦν Ἀνδρέας, Κ αλλ δε μ ἦν - δηοκε ανδρεα (α, m, n, θ, s, ž);

1,40 Com εἷς ἐκ τῶν - ενμι οπκ (α, m, n, θ, s), Κ αλλ και α εἷς - ε ενμιτε (ž);

1,42 Κ ἤγαγεν, Κ αλλ και α ἤγαγεν - ε πριβεδε (α, m, n, θ, s, ž);

1,42 Κ Ἰωάννου, Κ τὰ Ἰωάννου - μακιμκ (α, m, n, θ, s, ž);

1,43 Com ἠθέλησεν, Κ αλλ ὁ Ἰσ μ ἠθέλησεν - βεγοπκ μκ (α, m, n, θ, s, ž);

1,43 Com λέγει αὐτῷ ὁ Ἰσ - κα ενογ μκ (m, n, θ, s, ž), Κ οπλϑμ αὐτῷ - (α);

1,49 Κ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναήλ, Κ αλλ και λέγει μ Ναθαναήλ - οπκ βωπτκα καπαναωπκ ε τκα ενογ (α, m, n, θ, s, ž);

1,49 Κ βασιλεὺς εἶ - ιγρ ετμ (α, πα, ž), Κτ ν εἶ βασιλεύς - ρετμ ιγρ (m, θ, s);

1,51 Κ ὄψεσθε, Κ αλλ ἀπ' ἄρτι α ὄψεσθε - οπκ καπκ αγβρωπε (α, m, n, θ, s, ž).

Cap 2.

2,6 Κ λίθιναι ὑδρίαι, Κτ ὑδρίαι α λίθιναι - βολοπκ καπκοπκ (α, m, n, θ, s, ž);

2,6 Κ κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων κείμεναι - μεετκ πϑ οπωπτεπωο μοδεπκογ λεπκωπκ (n, ž). Κτ κείμεναι α κατέ - (α, m, θ, s);

2,8 Κ οἱ δὲ ἤνεγκαν - οπω κε πριπκεπ (α, n, θ, ž), Κ καὶ ὁ δὲ - ε πριπκεπ (m, s);

2,10 Κ τὸν ἐλάσσω - μαπτε (πα, ž), Κ αλλ τότε α τόν - πογα μαπτε (α, m, θ, s);

2,12 Η καφαρναούμ, Ἡ καπερναούμ – капернаумъ (α, m, n, o, s, z);

2,12 ὁ ἀδελφός, Καὶ ἀδελφός – братъ его (α, m, n, o, s, z);

2,13 ὁ ὄχλος τῆς Ἱεροσόλυμα – миръ въ мнѣ (α, m, n, o, s, z), Ἡ ὁ ὄχλος Ἱεροσόλυμα;

2,14 Сот βάκς ..... πρόβατα ..... περιστερᾶς – волы ... овцы и голуби (α, o), Ἡ πρόβατα – βάκς – περιστερᾶς – овцы – волы .. голуби (m, n, s, z);

2,15 Сот φραγέλλιον – плеть (m), Ἡ αὐτῆς τὸ φραγέλλιον – плетеный (α, n, o, s, z);

2,17 Ἡ ἐμνήσθησαν, Καὶ δὲ μ ἐμνήσθησαν – помянули не (α, m, n, o, s, z);

2,18 Сот δεικνύεις ἡμῖν – повелѣлъ намъ (α, m, n, s, z), Ἡ от ἡμῖν μ δεικνύεις – o;

2,23 Сот αὐτοῦ τὰ σημεῖα – его знаменіе (Na), Ἡ τὰ σημεῖα αὐτοῦ – знаменіе его (m, o, s, z).

Сар 3.

3,2 Ἡ δύνασαι ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν – можетъ знаменій сихъ творити (m, n, o, s z), Ἡ ν δύνασαι μ σημεῖα – знаменій сихъ не можетъ творити (α);

3,5 Ἡ ἀπεκρίνατο καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἡ от καὶ εἶπεν αὐτῷ μ – отвѣщавъ рече (α, m, n, o, s, z);

3,11 Сот οὐ λαμβάνετε – не приемлете (m, o, s, z), Ἡ οὐδεὶς λαμβάνει οὐ λαμβάνετε – никтоже не приемлетъ (α, n);

3,13 Ἡ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, Radol ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ μ ἀνθρώπου – сн сынъ человѣческій (α, m, n, o, s, z);

3,15 Ἡ ἔργ, Radol μὴ ἀπόλυται ἀλλ – не повелѣетъ ни малъ (α, m, n, o, s, z);

3,16 Com ἔδωκεν - дать (A, M, O, Z), Hadal εἰς τὸν κόσμον μ ἔδωκεν - дать ему въ миръ (S). дать есть въ весь миръ (N);

3,17 Hτὸν υἱόν, Hαὶ αὐτοῦ - сна двоего (A, M, N, O, S, Z);

3,19 Hἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα - злыми бо суть злая дѣла (A, M, N, O, S, Z), K ~ πονηρὰ α αὐτῶν;

3,20 Com ἔργα αὐτοῦ - злая его (O), Hadal ὅτι πονηρὰ ἐστιν μ αὐτοῦ - злая его поко злая суть (A, M, N, S, Z);

3,28 Hὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε - вы сами мнѣ свидѣтельствуете (A, M, N, O, S, Z), K om μοι μ ὑμεῖς;

3,32 Hὃ ἑώρακεν - еже видѣ (O), Hadal καὶ α ὃ - μ еже видѣ (A, M, N, S, Z);

3,34 Hδίδωσιν, Hαὶ ὃν μ δίδωσιν - къ дастъ (M, N, O, S, Z).

Гл. 4.

4,3 Hἀπῆλθεν πάλιν - иде паки (M, N, S, Z), K om πάλιν μ ἀπῆλθεν;

4,5 Com ἔρχεται οὖν - прииде же (N, Z), Hadal 16 μ οὖν - прииде же убо (A, M, O, S);

4,6 Com ὥρα ἦν - година бѣ (M, N, S, Z), Hadal δε μ ὥρα - година же (A, O);

4,6 Com ἔρχεται - прииде (M, O, S, Z), Hadal καί α ἔρχεται - и прииде (A, N);

4,9 Hγυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης - жены самарѣтскиѧ сущи (A, M, N, O, S, Z), Kν οὔσης α γυναικός;

4,11 Com οὖν ἔχεις - отколѣ имаши (A, M, N, O, S, Z), Hom οὖν μ ἔχεις;

4,14 Com δώσω αὐτῷ, Hadal ἐγὼ α δώσω - азъ дамь ему (A, M, N, O, S, Z);

4,17 Hεἶπεν αὐτῷ - рече ему (A, M, N, O, S, Z), K om αὐτῷ μ εἶπεν;

4,20 Hπροσκυνεῖν δεῖ - кланятися и подобаетъ (A, M, N, O, S, Z) Kνδε α προσκυνεῖν;

4,21 Hπίστευόν μοι γύναι, K γύναι α πίστευσόν - жено вѣруй мнѣ

ши (a, m, n, o, s, ž);

4,27 Сот εἶπεν - рече (a, m, n, s, ž), Καὶ εἶπεν αὐτῷ μ εἶπεν - рече ему (o);

4,31 Καὶ κατῆλθεν μετάβη - пређе у Капернаум (a, m, n, o, s, ž), Καὶ ἦν διδάσκων;

4,36 Καὶ διεφήμιζεν, Καὶ διεφήμιζεν καὶ ὁ - и чињаше (a, m, n, o, s, ž);

4,36 Καὶ ἵνα ὁ ἐπείρων - да пошаље (a, n, o, s, ž), Καὶ διεφήμιζεν καὶ μ ἵνα - да пошаље (m);

4,42 Καὶ ὄχλοι τοῦ κόσμου, Καὶ ὄχλοι τοῦ κόσμου - људи ради χ̄ μ κόσμου - људи ради χ̄ (a, m, n, o, s, ž);

4,46 Καὶ πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ - опет у Кану (ž), Καὶ ὅτε μ πάλιν - опет у Кану (a, m, n, o, s);

4,47 Сот οὗτος ἀκούσας - он чувши (a, m, n, s, ž), Καὶ οὗτος ἀκούσας - (o);

4,47 Καὶ ἠρώτα, Καὶ ἐρώτα μ ἠρώτα - молаше и (a, m, n, o, s, ž);

4,51 Καὶ δοῦλοι, Καὶ δοῦλοι μ δοῦλοι - рабови (a, m, n, o, s, ž);

4,51 Καὶ ὑπήντησαν αὐτῷ λέγοντες - јавише и говорећи (a, m, n, o, s, ž), Καὶ καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες;

4,51 Καὶ παῖς αὐτοῦ ζῇ, Καὶ ὁ αὐτοῦ - јер сину његов (a, m, s), јер ὁ син (n, o, ž);

4,52 Καὶ τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν - годину отуд (a, m, n, o, s, ž), Καὶ παρ' αὐτῶν ατήр;

4,52 Καὶ ἔπαυσεν σήν - јењаше (a, m, n, o, s, ž), Καὶ καὶ ἔπαυσεν ὁ ἔπαυσεν σήν;

4,53 Καὶ πατὴρ αὐτοῦ - отац (a), Καὶ αὐτοῦ μ πατήρ - m, n, o, s, ž);

4,54 Καὶ τοῦτο δὲ πάλιν, Καὶ δὲ μ τοῦτο - је опет (a, m, n, o, s, ž).

Гл. 5.

5,2 Καὶ Βηθσαϊδά, Καὶ Βηθεσδά - витезда (a, m, n, o, s), al Bezeta - безда (ž);

5,3 Καὶ πλῆθος - мноштво (a, m, n, o, s, ž), Καὶ πολὺ μ πλῆθος;

5,3 Καὶ ξηρῶν, Καὶ ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν μ ξηρῶν - сушу разумитују дивљења вода (a, m, n, o, s, ž);

5,4 Ἀγγέλου] om vers. 4., Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ, ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιὴς ἐγίνετο ᾧ δήποτε κατέχετο νοσήματι τ Ἀ sbl αὐτοῦ κυρίου μὲν – ангелъ то ѥсть что въ опредѣленное время сходилъ и мѣшалъ воду и тотчасъ выздоравливалъ по возмущеніи воды кѣмъ бываше: кѣмъ же надѣяно одержимъ бываше (a, m, n, o, s), т. е. кѣмъ: кѣмъ же надѣяно одержимъ бываше, (Soden ne nalazi kleni nitarenga drŭkda primena);

5,4 Ἀλούετο ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ – исцѣлѣше ся въ купали (a, Aa, o, z), Ἀ κατέβαινεν ἐλούετο – нисхождаше въ купель (m, nb, s);

5,5 Ἀῤῥωστείᾳ, Ἀαὐ αὐτοῦ μ ἀῤῥωστείᾳ – недѫгъ имѣя (a, m, n, o, s, z);

5,7 Ἀκαὶ κύριε – и тъ (a, m, n, s, z), Ἀom καὶ κύριε – (o);

5,7 Ἀἄνθρωπον δε – мѧ же (a, m, n, s), Ἀom δε μ ἄνθρωπον – (o, z);

5,10 Ἀκράβαττόν σου – одра твоего (a, m, n, o, s, z), Ἀom σου μ κράβαττόν;

5,11 Ἀὁ δὲ ἀπεκρίθη – онъ же отвѣщавъ (a, m, n, o, s, z), Ἀom ὁ δὲ ἀπεκρίθη;

5,12 Ἀἠρώτησαν, Ἀαὐ οὖν μ ἠρώτησαν – вопрошаша же (a, m, n, o, s, z);

5,12 Ἀἆρον, Ἀαὐ κράβαττόν σου μ ἆρον – возми одръ твои (a, m, n, o, s, z);

5,15 Ἀἀπῆλθεν δε vel οὖν – же же (a, m, n, o, s, z), Ἀom δε vel οὖν μ ἀπῆλθεν;

5,16 Ἀτὸν Ἰησοῦν, Ἀαὐ καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι – тѣмъ мѣшаша его (m, n, s, z);

5,16 Ηδέ διώκουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰν - ιωαννης μαθειν τινα (m, n, S), Καὶ τὸν Ἰν ἀπέ - ι. ἵνα μαθειν (Ζ);

5,17 Ὁ δὲ, Ὁ πατήρ μου ἕως - ἕως νῦν (a, m, n, Θ, S, Ζ);

5,19 Οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν - μὴ δύνασθαι ο υἱος ποιειν (a, n, Θ, Ζ), Ἠ ἀφ' ἑαυτοῦ α ποιεῖ - ο υἱος δυνασθαι (m, S);

5,26 Ὁ καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν, Καὶ ἔδωκεν α καί - δουναι και τω υἱω (a, m, n, Θ, S, Ζ);

5,27 Ὁ κρίσιν ποιεῖν - κριτὴς εἶναι (a), Καὶ ἐξουσίαν α κρίσιν - κ κριτὴς εἶναι (m, n, S, Ζ);

5,28 Οὐκ τῆς φωνῆς αὐτοῦ - πασι τοις (Θ), Ἠ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ [αὐτοῦ - πασι τοις εκει ουσι (a, m, n, S, Ζ);

5,30 Οὐ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ, Ἠ ποιεῖν μ ἐμαυτοῦ - ο υἱος ποιειν (a, m, n, Θ, S, Ζ);

5,30 Ὁ πέμψαντός με, Καὶ πατρός μου με - τουτεστιν ο πατηρ (a, m, n, Θ, S, Ζ);

5,36 Ὁ ἃ ποιῶ - ταυτα ποιω (m, n, Θ, S, Ζ), Καὶ ἐγώ α ποιῶ - αυτα ποιω ταυτα (a);

5,38 Ὁ ἐν ὑμῖν μένοντα, Καὶ μένοντα α ἐν - ἐμπεπολιτευμενα εν υμιν (a, m, n, Θ, S, Ζ).

Κεφ 6.

6,2 Ὁ ἠκολούθει, Ὁ καὶ ἠκολούθει - ο και ηκολουθει (a, m, n, Θ, S, Ζ);

6,5 Ὁ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰς - ουν ιυ (a, m, n, Θ, S, Ζ), Καὶ ὁ Ἰς α τούς;

6,7 Ὁ ἵνα ἕκαστος βραχύ τι λάβῃ - ινα καθ ολιγον καν μικρον τι λαβη (Θ), Καὶ ἵνα ἕκαστος μ ἕκαστος - ινα καθ ολιγον μικρον (a, m, n, S, Ζ);

6,9 Ὁ παιδάριον ὧδε - παιδαριον εστιν ωδε (Na. Θ), Καὶ ἓν μ παιδάριον - παιδαριον εστιν ωδε εκει (a, m, S, Ζ);

6,11 Ὁ διέδωκεν, Καὶ τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ μ διέδωκεν - τοις μαθηταις ανεκειντο α ανακειμενοις (a, m, n, Θ, S, Ζ);

6,11 Οὐκ τοῖς ἀνακειμένοις - ὁσον ηθελησαν (m, n, Θ, S, Ζ), Ὁ ὅσος

l ἀναπεμένους - παροδαικ (α);

6,14 Η σημεῖον, Καὶ ἡ μ σημεῖον - знамение πο (α, m, n, θ, s, ž);

6,15 Η ποιήσωσιν βασιλέα - поставят царь (α, m, n, θ, s), Καὶ αὐτὸν μ ποιήσωσιν - поставят и царь (ž);

6,17 Η Καφαρναούμ, Η Καπερναούμ - капернаумь (α, m, n, θ, s, ž);

6,17 Com ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰς - до пришли ко нимь ис (m, n, s, ž), Η ~ πρὸς αὐτούς ὁ ἐληλύθει - ко нимь пришелъ ис (α, θ);

6,17 Η οὔπω - не оу (α, m, n, θ, s, ž), Κ οὐκ l οὔπω;

6,21 Com λαβεῖν αὐτόν - принять и (α, θ), Η ~ αὐτὸν α λαβεῖν - и принять (m, n, s, ž);

6,21 Η εὐθὺς ἐγένετο τὸ πλοῖον - абие быстъ корабль (α, m, n, θ, s, ž), Κ τὸ πλοῖον α ἐγένετο;

6,22 Com Τῇ ἐπαύριον - во утрыи день (m), Η αὐτ σε μ τῇ - во утрыи же день (α, n, θ, s, ž);

6,22 Η εἶδον - видѣвше (α, θ), Κ ἰδὼν l εἶδον - видѣвъ (m, n, s, ž);

6,22 Η ἦν, Καὶ ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ - и ѣ - рѣша то въ нѣмъ вънидоша ученици его (α, m, n, θ, s, ž);

6,23 Η ἄλλα ἦλθον, Η διὰ καὶ ἄλλα - и инии (m, n, θ, s, ž), Καὶ σε μ ἄλλα - инии же (α);

6,25 Com εὗσε ἡγόρασε, Η ἦλθε l ἐγόρασε - мало прииде (α, m, n, θ, s, ž);

6,25 Η ὧδε βεῖ, Κ ὧδε βεῖ - сде еси (θ, ž);

6,27 Com ὑμῖν δώσει - вамъ дастъ (α, m, n, s, ž), Η ~ δώσει α ὑμῖν - дастъ вамъ (θ);

6,31 Com τὸ μάννα ἔφαγον, Η ~ ἔφαγον αμαννα - ѣли манну (α, m, n, θ, s, ž);

6,33 Com ζωὴν διδοὺς, Η ~ διδοὺς α ζωήν - даяи живота (α, m, n, θ, s, ž);

6,36 Com πιστεύετε - вторгуємо (a, m, n, o, s), Kadd μοί μ πιστεύετε - вторгуємо ни (z);

6,39 Η πεμψαντός με, Καὶ πατρός μμε - посилавшаго ми отця (a, m, n, o, s, z);

6,40 Η ab τοῦτο γάρ - се бо (m, n, s, z), Η os γαρ τοῦτο - (a), Η δε γαρ - се же (o);

6,40 Η πατρός μου - отця моєго (a, m, n, o, s, z), Η πέμψαντός με πατρός μου;

6,40 Com ἀναστήσω αὐτὸν ἐγώ - воскрешу и аз (m, n, o, s, z), Η ν ἐγώ α ἀναστήσω - аз воскрешу и (a);

6,42 Com οὗτος ἐστιν ὁ υ̅ς υἱὸς Ἰωσήφ - сынъ ремъ мои (a, m, n, o, s), Η οτ υ̅ς а υἱός - сынъ ремъ мои (z);

6,42 Η νῦν λέγει, Καὶ νῦν - како оубо (a, m, n, o, s, z);

6,42 Η οὗτος λέγει - сынъ глетъ (a, m, n, o, s, z), Η νλέγει а οὗτος;

6,43 Η ἀπεκρίθη ι̅ς - отвѣщавъ ис (m, n, s, z), Kadd οὖν μ ἀπεκρίθη - отвѣщавъ же ис (a, o);

6,45 Η πᾶς ὁ ἀκούσας - всякъ слышавы (m, n, s, z), Kadd οὖν μ πᾶς;

6,46 Η ἑώρακέν τις - видѣлъ есть кто (m, n, s, z), Κντις а ἑώρακεν;

6,47 Η πιστεύων, Καὶ ὁ ἐμὲ μ πιστεύων - вторуяи вомн (m, n, o, s, z);

6,51 Η ἡ σάρξ μού ἐστιν, Καὶ ἡν ἐγὼ δώσω μ ἐστιν - плоть моя ремъ ѥсть аз дамъ (a, m, n, o, s, z);

6,52 Com πρὸς ἀλλήλους Ἰουδαῖοι, Η ν Ἰουδαῖοι а πρός - мужи оубо Іудѣи (a, m, n, o, s, z);

6,52 Com σάρκα, Η add αὐτοῦ μ σάρκα - плоть свою (a, m, n, o, s, z);

6,58 Η πατέρες, Καὶ ὑμῶν μ πατέρες - отцы ваши (a, m, n, o, s, z);

6,58 Η καὶ ἀπέθανον, Καὶ τὸ μαννά а καὶ - манна и оумроша (a, m, n, o, s, z);

6,59 Η καφαρναούμ, Η καπερναούμ - капернаумѣ (a, m, n, o, s, z),

6,64 Com παραδώσων αὐτόν, ℍμέλλων αὐτὸν παραδίδοναι l παραδώσων αὐτόν - χαπια προδαπιι μ (a, m, n, θ, S, ẑ);

6,65 ℍ πατρός, ℍ αὐθμου μ πατρός - σῆα ποσο (a, m, n, θ, S, ẑ);

6,68 ℍ ἀπειρίᾳ - σπυδοωπια (a, m, n, θ, S, ẑ), ℍ αὐθ σῦν μ ἀπειρίᾳ;

6,69 ℍ ἄμος, ℍ νεός l ἄμος, αὐτοῦ ζῶντος μ' ἐνοῦ - σπυ δα χιυδαιαο (a, m, n, θ, S, ẑ);

6,69 ℍ δυο ἐ, ℍ αὐθ ἰζ̄ μ ἐ - πυι ecu χ̄ (a, n, θ, S, ẑ), υ m παθ υπτορειμι= ιαπο (Jagić, Codex Marianus, 341);

6,70 ℍ ἀπειρίᾳ αὐτοῦ ὁ l ζ̄ - σπυδοωπια μπυ πυ (m, n, θ, S, ẑ), ℍ σπ l ζ̄ μ αὐτοῦ.

Cap. ẑ.

ẑ,1 ℍ al μετὰ ταῦτα περιπατεῖ l ζ̄ - χοπιδαιαι πορμγ πυ (S, m), ℍ ν μετὰ ταῦτα μ l ζ̄, ℍ sic σπ μετὰ ταῦτα - (a, θ), Ϝ μετ' αὐτῶν l μετὰ ταῦτα - μ ιιπιι (n, ẑ);

ẑ,4 ℍ τί ἐν κρυπτῷ ποιεῖ - ιιικπσπε βε παιιιο μιδομπο (n, θ), ℍ ν ἐν κρυπτῷ α τι - βε παιιιο ιιικιεσπα (a, m, S, ẑ);

ẑ,8 ℍ τὴν ἑορτήν, ℍ αὐθ ταύτην μ ἑορτήν - πραζδπιιιο σο (a, m, n, θ, S, ẑ);

ẑ,8 ℍ οὐκ ἀναβαίνω - πε βεμιδ (a, m, n, θ, S, ẑ), ℍ οὔπω l οὐκ;

ẑ,9 Com ταῦτα δε εἰπών, ℍ σπ δε μ ταῦτα - μω μεπο (a, m, n, θ, S, ẑ);

ẑ,9 ℍ εἰπὼν αὐτὸς ἔμειναν - μεπο μαιιο σεπα (m, n, θ, S, ẑ), ℍ αὐτοῖς l αὐτός - μεπο πυ σεπα (a);

ẑ,10 ℍ εἰς τὴν ἑορτὴν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη - βε πραζδπιιιο πυιδα μ μαιιο βεμιδ (a, m, n, S, ẑ), θ σπ βε πραζδπιιιο, ℍ ν εἰς τὴν ἑορτήν μ ἀνέβη;

ẑ,12 ℍ ᵹγγυσμὸς ἦν .... πολύς, ℍ ν πολύς α ἦν - μπιπο ιιικιεσπο δο (a, m, n, θ, S, ẑ);

ẑ,12 ℍ ἦν περὶ αὐτοῦ - δποσ ιιαπο (a, m, n, θ, S, ẑ), ℍ ν περὶ αὐτοῦ α ἦν;

ẑ,15 ℍ ἐθαύμαζον οὖν, ℍ καὶ ἐθαύμαζον - μ δυδιπαγβ σπ (a, m, n, θ, S, ẑ);

ζ.16 Και ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰς καὶ εἶπεν, Ἠν αὐτοῖς ὁ εἶπεν - σπαρμένα και μὴ ἐμπεσόντα (α, m, n, θ, s, ƶ);

ζ.20 Ἠ ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος, Πανδ καὶ εἶπεν ὁ ὄχλος - σπαρμένα καρδιὰ μὴ ἐμπεσόντα (α, m, n, θ, s, ƶ);

ζ.26 Και ἀληθῶς ἔγνωσαν, Ἠ και ἀληθῶς - μαρμαρωμένα (α, m, n, θ, s, ƶ);

ζ26 Ἠ οὗτος ἐστιν ὁ Ἰς - μὴ εἶναι χς (α, m, n, θ, s, ƶ), Πανδ ἀληθῶς μὴ ἐστιν;

ζ.29 Ἠ ἐγὼ δε οἶδα, Ἠ και δε μὴ ἐγὼ - αγνώστα (α, m, n, θ, s, ƶ);

ζ.30 Και τὴν χεῖρα - μάκρυ (α), Πλὰς χεῖρας ἐπὶ τὴν χεῖρα - μάκρυα (m, n, θ, s, ƶ);

ζ.31 Ἠ ἐκ τοῦ ὄχλου δε πολλοί - σπαρμένα καρδιὰ και πιστεύσαν (m, n, s, ƶ) Ἠν πολλοὶ δε α ἐκ τοῦ;

ζ.31 Ἠ σημεῖα ποιήσει - χαμένα μαντάρικα (m, n, s, ƶ), Πανδ τούτων σημεῖα;

ζ.32 Ἠ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι - αρχιερεῖς και φαρισαῖοι (m, n, s), Ἠν φαρισαῖοι ἀρχιερεῖς, Ταυτ οἱ φαρισαῖοι - (ƶ);

ζ.32 Ἠ ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ὑπηρέτας - κουλλαασιμ αρχιερεῖς και φαρισαῖοι κλοῦνους (m, n, s, ƶ), Ἠν ἀπέστειλεν ὑπηρέτας α ἀρχιερεῖς;

ζ.33 Ἠ χρόνον μικρόν, Ἠν μικρόν α χρόνον - καλοβρώμικα (m, n, s, ƶ);

ζ.36 Ἠ ὁ λόγος οὗτος - κλοβοῦρε (m, n, s, ƶ), Ἠν οὗτος α λόγος;

ζ.37 Και τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς - βασιλοδούλικα και δούλα βεληκάκια πραμάτικα (α, m, n, θ, ƶ), Ἠ και μεγάλῃ α τῆς ἑορτῆς - (s);

ζ.39 Ἠπνεῦμα ἅγιον δεδομένον - δικό Χῦ ρὰτσιμ δανα (α, m, n, θ, s, ƶ), Κ και δεδομένον μ ἅγιον;

ζ.40 Ἠ ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ἀκούσαντες, Πανδ πολλοὶ α ἐκ - μπόσιμ και σπαρμένα κλωσιανάκια (α, m, n, θ, s, ƶ);

7,40 Ἀλόγων τούτων – κυβερνᾶται (A, M, N, Θ, S, Ž). Καὶ τούτων λόγων;

7,42 Καὶ ἔρχεται Χριστός – πρωΐ ἑκτῇ (A, M, N, Θ, S, Ž), Καὶ Χριστὸς ἄρχεται;

7,43 Καὶ ἐζήτει ἐν τῷ ὄχλῳ – κύριε τὸ παιδίον (A, M, N, Θ, S, Ž), Καὶ ἐζήτουν μὲ ὄχλῳ;

7,46 Καὶ ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος – ἀπὸ μακρόθεν (S), Καὶ οὕτως ἀνθρώπων ἐλάλησεν – μακρόθεν τῆς κῆπ. (A, M, N, Θ, Ž);

7,47 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς – σπυρὶ σπυρὶ (A, M, N, Θ, S, Ž), Καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν;

7,50 Καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτός – πρωΐ ἀπὸ τὸ πέρας τοῦ πόντου (A, M, N, Θ, S, Ž), Καὶ νυκτὸς ἐλθών;

7,50 Καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν τὸ πρότερον, Καὶ πρότερον – πρωΐ ἀπὸ τὸ πέρας (A, M, N, Θ, S, Ž);

7,51 Καὶ γινώσκῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ, Καὶ γὰρ ἀπ' αὐτοῦ ἀ πρῶτον – μὲ σπυρὶ σπυρὶ (A, M, N, Θ, S, Ž);

7,52 Καὶ ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης – σπὲ γαλιλαῖος πρὲκ (A, M, N, Θ, S, Ž), Καὶ προφήτης ἀ ἐκ τῆς;

7,53 Καὶ om. Line versum, Καὶ καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ – μὲ πέσκο σὲ Δανκόβου (Ž). V M je prepisan ta verz na konec strani in ga v tekstu ni (Jagić, Codex Marianus, 346 pod črto). Ostali rokopisi nimajo tega dostavka

7,53–8,11. Καὶ opuščajo ta dostavek, Καὶ ga ima. M, N, Ž ga imajo. Armenijev in Ostromirov evangelistarij nimata te perikope.

Cap. 8.

8,12 Καὶ αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰς λέγων – μὲκ μερε μὲκ ὥπι (A, M, N, Θ, S, Ž), Καὶ ὁ Ἰς ἀ ἐλάλησεν;

8,14 Κὰν ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, Καὶ ἀληθής ἐστιν μου – κὰν σπὲ μὲ σὲ μὲ σπὲ σὲ μὲ σπὲ (A, M, N, Θ, S, Ž);

8,14 Ἢ ἦ ποῦ ὑπάγω, Καὶ ἢ - и каждо мѣсто (a, m, n, Q, S, Ž);

8,20 Ἢ ἐλάλησεν, Καὶ ὁ/ς μ ἐλάλησεν - яко рѣ (a, m, n, Q, S, Ž);

8,21 Ἢ εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς, Καὶ ὁ/ς μ αὐτοῖς - рече имъ паки рѣ (a, m, n, Q, S, Ž);

8,25 Ἢ εἶπεν αὐτοῖς, Καὶ ὁ καὶ α εἶπεν - и рече имъ (a, m, n, Q, S, Ž);

8,28 Ἢ εἶπεν οὖν, Καὶ ὁ καὶ αὐτοῖς μ οὖν - рече же имъ (a, m, n, Q, S, Ž);

8,28 Ἢ πατὴρ - отецъ (a), Καὶ μου μ πατήρ - отецъ мои (m, n, Q, S, Ž);

8,29 Ἢ ὁ μεμόνωκεν, Ἢ ὁ καὶ πατήρ μ με - не отецъ единого (Q), Ἢ καὶ πατήρ μ μόνον - нъсть единого отецъ (a, m, n, S, Ž);

8,29 Ἢ τὰ αὐτῷ ποιῶ, Ἢ ποιῶ α αὐτῷ - творихъ ему (a, m, n, Q, S, Ž);

8,33 Ἢ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν - отвѣщаша ему (Q), Καὶ σὺ Ἰουδαῖος μ αὐτόν - отвѣщаша ему глаголя (a, m, n, S, Ž);

8,33 Ἢ ἀπεκρίθησαν - отвѣщаша (a, m, n, S, Ž), Καὶ καὶ α ἀπεκρίθησαν - отв. же (Q);

8,35 Ἢ ὁ υἱὸς μένει - сн҃ъ пребываетъ (Ž), Καὶ δε μ ὁ - сн҃ъ пребываетъ (a, m, n, Q, S);

8,38 Ἢ ἃ ἐγὼ ἑώρακα, Ἢ ἐγὼ α ἑ - азъ яко видѣхъ (a, m, n, Q, S, Ž);

8,38 Ἢ πατρί, Καὶ μου μ πατρί - отца моего (a, m, n, Q, S, Ž);

8,38 Ἢ ἠκούσατε, Ἢ ἑωράκατε Ἢ ἠκούσατε - видѣсте (a, m, n, Q, S, Ž);

8,41 Ἢ εἷπον αὐτῷ, Καὶ οὖν μ εἷπον - рѣша же ему (a, m, n, Q, S, Ž);

8,42 Ἢ εἶπεν αὐτοῖς, Καὶ δε μ εἶπεν - рече же имъ (a, m, n, Q, S, Ž);

8,48 Ἢ ἀπεκρίθησαν - отвѣщаша (a, m, n, Q, S, Ž), Καὶ οὖν μ ἀπεκρίθησαν;

8,52 Ἢ εἷπον αὐτῷ, Καὶ οὖν μ εἷπον - рѣша же ему (a, m, n, Q, S, Ž);

8,53 Ἢ ποιεῖς - творишиі (Q), Καὶ τὰ α ποιεῖς - яко творишиі (a, m, n, Q, S, Ž);

8,54 Ἢ ὁ θὸς ὑμῶν, Ἢ ἡμῶν Ἢ ὑμῶν - бъ нашъ (a, m, n, Q, S, Ž);

8,59 Ἢ ἐκ τοῦ ἱεροῦ καὶ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο καὶ

παρῆλθεν οὕτως - и-ирвел прошел по крайней мере идиома и
хождение мало (a), m, n, o, s, ž от мало, Ñ от как а следует
ли употреблять ли?

Гл. 9.

9,1 Ñ παράμοι ὁ ἐξ ἔσω - мимо шел из вид (a, m, nb, o, s, ž), Ñ от
ὁ ἐξ μ παράμοι - (na);

9,4 Ñ ἡμῶν σοῦ, Ñ ἐμέ ἐ ἡμῶν - имя подобает (a, m, n, o, s, ž);

9,6 Ñ αὐτοῦ τοῦ πυλῶν, Ñ от αὐτοῦ а τοῦ - дружить (a, m, n, o, s, ž);

9,6 Ñ ὁδηγῶν - ои (a, m, n, o, s, ž), Ñ вид τοῦ πύργου μ ὁδηγῶν;

9,8 Ñ προβάτης - пропитан (a, n, ž), Ñ πύργος ἐ προβάτης - имя
(q m);

9,9 Ñ ἄλλον ἔλεγον - а имя глагол (a, ž), другими глагол (o) [Mal
Hanek v tekstu omylem in ga jma nad vrto z glag. čítomi napisa-
nega (Jagić, Codex Marianus, 353), Ñ от ἔλεγον μ ἄλλον;

9,9 Ñ οὐχ' ἅλλ ὅμοιος, Ñ ὅτι λοιχ' ἀλλ - подобен (a, n, ož) м
знако над вито грешно;

9,9 Ñ ἐκεῖνος σε - от мне (a, m, n, o s, ž). Ñ от σε μ ἐκεῖνος;

9,10 Ñ πῶς οὖν, Ñ от οὖν μ πῶς - како (a, m, n, o, s, ž);

9,11 Ñ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, Ñ вид καὶ εἶπεν μ ἐκεῖνος - отвечать
от мне (a, m, n, s, ž);

9,11 Ñ τὸν Σιλωάμ, Ñ τὴν καλύμβηθραν τοῦ Σιλωάμ ἐ τὸν Σιλω
άμ - в хватальщик (a, m, n, s, ž);

9,12 Ñ κἀκεῖνον, Ñ κεῖνον οὖν - имени мне (a, m, n, o, s, ž);

9,14 Ñ ἐν ᾗ ἡμέρᾳ, Ñ ὅτε ἐ ἐν ἡμέρᾳ - ежа (a, m, n, o, s, ž);

9,16 Ñ οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος - мыть со отно
шение (a, m, n, o, s, ž), Ñ οὗτος ὁ ἄνθρωπος ко οὖν;

9,16 Ñ ἄλλον σε ἔλεγον - другими мне глагол (o), Ñ от σε μ ἄλλον - ины
глагол (a, m, n, s, ž);

9,17 ἢ λέγουσιν οὖν - παλαιὸν νόμον (α), ἢ τὸν οὖν μὴ λέγουσιν - παλαιὸν (m, n, Θ, S, Ž);

9,18 ἢ ἦν τύφλος - ἐκ γενετῆς (m, n, Θ, S, Ž), ἢν τυφλὸς ἐκ γενετῆς - γεγενημένος ἐκ (α);

9,19 ἢ βλέπει ἄρτι, ἢ νῦν ἀναβλέπει - νῦν ἐκ βλαστῆς (α, m, n, Θ, S, Ž);

9,20 ἢ ἀπεκρίθησαν δὲ, ἢ καὶ αὐτῷ τῷ φῶτι - ἀπεκρίθησαν νῦν ἐκ (α, m, n, Θ, S, Ž);

9,21 ἢ ἡλικίαν ἔχει - βεβίωται ἐκ (α, m, n, S, Ž), ἢ καὶ αὐτὸς ἡλικίαν - ἐστὶν βεβίωται ἐκ (Θ);

9,21 ἢ αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει - ἐστὶν ἐκ βεβίωται ἐκ (α, m, n, Θ, S, Ž), ἢν αὐτὸν ἐρωτήσατε μὴ ἔχει;

9,24 ἢ τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου, ἢν ἐκ δευτέρου ἐκ τὸν ἄνθρωπον - βεβιωμένος ἐκ (α, m, n, Θ, S, Ž);

9,25 ἢ ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος, ἢ καὶ εἶπεν μὲν ἐκεῖνος - ἀπεκρίθη ἐκ καὶ εἶπεν (α, m, n, Θ, S, Ž);

9,26 ἢ εἶπον οὖν αὐτῷ, ἢ καὶ πάλιν μὲν αὐτῷ - ἐκεῖνο ἐκ ἐκ (α, m, n, Θ, S, Ž);

9,28 ἢ οἱ δὲ ἐλοιδόρησαν - οὖν ἐκ συκοφαντῶν (α, m, n, Θ, S, Ž), ἢ τὸν οἱ δὲ ἐκ ἐλοιδόρησαν;

9,28 ἢ ὁ μαθητὴς εἶ - ἐκ συκοφαντῶν εἶ (α, m, n, Θ, S, Ž), ἢν εἶ ἐκ μαθητής;

9,31 ἢ οἴδαμεν, ἢ καὶ δὲ - ἐστὶν ἐκ (α, m, n, Θ, S, Ž);

9,34 ἢ ὅλος ἐν ἁμαρτίαις σὺ - ἐκ γεγέννησαι εἶ (α, m, n, S, Ž), ἢ τὸν ὅλος ἐκ ἐν ἁμαρτίαις σὺ - γεγέννησαι εἶ (Θ);

9,35 ἢ ἤκουσεν - ἀκούσας (m), ἢ καὶ δὲ μὴ ἤκουσεν - μαθὼν ἐκ (α, n, Θ, S, Ž);

9,35 ἢ εἶπεν, ἢ καὶ αὐτῷ μὲν εἶπεν - ἐκεῖνος (α, m, n, Θ, S, Ž);

9,35 ἢ υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τοῦ θεοῦ ἢ τοῦ ἀνθρώπου - τοῦ θεοῦ (α, m, n, Θ, S, Ž);

9,36 Com καὶ τίς ἐστιν – μ κπο- ρστ (a, θ, ϰ), Hom καί ατις – m n, s);

9,37 Hεἶπεν αὐτῷ, Kαὶ δε μ εἶπεν – μερε νε ενοχ (a, m, n, θ, s, ϰ);

9,40 H ἤκουσαν, Kαὶ καὶ α ἤκουσαν – ν μγκμαιτ (a, m, n, θ, s, ϰ);

9,41 H^al καὶ εἶπεν αὐτοῖς, H^sic τί εἶπεν δε – μερε νε ιμτ (a, m, n, θ, s, ϰ); Kom δε μ εἶπεν.

Cap 10.

10,4 H ὅταν, Kαὶ καὶ α ὅταν – ε ενλα (a, m, n, θ, s, ϰ);

10,4 H ἴδια πάντα – μβοε βτε (n), Kτ πρόβατα ε πάντα – μβοεν αβαχ (a, m, θ, s, ϰ);

10,7 H^al αὐτοῖς πάλιν ιε̄ – μπτ ναϣε μῑ (m, n, θ, s, ϰ), H^sic ν πάλιν μ ιε̄ – μπτ ναϣε (a), Kν πάλιν α αὐτοῖς;

10,8 H ἦλθον πρὸ ἐμοῦ – ερωϊε ερεϣϊε μεπε (a, m, n, θ, s, ϰ) Kom πρὸ ἐμοῦ μ ἦλθον;

10,12 H σκορπίζει, Kαὶ τὰ πρόβατα μ σκορπίζει – ναπϣϊλωπτ αβαχ (a, m, n, θ, s, ϰ);

10,13 H ὅτι, Kαὶ ὅδε μισθωτὸς φεύγει α ὅτι – α ναεπωπτ ϣπωωπτ πκα (a, m, n, θ, s, ϰ);

10,16 H δεῖμε, Kν με δεῖ – νι νοβοδαλαπτ (a, m, n, θ, s, ϰ);

10,17 H με ὁ πατήρ ἀγαπᾷ – νι ογωϣ νοϣωπτ (a, m, n, θ, s, ϰ), Kν ὁ πατήρ α με;

10,19 H σχίσμα, Kαὶ σὺν μ σχίσμα – ναεϣρωπε (a, m, n, θ, s, ϰ);

10,19 Kαὶ πάλιν ἐγένετο – ναϣε ϣωπτ (ϰ), H om πάλιν α ἐγένετο – θ, Jν ἐγένετο α πάλιν – ϣωπτ ναϣε (m, n, θ, s);

10,22 H τότε – πτωλα (a, m, n, θ, s, ϰ), Hδε τότε;

10,22 H χειμὼν ἦν, Kαὶ καὶ α χειμὼν – μ ϣιπα ϣπ (a, m, n, θ, s, ϰ);

10,26 H ὅτι οὐκ ἐστε, Kν οὐ γὰρ ε ὅτι οὐκ – ναϣε ϣα ωπτ (a, m, n, θ, s, ϰ);

10,26 Η προβάτων τῶν ἐμῶν, Η adol καθὼς εἶπον ὑμῖν μ ἐμῶν – ovecъ moихъ поκоне μоγъ bank (a, m, n, θ, s, ž);

10,28 Η δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον, Ηλ ἵνα ζωὴν αἰώνιον α δίδωμι – животь вѣчьнꙋю даⷭ имъ (a, m, n, θ, s, ž);

10,29 Η ὃ δέδωκέν, Η ὅς l ὅ – иже даⷭ (a, m, n, θ, s, ž);

10,31 Η ἐβάστασαν, Η adol δε μ ἐβάστασαν – вꙁѧли же (a, m, n, θ, s, ž);

10,32 Η ἔργα καλά – дѣла добра (a, m, n, θ, s, ž), Η ν καλὰ α ἔργα;

10,32 Η πατρός, Η adj μου μ πατρός – отца моего (a, m, n, θ, s, ž);

10,33 Η ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Η adj λέγοντες μ Ἰουδαῖοι – отвѣщашꙗ емꙋ іудеи же (a, m, n, θ, s, ž);

10,34 Η ὅτι ἐγὼ εἶπα – яко азъ рекохъ (a, m, n, θ, s, ž), Η οm ὅτι α ἐγώ;

10,38 Com ἔργους, Η adj μου μ ἔργους – дѣлъ моихъ (a, m, n, θ, s, ž);

10,38 Η γνῶτε, Η πιστεύσητε l γνῶτε – вѣрꙋете (a, m, n, θ, s, ž)

10,38 Η τῷ πατρὶ – въ отцꙋ (a, m, n, θ, s, ž), Η αὐτῷ l πατρί;

10,41 Η ἐποίησεν σημεῖον, Η ν σημεῖον α ἐποίησεν – знаменїѧ сътвори (m, n, s, ž);

10,41 Com οὐδέν, Η οὐδὲ ἕν – ни единого же (m, n, s, ž);

10,42 Η εἰς αὐτὸν ἐκεῖ – въ него моⷭ (m, n, s, ž), Η ἐκεῖ α εἰς.

Cap 11.

11,3 Com ἀδελφαί, Η adj αὐτοῦ – сестры его (a, m, n, θ, s, ž);

11,8 Com μαθηταί, Η adol αὐτοῦ μ μαθηταί – оученицы его (a, m, n, θ, s, ž);

11,8 Com λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι – каменовати хотѣшꙗ иудеи (a, m, θ, s, ž), Η ν οἱ Ἰουδαῖοι α λιθάσαι – иудеи каменовати хотѣшꙗ (n);

11.9 Η δώδεκα ὧραί εἰσιν - δεκα να δειτε νυκτα εστε (A, M, N, O, S, Z), Κι εἰσιν αι ὧραι; 11.12 Ημαθηταὶ αὐτῷ - συνεπεμψε εκου (A), Η αὐτοῦ οἱ αὐτῷ - συ-νεπεμψε εκο (M, N, O, S, Z); 11.14 Εστι τότε οὖν, Η εστι οὖν μ τότε - πεντε (A, M, N, O, S, Z); 11.17 Η ἐλθὼν οὖν ὁ ΙΣ εἰς τὴν Βηθάνιαν - πρωτοτε με με βα βαπτα-ιζ. (A, M, N, O, S, Z), Η εστι εἰς τὴν Βηθάνιαν μ ΙΣ; 11.19 Η ἀδελφοῦ, Η αὐτῶν μ ἀδελφοῦ - δραμπα εκο (A, M, N, O, S, Z); 11.17 Η τέτταρας ἤδη ἡμέρας - κοκε μεπεμα δεκα (N), Η ἤδη μ ἡμέρας - μεπεμα δεκα κοκε (A, M, O, S, Z); 11.21 Η οὐκἂν ἐτεθνήκει ὁ ἀδελφός μου, Η ὁ ἀδελφός μου α ουκ-κε σε δραμπα κου συμμενε (A, M, N, O, S, Z); 11.22 Η καὶ νῦν οἶδα - α νικτο βαπκ (A, Z), Η ἀλλ' αθ α καί - κα ι νικτο βαπκ (M, N, O, S); 11.25 Εστι εἶπεν - μερα (M, N, S, Z), Η αὐτῷ μ εἶπεν - μερε με (A, O); 11.29 Η ἐκεῖνη σε - σπαμε (A, M, N, O, S, Z), Εστι σε μ ἐκεῖνη; 11.30 Η ἀλλ' ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ - κε δκο να μεστο εστε (A, M, N, O, S, Z), Εστι ἔτι μ ἦν; 11.31 Η δόξαντες, Η λέγοντες Ι δόξαντες - κεβεστε (A, M, N, O, S, Z); 11.35 Εστι ἐδάκρυσεν, Η αθαθ καί α ἐδάκρυσεν - ι προκεβεμ σπ (A, M, N, O, S, Z); 11.41 Η τὸν λίθον - καμενь (A, Na, Z), Η αὐτοῦ ἦν τεθνηκὼς κείμενος μ λίθον - καμενь μεκε δκο σμερμ λενεν (M, O, S); 11.41 Εστι ὀφθαλμούς ἄνω (M, N, O, Z), Η αὐτοῦ μ ὀφθαλμούς - σεε ρβου (A, S); 11.44 Η ἐξῆλθεν, Η αὐτῷ καί α ἐξῆλθεν - ι ιζηδε (A, M, N, O, S, Z); 11.45 Η ἐπίστευσαν, Η αθαθ ὁ ΙΣ μ ἐπίστευσαν - ροπβορμ με (A, M, N, O, S, Z); 11.49 Εστι εἷς τίς - ειδινь κε επρφ (A, M, N, O, S), Η εστι τις μ δε - (Z);

11.50 Η δυμφέρει ὑμῖν-συμφέρει βαιν (A, N, Θ, Ζ), Τὴ ὑμῖν l νμῖν--παιν (M, S);

11.54 Η μαθητῶν, Καὶ ἀπὸ τοῦ μ μαθητῶν - συγκρίνει μβαινει (A, M, N, Θ, S, Ζ);

11.57 Η δεδώκεισαν δε-δαιν νε (M, N, S, Ζ), Καὶ καὶ μ δε;

11.57 Η ἐντολάς, Τὴ ἐντολὴν l ἐντολάς - χαποδιδε (M, N, S, Ζ);

Cap 12.

12.1 Η Λάζαρος, Καὶ ὁ τεθνηκώς μ Λάζαρος - λαζαρ συμερον (A, M, N, Θ, S, Ζ);

12.1 Η ἐκ νεκρῶν ὁ Ις - σπε κγεντωκγε πε (Ζ), κγε κ. πε (A), Κοπ ὁ Ις μ νεκρῶν - (M, N, Θ, S);

12.2 Η ἵνα... τηρήσῃ - δα ... φυλαξοντε (A, S, Ζ), Κοπ ἵνε - M, Θ);

12.12 Οτι ἔρχεται Ις, Η ν Ις α ἔρχεται - πε γιναετε (A, M, N, Θ, S, Ζ);

12.13 Οτι ἐπαύριον, Καὶ λέγοντες μ ἐπαύριον - χβααρ χαιντε (A, M, N, Θ, S, Ζ);

12.13 Η καὶ ὁ βασιλεύς, Κοπ καὶ αὐ - κγρ (A, M, N, Θ, S, Ζ);

12.16 Η ταῦτα, Καὶ δε ταῦτα - κγρ νε (A, M, N, Θ, S, Ζ);

12.19 Οτι κόσμος - κηρ (A), Καὶ ὅλος μ κόσμος - βεσ κηρ (M, N, Θ, S, Ζ);

12.20 Η Ἕλληνές τινες - ελιμιν ελιμ (A, M, N, Θ, S, Ζ), Κντινες α Ἕλληνες;

12.22 Η πάλιν, Καὶ καὶ α πάλιν - ε παλι (A, M, N, Θ, S, Ζ);

12.22 Η ἔρχεται Ἀνδρέας καί, Κοπ ἔρχεται α Ἀνδρεας, οπ καὶ μ Ἀνδρέας - (A, M, N, Θ, S, Ζ);

12.26 Οτι ἐμοὶ διακονῇ τις, Η ν τις ἐμοὶ α διακονῇ - κοπογιμπ μογκιπε (A, M, N, Θ, S, Ζ);

12.31 Οτι κόσμου τοῦτου - κηρυ ναιυ (M, N, Θ, Ζ), βεαιυ (S), Κοπ τοῦτου μ κόσμου - κηρυ (A);

12,34 Ηἀπεκρίθη οὖν, Ηκαὶ ἀπεκρίθη - отвечала (A, m, n, O, S, Ž);

12,34 Ηλέγεις ὅτι, Ηὅτι λέγεις - что ты говоришь (A, m, n, O, S, Ž);

12,43 Com τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον - Ηἤ μᾶλλον а тя - повече отколкото (A, m, n, O, S, Ž);

12,47 Ηἡ φυλάξῃ - пазителя (A, m, n, S, Ž), Ηἢ πιστεύσῃ l φυλάξῃ - пазителя (O);

12,50 Ηἃ ἐγὼ λαλῶ - аз говоря (m, n, S, Ž), Ηνἐγώ μ λαλῶ.

Сар. 13.

13,2 Ηκαρσίαν, ἵνα παραδῷ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ΗἸούδα ... Ἰσκαριώτου а ἵνα - беше вече турил в сърцето на Юда Симонов Искариотски да го предаде (m, n, O, S, Ž);

13,3 Ηεἰδὼς ὅτι, Ηαὐ ὅτι μ εἰδώς - знаейки че (A, m, n, O, S, Ž);

13,4 Com ἱμάτια - дрехи (m, n, S, Ž), Ηαὐ αὐτοῦ μ ἱμάτια - дрехите Му (A). Ostromirovo tekstinua turkaj ĉe varĵanti (Ранка, Евангелие евангелие по остромировому списку, 201).

13,8 Ηἀπεκρίθη ἰς αὐτῷ - Ηνἀὐτῷ а ἰς - отвечал ему (A, m, n, O, S, Ž);

13,11 Ηὅτι οὐχὶ - защото не (A, m, n, O, S, Ž), Ηοὐ ὅτι а οὐχί;

13,12 Com καὶ ἔλαβεν, Ηοὐκ καὶ а ἔλαβεν - не взе (A, m, n, O, S, Ž);

13,18 Com ἐγώ, Ηαὐ γὰρ μ ἐγω - аз съм (m, n, S, Ž);

13,18 Ηἐμὸν τὸν ἄρτον, Ηὁ μετ' ἐμοῦ l ἐμοῦ - който яде с Мене (m, n, S, Ž);

13,19 Ηἡ πιστεύητε, ὅταν γένηται, Ηνα πιστεύητε μ γένηται - ако повярвате когато стане (m, n, S, Ž);

13,23 Ηἦν ἀνακείμενος, Ηαὐ δε μ ἦν - и той беше (m, n, S, Ž);

13,24 Ηκαὶ λέγει αὐτῷ; εἶπε, τίς ἔστιν περὶ οὗ, Ηπυθέσθαι τίς ἂν εἴη l καὶ λέγει αὐτῷ· εἶπε τίς ἔστιν - попитай кого говори (m, n, S, Ž);

13.26 Η ἀποκρίνεται οὖν, Κοπ οὖν ἀποκρίνεται - οπιδιωπιπαι (m, n, S, Z);

13.26 Η βάψω τὸ ψωμίον καὶ ἐπιδώσω, Κ βαψας l βάψω ... καί - αποπε μπιδε πολαπε (m, n, S, Z);

13.26 Η βάψας οὖν, Κ καὶ βάψας l βάψας οὖν - ι αποπε (m, n, S, Z);

13.26 Η ψωμίον λαμβάνει καὶ δίδωσιν - μπιδε πριπτε ι δαιπε (Z), Κ οπ λαμβάνει ψωμίον - (m, n, S);

13.26 Η Ἰσκαριώτου, Κ Ἰσκαριώτη l Ἰσκαριώτου - μεκαρμοπιεκαγπου (m, n, S, Z);

13.30 Con ψωμίον ἐκεῖνος, Κ ἐκεῖνος α ψωμίον - οπε μπιδε (m, n, S, Z);

13.30 Η ἐξῆλθεν εὐθύς - ιμιδε αδιε (m, n, S, Z), Κ εὐθύς α ἐξῆλθεν;

13.31 Η ὅτε οὖν ἐξῆλθεν λέγει ὁ Ἰς, Η ὡς οὖν ἐξῆλθεν λέγει - ειδα ιμιδε ιιαπε με (a, m, n, O, S, Z), Κ οπ οὖν;

13.32 Η καὶ ὁ θεός, Κ καὶ εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ - αιιπιδε προιιαβι οπ ο πεπε ι δε (a, m, n, O, S, Z);

13.33 Η ἐγὼ ὑπάγω - αγο μιδ (a, m, n, O, S, Z), Κ ὑπάγω α ἐγώ;

13.36 Η ἀπεκρίθη Ἰς - οπιδιωπιπαι με (m, n, O, Z), Κ καὶ αὐτῷ ἀπεκρίθη - οπιδιωπιπαι επογ πο (a, S);

13.36 Η ἐγὼ ὑπάγω - αγο μιδ (a, m, n, O, S, Z), Κ οπ ἐγώ α ὑπάγω;

13.36 Η ἀκολουθήσεις δε ὕστερον, Κ ὕστερον δε α ἀκολουθήσεις - ποι-πιδεπε πο μπιπ μδειπι (a, m, n, O, S, Z);

13.37 Η τῶν ἀκολουθῆσαι ἄρτι - πιπιπ πο πεδο μπιπ πιπιπ (a, m, n, O, S, Z), Κ οπ τῶν α ἀκολουθῆσαι;

13.38 Η ἀποκρίνεται, Κ καὶ αὐτῷ ἀποκρίνεται - οπιδιωπιπαι επογ (a, m, n, O, S, Z).

Cap. 14.

14.1 Η ὅτι πορεύομαι - πολο μιδ (a, m, n, O, S, Z), Κ οπ ὅτι α πορεύομαι;

14.3 Η τόπον ἑτοιμάσω - πιπιπο βαπο (a, m, n, O, S, Z) Κ ἑτοιμάσω τόπον;

14,4 Ἡ ὑπάγω, εἴδατε τὴν ὁδόν – μλ, вѣсте пѫть (a, n, S, ž), Καὶ καὶ αὐτὴν οἴδατε, добавено в μ ὁδόν – μλ вѣсте и пѫть вѣсте (m, O);

14,7 Ἡ ἀπ' ἄρτι, Καὶ καὶ ἀπ – и отнѣ нынѣ (a, m, n, O, S, ž);

14,11 Ἡ πιστεύετε, Καὶ μοι μ πιστεύετε – вѣрѫй ими же (a, m, n, O, S, ž);

14,12 Ἡ πρὸς τὸν πατέρα – къ отцю (a, m, n, O, S, ž), Καὶ μου μ πατέρα;

14,14 Com ἐάν, Καὶ καὶ ἐάν – и аще (a, m, n, O, S, ž);

14,17 Ἡ ὑμεῖς, Καὶ ὅμεῖς – вы же (a, m, n, O, S, ž);

14,17 Ἡ ἐν ὑμῖν ἔστιν, Κ ἔσται ἔσται – въ васъ имѣетъ (a, m, n, O, S, ž);

14,22 Ἡ τί γέγονεν, Καὶ καὶ α π – и что сѫтво (a, m, n, O, S, ž);

14,28 Ἡ ὅτι πορεύομαι – токо мѫ (a, n, O, S, ž), Καὶ εἶπον μ ὅτι – токо прѣжде мѫ (m);

14,28 Ἡ πατὴρ μείζων – отецъ болии (a, m, n, O, S, ž), Καὶ μου μ πατήρ;

14,29 Com πιστεύητε – вѣрѫете имете (m, O), Καὶ ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν μ πιστεύσητε – вѣрѫй имете какоже прѣжде вамъ (a, n, S, ž);

14,30 Com τοῦ κόσμου, Ἡ κόσμου τούτου ἐτοῦ κόσμου – сего міра (a, m, n, O, S, ž).

Сар. 15.

15,2 Ἡ καρπὸν πλείονα – плодъ болии (a, m, n, O, S, ž). Κ πλείονα α καρπον;

15,7 Com θέλητε, αἰτήσασθε – хощете, просите (a, m, n, S, ž), Ἡ θέλητε αἰτήσασθαι – хощете просити (O);

15,9 Ἡ ὑμᾶς ἠγάπησα, Κ ἠγάπησα α ὑμᾶς – възлюбихъ вы (a, m, n, O, S, ž);

15,15 Ἡ λέγω ὑμᾶς – ихъ васъ (a, m, n, O, S, ž), Κ ὑμᾶς α λέγω;

16,25 Ἡ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος, Κ γεγραμμένος α ἐν – написано въ законѣ ихъ (a, m, n, O, S, ž).

Сар 16.

16,3 Η ποιήσουσιν ὑμῖν - κατακρινοῦσιν βασ (α, m, n, θ, s, ζ), Κομ ὑμῖν μ ποιήσουσιν;

16,4 Η ὥρα αὐτῶν, Κομ αὐτῶν μ ὥρα - γολινα (α, m, n, θ, s, ζ);

16,7 Η ἀπέλθω, Καλὸν ἐγώ μ ἀπέλθω - μλκ αγω (α, m, n, θ, s, ζ);

16,10 Η πατέρα - κω οπιω (α, m, n, θ, s, ζ), Καλὸν μου μ πατέρα;

16,11 Η ὑμῖν λέγει, Η λέγει α ὑμῖν - κατω βασ (α, m, n, θ, s, ζ);

16,15 Ουκ εἶπον - μορ (θ, s, ζ), Καλὸν ὑμῖν μ εἶπον - μορ βασ (α, m, n);

16,16 Η ὄψεσθέ με, Καλὸν ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα μ με - οσσομαι μι κακο μλκ κω οπιω (α, δω), Η καλὸν καὶ ὅτι - οσσομαι μι κακο μ. κ. σ. (m, n, θ, s, ζ);

16,17 Η ὑπάγω - μλκ (α, m, n, θ, s, ζ), Καλὸν ἐγώ μ ὑπάγω;

16,18 Ουκ τοῦτο τί ἐστιν, Η τί ἐστιν α τοῦτο - κτο ρεκτ με (α, m, n, θ, s, ζ);

16,19 Η ἔγνω ὁ Ις, Καλὸν οὖν μ ἔγνω - μαδοκτο κε τις (α, m, n, θ, s, ζ);

16,20 Η ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, Καλὸν δε μ ὑμεῖς - βοι κε νεκαλκιμλ δοπε (m, n, θ, s, ζ);

16,22 Η οὖν νῦν μεν λύπην ἔχετε - κε οχδο κακο νεκαλκιμ δλδοπε (m, n, θ, s, ζ), Η λύπην μεν α νῦν;

16,23 Η λέγω ὑμῖν ἀν - μλκ βασ αμπε (α), Καλὸν ὅτι μ ὑμῖν - μλκ βασ κακο αμπε (m, n, θ, s, ζ);

16,25 Η ἔρχεται ὥρα - κριδετκ γολινα (ζ), Καλὸν ἐλλ α ἔρχεται - κω κριδετκ γολινα (α, m, n, θ, s);

16,29 Η λέγουσιν, Καλὸν αὐτῷ μ λέγουσιν - κατιν επογ (α, m, n, θ, s, ζ);

16,32 Η ἐλήλυθεν, Καλὸν νῦν α ἐλήλυθεν - κακο κριδε (α m n θ s ζ).

Сар 17.

17.1 Ἐπάρας ..... εἶπεν, Ἐπῆρε .... καὶ εἶπεν - вдигнде... рече (A, M, N, O, S, Ž);

17.1 Ἵνα ὁ υἱός, Да ли ... да и синъ (A, M, N, O, S, Ž);

17.11 Σὺν καλῷ ἡμεῖς, Ал добрай - поконе и мы (A, M, N, O, S, Ž);

17.12 Καὶ ἐφόλαξα, Кои ли а ефулаха - пазихъ (A, M, N, O, S, Ž);

17.12 Οὓς δέδωκάς μοι, Кой ли ги - които ли ми (A, M, N, O, S, Ž);

17.14 Σὺν οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου, Ал ѣкъ отъ свѣта а не съмъ - отъ мира нисъмъ (A, M, N, O, S, Ž);

17.17 Σὺν ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου - въ истина твоя (M, Ž), Кои сж ли - въ истина (A, O, N, S);

17.19 Καὶ ἁγιάσω, Ал ще ли а ѣгиасъ - аз да свѣтя (A, M, N, O, S, Ž);

17.19 Καὶ ἵνα ὦσιν καὶ αὐτοί - да сж и тѣ и тии (A, M, N, O, S, Ž) Кои ли а ѣсж; Кои ли а ѣсж;

17.22 Καθὼς ἡμεῖς ἕν - поконе и мы едно (A, M, N, O, S, Ž), Кадѣ ѣсмѣ ли;

17.23 Σὺν ἐγὼ ἐν αὐτοῖς - аз въ тѣхъ (A, M, O, S, Ž) Кои ли ѣгю - и аз (N);

17.23 Ἵνα γενῶσιν, Кои ли а ѣна - и да разумѣятъ (A, M, N, O, S, Ž);

17.24 Οὓς δέδωκάς μοι - които ли ми (A, M, N, O, S, Ž), Кой ли;

Сар 18.

18,2 Καὶ παλλάκης συνήχθη - и шеташе (A, M, N, O, S, Ž), Кои ли ѣ сѣбра;

18.4 Καὶ ἐξῆλθεν καὶ λέγει, Кои ли ѣ ѣзѣлѣзе ли ѣ ѣзѣлѣзе ли и рече - и тѣ рече (A, M, N, O, S, Ž);

18.6 Σὺν εἰπὼν αὐτοῖς ὅτι ἐγώ εἰμι, Кои ли и ѣ ѣ - отвѣщаше ми ѣ (A, M, N, O, S, Ž);

18,10 Σὺν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον - архиереова раба (M, N, O, S, Ž),

ℋ δοῦλον α τοῦ ἀρχιερέως – рабъ архиереовъ (α);

18,11 Сом βάλε τὴν μάχαιραν – вложи ножъ (α, m, n, o, ž), ℋ αὐθ βου μάχαιραν – вложи ножъ свои (S);

18,13 ℋ ἀπήγαγον, ℋαὶ ἀπήγαγον – вѣша (α, m, n, o, S, ž);

18,14 ℋ ἀποδανεῖν – оумрѣти (α, m, n, o, S, ž), ℋ ἀπολέσθαι ἀποδανεῖν;

18,17 ℋ λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός, ℋ τῷ Πέτρῳ ἡ θυρωρός – и та же рабъ двьрьница петрови (α, m, n, o, S, ž);

18,18 ℋ ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν, ℋ ν μετ' αὐτῶν α ὁ Πέτρος – и бѣше съ нима петръ (α, m, n, o, S, ž);

18,20 ℋ πάντες οἱ Ἰου δαῖοι – вси жидове (α, m, n, o, S, ž), ℋ πάντοτε ℓ πάντες;

18,22 ℋ αℓ παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν, ℋ αℓ τῶν παρεστώτων τῶ ὑπρετῶν ℓ παρεστηκὼς τῶν ὑπρετῶν – отъ предстоющихъ слугъ (α, m, n, o, S, ž), ℋ ν τῶν ὑπηρετῶν α παρεστηκώς;

18,24 ℋ ἀπέστειλεν οὖν – посла же (α, m, n, o, S, ž), ℋ οπ οὖν μ ἀπ ἔστειλεν;

18,23 Сом ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰς – отвѣщавъ рече (α, m, n, o, S, ž), ℋ αℓ ὁ Ἰσ ℓ εἶπεν αὐτῷ ℓ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰς;

18,25 ℋ ἠρνήσατο ἐκεῖνος – отъвръже сѧ отъ (α β, n), ℋαὶ οὖν μ ἠρνήσατο – отъже же отъвръже сѧ (m, S, ž);

18,29 ℋ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλᾶτος ἔξω πρὸς αὐτούς – изиде же къ нимъ и пилатъ вънѣ (α, m, n, o, S, ž), ℋ οπ ἔξω μ Πιλᾶτος;

18,29 Сом Πιλᾶτος... πρὸς αὐτούς, ℋ ν πρὸς αὐτους α Πιλᾶτος – къ нимъ пилатъ (α, m, n, o, S, ž);

18,33 ℋ πάλιν εἰς τὸν πραιτώριον ὁ Πιλᾶτος – паки пилатъ въ претор (α, m, n, o, S, ž), ℋ πάλιν μ πραιτώριον;

18,34 ℋ ἀπεκρίθη ὁ Ἰς, ℋαὶ αὐτῷ μ ἀπεκρίθη – отвѣщавъ пилатъ (α, m, n, o, S, ž);

18,37 ℋ ὅτι βασιλεύς εἰμι – яко цѣсарь есмь (S), ℋ αὐθ ἐγώ μ εἰμι –

κακο ιερι εστι αγε (A, m, n, O, S, Z);

18,39 Η ἀπολύσω ὑμῖν - στενογωπι βατι (A, m, n, O, S, Z) Η ὑμῖν ἀπολύσω;

18,40 Ἔκραύγασαν οὖν πάλιν, λεγοντες πάλιν μ οὖν - βγιπιιιι νε (A (m, n, O, S, Z);

18,40 Ἦν λέγοντες - ιιιβιιιτε (A), Καὶ πάντες ἀ λέγοντες - βαιι ιιιβιιτε (m, n, O, S, Z);

Cap. 19.

19,1 Ἡ Πιλᾶτος ἔλαβεν.... ἐμαστίγωσεν - Η ἔλαβεν ὁ Πιλᾶτος, αλλ καὶ ἐμαστίγωσεν - ριιγατι ποιπτο μ τεπε (A, m, n, O, S, Z);

19,3 Η καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον - μ πριχοπλαλαγι κι παιογ μ ιιαλαγι (A, m, O, S, Z), Η ετ καὶ ἤρχοντο ετ αὐτόν - μ ιιαλαγι (m);

19,4 Η ἐξῆλθεν, Καὶ οὖν μ ἐξῆλθεν - ιιγιιε νε (A, m, n, O, S, Z);

19,4 Η οὐδεμίαν αἰτίαν... ἐν αὐτῷ, Η ἐν αὐτῷ α οὐδεμίαν - βι πειπ βιιιιι (A, m, n, O, S, Z);

19,6 Η σταύρωσον σταύρωσον - ραπιιιι ραπιιιι (S), προμιιιι προμιιιι (n, Z), Καὶ λέγει μ σταύρωσον² - ραπιιιι ραπιιιι νε - (O), προμιιιι μ προμιιιι μ (m) ραπιιιι μ ραπιιιι μ (A);

19,6 Ἔστε αὐτὸν ὑμεῖς - ποιιιιιοτε μ βι (A, n), Η - ὑμεῖς α αὐτόν - ποιιιιιοτε βι μ (m, O, S, Z);

19,7 Η κατὰ τὸν νόμον - Καὶ ἡμῶν μ νόμον - πο ζακοπογ ιιαιιε - πογ (A, m, n, O, S, Z);

19,7 Η υἱὸν τοῦ - ειβ Sιπ (A, m, n, O, S, Z), Η - τοῦ α υἱόν;

19,7 Η υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν - ειβ Sιπ πιβορπιπ ιι (A, m, n, O, S, Z), Η - ἑαυτόν α υἱόν;

19,10 Ἔστ λέγει οὖν αὐτῷ - ιιια νε επογ (O, Z), Η ετ οὖν μ λέγει - ιιια επογ (A, m, n, S);

19,11 Η ἀπειρία αὐτῷ ὁ ἰς, Κοπ αὐτῷ μ ἀπειρία - σπανιώτατα (A. M. N, Θ, S, Ž);

19,11 Η ἐξουσία κατ' ἐμοῦ οὐδεμία - σπάνια να μην μπορώ (A, M, N, Θ, S, Ž), Κν οὐδεμία α κατ' ἐμοῦ;

19,11 Η δεδομένον δι' ἄνωθεν, Κν δι α δεδομένον - που δόθηκε (A, M, N, Θ, S, Ž);

19,12 Η Πιλάτος ἐζήτει - πάντα μιλάμε (A, M, N, Θ, S, Ž) Κν ἐζήτει α Πιλάτος;

19,14 Η αὐλὴ ἦν ὡς - γιατί δε ξέρω (M, N) Κ ἡ ἦν - γιατί πάντα (A, Θ, S, Ž);

19,14 Κοπ ἕκτη - μεσημέρι (M, S, Θ), Η πρώτη ἕκτη - τρεις (A, N, Ž);

19,15 Η ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι, Κοὶ κ ἐκραύγασαν ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι - όπως θα πούμε (A, M, N, Θ, S, Ž);

19,16 Η παρέλαβον οὖν τὸν Ἰν, Κ αὐ καὶ ἤγαγον μ Ἰν - πάντα μιλάμε (A, M, N, Θ, S, Ž);

19,20 Η ἑβραϊστί, ῥωμαϊστί, ἑλληνιστί, Κν ἑλληνιστί α ῥωμαϊστί - εβραϊκά, ρωμαϊκά κι ελληνικά (A, M, N, Θ, S, Ž);

19,26 Η λέγει τῇ μητρί - για πάμε (A, Θ, S, Ž), Κ αὐτὸν μ μητρί - για πάμε μαζί (M);

19,28 Η ἤδη πάντα, Κ πάντα α ἤδη - όλα τώρα (A, M, N, Θ, S, Ž);

19,29 Η σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ ὄξους - κάτι με μεγάλη σημ (N) Κ καὶ δε πήγαιναν ἐοῦν μεστόν α σπόγγον, αὐ καὶ μ ὄξους - όπως μεγάλωσε κάτι σημ (A, M, S), κάτι με πολλή σημ (Θ, Ž);

19,31 Η ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ - πρέπει παρασκευή δε θα να σταλούν πάνω στο σταυρό σε σάββατο (A, M, N, Θ, S, Ž), Κν ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν μ σαββάτῳ;

19,34 Η ἐξῆλθεν εὐθύς - αμέσ αίμα (A, M, N, Θ, S, Ž), Κν εὐθύς α ἐξῆλθεν;

19,35 Ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύσητε, Кот καί μ ἵνα – да вы вторь имете (a, m, n, Q, S, Ž);

19,36 Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ – кость не искрошится его (m, n, Q, S), Καθ' ἓν ἀ αὐτοῦ – кость не искрошится отъ него (a, Ž);

19,38 Ἡ Μετά δε ταῦτα – по сихъ же (a, m, n, Q, S, Ž), Кот δε μετά;

19,38 Ἡ σῶμα αὐτοῦ, Кот τοῦ Ἰ αὐτοῦ – тѣло его (a, m, n, Q, S, Ž);

19,39 Кот πρὸς τὸν Ἰν – къ нему (a, m, n, Q, S, Ž), Καὶ αὐτόν Ἰ τὸν Ἰν ;

Сар 20.

20,6 Ἡ ἔρχεται οὖν καὶ Σίμων – прииде же и Симонъ (a, m, n, Q, S, Ž), Кот καὶ μ οὖν;

20,14 Ἡ ταῦτα εἰποῦσα – се рекши (a, m, n, Q, S, Ž), Καθ' καί α τοῦτα;

20,15 Кот ἆρῶ αὐτόν – возмуть и (a), Ἡ αὐτόν α ἆρῶ – и возьмѣ (m, n, Q, S, Ž);

20,16 Кот Στραφεῖσα ἐκείνη, Καθ δε μ Στραφεῖσα – обращшися же она (a, m, n, Q, S, Ž);

20,16 Ἡ ἑβραϊδί – еврейскы (a, m, n, Q, S, Ž), Кот ἑβραϊδί;

20,17 Ἡ πρὸς τὸν πατέρα, Καθ μου μ πατέρα – къ отцю моєму (a, m, n, Q, S, Ž);

20,18 Ἡ Μαρίαμ ἡ Μαγδαληνή, Кот Μαρία Ἰ Μαρίαμ – Мария Магдалина (a, m, n, Q, S, Ž);

20,19 Кот οἱ μαθηταί, Καθ αὐτοῦ μ μαθηταί – ученицы его (a, m, n, Q, S, Ž);

20,20 Ἡ ἔδειξεν τὰς χεῖρας... πλευρὰν αὐτοῦς, Кот αὐτοῦς α τὰς, καθ αὐτοῦ μ πλευραί – показа имъ рѫцѣ.. ребрѣвоо (a, m, n, Q, S, Ž);

20,24 Кот ἦν μετ' αὐτῶν, Καθ ἐκεῖ μ ἦν – съ тогда не ними (a, m, n, Q, S, Ž);

20,28 Ἡ ἀπεκρίθη, Καθ καί α ἀπεκρίθη – и отвѣщавъ (a, m, n,

Θ, S, Ζ);

20,30 Η ἑκάτον τῶν μαθητῶν, Καὶ αὐτοῦ μ μαθητῶν - πρωΐτε σχεπιτ κυρίαπε (A, M, N, Θ, S, Ζ);

20,31 Η ζωὴν αἰώνιον ἔχητε - ναίβοπα βεσκοναιο μπαπε (A, M, N, Θ, S, Ζ), Κ ον αἰώνιον μ ζωήν.

Сар 21.

21.3 Η αἰ ἐξῆλθον οὖν, Η σδ κ αἰ ἐξῆλθον - μ ιμιπλ (A, M, N, Θ, S, Ζ), Κ ον οὖν μ ἐξῆλθον;

21.3 Η εἰς τὸ πλοῖον - βε χοραδ (Ζ), Καὶ εἰσῆλθ μ πλοῖον - βεχοραδε ανιε (A, M, N, Θ, S);

21.11 Η ἀνέβη οὖν Σίμων - βαπαδε ικε μπαπε (A, M, N, Θ, S, Ζ), Κ ον οὖν μ ἀνέβη;

21.13 Η ἔρχεται, Καὶ οὖν μ ἔρχεται - πριδε ικε (A, M, N, Θ, S, Ζ);

21.14 Η τοῖς μαθηταῖς, Καὶ αὐτοῦ μ μαθηταῖς - σχεπιπαπε κ βοπιπε (A, M, N, Θ, S, Ζ);

21.15 Η Σίμων Ἰωάννου, Κ Ἰώα Ι Ἰωάννου - μπαπε πομπε (A, M, N, Θ, S, Ζ);

21.17 Η πάντα σὺ οἶδας - βαε τπε βαιι (A, N, S, Ζ), Κ σὺ τὰ πάντα - τπαι βαε βαιι (Θ);

21.20 Η ἐπιστρα φεὶς ὁ Πέτρος, Καὶ στρ μ ἐπιστρα φείς - αβραμπε ικε ςπ πετηκ (A, M, N, Θ, S, Ζ);

21.21 Η τοῦτον οὖν οὗτος, Κ ον οὖν μ τοῦτον - ρεπ-βιπτβε (A, M, N, Θ, S, Ζ);

21.22 Η σύ μοι ἀκολούθει - πο πιπκ τπε γριδε (N, Θ, S, Ζ), τπε πο πιπκ γριδε (A), Κ ν ἀκολούθει μοι;

21.23 Η ἔρχομαι, Καὶ τί πρός σε μ ἔρχομαι - πριδ κ πο ε πεδπο (A, N, Θ, S, Ζ);

21.23 Η οὐκ εἶπεν δε - πε ρεπιπε ικε (A, N, Θ, S, Ζ), Κ καὶ οὐκ εἶπεν Ἰσὺν εἶπεν δε;

21.25 Η βιβλία, Καὶ ἀμήν μ βιβλία - χπιπκ αιπιπκ (A, N, Θ, S, Ζ).

2.) Variijante Pamfilove recenzije v staroslovenskih rokopisih.

Cap. 1.

1.23 Com (-Η+Κ) ἔργ - pere (A, M, S, Ž). Fam δε μ ἔργ - perenie (O, N);

1.29 Com Τῇ ἐπαύριον - Vъ ѹtrьnii denь (A, M, N, S). Fam δέ μ Τῇ - Vъ ѹtrьnii že denь (Ž).

1.47 Com λέγει περὶ αὐτοῦ - ѿ nem (M, N, O), Fam τῷ lπερὶ αὐτοῦ - ѿ nemь (A, S, Ž).

Cap. 3.

3.1 Com ἄνθρωπος - pьrvъ (M, N, S, Ž). Fam τις μ ἄνθρωπος - pьrvъ ctarь (A, O);

Cap. 4.

4.12 Com γρέαρ - mnoѹdesetь (Ž), Fam τοῦτο μ γρέαρ - mnoѹdesetь ѥ (A, M, N, O, S);

Cap. 5.

5.8 Com ἔγειρε ἆραν - vъzmi vъzlьi (M, N, O, S, Ž), Fam καὶ ἆρον - vъzmi i vъzlьi (A);

5.34 Com παρὰ ἀνθρώπου - otъ člka (M, S, Ž), Fam ἀνθρώπων l ἀνθρώπου - otъ člkъ (A, N, O);

Cap. 6.

6.26 Com ἀπαρίθμῃ αὐτοῖς ὀ|Θ καὶ εἶπεν - otъvrъzmi mi ѥ i reče (M, N, O, S, Ž), Fam αὐτοῖς μ εἶπεν - otъ. mi ѥ

pere мите (A).

6,36 Com καὶ ἕως ἀκατε - и вплоте (M, N, S, Z). Jom καὶ - (A, B²);

Cap 7.

7,6 Com ἦσαν ἐνῦμος - реше гаповао (M, N, O, S). Jn ἐνῦμος ἦσιν - гаповореше (A, Z);

7,44 Com ἤθελον ἐξ αὐτῶν - Jn ἐξ αὐτῶν a ἤθελον - отъ нихъ гатъаух (A, M, N, O, S, Z);

7,50 Com Νικοδῆμος πρὸς αὐτούς - никодимъ къ нимъ (A, O, S, Z), Jn πρὸς αὐτούς a N. - къ нимъ никодимъ (M, N);

Cap 8.

8,15 Com ἐγώ - азъ (M, N, O, S, Z), Jam δε μ ἐγώ - азъ же (A);

8,17 Com ἐν τῷ νόμῳ δε - въ законѣ же (A, M, N, S, Z), Jom δε μ νόμῳ - (O);

8,19 Com ἀπεκρίθη ĪS - отвѣщаша ми (M, N, O, S, Z), Jam αὐτοῖς μ ἀπεκρίθη - отвѣщаша имъ тѣ (A);

8,23 Com καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς - и глаше имъ (A, M, S, Z), Jam ὁ ĪS μ αὐτοῖς - и реше имъ тѣмъ (O, Na);

8,23 Com ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἔστε - вы отъ нижнихъ сте (A, M, N, O, S), Jom illa verba - (Z);

8,24 Com εἶπον οὖν ὑμῖν - рѣхъ оубо вамъ (A, M, N, O, S), Jom ὑμῖν - (Z);

8,27 Com οὐκ ἔγνωσαν, Jam καὶ a οὐκ - и не разумѣша (A, M, N, O, S, Z);

8,28 Com λαλῶ - глю (A, N, O, S, Z), Jnoсῶ l λαλῶ - творимъ (M);

8,35 Com μένει - пребываетъ (M, N, O, S, Z), Jam ἐν τῇ οἰκίᾳ μ μένει - въ домоу г. (A);

Cap 9.

9.22 Com ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ λῃστήν, Ϝ om αὐτὸν μ τίς - πολλοὶ κόπο μισθαρνοῦντα χα (a, m, n, Θ, S, Ƶ);

Cap 10.

10.1 Com ἐκεῖνος κλέπτης - πᾶς πιστὸς (m, n, Θ, S, Ƶ), Ϝ om ἐκεῖνος α κλέπτης - (a);

10.29 Com ἁρπάσει - Ϝ add αὐτά μ ἁρπάσει - βαστάσωσιν μγκ (a, m, n, Θ, S, Ƶ);

10.39 Com ἐκ τῆς χειρός, Ϝ lat $\text{vg}^{(a.c)}$ ἐκ τῶν χειρῶν - σου μλνκ (m, n, S, Ƶ);

Cap 11.

11.2 Com ποδὰς αὐτοῦ - κοπιοῦσα (a, n, Θ, S, Ƶ), Ϝ om αὐτοῦ μ ποδὰς - (m);

11.32 Com οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός, Ϝ ν ὁ ἀδελφός μου ἀπέθανεν - με δεῖπνον ἕτοιμον ὀψώνιον (a, m, n, Θ, S, Ƶ);

11.44 Com ἐξῆλθεν - νεκρὸς (a, m, n, S), Ϝ vlg ἐκπορεύεται ὁ ἐξῆλθεν - ἀδελφὸς νεκρὸς (Θ, Ƶ);

11.47 Com ἐνέβρων - μαθητὰς (Θ, n), Ϝ add κατὰ τοῦ Ιῦ - μαθητὰς αὐτοῦ (a, m, S, Ƶ);

11.47 Ἡ πολλὰ ποιεῖ σημεῖα, Ϝ ν σημεῖα ποιεῖ, Ϝ σημεῖα πολλὰ ποιεῖ - χαλεπὸν πονηρὸν ἄνθρωπον (a, m, n, Θ, S, Ƶ);

Cap 12.

12.4 Ἡ Ϝ al Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, Ϝ add Σίμωνος μ Ἰούδας. Ϝ Σίμων - μισθὸν μισθοῦται κ. (a, m, n, Θ, S, Ƶ);

12.4 Com αὐτὸν.. παραδιδόναι - μ πρᾶγμα (m, S, Ƶ), Ϝ ν παραδιδόναι αὐτὸν - πρᾶγμα μ (a, Θ, n);

12.12 Com τῇ ἑορτῇ, Ϝ add οὖν μ ἑορτῇ - ἐν ὀψωνίῳ με (a, m, n, Θ, S, Ƶ);

12.18 Com ὑπήντησεν... ὄχλος - μισθὸς καρδὰ (m, n, Θ, S, Ƶ), Ϝ al $\text{vg}^{(c)}$

ὑπήντησαν... ὄχλοι - идѣ народи (α);

12.34 Сот σοὶ ὑγιὴς ἔσται - повсѣмѣстно възвестиша (S). Ѳν ὑγιὴς ἔσται α σοὶ - възвести ся повсѣмѣстно (α, m, n, Ø, ζ);

12.41 Сот ταῦτα εἶπεν - ми рече (m, n, S, ζ). Ѳαὶ σκρ ταῦτα - аще рече (α, Ø);

Сар. 13.

13.10 Сот ἄλλη ἔστιν, Ѳλατ ἔστιν γάρ - есть бо (α, m, n, Ø, S, ζ);

13.12 Сот εἶπεν, Ѳ.ну ѡὐ καὶ α εἶπεν - и рече (α, m, n, Ø, S, ζ);

13.12 Сот ἀνέπεσεν πάλιν - възнесе паки (m, n, Ø, S, ζ). Ѳну от πάλιν μ ἀνέπεσεν - (α);

13.27 Сот λέγω οὖν, Ѳ.νlg ну от οὖν μ λέγω - ѿда (m, n, S, ζ);

Сар. 14.

14.5 Сот συνάμενα τῷ ὄσῳ, Ѳ~ὄσῳ α συνάμενα - мѣнимо мощенъ (α, m, n, Ø, S, ζ);

14.25 Сот ἐλελάληκα ὑμῖν - глаголъ вамъ (m, n, Ø, S, ζ). Ѳот ὑμῖν μ ἐλελάληκα - (α);

Сар. 15.

15.12 Сот αὕτή ἐστιν - ми есть (α, m, n). Ѳαὶ σκρ μ αὕτή - сице (Ø, ζ), сеи же (S) есть;

Сар. 16.

16.17 Сот λέγει ἡμῖν - глетъ намъ (α, m, n, S, ζ). Ѳот ἡμῖν μ λέγει;

16.27 Сот παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον - отъ сѣ идѣ (m, n, Ø, ζ). Ѳαὶ καὶ ἥκω - идѣ и отъ отца пришѣ (S), идѣ отъ сѣ и пришѣ (α);

Сар. 17.

17.12 Ἡ ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν, Ѳ ἐντῷ κόσμῳ μ μετ' αὐτῶν - еда сохраню въ мирѣ (S), Ѳαὶ ἐντῷ κόσμῳ μ αὐτῶν - еда сохраню я ихъ въ мирѣ (α, m, n, Ø, ζ);

17,13 Com χαρὰν τὴν ἐμήν - paidoma moch (a, m, n, o, z). Fom ἐμὴν μ χαράν; (s);

17,22 Com καθώς, Fadd καὶ μ καθώς - nokoma m (a, m, n, o, s, z);

Cap. 18.

18,2 Com Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτόν - muda mna m nmodaame (m, n, o, s, z), Fom ὁ παραδιδοὺς αὐτόν — (a);

18,2 Com ἐκεῖ - μι moy (m, n, o, s, z), Fom ἐναῦ μ ἐ - (a);

18,5 Com ἐν τῶν Ναζωραίων - μι nazapoa (a, m, o, z), F Ναζαρῆνον l Ναζωραῖον - nazaponoma (s), nazaponeaaro (n);

18,7 Com ἐπερώτησεν, Fadd ἐ μ ἐπερώτησεν - bnpoau μι (a, m, n, o, s, z);

18,8 Com ἀπεκρίθη - onubnoma (m, n, o, s, z), Fadd αὐτοῖς μ ἀπεκρίθη - onubnoma μοι (a);

18,22 Com ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, Fom δὲ a αὐτοῦ - μι peno- μον emoy (a, m, n, o, s, z);

18,24 Com Ἄννας δεδεμένον - anna ubezana (a, m, n, o, z), Fom δεδεμένον - (s);

18,27 Com ἠρνήσατο ὁ Πέτρος, F νὸ Πς a ἠρνήσατο - nempo onubpuae cp (a, m, n, o, s, z);

18,31 Com ἀποκτεῖναι οὐδένα - oydenna nukonoace (a, m, n, o, s) F οὐδένα a ἀποκτεῖναι - nukonoma oydenna (z);

Cap. 19.

19,1 Com ἐμαστίγωσεν - meno (m), Fadd αὐτόν μ ἐμαστίγωσεν - Bucero (o), Bu m (n, s, z), meno u (a);

19,4 Com ἄγω ὑμῖν αὐτόν, Fom αὐτόν a ὑμῖν - uybouwh u bana (a, m, n, o, s, z);

19,16 Com τὸν ἐ - ma (m, o), Fαὐτόν l ἐ - u (a, n, s, z);

Cap. 20.

20,5 Com κείμενα τὰ ὀθόνια - myoa nenemmn (m, n, o, s, z), Fadd

μόνα μόδια - μόνα λεπτὰ εἰσενε (A);

20,6 Com εἰς ἦλθεν εἰς τὸ μνημεῖον - Fad πρῶτος α εἰς - βεπι-
δε πρωϊ δε (a, m, n, o, s, ż);

20,20 Com τὰς χεῖρας - φύγω (P), Fad καὶ τοὺς ποδάς χεῖρας -
φύγω με πόδι (a, m, n, s, ż);

20,26 Com εἶπεν - μένε (m, n, s, ż), Fad αὐτοῖς μεῖπεν - πλανᾶτε
(A, P);

Cap 21.

21,20 Com ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος - να βεφτε να πρωϊ (A, S)
Fom ἐν τῷ δείπνῳ - (n, o, ż);

IV. Prvo Pavlovo pismo do Korinčanov. Razmerje med Lukianovimi in Hesihijevimi varijantami v predlogah staroslovenskih rokopisov.

Cap. 1.

1,14 Η^{S1-2} εὐχαριστῶ, Com ανδ δεῦρ εὐχαριστῶ - χвалю Sa (I, II, III, IV);

1,15 Η ὅτι εἰς τὸ ὄνομα ἐμὸν ἐβαπτίσθητε - иако въ мое имѧ крьщенїе (I), Κ ἐβάπτισα ἢ ἐβαπτίσθητε, Ϝal ἐβαπτίσθητε - крьщь (II, III, IV).

1,20 Η τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου, Κ and τοῦτον μ κόσμου - въ премоудрьстьно мира сего (I rajen i prok.; II, III, IV);

1,23 Η ἔθνεσιν δὲ μωρίαν - языкомъ же безоумьнъ (vel I,) Ψ стрьпанїе (nekaj I, II), Κ Ἕλλησιν δὲ ἔθνεσιν - елиномъ же (nekaj I, III. IV ragm enega);

1,27 Η ἵνα καταισχύνῃ τοὺς σοφούς - да посрамитъ премоудрыѧ (vel I). Κ ν καταισχύνῃ μ σοφούς - да премоудрыѧ посрамитъ (nekaj I, II, III, IV).

Cap. 2.

2,1 Η δὲ, δὲ al Ϝal μυστήριον τοῦ θεοῦ - мирьскы сѫщо (vel I, ped. Κ μαρτύριον ἢ μυστήριον - свидѣтелство сѫщо (nekaj I ped, II, III. IV) Takojima tudi: vulgata. Zanimivo je, da je zašla Hesihijeva varianta tudi v 1,6 kjer grški izraz τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ isti rokopisi prve redakcije prevajajo: мирьска сѫщаѧ

2,4 Η σοφίας, Κ and ἀνθρωπίνης ασοφίας - премоудрости мирьскыѧ (I, II, III. IV);

2,7 Ηλαλοῦμεν τοῦ Σοφίου – τλατκ διωτπραπουδροπτο (I); Ην Σοφίαν α τοῦ – πτπουδ. διτο (II. III. IV.)

2,10 Η ἀπεκάλυψεν ἡμῖν δι' ἡμῶν (I, II, nedaj IV), Ην τοῦ α ἀπεκ. δι' ἡμῶν (III. od. IV);

2,10 Η διὰ τοῦ πνεύματος, Καὶ δ' αὐτοῦ μ πνεύματος – δητκ εβοιτκ (I. II. III. IV)

2,11 Η οὐδεὶς ἔγνωκεν – никтошто не разумеш (I razen 1 rok.; Ν οὐδεὶς ἔγνωκεν – вшткт (II. III. IV);

2,12 Η εἰδῶμεν – да видимъ (I. ned razen 3 rok. IV), Ν τὰ εἰδῶμεν εἰδῶμεν – евантъ (II. III);

2,13 Η ἐν διδακτοῖς πνεύματος, Καὶ δ' ἁγίου μ πνεύματος – въ наученныхъ дха сна (I. II. III. IV);

Сар. 3.

3,1 Η λαλῆσαι ὑμῖν – глати вамъ (I razen 1 rok. II), Ν ὑμῖν α λαλῆσαι – вамъ глати (III. IV);

3,3 Η ζῆλος καὶ ἔρις, Καὶ δ' καὶ διχοστασίαι μ ἔρις – завистъ и рвение раздор (I. II. III. IV.).

3,4 Η ἄνθρωποι, Κ βάρκнои ἐ ἀνθρώποι – плотски (I. II. III. IV);

3,5 Η τί οὖν ἐστιν Α. τί δέ ἐστιν Π. – что оубо есть ап. что оубо п. (on rok. I. ned; Η τις bis ἐπ – кто (I. II. III. IV);

3,5 Κ Ἀπολλώς – Παῦλος – апологовъ – павловъ (I ned. ne 2 rok. ne), Ην Παῦλος – Α π. – пав. – ап. (II. III. IV).

3,5 Η διάκονοι, Καὶ δ' ἀλλ' ἢ α διάκονοι – не разумѣли (I. II. III. IV);

3,12 Η ἐπὶ τὸν θεμέλιον χρυσόν καὶ ἄργυρον – на основание златомъ и сребромъ (1 rok I) Καὶ δ' τοῦτον μ θεμέλιον, χρυσόν, ἄργυρον ἐ χρυσόν, ἀργύριον – на основании сатъ златно сребро (I. II. III. IV).

3,13 Η τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει – онъ се испоуитъ (I razen 3 rok.

Кот κατό - отъ мнозинство (I. III. IV);

3,16 Нέν ὑμῖν οἰκεῖ - въ васъ живетъ (Итак I ред). Кν οἰκεῖ ἐν ὑ= μῖν - живетъ въ васъ (I. II. III. IV);

3,22 Нπάντα ὑμῶν - вси ѕо ваша (I razen 3 rok.) Кπαντ ἐστίν μ. ὑμῶν - все ваше ѣсть (II. III. IV);

Cap. 4.

4,5 Н$^{Sz. Sv}$ al προίετται, Кπροίετε ἐπροίετται - сѣудите (I. II. III. IV);

4,6 Нἃ γέγραπται, Καπὲρ φρονεῖν μ γέγραπται - мудрствовати паче (I. II. III. IV);

4,14 Нἐστίν μου τέκνον - мои ѣсть чадо (I. IV), Кν τέκνον μου чадо мое (II. III);

4,17 Сот ἐν Χριστῷ - о хѵ̃ (vel I. ред, II. III. nekaj IV). Н^{Sz} Col καὶ ἡ/ησοῦ μ Χριστῷ - о хѵ̃ мѵ̃ (vel I. in IV).

Cap. 5.

5,1 Нἐν τῇ ἔθνεσιν, Καὶ ὁλομέλ ξεται μ ἔθνεσιν - во языцѣхъ мне= нуется (I. II. III. IV);

5,3 Нἐγὼ μὲν γὰρ ἀπών - азъ же убо яко отсутъ сы (vel I. i rok. II), Καὶ ὡς ἃ ἀπών - азъ же убо яко (ostali).

5,4 Нτοῦ κυρίου ἡμῶν ἡ/ησοῦ, Καὶ Χριστοῦ μ ἡ/ησοῦ - га нашего ѵ̃а хѵ̃а (I. II. III. IV);

5,5 Нτοῦ κυρίου ἡμῶν ἡ/ησοῦ Χριστοῦ - га нашего ѵ̃а ѵ̃а (I), Кот ἡμῶν εἰ Χριστοῦ (II. III. IV)

5,7 Нπάχμα ἡμῶν ἐπάνω - маѕа наша понесе бде (nekaj rok. I). Καὶ ὑπὲρ ἡμῶν μ ἡμῶν - маѕа наша за ны понесе (vel I. II. III. IV) Nekateri rokopisi imajo: ваша - вас.

Cap. 6.

6,1 Нτίς ἐξ ὑμῶν - кто отъ васъ (I. II), Кот ἐξ - кто васъ (II. III);

6,5 Нἐν ὑμῖν οὐ δεὶς σοφός - въ васъ ни единого же мудраго (I. IV). Кν σοφός ἃ οὐδείς - имѣетъ въ васъ мудра ни единого (II. III);

6,10 Ἢ οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται – ни татие ни лихоимци (I разнорок), Кν πλεονέκται - κλέπται - ни лихоимци ни татие (II. III. IV);

6,11 Ἢ τοῦ θεοῦ ἡμῶν – на нашего (I. II. III. IV), Кот ἡμῶν μ θεοῦ;

6,11 Ἢ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ - га ма ха (I. III. IV), Кот Χριστοῦ.

6,20 Ἢ ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, Καιδ καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἅτινα ἐστιν τοῦ θεοῦ μ ὑμῶν – upazniti varijantak miajo vsi rokopisi ka sostavek izrazen.

Cap. 7.

7,1 Ἢ ἔγραψατε, Καιδ μοι μ ἔγραψατε – писасте ми (I. II. III. IV);

7,3 Ἢ τὴν ὀφειλήν, Κ ὀφειλομένην ἐυνοίαν l ὀφειλήν – дължимо любов (I. II. III. IV);

7,5 Ἢ τῇ προσευχῇ - въ молитвѣ (2 рок I.) Καιδ καὶ τῇ νηστείᾳ προσευχῇ – въ пощение и въ молитвѣ (vsi ostali).

7,12 Ἢ λέγω ἐγώ – азъ то (veĭma I red), Κν ἐγὼ λέγω – азъ то (vsi ostali);

7,14 Ἢ ἀδελφῷ, Καιδσί ἀδελφῷ – с мужа (I. II. III. IV);

7,15 Ἢ s-ac.o ἡμᾶς - насъ (vei I. III. IV), Кот ὑμᾶς - васъ (nekaj I. II);

7,17 Ἢ ἐμέρισεν ὁ κύριος .... κέκληκεν ὁ θεός, Κν θεός ... κύριος – раздѣли Бг ... призва Бг (I. II. III. IV le vrsta I red ima prizva Бог).

7,22 Ἢ ὁμοίως ὁ ἐλεύθερος – такожде свободѣ (nekaj I red), Καιδ καὶ μ ὁμοίως – такожде и свободѣ (I. II. III. IV);

7,34 Ἢ καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος – и жена неомѣжена (vei I red). Кот ἄγαμος - жена (I. II. III. IV)

7,37 Ἢ καλῶς ποιεῖ – добрѣ сътворитъ (vei I. red), Κ τοῦτο ποιεῖ – творитъ (vei I. II. III. IV);

7,38 Ἢ ποιεῖ, Κ ποιεῖ – творитъ (I. II. III. IV);

7,38 Ἢ γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον – въдаяи дѣвѫ свою (I. IV). Кот τὴν – παρθένον – III. (II ima dugače).

8,2 Н οὔπω ἔρχ. - не дошли (I, IV), Кодекс οὐδέ ἐ οὔπω - нити ёщё никто не дошли (II, родово III);

8,4 Н οὐδεὶς ἀπ', К ἀπὸ ἕτερος ρ ἀπ' - никого бе ник (I, II, III, IV);

8,8 Н φάγωμεν ὑστεροῦμεθα... φάγωμεν περισσεύομεν, К ν φ. περισσ. а φ. ὑστ. - пак изобилствуем - пак лишаваме (I, II, III, IV);

Сар. 9.

9,1 Н οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος - нъмам ли свобода - тъ-мам ли апък (vel. рок. I. ред), К ν ἀπόστολος а ἐλεύθερος - мам ли апъ, нъмам ли свобода (некои I ред. други оригинал. беседо свобода; II, III);

9,3 Н ἀπολογία τοῖς με ἀνακρίνουσίν ἐστιν αὕτη - обвинъ-вателно защитно мене мето сь (vel. рок. I. ред), К ν αὐτή ἐστιν се ёсть (некои рок. I. ред., II, III, IV);

9,10 Н ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι, К ν ἐπ' ἐλπίδι а ὀφείλει - о основание длъжно (I, II, III, IV);

9,15 Н οὐδεὶς κενώσει, К ἵνα ~~οὐδεὶς~~ κενώσῃ - да кто изпразни (I, II, III, IV);

9,21 Н ἄνομος θεοῦ - ἔννομος Χριστοῦ - безаконникъ Бу ... законникъ Хе (вей I ред.) К θεῷ - Χριστῷ - Бъ - Ху (вей I. ред, II, III, IV);

9,22 Н ἀδυνάτων ἀδυνάτῳ - немощнимъ немощенъ (рок. I. ред). Сам ад ὡς а ἀδυνάτῳ - нем. като нем. (vi ostali);

9,23 Н πάντα - все (рок. I. ред.) К τοῦτο ἐ πάντα - се (vi ostali).

Сар. 10.

10,3 Н τὸ αὐτὸ πνευματικὸν βρῶμα - духовно храненъ (вей рок. I. ред) К ν βρῶμα а πνευματικόν - хран. духо (некои I. II. III. IV);

10,4 Н τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα - духовноестоке пища-пи-во (вей рок I. ред). К ν πόμα а πνευματικόν - пиче питьё

ἀγνοοῦμεν (nekaj I, II, III, IV);

10,9 Ἠ ἐκπειράζωμεν τὸν κύριον - искушаемъ ѣа (vei I in IV). Ἡ χριστὸν ὁ κύριον - мск. ѣа (II, III);

10,10 καὶ γογγύζωμεν, Ἠ γογγύζετε - роптати се (I, II, III, IV);

10,11 Ἡ τοπικῶς ὑπάρχειν - образно присиствовати (I), Ἡ τύπῳ ὑπάρχειν - образом случатися (II, III, IV).

10,19 Ἡ εἰδωλόθυτόν ἐστιν; ἢ ὅτι εἴδωλόν τί ἐστιν - идоложртвено - идолъ (vei rok. I) Ἡ εἰδωλόν - εἰδωλοθυτόν - кумиръ ... кумиружртвеное (nekaj IV), идолъ .. идоложртвеное (III, II);

10,24 Ἡ τὸ τοῦ ἑτέρου - другаго (nekaj I), Ἡ καὶ ἕκαστος μὴ ἑτέρου - др. нико (I, II, III, IV).

10,28 Ἡ τὴν συνείδησιν - совѣсть (vei rok. I), Ἡ καὶ τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς μὴ συνείδησιν - чиа бо есть земля и исполненіе ея (vei I, II, III, IV).

10,32 Ἡ ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαῖοι γίνεσθε - без претыканіа мѣдѣти Юдеомъ (vei I), Ἡ γίνεσθε а καί - безъ претеченіа будете и юдеомъ (nekaj I, II, III, IV).

Гл. 11.

11,2 Ἡ ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, Ἠ καὶ ἀδελφοί μου ὑμᾶς - хвалю же вы братіа (I, II, III, IV).

11,11 Ἡ πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός, οὔτως καὶ ὁ ἀνὴρ χωρὶς γυναικός - обаче ни жена безъ мужа ни мужь безъ жены (vei I, ni in IV). Ἠ ἀνὴρ ... γυναικὸς - мужь женѣ - ни мужь безъ жены ни жена безъ мужа (nekaj I, II, III);

11,15 Ἡ δέδοται αὐτῇ vel αὐτῇ δέδοται - ю есть дано (vei I), Ἠ ὅτι αὐτῇ - (nekaj I, II, III, IV).

11,17 Ἡ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶν - заповѣдаю не хвалю (vei I). nekaj I заповѣдаю не хвалю), Ἠ παραγγέλλων ἐπαίνω -

запрьштала не звало (некои I. II. III. IV),

11,22 Ητί εἶπω ὑμῖν - что реков вамъ (vel I red.), Κν ὑμῖν εἶπω - что вамъ реков (некои I, IV), к. в. реков (II, III);

11,24 Ητοῦτο μού ἐστιν - се есть (Супр XXIV 43), Καὶ λάβετε φάγετε - а тоу = то - примите и ядите (I. II. III. IV);

11,24 Ητὸ σῶμά τὸ ὑπὲρ ὑμῶν, Κ αи клώменог ὑμῶν - тело мое ло= мимое за вы (I. II. III. IV);

11,26 Ητὸ ποτήριον πίητε, Καὶ τοῦτο τὸ ποτήριον - сиесо чашу пие= те (I. II. III. IV);

11,27 Ητὸν ἄρτον, Κ αи τοῦτον τὸν ἄρτον - хлѣбъ сь (I. II. III. IV);

11,27 Ητὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως - чашю тоу недостоино (I, II, III, IV), Καὶ τοῦ κυρίου τὸν ἀναξίως;

11,29 Ητίνων, Κ αи ἀναξίως τὸ πίνων - пиаи недостоино (I. II. III. IV);

11,29 Ητὸ σῶμα, Καὶ κυρίου τὸ σῶμα - тѣла тоа (I. II. III. IV).

Сар. 12.

12,12 Ητοῦ σώματος, Κ αи τοῦ ἑνὸς τὸ σώματος - единого тѣла (I. II. III. IV);

12,13 Ητὲν πνεῦμα ἐποτίσθημεν - единъ дхъ напоихомсѧ (I. IV), Κ πνεῦμα ἐπιεῦμεν - единъ пиваше напоихомъ (III.), II. редакція та Пачек.

Сар. 13.

13,4 Ητοὐ περπερεύεται - не опаканствуетъ (некои I), Καὶ ἡ ἀγά= πη αὐ - любы не опл. (некои I. II. III. IV);

13,10 Ητὸ ἐκ μέρους, Καὶ τότε τὸ - тогда частное (I. II. III. IV);

13,11 Ητὲλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νή= πιος - глъ яко младенецъ, мудрьствовахъ яко мл. мыс= лилъ яко мл. (I), Τὲλάλουν, ἐφρ. ἐλογιζ. μ νήπιος 1.2.3 - акы мл. гл. аки младенъ, аки мл. помышлѣхъ (II. III. IV).

Сар. 14.

14.10 Ѳ καὶ οὐδὲν ἔχοντος - ни једнъ безгласи нъ (nekaj I, nekaj II), Ѳ καθ' αὑτὸν μ οὐδέν - ни једнъ изъ S. (ostali)

14.18 Ѳ εὐχαριστῶ τῷ θεῷ Ѳ καθ' μου μ θεῷ - хвалю Бга моего (I, II, III, IV);

14.18 Ѳ λαλῶ - глю (vel I, nekaj IV), Ѳ λαλῶν l λαλῶ γλν (ostali);

14.23 Ѳ λαλοῦσιν γλώσσαις - глатъ языкы (vel I), Ѳ γλώσσαις λαλ. - языкы гл. (nekaj I, II, III, IV);

14.25 Ѳ τὰ κρυπτὰ - и тайная (vel I), Ѳ καθ' καὶ οὕτως α τὰ - и сице тайная (nekaj I, II, III, IV);

14.26 Ѳ ἕκαστος ψαλμόν, Ѳ καθ' ὁ μὲν μ ἕκαστος - кождо вас (I, II, III, IV);

14.26 Ѳ ἀποκάλυψιν ἔχει - γλῶσσαν ἔχει - явленіе имать, языкъ имать (vel I), Ѳ γλῶσσαν .... ἀποκάλυψιν - языкъ .. явленіе (nekaj I, II, III, IV);

14.34 Ѳ γυναῖκες, Ѳ καθ' ὑμᾶς μ γυναῖκας - жены ваша (I, II, III IV);

14.35 Ѳ γυναικὶ λαλεῖν - жено глати (I, II) Ѳ γυναῖς l γυναικί - женамъ (II, III);

14.35 Ѳ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ - глти въ церкви (vel I, род. пад), Ѳ λαλεῖν μ ἐκκλησίᾳ - въ церкви глати (II, III, IV);

14.39 Ѳ ἀδελφοί μου - братіе моа (зват. I. ред), Ѳ τοῦ μου - (ostali);

14.39 Ѳ τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε γλώσσαις - не браните глти въ языкохъ (I), Ѳ γλώσσαις ἀμη - и глти языкы не оставляите (II, III, IV).

Сар. 15.

15,4 Ѳ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ - въ дн҃ь третіи (vel I), Ѳ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ - въ третіи день (vel I, II, III, IV);

15,19 Ѳ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμέν - въ Гда оуповающе есмы (I), Ѳ ἐν λῷ μ ἐσμεν - надѣющеи есмы о Хрѣ (II, III, IV);

15,25 Ѳ ἀλλότριος αὐτοῦ - врагы своа (vel I, nekaj IV), Ѳ τοῦ αὐτοῦ - (nekaj I, II, III);

15,29 Η ὑπερώντων – za usn (I), Κ τῶν νηπίων ἐαυτῶν – za njimova (II, III, IV).

15,31 Η πάππου ἀδελφοί – nojvana Sramnus (I, II), Κ om ἀδελφοί – (III, IV);

15,39 Η βάρος πτηνῶν – nekoti ptičark (nekaj I), Κ om βάρος – (ostali);

15,39 Η πτηνῶν – ἰχθύων – ptičark ... ribark (vsi I), Κ ἰχθύων – πτηνῶν – ribark ptičark (vsi I, IV) (povsod II, III);

15,44 Η εἰ ἔστιν σῶμα – ampe est mrtvo (vsi I), Κ om εἰ – (ostali);

15,47 Η ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, Καὶ κῆς μ ἀνθ. – vtorovec gospod (I, II, III, IV);

15,55 Η τὸ νῖκος ... τὸ κέντρον – poguba ... mrtvo (vsi I), Κ τὸ κέντρον – νῖκος – mrtvo poguba (vsi I, II, III, IV);

Cap. 16.

16,2 Η μιᾶ σαββάτου – na nedeljsko sobotne (evangelij I), Κ σαββάτων – sobotne (vsi ostali);

16,15 Η τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου – dane stefanove in fortunatove (vsi I), Κ om καὶ Φ. – (nekaj I, II, III, IV).

16,19 Η Πρίσκα, Κ Πρισκίλλα – prisnoga vel prisnega (I, II, III, IV);

16,22 Η τὸν κύριον – za (nekaj I), Καὶ ἐὰν κ μ κύριον – za ne za (ostali).

16,23 Η ἀλλ κορίου ἡμῶν – za naserga (I, III, IV), Κ om ἡμῶν – (II).